

Hæstaréttardómar 1973 - Registur

Útgáfa 3.1 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðum eintökum af dómasafni Hæstaréttar. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið eintak af dómum Hæstaréttar án endurgjalds. Hæstiréttur Íslands stendur ekki fyrir útgáfu þessa skjals né komið að henni með öðrum hætti en lýst er hér að neðan.

Sérstakar þakkir fær Bókasafn Hafnarfjarðar fyrir að gefa flest bindanna til skönnunar og Óli Gneisti Sóleyjarson fyrir sín framlög til verkefnisins. Fjárhagslegir styrktaraðilar fá einnig þakkir fyrir fjárframlög sín.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Samkvæmt 9. gr. núverandi höfundalaga, nr. 73/1972, njóta dómar ekki verndar höfundalaga. Skrifstofa Hæstaréttar hefur tjáð höfundi skjalsins að Hæstiréttur hyggst ekki gera neinar athugasemdir vegna birtingar þessara rafrænu eintakanna í heilu lagi, en hefur hins vegar ekki útilokað að annað efni en dómar gæti notið verndar höfundalaga. Ef ætlunin er að nýta aðra hluta skjalsins en dómana sjálfa er mælt með því að viðkomandi hafi samband við Hæstarétt eftir því sem við á.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Í útg. 3.1 var textinn gerður beinni og OCR endurunnið.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

HÆSTARÉTTARDÓMAR

ÚTGEFANDI
HÆSTIRÉTTUR

XLIV. BINDI
1973

REYKJAVÍK
FÉLAGSPRENTSMÍÐJAN H/F
MCMLXXV

TESTAMENTARY

THE
WILL OF

JOHN WILLIAMS
1891

THE
WILL OF
JOHN WILLIAMS
1891

Reglulegir dómara Hæstaréttar 1973.

Logi Einarsson. Forseti dómsins.

Benedikt Sigurjónsson. Varaforseti dómsins.

Ármann Snævarr.

Einar Arnalds.

Magnús Þ. Torfason.

Björn Sveinbjörnsson. Skipaður frá 1. ágúst 1973.

Registur.

I. MÁLASKRÁ.

	Dómur	Bls.
1. Gunnar Petersen gegn Guðmundi J. Guðmundssyni. Útivistardómur	$\frac{8}{1}$	1
2. Valdstjórnin gegn Óskari Elíasi Héðni Guðmundssyni og Páli Konráði Konráðssyni Þormar. Kærumál. Gæzluvarðhald.	$10\frac{1}{1}$	1
3. Gísli Sveinbjörn Magnússon gegn Jóhanni Þorsteinsyni. Ómerking. Heimvísun.	$15\frac{1}{1}$	3
4. Kjartan Stefánsson, Skúlína Stefánsdóttir, Höskuldur R. Stefánsson, Páll A. R. Stefánsson og Össur Stefánsson gegn Halldóri Guðbjartssyni og Jarðeignasjóði ríkisins. Kærumál. Frávísunardómur úr gildi felldur	$17\frac{1}{1}$	12
5. Plógur h/f gegn Eggert Hjartarsyni og Kjarna s/f. Áfrýjun, Aðiljaskipti. Málskostnaður	$19\frac{1}{1}$	27
6. Valdstjórnin gegn Johann Erlaft Hammerski. Kærumál. Gæzluvarðhald	$19\frac{1}{1}$	33
7. Valdstjórnin gegn Magnúsi Einarssyni. Kærumál. Gæzluvarðhaldsúrskurður úr gildi felldur	$23\frac{1}{1}$	37
8. Jón I. Jóhannesson gegn Einari Jóhannessyni og skiptaráðandanum í Hafnarfirði. Frávísun	$29\frac{1}{1}$	39
9. Ákærvaldið gegn Agli Grímssyni Thorarensen, Birgi Þorvaldssyni og Sigurði Ívari Sigurðssyni. Kærumál. Úrskurði um, að dómari víki sæti, hrundið	$30\frac{1}{1}$	45
10. Áki Jakobsson gegn skiptaráðandanum í Reykjavík vegna þrotabús Karls Ó. Jónssonar. Útivistardómur. Ómaksbætur	$\frac{2}{2}$	47
11. Vörður — tryggingar h/f gegn skiptaráðandanum í Reykjavík f. h. þrotabús Vátryggingafélagsins h/f. Útivistardómur	$\frac{2}{2}$	47
12. Karl Jørgensen gegn Kaupfélaginu Fram, Neskaupstað. Útivistardómur	$\frac{2}{2}$	48
13. Sveinn Einarsson þjóðleikhússtjóri f. h. Þjóðleikhússins gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík. Útivistardómur	$\frac{2}{2}$	48
14. Sveinn Einarsson þjóðleikhússtjóri f. h. Þjóðleikhússins gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík. Útivistardómur	$\frac{2}{2}$	49

	Dómur	Bls.
15. Sveinn Einarsson þjóðleikhússtjóri f. h. Þjóðleikhússins gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík. Útivistardómur	2½	49
16. Árni Jóhannsson gegn Gjaldheimtustjóranum f. h. Gjaldheimtunnar í Reykjavík. Útivistardómur	2½	50
17. Gjaldheimtustjórinn f. h. Gjaldheimtunnar í Reykjavík gegn Árna Jóhannssyni. Útivistardómur	2½	50
18. Hjallur h/f gegn Guðrúnu Þóru Bragadóttur og gagnsök. Vinnuslys. Skaðabótamál	2½	51
19. Ákærvaldið gegn Sigurði Hólmi Guðmundssyni, Bifreiðar. Banaslys. Brot gegn umferðarlögum. Sér- atkvæði	2½	62
20. Ákærvaldið gegn Stefáni Ingólfssyni. Bifreiðar. Of hraður bifreiðarakstur. Brot gegn umferðarlögum ..	7½	69
21. Sigurður A. Magnússon gegn fjármálaráðherra f. h. ríkisjóðs. Ómerking. Frávísun	9½	74
22. Austurbakki h/f, B. Sigurðsson s/f, G. S. Júlíusson, umboðs- og heildverzlun, Glóbus h/f, Hervald Eiríks- son s/f, Harpa h/f, Kristján Ó. Skagfjörð h/f, Marínó Pétursson, umboðs- og heildverzlun, Plastprent h/f, S. Óskarsson & Co h/f, Smjörlikisgerð Akureyrar h/f, Valdimar Baldvinsson, umboðs- og heildverzlun, Val- garður Stefánsson h/f, Verzlun O. Ellingsen h/f og Þórður Sveinsson & Co h/f, allir f. h. Þrotabús Kaupfélags Siglfirðinga gegn Sparisjóði Siglufjarð- ar og Sambandi íslenskra samvinnufélaga. Kæru- mál. Frávísunardómur úr gildi felldur	14½	93
23. Bifreiðar og Landbúnaðarvélar h/f gegn Sigríði Árs- sælsdóttur. Lausafjar kaup. Kröfu um riftun hafnað	16½	113
24. Jón S. Árnason gegn Borgarlögnum h/f, Benedikt Geirssyni, Páli Magnússyni og Jóhannesi Árnasyni. Kaupgjaldsmál. Ákvæðisvinna	19½	129
25. Jón I. Jóhannesson gegn Einari Jóhannessyni og skiptaráðandanum í Hafnarfirði. Kærumál. Frávísun	21½	137
26. Haraldarbúð h/f gegn Björgvin Þorbjörnssyni. Skuldamál. Sýkna. Sératkvæði	21½	143
27. Davíð Sigurðsson gegn Málmí h/f. Ómerking. Heim- vísun	23½	157
28. Baldur Freyr Guðjónsson gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Frávikning úr starfi. Kaupgjaldsmál	23½	164
29. Bjarni Bender og Ingi B. Ársælsson gegn Hljómsveit Guðjóns Pálssonar: Guðjóni Pálssyni, Ómari Axels- syni, Guðjóni Inga Sigurðssyni, Eyþóri Þorlákssyni og Sigurbjörgu Sveinsdóttur. Ómerking. Heimvísun	26½	178
30. Björn Halldórsson gegn fjármálaráðherra f. h. ríkis- sjóðs. Söluskattur	26½	194

	Dómur	Bls.
31. Benedikt V. Gunnarsson gegn Ingjalði Guðmundssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	$\frac{2}{3}$	206
32. Benedikt V. Gunnarsson gegn Gunnari Guðmundssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	$\frac{2}{3}$	206
33. Ákærvaldið gegn Sigurði Georgssyni. Fiskveiðabrot	$\frac{7}{3}$	207
34. Ólafur Björnsson f. h. Skóvals gegn Magnúsi Thorlacius f. h. Chaussures Clerget og gagnsök. Ómerking. Heimvísun. Fjárnámssgerð úr gildi felld	$\frac{7}{3}$	215
35. Leifur Eiríksson gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Skattamál. Tekjuskattur. Synjað lögtaks. Sératkvæði	$1\frac{1}{3}$	224
36. Sigurður Sigurðsson hæstaréttarlögmaður gegn Heiðari Guðmundssyni. Synjað uppboðs. Tryggingarbréf	$1\frac{1}{3}$	231
37. Guðmundur Sigfússon gegn Guðmundi Halldórssyni. Bifreiðar. Skaðabótamál. Sýkna	$2\frac{3}{3}$	240
38. Bjarni Haraldsson gegn Hauki Magnússyni og gagnsök. Bifreiðar. Skaðabótamál	$2\frac{3}{3}$	247
39. Guðný Jóhannsdóttir gegn Þórði Auðunssyni og gagnsök. Ómerking. Heimvísun. Sératkvæði	$2\frac{8}{3}$	254
40. Karlsefni h/f gegn Guðmundi Jónssyni. Ómerking. Frávísun	$2\frac{8}{3}$	262
41. Aðalheiður Tryggvadóttir gegn dánarbúi Tryggva Siggeirssonar. Útivistardómur. Ómaksbætur	$\frac{2}{4}$	269
42. H/f Raftækjaverksmiðjan gegn innheimtumanni ríkissjóðs í Hafnarfirði. Útivistardómur	$\frac{2}{4}$	269
43. Innheimtumaður ríkissjóðs í Hafnarfirði gegn H/f Raftækjaverksmiðjunni. Útivistardómur	$\frac{2}{4}$	270
44. Bjarni Þorvarðsson gegn Hans Sigurgeirssyni. Samningsslit	$\frac{3}{4}$	270
45. Möl og Sandur h/f gegn Guðjóni Lárussyni og Guðjón Lárusson gegn Möl og Sandi h/f, Harald B. Bjarnasyni og Kjartani Sveinssyni, og Kjartan Sveinsson gegn Guðjóni Lárussyni. Fasteignakaup. Skaðabætur. Notkun segulbands í þinghaldi. Sératkvæði	$\frac{6}{4}$	278
46. Valdstjórnin gegn Guðfinni Birki Antonssyni. Kærumál. Gæzluvarðhald	$\frac{9}{4}$	306
47. A/S Bogforlaget Dana, Odense, gegn Steinunni Runólfsdóttur. Kærumál. Frávísunardómur úr gildi felldur	$\frac{9}{4}$	308
48. Ákærvaldið gegn Einari Þór Kolbeinssyni. Þjófnaður. Skaðabætur	$\frac{9}{4}$	310
49. Ákærvaldið gegn Hreggviði Munin Jónssyni. Bifreiðar. Banaslys. Brot gegn umferðarlögum. Sératkvæði	$1\frac{1}{4}$	339
50. Loftorka s/f gegn Hirti Laxdal Gunnarssyni og gagnsök. Vinnuslys. Skaðabótamál. Sératkvæði	$1\frac{3}{4}$	347

	Dómur	Bls.
51. Bifreiðaverkstæðið Þórshamar h/f gegn Skúla Guðmundssyni, Vinnulaun. Kjarasamningar	13 $\frac{1}{4}$	366
52. Skiptaráðandinn á Akranesi f. h. dánarbús M gegn K. Ómerking. Heimvísun	16 $\frac{1}{4}$	373
53. Ákærvaldið gegn Agnari Smára Einarssyni, Sýknað af ákæru um fiskveiðabrot	16 $\frac{1}{4}$	379
54. Emil Ásgeirsson, Guðjón Emilsson og Guðmundur Pálsson gegn hreppsnefnd Hrunamannahrepps f. h. hreppsins. Jarðhiti. Skaðabótamál	17 $\frac{1}{4}$	390
55. Aðalsteinn Gunnlaugsson gegn Aflatryggingasjóði sjávarútvegsins. Aflatryggingasjóður sjávarútvegsins. Sératkvæði	27 $\frac{1}{4}$	405
56. Sigurlaug M. Jónsdóttir og Ingvar J. Ingvarsson gegn Steiniðjunni h/f, Ísafirði. Útivistardómur. Ómaksbætur	2 $\frac{1}{5}$	417
57. Bæjarfógetinn í Hafnarfirði f. h. ríkissjóðs gegn Sverri K. Bjarnasyni. Útivistardómur	2 $\frac{1}{5}$	417
58. Veiðifélag Mývatns vegna eigenda og ábúenda jarða við Mývatn gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, hreppsnefnd Skútustaðahrepps f. h. hreppsins og eigendum og ábúendum lögbýla í Mývatnssveit, sem ekki eru talin eiga lönd að Mývatni. Kærumál. Ómerking. Heimvísun	7 $\frac{1}{5}$	418
59. Guðjón Guðjónsson gegn Trésmiðju Sveins M. Sveinsonar s/f. Vinnuslys. Skaðabótamál. Sýkna	11 $\frac{1}{5}$	435
60. Ákærvaldið gegn Guðfinni Birki Antonssyni. Fjárdráttur. Skjalafals	16 $\frac{1}{5}$	442
61. Ákærvaldið gegn Guðbergi Hermanní Auðunssyni og Hermanní Auðunssyni. Brot gegn 210. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940	16 $\frac{1}{5}$	452
62. Gunnar Pálmason gegn Guðmundi Ákasyni, Sveini K. Guðjónssyni og Óskari Jóni Guðjónssyni. Uppboð samkvæmt 35. gr. laga nr. 57/1949	16 $\frac{1}{5}$	459
63. Hákon Jóhannsson f. h. Verzlunarinnar Sports gegn Ingólfi Óskarssyni, Vörumerki. Óréttmætir verzlunarhættir. Sýkna	18 $\frac{1}{5}$	469
64. Valdstjórnin gegn Haraldi Ólafssyni. Kærumál. Gæzluvarðhald	21 $\frac{1}{5}$	474
65. Ákærvaldið gegn Hjörleifi Guðmundssyni. Ómerking. Heimvísun	24 $\frac{1}{5}$	476
66. Sigurjón Þorsteinsson gegn Akraneskaupstað og gagnsök. Lögheimili	7 $\frac{1}{6}$	484
67. Ólafur Markússon og Sjóvátryggingarfélag Íslands h/f gegn Tómasi Þ. Sigurðssyni, Bifreiðar. Árekstur Skaðabótamál	8 $\frac{1}{6}$	494
68. Helga Krístrún Þórðardóttir gegn Guðmundi Jóni		

	Dómur	Bls.
Sigurbjörnssyni. Kærumál. Úrskurður skiptadóms um frávísun staðfestur	12/6	505
69. Guðmundur Snorrason gegn Guðmundi Hj. Ákassyni. Kærumál. Frávísun	12/6	510
70. Dagfinnur Stefánsson gegn Soffiu Haraldsdóttur og gagnsök. Frávísun	13/6	513
71. Jón Gunnar Möller gegn skiptaráðandanum á Siglufirði f. h. þrotabús Kaupfélags Siglfirðinga. Vinnusamningur. Gjaldþrot. Forgangskrafa	14/6	521
72. Haraldarbúið h/f gegn Stefáni Jónssyni. Kærumál. Frávísun	14/6	528
73. Áfengis- og tóbaksverzlun ríkisins gegn Birni Jónssyni. Sjálfskuldarábyrgð	18/6	536
74. Dana Jóhannsdóttir gegn Sigmari Péturssyni. Kjarsamningar. Tómlæti	18/6	552
75. Ákæruvaldið gegn Herði Ívarssyni. Fiskveiðabrot ..	19/6	561
76. Hörður Ólafsson gegn Jörundi Á. Guðlaugssyni. Kærumál. Úrskurður stjórnar Lögmannafélags Íslands. Máli vísað frá Hæstarétti	19/6	570
77. Valdstjórnin gegn Einari Sverri Einarssyni. Kærumál. Gæzluvarðhald	20/6	581
78. Valdstjórnin gegn Óskari Elíasi Héðni Guðmundssyni. Kærumál. Gæzluvarðhald	20/6	583
79. Fjármálaráðherra og samgönguráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Gunnlaugi Sigurðssyni og gagnsök. Bifreiðar. Skaðabætur. Ábyrgð Vegagerðar ríkisins. Sératkvæði	22/6	584
80. Ásgeir Hannes Eiríksson gegn borgarstjóranum í Reykjavík f. h. borgarstjórnar Reykjavíkur, heilbrigðismálaráðherra f. h. heilbrigðismálaráðuneytisins og dómsmálaráðherra f. h. dómsmálaráðuneytisins. Kærumál. Frávísunardómur úr gildi felldur ..	22/6	601
81. Grand Metropolitan Hotels Ltd, gegn Birgi Ágústssyni, Finnbirni Þorvaldssyni, Hilmarí H. Bendtsen og Ólafi Finsen. Kærumál. Frávísunardómur úr gildi felldur. Sératkvæði	22/6	608
82. Þórður Júlíusson gegn Eyjólfí Bjarnasyni og Hákoní Kristinssyni. Kærumál. Frávísunardómur staðfestur	2/7	617
83. Valdstjórnin gegn Einari Sverri Einarssyni. Kærumál. Gæzluvarðhald	2/7	622
84. Alþýðusamband Íslands f. h. Félags framreiðslumanna vegna félagsmanna sinna, er starfa hjá Hótel Loftleiðum gegn Sambandi veitinga- og gistihúsaeigenda f. h. Hótel Loftleiða. Kærumál. Frávísunardómur úr gildi felldur	16/7	624
85. Valdstjórnin gegn Haraldi Ólafssyni. Kærumál.		

	Dómur	Bls.
Gæzluvarðhald	1/8	644
86. Valdstjórnin gegn Óskari Elíasi Héðni Guðmunds- syni. Kærumál. Gæzluvarðhald	1/8	646
87. Ákærvaldið gegn Ásmundi Jóhannssyni. Fiskveiða- brot	2 4/9	648
88. Jóhanna Jónsdóttir, Ármann Magnússon, Sigurður H. Magnússon, Svavar Magnússon, Jóna G. Magnús- dóttir, Jón H. Magnússon, Kristín Þórarinsdóttir, Björn Magnússon, Magnús J. Magnússon, Kristófer Magnússon og Bjarni Valdimarsson gegn Önnu Magnúsdóttur og Einari Magnússyni f. h. dánarbús Magnúsar Sigurðssonar. Kærumál. Frávísun	2 6/9	656
89. Svavar Antoníusson gegn fjármálaráðherra f. h. rík- issjóðs og Jóhanni Salberg Guðmundssyni bæjarfó- geta. Kærumál. Frávísunardómur staðfestur	2 6/9	660
90. Sveinn Hjörleifsson gegn Kristni Pálssyni f. h. eiganda og áhafnar m/b Bergs, VE 44, og gagn- sök. Björgun. Sjóveðréttur	2 9/9	667
91. Jón Baldursson gegn Gjaldheimtustjóra f. h. Gjald- heimtunnar í Reykjavík. Útivistardómur	1/10	676
92. Böðvar Sveinbjörnsson gegn innheimtumanni ríkis- sjóðs á Ísafirði f. h. ríkissjóðs. Skattamál. Tekju- skattur	1/10	676
93. Ákærvaldið gegn Hrafn Pálssyni. Þjófnaður	4/10	684
94. Ákærvaldið gegn Agli Grímssyni Thorarensen, Birgi Þorvaldssyni og Sigurði Ívari Sigurðssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum og áfengislögum. Rangur framburður fyrir dómi. Sératkvæði	12/10	690
95. Kaupfélag Skagfirðinga gegn innheimtumanni ríkis- sjóðs á Sauðárkróki f. h. ríkissjóðs. Lögtaf. Skatta- mál. Tekjuskattur	12/10	700
96. Kaupfélag Suður-Borgfirðinga og Samband íslenzkra samvinnufélaga gegn Helga Bergþórssyni og gagn- sök. Vinnuslys. Skaðabótamál	17/10	708
97. Kaupfélag Rauðasands gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs og Verzlun Ó. Jóhannessonar h/f. Skatta- mál. Söluskattur	18/10	736
98. Framkvæmdanefnd byggingaráætlunar gegn Einari S. Kristjánssyni og gagnsök. Samningar. Útboð. Skaðabótamál	26/10	742
99. Aron Guðbrandsson vegna Kauphallarinnar gegn Hannesi h/f vegna Kauphallar Hannesar. Firma ..	1/11	771
100. Jóhann Þórir Jónsson vegna tímaritsins Skákar gegn Kristni Kristinssyni og gagnsök. Skuldamál	1/11	778
101. Félag skruðgarðyrkjumeistara gegn Ólafi Þorgríms- syni. Útivistardómur	2/11	781

	Dómur	Bls.
102. Hreyfill s/f gegn Sigurði Flosasyni, Útivistardómur	$\frac{2}{11}$	781
103. Ewald E. Berndsen gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Skaðabótamál. XVIII. kafli laga nr. 82/1961	$\frac{2}{11}$	782
104. Ólafur Gunnarsson gegn Jóni Ármanni Sigurjónssyni og gagnsök. Áfrýjunarfrestur. Frávísun	$\frac{5}{11}$	789
105. Karl Jørgensen gegn Kaupfélaginu Fram. Kaupgjaldsmál, Kjarasamningar	$\frac{5}{11}$	794
106. Magnús Thorlacius gegn Árna Guðjónssyni. Kærumál. Frávísun	$\frac{6}{11}$	802
107. Þórir Jónsson, Jón Sen og Pétur Pétursson gegn Albert Sigurðssyni. Skaðabótamál. Sýkna	$\frac{7}{11}$	803
108. Ingólfur Ingvarsson, Guðrún Auðunsdóttir, Ólafur Auðunsson, Leifur Auðunsson, Hafsteinn Auðunsson, Ingigerður Auðunsdóttir, Hálf dán Auðunsson, Margrét Auðunsdóttir, Konráð Auðunsson, Valdemar Auðunsson, Ögmundur Kristófersson, Vigdís Kristófersdóttir, Kristjana Kristófersdóttir og dánarbú Þorbjargar Kristófersdóttur, eigendur jarðanna Neðradals I og II, gegn Vegagerð ríkisins og gagnsök. Ómerking. Heimvísun. Sératkvæði	$\frac{12}{11}$	811
109. Þrotabú Friðriks Jørgensens gegn Guðjóni Steingrímssyni og gagnsök. Kærumál. Þóknun fyrir lögmannsstörf	$\frac{13}{11}$	826
110. Félag menntaskólakennara gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Kærumál. Frávísunardómur staðfestur. Sératkvæði	$\frac{15}{11}$	837
111. Sverrir Hermannsson, Karl Jónsson, Auðunn Hinriksson, Valur Júlíusson, Þorvaldur Jóhannsson og Jón Gunnþórsson gegn Steinavör h/f og Steinavör h/f gegn Sverri Hermannssyni. Ómerking. Frávísun	$\frac{16}{11}$	846
112. Einar Hallmundsson og Rúnar Guðmundsson gegn Ragnari Jónatanssyni f. h. ófjárráða sonar, Ómars Ragnarssonar, og gagnsök. Skaðabótamál	$\frac{22}{11}$	866
113. Ólöf Tómasdóttir gegn Volter Antonssyni f. h. A/S Bogforlaget Dana. Ómerking. Frávísun. Áskorunarmál	$\frac{23}{11}$	885
114. Loftleiðir h/f gegn Carli Antoni Carlsen. Fargjald. Gengi	$\frac{27}{11}$	887
115. T. Hannesson & Co h/f gegn Tryggva Hannessyni. Kærumál. Frávísunardómur úr gildi felldur	$\frac{28}{11}$	893
116. Andrés Ágústsson f. h. Landflutninga h/f gegn Osta- og Smjörslunni h/f. Útivistardómur	$\frac{3}{12}$	900
117. Magdalena V. Zundert gegn lögreglustjóranum í Reykjavík f. h. Bifreiðaeftirlits ríkisins. Útivistardómur	$\frac{3}{12}$	900
118. Nýja fasteignasalan s/f gegn Hákonni Leifssyni. Fast-		

	Dómur	Bls.
eignasala, Þóknun	$\frac{3}{12}$	901
119. Dánar- og félagsbú Guðmundu Ísleifsdóttur og Ragnars Veturlíðasonar gegn Rögnu Ragnarsdóttur, Endurgreiðsla, Heimilisaðstoð	$\frac{4}{12}$	907
120. Ákærvaldið gegn Haraldi Ólafssyni, Tilraun til manndráps, Líkamsmeiðingar, Brot gegn 220. gr. alm. hegningarlaga nr. 19/1940, Bifreiðar, Brot gegn umferðarlögum og áfengislögum	$\frac{4}{12}$	912
121. Pétur og Valdimar h/f gegn Einari Guðmundssyni, Lausafjárkaup, Sératkvæði	$\frac{6}{12}$	962
122. Guðný Helgadóttir gegn skólanefnd Héraðsskólans í Skógum f. h. skólans og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, Stjórnsýsla, Skaðabótamál, Kennarar, Frávísun	$1\frac{1}{12}$	974
123. Fjármálaráðherra og utanríkisráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Saltsölunni s/f og Saltsalan s/f gegn Keflavíkurkaupstað og landeigendum Ytri-Njarðvíkur með Vatnsnesi og fjármálaráðherra og utanríkisráðherra f. h. ríkissjóðs, Ómerking, Frávísun	$1\frac{1}{12}$	984
124. Bæjarstjórinn á Akureyri f. h. bæjarsjóðs Akureyrar gegn Reyni s/f, Lóðarleiga, Byggingarfrestur, Gatnagerðargjald	$1\frac{1}{12}$	1000
125. Guðmundur Þórðarson gegn bæjarsjóði Sauðárkróks, Útivistardómur, Málskostnaður	$1\frac{4}{12}$	1012
126. Valdstjórnin gegn Jörgen Inga Hansen, Kærumál, Bréfhelgi	$1\frac{7}{12}$	1013
127. Vita- og hafnarmálastjóri, samgönguráðherra og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Hochtief A. G. og Veltækni h/f og gagnsök, Frestur	$1\frac{9}{12}$	1015
128. H/f Raftækjaverksmiðjan gegn innheimtumanni ríkissjóðs í Hafnarfirði f. h. ríkissjóðs og gagnsök, Skattamál, Söluskattur, Lögtak	$2\frac{0}{12}$	1017
129. Kristinn Tómasson gegn Borgarstjóranum í Reykjavík f. h. Reykjavíkurborgar, Þinglýsing, Lóðaskrárritari, Sératkvæði	$2\frac{1}{12}$	1026
130. Ólína Hólmfríður Kristinsdóttir gegn Thorbergi Thorbergssyni og Sigurgeir Jónssyni, skiptaráðanda í Kópavogi f. h. dánarbús Kristins Eiríks Þorbergssonar, Skiptamál, Slysatryggingarfé, Ómerking, Frávísun	$2\frac{1}{12}$	1037

II. NAFNASKRÁ.

A. Einkamál.

	Bls.
Aðalheiður Tryggvadóttir	269
Aðalsteinn Gunnlaugsson	405
Aflatryggingasjóður sjávarútvegsins	405
Akraneskaupstaður	484
Albert Sigurðsson	803
Alpýðusamband Íslands	624
Andrés Ágústsson f. h. Landflutninga h/f	900
Anna Magnúsdóttir	656
Aron Guðbrandsson vegna Kauphallarinnar	771
A/S Bogforlaget Dana, Odense	308, 885
Auðunn Hinriksson	846
Austurbakki h/f	93
Áfengis- og tóbaksverzlun ríkisins	536
Áki Jakobsson	47
Ármann Magnússon	656
Árni Guðjónsson	802
Árni Jóhannsson	50
Ásgeir Hannes Eiríksson	601
B. Sigurðsson s/f	33
Baldur Freyr Guðjónsson	164
Benedikt Geirsson	129
Benedikt V. Gunnarsson	206
Bifreiðaeftirlit ríkisins	900
Bifreiðar og Landbúnaðarvélar h/f	113
Bifreiðaverkstæðið Þórshamar h/f	366
Birgir Ágústsson	608
Bjarni Bender	178
Bjarni Haraldsson	247
Bjarni Valdimarsson	656
Bjarni Þorvarðsson	270
Björgvin Þorbjörnsson	143
Björn Halldórsson	194
Björn Jónsson	536
Björn Magnússon	656
Bogforlaget Dana	308, 885
Borgarlagnir h/f	129
Borgarstjórnin í Reykjavík f. h. borgarstjórnar Reykjavíkur (Reykjavíkurborgar)	601, 1026

	Bls.
Bæjarfógetinn í Hafnarfirði f. h. ríkissjóðs	417
Bæjarsjóður Sauðárkróks	1012
Bæjarstjórinn á Akureyri f. h. bæjarsjóðs	1000
Böðvar Sveinbjörnsson	676
Carl Anton Carlsen	887
Chaussures Clerget	215
Dagfinnur Stefánsson	513
Dana Jóhannsdóttir	552
Davíð Sigurðsson	157
Dánarbú M	373
Dánarbú Kristins Eiríks Þorbergssonar	1037
Dánarbú Magnúsar Sigurðssonar	656
Dánarbú Tryggva Siggeirssonar	269
Dánarbú Þorbjargar Kristófersdóttur	811
Dánar- og félagsbú Guðmundu Ísleifsdóttur og Ragnars Vet- urliðasonar	907
Dómsmálaráðherra f. h. dómsmálaráðuneytisins	601
Eggert Hjartarson	27
Eigendur jarðanna Neðra-Dals I og II	811
Eigendur og ábúendur lögbýla í Mývatnssveit, sem ekki eru taldir eiga lönd að Mývatni	418
Einar Guðmundsson	962
Einar Hallmundsson	866
Einar Jóhannesson	39, 137
Einar S. Kristjánsson	742
Einar Magnússon	656
Emil Ásgeirsson	390
Ewald E. Berndsen	782
Eyjólfur Bjarnason	617
Eyþór Þorláksson	178
Félag framreiðslumanna vegna félagsmanna sinna, er starfa hjá Hótel Loftleiðum	624
Félag menntaskólakennara	837
Félag skrudgarðyrkjumeistara	781
Finnbjörn Þorvaldsson	608
Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs 74, 164, 194, 224, 418, 584, 660, 736, 782, 837, 974, 984, 1015	984
Fjármálaráðherra og utanríkisráðherra f. h. ríkissjóðs	742
Frámkvæmdanefnd byggingaráætlunar	3
Gísli Sveinbjörn Magnússon	676
Gjaldheimtustjóri f. h. Gjaldheimtunnar í Reykjavík 48, 49, 50,	93
Glóbus h/f	608
Grand Metropolitan Hotels Ltd.	93
G. S. Júlíusson, umboðs- og heildverzlun	390
Guðjón Emilsson	435
Guðjón Guðjónsson	

Guðjón Lárusson	278
Guðjón Pálsson	178
Guðjón Ingi Sigurðsson	178
Guðjón Steingrímsson	826
Guðmunda Ísleifsdóttir, dánar- og félagsbú	907
Guðmundur Ákason	459, 510
Guðmundur J. Guðmundsson	1
Guðmundur Jónsson	262
Guðmundur Halldórsson	240
Guðmundur Pálsson	390
Guðmundur Sigfússon	240
Guðmundur Jón Sigurbjörnsson	505
Guðmundur Snorrason	510
Guðmundur Þórðarson	1012
Guðný Helgadóttir	974
Guðný Jóhannsdóttir	254
Guðrún Auðunsdóttir	811
Guðrún Þóra Bragadóttir	51
Gunnar Guðmundsson	206
Gunnar Pálmason	459
Gunnar Petersen	1
Gunnlaugur Sigurðsson	584
Hafsteinn Auðunsson	811
Halldór Guðbjartsson	12
Hans Sigurgeirsson	270
Hannes h/f vegna Kauphallar Hannesar	771
Haraldarbúð h/f	143, 528
Haraldur B. Bjarnason	278
Harpa h/f	93
Haukur Magnússon	247
Hákon Jóhannsson f. h. Verzlunarinnar Sports	469
Hákon Kristinsson	617
Hákon Leifsson	901
Hálf dán Auðunsson	811
Heiðar Guðmundsson	231
Heilbrigðismálaráðherra f. h. heilbrigðismálaráðuneytisins	601
Helga Krístrún Þórðardóttir	505
Helgi Bergþórsson	708
Hervald Eiríksson s/f	93
Hilmar H. Bendtsen	608
Hjallur h/f	51
Hjörtur Laxdal Gunnarsson	347
Hljómsveit Guðjóns Pálssonar	178
Hochtief A. G.	1015
Hreppsnefnd Hrunamannahrepps f. h. hreppsins	390
Hreppsnefnd Skútustaðahrepps f. h. hreppsins	418

	Bls.
Hreyfill s/f	781
Hrunamannahreppur	390
Hörður Ólafsson	570
Höskuldur R. Stefánsson	12
Ingi B. Ársælsson	178
Ingigerður Auðunsdóttir	811
Ingjaldur Guðmundsson	206
Ingólfur Óskarsson	469
Ingólfur Ingvarsson	811
Ingvar J. Ingvarsson	417
Innheimtumaður ríkissjóðs í Hafnarfirði f. h. ríkissjóðs 269, 270, 1017	
Innheimtumaður ríkissjóðs á Ísafirði f. h. ríkissjóðs	676
Innheimtumaður ríkissjóðs á Sauðárkróki f. h. ríkissjóðs	700
Jarðeignasjóður ríkisins	12
Jóhann Salberg Guðmundsson bæjarfógeti	660
Jóhann Þórir Jónsson vegna tímaritsins Skákar	778
Jóhann Þorsteinsson	3
Jóhanna Jónsdóttir	656
Jóhannes Árnason	129
Jón S. Árnason	129
Jón Baldursson	676
Jón Gunnþórsson	846
Jón I. Jóhannesson	39, 137
Jón H. Magnússon	656
Jón Gunnar Möller	521
Jón Sen	803
Jón Ármann Sigurjónsson	789
Jóna G. Magnúsdóttir	656
Jörundur Á. Guðlaugsson	570
K	373
Karl Jónsson	846
Karl Jörgensen	48, 794
Karlsefni h/f	262
Kaupfélag Rauðasands	736
Kaupfélag Skagfirðinga	700
Kaupfélag Suður-Borgfirðinga	708
Kaupfélagið Fram	48, 794
Keflavíkurkaupstaður og landeigendur Ytri-Njarðvíkur með Vatnsnesi	984
Kauphöll Hannesar	771
Kauphöllin	771
Kjarni s/f	27
Kjartan Stefánsson	12
Kjartan Sveinsson	278
Konráð Auðunsson	811

Kristinn Kristinsson	778
Kristinn Pálsson f. h. eiganda og áhafnar m/b Bergs, VE 44 ..	667
Kristinn Pálsson	667
Kristinn Tómasson	1026
Kristín Þórarinsdóttir	656
Kristjana Kristófersdóttir	811
Kristján Ó. Skagfjörð h/f	93
Kristófer Magnússon	656
Landeigendur Ytri-Njarðvíkur með Vatnsnesi	984
Landflutningar h/f	900
Leifur Auðunsson	811
Leifur Eiríksson	224
Loftleiðir h/f	887
Loftorka s/f	347
Lögreglustjórinn í Reykjavík f. h. Bifreiðæftirlits ríkisins	900
Magnús J. Magnússon	656
Magnús Thorlacius	802
Magnús Thorlacius f. h. Chaussures Clerget	215
Magdalena V. Zundert	900
Margrét Auðunsdóttir	811
Marínó Pétursson, umboðs- og heildverzlun	93
Málmur h/f	157
Möl og Sandur h/f	278
Nýja fasteignasalan s/f	901
Osta- og Smjörsalan h/f	900
Ólafur Auðunsson	811
Ólafur Björnsson f. h. Skóvals	215
Ólafur Finsen	608
Ólafur Gunnarsson	789
Ólafur Markússon	494
Ólafur Þorgrímsson	781
Ólína Hólmfríður Kristinsdóttir	1037
Ólöf Tómasdóttir	885
Ómar Axelsson	178
Ómar Ragnarsson	866
Óskar Jón Guðjónsson	459
Páll Magnússon	129
Páll A. R. Stefánsson	12
Pétur Pétursson	803
Pétur og Valdimar h/f	962
Plastprent h/f	93
Plógur h/f	27
Raftækjaverksmiðjan h/f	269, 270, 1017
Ragna Ragnarsdóttir	907
Ragnar Jónatansson	866
Ragnar Veturliðason, dánar- og félagsbú	907

	Bls.
Reykjavíkurborg, sjá borgarstjóri	1026
Reynir s/f	1000
Ríkissjóður, sjá dómsmálaráðherra, fjármálaráðherra, heilbrigðisráðherra, samgönguráðherra, utanríkisráðherra f. h. ríkissjóðs.	
Rúnar Guðmundsson	866
Saltsalan s/f	984
Samband íslenzkra samvinnufélaga	93, 708
Samband veitinga- og gistihúsaeygenda f. h. Hótels Loftleiða ..	624
Samgönguráðherra f. h. ríkissjóðs	584, 1015
Sigmar Pétursson	552
Sigríður Ársælsdóttir	113
Sigurbjörg Sveinsdóttir	178
Sigurður Flosason	781
Sigurður A. Magnússon	74
Sigurður H. Magnússon	656
Sigurður Sigurðsson hæstaréttarlögmaður	231
Sigurgeir Jónsson, skiptaráðandi í Kópavogi, f. h. dánarbús Kristins Eiríks Þorbergssonar	1037
Sigurjón Þorsteinsson	484
Sigurlaug M. Jónsdóttir	417
Sjóváttryggingarfélag Íslands h/f	494
Skiptaráðandinn á Akranesi f. h. dánarbús M	373
Skiptaráðandinn í Hafnarfirði	39, 137
Skiptaráðandinn í Kópavogi	1037
Skiptaráðandinn í Reykjavík vegna þrotabús Karls Ó. Jónssonar	47
Skiptaráðandinn í Reykjavík f. h. þrotabús Vátryggingafélagsins h/f	47
Skiptaráðandinn á Siglufirði f. h. þrotabús Kaupfélags Siglufirðinga	521
Skólanefnd Héraðsskólans í Skógum f. h. skólans	974
Skóval	215
Skúli Guðmundsson	366
Skúlína Stefánsdóttir	12
Skútustaðahreppur	418
Smjörlíkisgerð Akureyrar h/f	93
Soffía Haraldsdóttir	513
S. Óskarsson & Co h/f	93
Sparisjóður Siglufjarðar	93
Stefán Jónsson	528
Steinavör h/f	846
Steiniðjan h/f	417
Steinunn Runólfssdóttir	308
Svavar Antoníusson	660
Svavar Magnússon	656

Sveinn Einarsson Þjóðleikhússtjóri f. h. Þjóðleikhússins ..	48, 49
Sveinn K. Guðjónsson	459
Sveinn Hjörleifsson	667
Sverrir K. Bjarnason	417
Sverrir Hermannsson	846
T. Hannesson & Co h/f	893
Thorberg Thorbergsson	1037
Tímaritið Skák	778
Tómas Þ. Sigurðsson	494
Trésmiðja Sveins M. Sveinssonar s/f	435
Tryggvi Hannesson	893
Utanríkisráðherra f. h. rikissjóðs	984
Valdemar Auðunsson	811
Valdimar Baldvinsson, umboðs- og heildverzlun	93
Valgarður Stefánsson h/f	93
Valur Júlíusson	846
Vegagerð ríkisins	811
Veiðifélag Mývatns vegna eigenda og ábúenda jarða við Mývatn	418
Verzlun O. Ellingsen h/f	93
Verzlun Ó. Jóhannessonar h/f	736
Verzlunin Sport	469
Véltækni h/f	1015
Vigdís Kristófersdóttir	811
Vita- og hafnarmálastjóri	1015
Volter Antonsson f. h. A/S Bogforlaget Dana	885
Vörður — tryggingar h/f	47
Þorvaldur Jóhannsson	846
Þórður Auðunsson	254
Þórður Júlíusson	617
Þórður Sveinsson & Co h/f	93
Þórir Jónsson	803
Þrotabú Friðriks Jörgensens	826
Þrotabú Karls Ó. Jónssonar	47
Þrotabú Kaupfélags Siglfirðinga	93, 521
Þrotabú Vátryggingafélagsins h/f	47
Ögmundur Kristófersson	811
Össur Stefánsson	12

B. Opinber mál.

Agnar Smári Einarsson	379
Ásmundur Jóhannsson	648
Birgir Þorvaldsson	45, 690
Egill Grímsson Thorarensen	45, 690
Einar Sverrir Einarsson	581, 622
Einar Þór Kolbeinsson	310
Guðbergur Hermann Auðunsson	452

		Bls.
Guðfinnur Birkir Antonsson	306,	442
Haraldur Ólafsson	474, 644,	912
Hermann Auðunsson		452
Hjörleifur Guðmundsson		476
Hrafn Pálsson		684
Hreggviður Muninn Jónsson		339
Hörður Ívarsson		561
Johann Erlaft Hammerski		33
Jörgen Ingi Hansen		1013
Magnús Einarsson		37
Óskar Elías Héðinn Guðmundsson	1, 583,	646
Páll Konráð Konráðsson Þormar		1
Sigurður Georgsson		207
Sigurður Hólm Guðmundsson		62
Sigurður Ívar Sigurðsson	45,	690
Stefán Ingólfsson		69

III. SKRÁ

um lög, reglugerðir, samþykktir o. fl., sem til er vitnað í XLIV. bindi hæstaréttardóma.

- Grágás, Landbrigðapáttur*, Grg. I b, 122—123.
— 433
Staðarhólsbók, Kristinna laga páttur, Grg. II, 32.
— 427.
Staðarhólsbók, Landbrigðapáttur, Grg. II, 509—510.
— 433
- 1281, *Jónsbók. Landsleigubálkur*.
56. kap. — 423, 430, 433.
59. kap. — 430.
- 1776, 15. apríl. *Tilskipun um friðheit fyrir þá, sem vilja taka upp eyð-
jarðir eða óbyggð pláss á Íslandi*.
— 424.
- 1849, 20. júní. *Tilskipun um veiði á Íslandi*.
3. gr. — 423.
- 1857, 6. janúar. *Ópið bréf um að stofna byggingarnefnd á verzlunar-
staðnum Akureyri*.
4. gr. — 1003, 1008.
- 1878, nr. 3, 12. apríl. *Lög um skipti á dánarbúum og félagsbúum o. fl*.
10. gr. — 44, 142.
42. gr. — 44.
76. gr. — 42, 43, 140, 141.
83. gr. — 522, 527.
- 1885, nr. 29, 16. desember. *Lög um lögtak og fjárnám án undanfarins
dóms eða sáttar*.
3. gr. — 702.
15. gr. — 234.
- 1887, nr. 18, 4. nóvember. *Lög um veð*.
3. gr. — 234, 468.
- 1895, nr. 19, 2. október. *Lög um stefnur til æðri dóms í skiptamálum*.
1. gr. — 1039.
- 1903, nr. 42, 13. nóvember. *Lög um verðlanaskrár, firmu og prókúru-
umboð*.
6. gr. — 774.
9. gr. — 774.
10. gr. — 773.
- 1905, nr. 14, 20. október. *Lög um fyrningu skulda og annarra kröfu-
réttinda*.
2. gr. — 911.
3. gr. — 155, 303, 549, 911.

- 4. gr. — 281, 303, 911.
- 5. gr. — 155, 549.
- 6. gr. — 549.
- 1905, nr. 46, 10. nóvember. *Lög um hefð.*
 - 2. gr. — 44, 141, 998.
 - 7. gr. — 998.
 - 8. gr. — 999.
- 1914, nr. 35, 2. nóvember. *Lög um mælingu og skrásetningu lóða og landa í lögsagnarumdæmi Reykjavíkur.*
 - 11. gr. — 1027, 1028, 1029, 1034, 1035, 1036.
- 1917, nr. 61, 14. nóvember. *Lög um framkvæmd eignarnáms.*
 - 812.
 - 10. gr. — 813.
- 1921, nr. 39, 27. júní. *Lög um stofnun og slit hjúskapar.*
 - 51. gr. — 509.
 - 59. gr. — 508, 509.
 - 79. gr. — 505, 508, 509.
- 1921, nr. 77, 27. júní. *Lög um hlutafélög.*
 - 2. gr. — 774.
- 1922, nr. 39, 19. júní. *Lög um lausafjárkaup.*
 - 10. gr. — 222, 223.
 - 17. gr. — 222, 223.
 - 42. gr. — 127, 128.
 - 43. gr. — 128.
 - 55. gr. — 114.
 - 57. gr. — 114.
 - 59. gr. — 970, 972.
- 1923, nr. 12, 20. júní. *Lög um einkaleyfi.*
 - 32.
 - 5. gr. — 31.
 - 6. gr. — 30, 31.
 - 21. gr. — 30, 31.
 - 22. gr. — 30, 31.
- 1923, nr. 15, 20. júní. *Vatnalög.*
 - 4. gr. — 422, 423, 429, 430, 431, 433.
- 1923, nr. 20, 20. júní. *Lög um réttindi og skyldur hjóna.*
 - 506.
 - 20. gr. — 906.
- 1923, nr. 35, 20. júní. *Lög um breyting á lögum nr. 35, 2. nóvember 1914, um mælingu og skrásetningu lóða og landa í lögsagnarumdæmi Reykjavíkur.*
 - 5. gr. — 1028, 1029.
 - 6. gr. — 1032, 1035.
- 1924, nr. 4, 11. apríl. *Lög um að miða við gullkrónur sektir fyrir landhelgisbrot.*
 - 208, 651.

- 1924, nr. 8, 4. júní. Lög um heimild fyrir bæjarstjórnir og hreppsnefndir til að takmarka eða banna hundahald í kaupstöðum og kauptúnum.
— 604, 606.
- 1924, nr. 61, 12. september. Reglugerð um hundahald í Reykjavík.
— 603, 604, 605, 606, 607.
- 1928, nr. 6, 1. febrúar. Byggingarsamþykkt fyrir Akureyri.
48. gr. — 1009, 1010.
- 1928, nr. 10, 15. apríl. Lög um Landsbanka Íslands.
63. gr. — 773.
- 1928, nr. 30, 7. maí. Lög um þinglýsing skjala og aflýsing.
— 1035.
4. gr. — 1034.
- 1929, nr. 25, 14. júní. Lög um gjaldþrotaskipti.
1. gr. — 97, 98.
19. gr. — 99.
19.—27. gr. — 111.
20. gr. — 99.
23. gr. — 97, 111, 112.
27. gr. — 111.
33. gr. — 44, 142.
36. gr. — 43, 141.
- 1930, nr. 2, 7. janúar. Lögreglusamþykkt fyrir Reykjavík.
8. kafli — 606.
10. gr. — 91.
65. gr. — 603, 604, 607.
- 1931, nr. 15, 6. júlí. Lög um viðauka við lög nr. 28, 19. maí 1930, um greiðslu verkkaups.
— 274.
- 1933, nr. 84, 19. júní. Lög um varnir gegn óréttmætum verzlunarháttum.
9. gr. — 469, 472, 773, 774, 776.
- 1933, nr. 93, 19. júní. Vixillög.
17. gr. — 237.
34. gr. — 1000, 1011.
49. gr. — 865.
- 1935, nr. 6, 9. janúar. Lög um tekjuskatt og eignarskatt.
— 226.
- 1936, nr. 7, 1. febrúar. Lög um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.
7. gr. — 268.
25. gr. — 862, 863.
30. gr. — 792.
31. gr. — 260.
32. gr. — 260.

1936, nr. 85, 23. júní. Lög um meðferð einkamála í héraði.

— 241, 964.

XVII. kafli — 238.

34. gr. — 666.

36. gr. — 45, 374.

37. gr. — 374.

42. gr. — 286, 965.

45. gr. — 308.

46. gr. — 12, 26, 94, 430.

47. gr. — 986.

53. gr. — 29, 33.

54. gr. — 772.

67. gr. — 602, 607.

71. gr. — 587.

78. gr. — 518.

88. gr. — 771, 986.

96. gr. — 886.

105. gr. — 621, 771.

108. gr. — 418, 644, 661.

113. gr. — 863.

118. gr. — 309, 780.

119. gr. — 33.

120. gr. — 10, 145.

133. gr. — 286, 964, 965.

173. gr. — 158.

174. gr. — 158.

175. gr. — 884.

178. gr. — 473, 777, 973.

180. gr. — 29, 112.

191. gr. — 157, 179.

193. gr. — 254, 712, 774.

195. gr. — 12.

208. gr. — 238.

213. gr. — 377.

1937, nr. 3, 8. febrúar. Reglugerð fyrir Menntaskólann í Reykjavík.

63. gr. — 839.

1937, nr. 46, 13. júní. Lög um samvinnufélög.

— 707.

27. gr. — 702, 703, 704, 705, 707.

1938, nr. 47, 11. júní. Lög um fasteignasölu.

— 906.

4. gr. — 260.

1938, nr. 62, 11. júní. Lög um bókhald.

7. gr. — 144, 156.

16. gr. — 144.

1938, nr. 80, 11. júní. *Lög um stéttarfélög og vinnudeilur.*

II. kafli — 642.

7. gr. — 136.

11. gr. — 637.

16. gr. — 625, 640.

17. gr. — 638, 642.

44. gr. — 624, 643.

45. gr. — 838.

53. gr. — 625.

64. gr. — 837.

67. gr. — 624, 837.

69. gr. — 644.

1940, nr. 19, 12. febrúar. *Almenn hegningarlög.*

— 623.

XXIII. kafli — 2.

XXVI. kafli — 2, 582, 584, 623, 645, 647.

2. gr. — 208.

5. gr. — 917, 960.

15. gr. — 451.

17. gr. — 917, 960.

20. gr. — 314, 315, 319, 320, 321, 323, 327, 474, 645, 915, 920, 958.

22. gr. — 46, 690, 694.

57. gr. — 311, 331, 338, 452, 482, 699.

60. gr. — 452, 917, 960.

62. gr. — 645.

65. gr. — 645.

69. gr. — 453, 458.

74. gr. — 650.

76. gr. — 331, 442, 448, 917, 960.

77. gr. — 442, 448, 917, 960.

78. gr. — 451.

131. gr. — 46.

142. gr. — 46, 690, 691, 693, 698.

155. gr. — 444, 447.

210. gr. — 452, 453, 458.

211. gr. — 474, 645, 915, 920, 958.

215. gr. — 65, 343.

217. gr. — 474, 915, 920, 958.

218. gr. — 474, 476, 478, 482, 915, 920, 958.

219. gr. — 645, 916.

220. gr. — 474, 645, 915, 916, 920, 958, 959.

226. gr. — 917, 960.

233. gr. — 917, 960.

244. gr. — 310, 314, 315, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 326,
327, 328, 329, 330, 474, 685, 689, 916, 920, 959.

247. gr. — 443, 447.

248. gr. — 449, 450.
250. gr. — 97, 111.
259. gr. — 645, 916, 959.
- 1942, nr. 61, 4. júlí. *Lög um málflytjendur.*
2. gr. — 833, 834.
8. gr. — 570, 571, 802, 826, 832.
- 1943, nr. 16, 21. febrúar. *Lög um orlof.*
4. gr. — 522.
- 1944, nr. 33, 17. júní. *Stjórnarskrá lýðveldisins Íslands.*
40. gr. — 1008.
65. gr. — 2, 35, 37, 38, 582, 584, 623, 647.
66. gr. — 605, 606, 607.
67. gr. — 821, 823, 1004, 1007, 1009, 1011.
74. gr. — 90, 91.
- 1944, nr. 61, 31. október. *Lög um byggingarmálefni Reykjavíkur.*
— 1034.
- 1946, nr. 48, 7. maí. *Lög um gagnfræðanám.*
— 983.
9. gr. — 974.
10. gr. — 974.
- 1947, nr. 95, 5. júní. *Lög um lögræði.*
7. gr. — 787.
8. gr. — 787.
10. gr. — 787.
25. gr. — 784.
31. gr. — 786.
39. gr. — 234, 468.
- 1948, nr. 40, 5. apríl. *Lög um kauprétt á jörðum.*
— 19.
- 1948, nr. 44, 5. apríl. *Lög um visindalega verndun fiskimiða landgrunnnsins.*
— 563.
- 1948, nr. 46, 5. apríl. *Lög um fiskimat og meðferð, verkun og útflutning á fiski.*
— 796.
12. gr. — 799.
- 1949, nr. 16, 16. marz. *Lög um breyting á lögum nr. 6, 9. janúar 1935, um tekjuskatt og eignarskatt.*
— 226.
- 1949, nr. 41, 25. maí. *Lög um gildistöku alþjóðasamnings um samræmingu nokkurra reglna varðandi loftflutning milli landa.*
— 890.
- 1949, nr. 48, 25. maí. *Lög um hlutatryggingarsjóð bátaútvegsins.*
— 406.
2. gr. — 409.
4. gr. — 406.

7. gr. — 408.

1949, nr. 57, 25. maí. Lög um nauðungaruppboð.

1. gr. — 234, 468.

4. gr. — 238, 660, 664.

8. gr. — 514.

12. gr. — 518.

21. gr. — 461, 466, 468.

23. gr. — 517, 518.

35. gr. — 459, 461, 466, 468.

1949, nr. 178, 18. október. Reglur um ákvörðun skattgreiðslu af andvirði aukavinnu, sem einstaklingar leggja fram utan reglulegs vinnutíma við byggingu íbúða til eigin afnota.

— 226.

1950, nr. 11, 20. janúar. Heilbrigðissamþykkt fyrir Reykjavík.

161. gr. — 603, 605, 607.

1950, nr. 141, 13. marz. Erindisbréf fyrir fiskimatsmenn.

9. gr. — 794, 796, 799, 801.

1951, nr. 110, 19. desember. Lög um lagagildi varnarsamnings milli Íslands og Bandaríkjanna og um réttarstöðu liðs Bandaríkjanna og eignir þess.

2. gr. — 985, 988.

6. gr. — 176.

12. gr. — 176.

1951, nr. 175, 27. sept. Reglugerð fyrir menntaskóla.

51. gr. — 839.

1952, nr. 23, 1. febrúar. Lög um öryggisráðstafanir á vinnustöðum.

5. gr. — 359.

26. gr. — 359, 360.

1952, nr. 81, 8. desember. Lög um breyting á lögum nr. 44, 5. apríl 1948 um visindalega verndun fiskimiða landgrunnsins.

— 563.

1953, nr. 7, 3. febrúar. Lög um hundahald og varnir gegn sullaveiki.

— 604, 606.

1953, nr. 56, 26. marz. Reglugerð um mat á frystum fiski til útflutnings.

21. gr. — 799.

1954, nr. 11, 9. febrúar. Auglýsing um fullgildingu Evrópuráðssamnings um verndun mannréttinda og mannfrelsis.

5. gr. — 90.

8. gr. — 605, 606, 607.

14. gr. — 606, 607.

1954, nr. 20, 8. marz. Lög um váttryggingarsamninga.

— 1044.

24. gr. — 501.

102. gr. — 1038.

103. gr. — 1045.

104. gr. — 1044, 1045.
105. gr. — 1043, 1044, 1045.
102.—106. gr. — 1044.
122. gr. — 1038, 1044.
- 1954, nr. 38, 14. apríl. Lög um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins.
11. gr. — 842.
- 1954, nr. 46, 14. apríl. Lög um tekjuskatt og eignarskatt.
9. gr. — 225, 226.
- 1955, nr. 22, 3. maí. Lög um breytingar á almennum hegningarlögum, nr. 19, 12. febrúar 1940.
4. gr. — 311, 331, 338, 452, 482, 699.
7. gr. — 452, 917.
- 1955, nr. 147, 30. desember. Reglugerð um tekjuskatt og eignarskatt.
19. gr. — 226.
- 1956, nr. 20, 1. marz. Lög um breyting á almennum hegningarlögum nr. 19, 12. febrúar 1940.
1. gr. — 916.
- 1956, nr. 29, 7. apríl. Lög um atvinnuleysistryggingar.
— 274.
- 1956, nr. 46, 5. apríl. Lög um breyting á lögum nr. 41, 25. maí 1949, um gildistöku alþjóðasamnings um samræmingu nokkurra reglna varðandi loftflutninga milli landa.
— 890.
3. gr. — 890.
- 1958, nr. 16, 9. apríl. Lög um rétt verkafólks til uppsagnarfrests frá störfum og rétt þess og fastra starfsmanna til launa vegna sjúkdóms- og slysaforfalla.
— 274.
- 1958, nr. 87, 29. ágúst. Reglugerð um viðauka við reglugerð nr. 70, 30. júní 1958 um fiskveiðilandhelgi Íslands.
— 209, 383, 564, 569, 652.
- 1960, nr. 10, 22. marz. Lög um söluskatt.
2. gr. — 195, 199, 560, 630, 631, 737, 738.
3. gr. — 195, 199, 200, 201, 203, 1022.
4. gr. — 195, 198, 200, 202, 736, 740, 741.
6. gr. — 739, 741.
7. gr. — 195, 203, 205, 736, 737, 740, 741.
8. gr. — 201, 1023, 1025.
9. gr. — 558, 560, 561, 623, 625, 632, 639.
10. gr. — 199, 204, 205, 1025.
11. gr. — 200, 201, 203, 204, 205, 1021, 1022.
12. gr. — 1019, 1025.
13. gr. — 202.
14. gr. — 202.

21. gr. — 1023, 1025.

23. gr. — 741.

1960, nr. 15, 31. marz. *Reglugerð um söluskatt.*

7. gr. — 736, 740.

10. gr. — 195, 198, 203, 205, 736, 738.

12. gr. — 204, 1022, 1023.

14. gr. — 204, 1025.

16. gr. — 204, 205, 1022.

17. gr. — 1024, 1025.

19. gr. — 1019.

1960, nr. 35, 30. maí. *Lög um lögheimili.*

2. gr. — 492.

3. gr. — 491, 492.

4. gr. — 491, 492.

11. gr. — 492.

14. gr. — 485.

1960, nr. 58, 28. júní. *Lög um bann við okri, dráttarvesti o. fl.*

7. gr. — 260.

1961, nr. 3, 11. marz. *Reglugerð um fiskveiðilandhelgi Íslands.*

— 208, 209, 564, 569, 650.

1. gr. — 209, 383, 564, 569, 652.

1961, nr. 4, 11. marz. *Reglugerð um breyting á reglugerð nr. 87, 29. ágúst 1958, um viðauka við reglugerð nr. 70, 30. júní 1958, um fiskveiðilandhelgi Íslands.*

— 209, 383, 564, 569, 652.

1961, nr. 10, 29. marz. *Lög um Seðlabanka Íslands.*

15. gr. — 773.

1961, nr. 11, 29. marz. *Lög um Landsbanka Íslands.*

5. gr. — 864.

1961, nr. 12, 29. marz. *Lög um Útvegsbanka Íslands.*

5. gr. — 864.

1961, nr. 82, 21. ágúst. *Lög um meðferð opinberra mála.*

XVIII. kafli — 74, 782, 783.

5. gr. — 961.

15. gr. — 45.

45. gr. — 308.

51. gr. — 786.

66. gr. — 37.

67. gr. — 2, 35, 38, 307, 475, 582, 584, 623, 645, 646, 647.

108. gr. — 916.

118. gr. — 208, 563, 569, 690, 692, 916.

130. gr. — 476.

141. gr. — 960.

142. gr. — 692.

143. gr. — 961.

146. gr. — 311, 337.

- 150. gr. — 89.
- 151. gr. — 89, 786.
- 154. gr. — 74, 782, 783, 786, 787, 788.
- 157. gr. — 786, 787.
- 165. gr. — 477.
- 171. gr. — 45.
- 172. gr. — 1, 34, 37, 45, 306, 474, 581, 583, 622, 644, 646.
- 175. gr. — 645.
- 178. gr. — 960.
- 1962, nr. 54, 27. apríl. *Lög um þjóðskrá og almannaskráningu.*
 - 11. gr. — 489.
- 1962, nr. 55, 28. apríl. *Lög um kjarasamninga opinberra starfsmanna.*
 - 839, 842.
 - 2. gr. — 844.
 - 3. gr. — 844.
 - 4. gr. — 844.
 - 5. gr. — 844.
 - 6. gr. — 840, 841, 842, 844, 845.
 - 10. gr. — 842.
 - 25. gr. — 838, 844.
- 1962, nr. 57, 18. apríl. *Lög um Hæstarétt Íslands.*
 - 13. gr. — 28.
 - 16. gr. — 366.
 - 20. gr. — 513, 789.
 - 21. gr. — 12, 39, 93, 137, 308, 418, 510, 528, 608, 617, 660.
 - 22. gr. — 137, 837.
 - 31. gr. — 93.
 - 36. gr. — 216, 390, 794.
 - 45. gr. — 143, 778.
- 1962, nr. 70, 28. apríl. *Lög um tekjuskatt og eignarskatt.*
 - 10. gr. — 225, 226.
- 1962, nr. 77, 28. apríl. *Lög um aflatryggingasjóð sjávarútvegsins.*
 - 406.
 - 2. gr. — 406, 408.
 - 4. gr. — 406, 409, 411, 413, 415.
 - 7. gr. — 408.
 - 10. gr. — 413.
 - 15. gr. — 409.
- 1963, nr. 66, 31. desember. *Siglingalög.*
 - 8. gr. — 709, 725.
 - 199. gr. — 669.
 - 216. gr. — 669, 675, 725.
 - 232. gr. — 735.
- 1963, nr. 67, 31. desember. *Sjómannalög.*
 - 13. gr. — 267, 268.
 - 34. gr. — 268.

- 1963, nr. 69, 12. desember. *Lög um fullnustu refsíðoma, sem kveðnir hafa verið upp í Danmörku, Finnlandi, Noregi eða Svíþjóð o. fl.*
9. gr. — 917.
- 1963, nr. 71, 31. desember. *Vegalög.*
— 585, 816.
X. kafli — 814.
59. gr. — 813, 821.
63. gr. — 819, 823.
65. gr. — 598, 600.
- 1963, nr. 94, 18. júní. *Reglugerð um hina almennu deild bátaflotans við Aflatryggingasjóð sjávarútvegsins.*
1.—4. gr. — 412.
4. gr. — 409, 412, 413.
7. gr. — 413.
- 1963, nr. 245, 31. desember. *Reglugerð um tekjuskatt og eignarskatt.*
20. gr. — 226.
- 1964, nr. 19, 21. maí. *Skipulagslög.*
31. gr. — 1034, 1035.
- 1964, nr. 22, 21. maí. *Lög um kísilgúrverksmiðju við Mývatn.*
— 421.
- 1964, nr. 29, 11. marz. *Reglugerð um breyting á reglugerð nr. 4, 11. marz 1961 um breyting á reglugerð nr. 87, 29. ágúst 1958, um viðauka við reglugerð nr. 70, 30. júní 1958, um fiskveiðilandhelgi Íslands.*
— 209, 383, 564, 569, 652.
- 1964, nr. 39, 19. maí. *Lög um meðferð ölvaðra manna og drykkju-sjúkra.*
11. gr. — 786.
- 1964, nr. 55, 17. júlí. *Lög um tekjuskatt og eignarskatt.*
35. gr. — 682.
37. gr. — 682.
38. gr. — 683.
42. gr. — 677, 683.
47. gr. — 681, 682.
- 1964, nr. 61, 24. desember. *Lög um breyting á lögum nr. 97 18. desember 1961 um verðlagsráð sjávarútvegsins.*
2. gr. — 558.
- 1965, nr. 39, 24. marz. *Byggingarsamþykkt Reykjavíkur.*
3. gr. — 1035.
27. gr. — 1034, 1035.
- 1965, nr. 90, 7. október. *Lög um tekjuskatt og eignarskatt.*
— 701
10. gr. — 225, 226, 227, 228, 229, 230.
11. gr. — 701, 705, 706.
35. gr. — 682.
37. gr. — 680, 681, 682, 704.

38. gr. — 680, 681, 682, 683.
42. gr. — 677, 679, 681, 683.
47. gr. — 681.
- 1965, nr. 97, 22. desember. *Lög um breyting á lögum nr. 19, 10. maí 1965 um Húsnæðismálastjórn ríkisins.*
1. gr. — 759.
- 1966, nr. 71, 6. maí. *Lög um verðtryggingu fjárskuldbindinga.*
1. gr. — 892.
13. gr. — 891, 892.
- 1967, nr. 49, 29. apríl. *Lög um skólakostnað.*
16. gr. — 974.
- 1967, nr. 54, 27. apríl. *Lög um jarðeignasjóð ríkisins.*
— 15, 18.
- 1967, nr. 62, 18. maí. *Lög um bann gegn veiðum með botnvörpu og flotvörpu.*
1. gr. — 209, 382, 564, 652.
2. gr. — 563, 564, 569.
4. gr. — 209, 383, 563, 565, 569, 650, 652, 654.
5. gr. — 209, 383, 563, 565, 569, 652, 654.
6. gr. — 383, 565.
7. gr. — 209, 383, 389, 563, 565, 569, 650, 652, 654.
8. gr. — 209, 383, 563, 569, 650, 652, 654.
11. gr. — 650.
- 1967, nr. 158, 29. september. *Auglýsing um staðfestingu Félagsmálaráðuneytis á byggingarsamþykktum.*
— 1010.
- 1967, nr. 78, 28. apríl. *Reglugerð um íbúðabyggingar ríkisins og Reykjavíkurborgar.*
— 759.
- 1968, nr. 40, 23. apríl. *Umferðarlög.*
— 598.
25. gr. — 46, 690, 693, 916, 920, 959.
26. gr. — 65, 343.
27. gr. — 46, 690, 693.
37. gr. — 65, 343.
47. gr. — 63, 65.
48. gr. — 499, 503.
49. gr. — 65, 70, 343.
50. gr. — 70.
52. gr. — 63, 65.
64. gr. — 248, 251, 253.
67. gr. — 248, 251.
68. gr. — 499, 503.
69. gr. — 248, 499, 503.
74. gr. — 499, 503.
80. gr. — 46, 65, 70, 343, 690, 693, 916, 920, 950.

81. gr. — 65, 68, 73, 341, 343, 346, 917, 920, 959, 960.
- 1968, nr. 47, 2. maí. *Lög um vörumerki.*
37. gr. — 469, 472.
- 1968, nr. 49, 1. maí. *Lög um áskorunarmál, viðauki við lög nr. 85, 23. júní 1936, um meðferð einkamála í héraði.*
- 885, 886.
7. gr. — 886.
- 1969, nr. 21, 10. maí. *Lög um breyting á lögum nr. 62, 18. maí 1967, um bann gegn veiðum með botnvörpu og flotvörpu.*
1. gr. — 209, 564, 569, 652.
2. gr. — 209, 382, 383, 563, 564, 569, 652.
4. gr. — 563.
5. gr. — 210, 563, 565, 569, 652, 654.
6. gr. — 383.
7. gr. — 563.
- 1969, nr. 74, 12. marz. *Reglugerð um breytingu á reglugerð nr. 245, 31. desember 1963, um tekjuskatt og eignarskatt.*
- 226.
- 1969, nr. 82, 2. júlí. *Áfengislög.*
6. gr. — 46, 693.
17. gr. — 690.
24. gr. — 46, 690, 693, 916, 917, 920, 959, 960.
33. gr. — 690.
35. gr. — 46, 693.
45. gr. — 46, 690, 693, 916, 920, 959, 960.
- 1969, nr. 257, 28. nóvember. *Reglugerð um ávana- og fíkniefni.*
- 1013.
1. gr. — 1015.
- 1970, nr. 3, 11. febrúar. *Lög um breyting á lögum nr. 10, 22. marz 1960, um söluskatt, sbr. lög nr. 61, 24. desember 1964, um breyting á þeim lögum.*
1. gr. — 630, 631.
- 1970, nr. 23, 16. apríl. *Vegalög.*
- X. kafli — 814.
59. gr. — 813.
64. gr. — 599.
65. gr. — 585, 586, 587, 598, 599, 600, 601.
- 1970, nr. 77, 16. júní. *Lög um tilbúning og verzlun með ópíum o. fl.*
- 34, 1013.
4. gr. — 1015.
6. gr. — 35, 1015.
- 1970, nr. 87, 6. ágúst. *Lög um gjöld til holræsa, gangstétta og varanlegs slitlags á götum Akureyrar.*
- 1011.
2. gr. — 1008.

1970, nr. 169, 21. apríl. *Reglugerð um söluskatt.*

5. gr. — 1021.

6. gr. — 1021.

9. gr. — 1021.

10. gr. — 740.

25. gr. — 632, 639.

1971, nr. 32, 10. febrúar. *Reglur um málflytjendastörf manna í opinberu starfi.*

— 477.

1971, nr. 68, 15. júní. *Lög um tekjuskatt og eignarskatt.*

10. gr. — 226.

1971, nr. 89, 24. desember. *Lög um breyting á lögum nr. 31 frá 10. maí 1969 um breyting á lögum nr. 62, 18. maí 1967, um bann gegn veiðum með botnvörpu og flotvörpu.*

— 208, 209, 564, 569, 650.

1. gr. — 563, 650.

1972, nr. 60, 29. maí. *Lög um stofnun og slit hjúskapar.*

54. gr. — 505.

1972, nr. 101, 31. desember. *Lög um breyting á lögum nr. 62, 18. maí 1967, um bann gegn veiðum með botnvörpu og flotvörpu, sbr. lög nr. 21/1969 og lög nr. 50/1971.*

— 208, 563.

4. gr. — 650.

5. gr. — 650.

1972, nr. 189, 14. júlí. *Reglugerð um fiskveiðilandhelgi Íslands.*

— 208, 563, 650.

1. gr. — 564.

3. gr. — 564.

4. gr. — 569.

6. gr. — 563.

1973, nr. 4, 7. febrúar. *Lög um neyðarráðstafanir vegna jarðelda á Heimaey.*

— 631, 632, 639, 643.

8. gr. — 631, 632.

1973, nr. 11, 6. apríl. *Lög um framkvæmd eignarnáms.*

2. gr. — 813.

19. gr. — 812.

1973, nr. 46, 25. apríl. *Lög um kjarasamninga opinberra starfsmanna.*

26. gr. — 838.

1973, nr. 73, 21. júní. *Lög um meðferð opinberra mála.*

XVIII. kafli — 783.

44. gr. — 1013, 1015.

67. gr. — 645, 647.

108. gr. — 916.

118. gr. — 690, 916.

142. gr. — 692.

154. gr. — 782.

157. gr. — 783.

172. gr. — 1013.

1973, nr. 74, 26. júní. *Bráðabirgðalög um breyting á lögum nr. 62, 18. maí 1967, um bann gegn veiðum með botnvörpu og flotvörpu, sbr. lög nr. 21/1969, lög nr. 50/1971, lög nr. 89/1971 og lög nr. 101/1972.*

1. gr. — 650.

1973, nr. 75, 21. júní. *Lög um Hæstarétt Íslands.*

20. gr. — 789.

21. gr. — 656, 893.

22. gr. — 837.

41. gr. — 1016.

45. gr. — 778.

IV. EFNISSKRÁ TIL YFIRLITS.

Bls.

Aðfarargerðir. Sjá Aðför, fjárnám, innsetningargerð, kyrrsetningargerð, lögbann, lögtak, útburðarmál.

Aðför.

Aðgerðarleysi. Sjá tómlæti.

Aðild. Aðiljaskipti. Fyrirsvar 12, 51, 74, 93, 164, 278, 405, 494, 513, 521, 584, 601, 667, 676, 700, 708, 736, 742, 803, 811, 866, 974, 984, 1000, 1026, 1037

Aðildareidur.

Aðildarskortur 308

Aðstoð. Sjá björgun.

Aðstöðugjald. Sjá skattar.

Aflatryggingar. Aflatryggingarsjóður 405

Aflýsing.

Arkitektar. Sjá kaup og sala fasteigna.

Atvinnuréttindi. Sjá ökuleyfi.

Atvinnulöggjöf.

Ábúð. Sjá jarðhiti 390

Ábyrgð 536

Ábyrgð á seldum hlut.

Ábyrgð á verkum annarra.

Ábyrgð húseigenda. Sjá fasteignir og skaðabætur.

Áfengi.

Áfengislög 690, 912

Áfrýjun.

1. Áfrýjunarleyfi:

a. Áfrýjunarfrestur liðinn 129, 143, 194, 231, 240, 262, 270, 278, 405, 459, 469, 513, 552, 736, 846, 866, 885, 887, 984, 1017

b. Áfrýjunarfjárhæð nær eigi kr. 5.000 366, 736

c. Áfrýjunarfrestur liðinn. Áfrýjunarleyfis eigi aflað 789

2. Máli gagnáfrýjað 51, 215, 247, 278, 347, 469, 513, 584, 667, 708, 742, 778, 811, 826, 846, 866, 984, 1017

3. Lagaheimild til áfrýjunar 27, 39

4. Ýmis atriði 390, 521, 736, 778, 789, 794

Áfrýjunarfrestur. Sjá áfrýjun.

Áfrýjunarleyfi. Sjá áfrýjun.

Ákvæðisvinna 129

Ákæra 690, 912

Álitsgerðir. Sjá mat og skoðun.

Árekstur bifreiða. Sjá skaðabætur, bifreiðamál.

Árekstur skipa.

Ásetningur	912
Áskorunarmál	885
Ávana- og fikniefni	1013
Barnaverndarmál.	
Barnsfaðernismál	373
Bifreiðir:	
A. Einkamál	113, 240, 247, 494, 584
B. Opinber mál	62, 69, 339, 690, 912
Birting laga og stjórnvaldaerinda.	
Bjarglaun. Sjá björgun.	
Björgun	667
Blóðrannsókn	690, 912
Botnvörpuveiðar. Sjá fiskveiðabrot.	
Bókhald.	
Bréf, bréfhelgi	1013
Byggingameistarar	278
Byggingarfrestur	1000
Byggingarsamvinnufélög.	
Börn	51, 866
Dagsektir	771
Dánarbætur. Sjá skaðabætur	1037
Dómarar. Sjá dómstólar, ómerking, rannsókn opinberra mála, sératkvæði og vanhæfi.	
1. Samdómendur í héraði.	
a. Bæjarþing (aukadómþing) 51, 113, 129, 143, 278, 347, 390, 405, 418, 435, 552, 584, 742, 803, 811, 962	
b. Sakadómur	207, 379, 452, 474, 561, 644, 648, 912
c. Sjó- og verzlunardómur 3, 215, 262, 469, 536, 608, 667, 708, 771, 846, 887	
2. Dómenda ekki getið í héraðsdómi 33, 157, 224, 247, 310, 366, 379, 476, 484, 494, 505, 510, 656, 782, 789, 984, 1000, 1037	
3. Sératkvæði:	
a. Í Hæstarétti 62, 224, 254, 278, 339, 347, 405, 584, 608, 690, 811, 962, 1026	
b. Í héraði	143, 837
4. Bótaábyrgð vegna mistaka í dómsýslu	660
5. Ýmis atriði	27, 33, 234, 249, 373, 435, 476, 708, 1037
Dómhæfi kröfu	601
Dómstólar, sjá og atriðisorðaskrá	505, 1037
Dráttarvélar.	
Eiður.	
Eignarnám	811
Eignarréttarfyrirvari	442
Eignarréttur.	
Eignarupptaka	207, 452, 561, 648
Embættismenn. Sjá stjórnsýsla.	

	Bls.
Endurheimta	194
Endurrit skjala.	
Endurupptaka máls.	
Erfðaábúð.	
Erfðafesta.	
Erfðaskrár.	
Fangelsi. Sjá löggæzlumenn.	
Farbann.	
Fargjald	887
Farmgjald.	
Farmsamningar.	
Farmskírteini.	
Fasteignasala	901
Fasteignir 278, 390, 418, 459, 505, 513, 811, 984, 1000,	1026
Ferðabann.	
Félagsdómur	624, 837
Félög.	
Firma	469, 771
Fiskveiðabrot	207, 379, 561, 648
Fiskverzlun.	
Fíknilyf. Sjá ávana- og fíkniefni	1013
Fjárdráttur	442
Fjármál hjóna. Sjá hjón, hjónaskilnaður	901
Fjárnám	215
Fjársvik	442
Fjölbýlishús.	
Flutningssamningar	270
Foreldraval.	
Forgangskrafa	521
Forkaupsréttur	12
Fógetagerðir. Sjá aðfór, fjárnám, kyrrsetning, lögbann, lögtak, og útburðargerðir.	
Framhaldsstefna	390, 742, 811, 984
Framkrafa.	
Framsal kröfu.	
Frávikning úr starfi	164
Frávisun.	
A. Einkamál:	
1. Frá héraðsdómi 12, 74, 93, 262, 308, 505, 601, 608, 617, 624, 660, 811, 837, 846, 885, 893, 974, 984, 1037	
2. Frá Hæstarétti .. 39, 137, 510, 513, 528, 570, 656, 789, 802	
B. Opinber mál.	
Frelsisvipting. Sjá gæsluvarðhald, handtaka.	
Frestir	528, 656, 1015
Fyrirsvær. Sjá aðild, aðiljaskipti.	
Fyrning. Málshöfðunarfrestir	278, 782, 907, 1017

Gagnaöflun	51, 379, 708,	866
Gagnfær farmskirteini.		
Gatnagerðargjald		1000
Geðrannsókn	310, 442, 451,	912
Geðsjúkrahús. Sjá handtaka.		
Gengi		887
Gerðardómar.		
Gjafsókn. Gjafvörn 3, 39, 74, 157, 158, 164, 194, 373, 390, 418, 435,		
	660, 782, 866,	974
Gjaldþrot		523
Gæzlufangar. Sjá gæzluvarðhald.		
Gæzluvarðhald	1, 33, 37, 306, 442, 474, 581, 583, 622,	644
Hafning máls.		
Handtaka	74,	782
Hefð.		
Heimilisaðstoð		907
Heimvísun.		
A. Einkamál	3, 157, 178, 215, 254, 373, 418,	811
B. Opinber mál		476
Hjón		901
Hjónaskilnaður		505
Hjónavígsla.		
Hjúskapur. Sjá hjón, hjónaskilnaður.		
Hlutfélag.		
Hlutdeild		690
Hundahald		601
Húftrygging.		
Húsaleiga.		
Hæstaréttarlög	143,	778
Iðnaður.		
Innheimtulaun.		
Innsetningargerðir.		
Ítak. Sjá fasteignir.		
Ítrekun	561, 690,	912
Jarðhiti		390
Kaup og sala. Sjá og forkaupsréttur.		
1. Fasteignir		278
2. Lausafé	113,	962
Kaupgjald	129,	164
Kaupgjaldsmál		794
Kaupmálar.		
Kennarar		974
Kjarasamningar. Sjá og kaupgjaldsmál	366,	552
Kjörbörn.		
Klám		452
Kröfusamlag		984

Kyrrsetning.

Kærufrestur. Sjá kærumál.

Kærumál.

A. Einkamál:

1. Lagaheimild til kæru	39, 510, 528,	656
2. Kærufrestur		137
3. Frávísun frá héraðsdómi 12, 93, 308, 418, 505, 601, 608,	617, 660,	893
4. Frávísun frá Félagsdómi	624,	837
5. Úrskurðir stjórnar Lögmannafélagsins	570, 802,	826
6. Frávísun frá Hæstarétti. Sjá 1.		

B. Opinber mál:

1. Atvinnuréttindi.		
2. Ákæra.		
3. Dómssáttir.		
4. Gæzluvarðhald .. 1, 33, 37, 306, 474, 581, 583, 622, 644,		646
5. Húsleit.		
6. Vanhæfi dómara		45
7. Opnun bréfs		1013

Landamerksamál.

Landbúnaður.

Landhelgisbrot. Sjá fiskveiðabrot.

Landskipti.

Landvist.

Launaskattur. Sjá skattar.

Lausafjárkaup. Sjá kaup og sala.

Lífeyrir.

Líkamsáverkar

912

Loftför.

Lóðarleiga

1000

Lóðaskrár

1026

Læknar. Sjá mat og skoðun 51, 62, 310, 339, 347, 435, 442, 476,

690, 708, 866, 912

Læknaráð.

Lög. Lögskýring 224, 231, 570, 584, 676, 736, 802, 837, 912, 1026

Lögbann.

Löggæzlumenn

62, 379

Löghald.

Lögheimili

484

Lögjöfnun

231

Lögmannafélag Íslands

570, 802, 826

Lögmenn

27, 45, 144, 231, 240, 1015, 1037

Lögræði

51, 708, 866

Lögsaga.

Lögtak

224, 676, 700, 1017

Lögveð.

Lögvilla	648
Manndráp	912
Manndráp af gáleysi	62, 339
Mat og skoðun:	
1. Atvinnutjón	51, 347, 435, 708, 866
2. Áverkar og heilsutjón	51, 62, 339, 347, 708, 866, 912
3. Blóðrannsókn	690, 912
4. Fiskveiðabrot	207, 379, 561, 648
5. Geðrannsókn	310, 442, 912
6. Eignarnámsmat	811
7. Þóknun matsmanna.	
8. Örorka	51, 347, 435, 708, 866
9. Öryggiseftirlit ríkisins	51, 435, 708
10. Bifreiðæftirlit ríkisins	62, 113, 339
11. Löggæzlumenn framkvæma athuganir á hemlaförum og gera vettvangsupprátt	62, 247, 339, 494, 584, 912
12. Ýmsar mats- og skoðunargerðir	113, 247, 278, 379, 390, 435, 584, 667, 803

Matskostnaður.

Matsmenn.

Málflutningur. Sjá og Lögmannafélag Íslands, lögmenn 157,
178, 476

Málflutningsþóknun. Sjá Lögmannafélag Íslands.

Málshöfðun

782

Málkostnaður. Sjá og ómaksbætur

27

Meðsök. Sjá skaðabætur.

Merkjadómur.

Meiðyrði.

Miskabætur. Sjá skaðabætur.

Nafnréttur.

Nágrenni.

Niðurfelling máls. Sjá hafning máls og útivist aðilja.

Nytjastuldur

912

Opinber mál. Sjá atvinnuréttindi, áfengislög, áfrýjun, ákæra, bifreiðir, birting laga og stjórnvaldaerinda, blóðrannsókn, botnvörpuveiðar, bókhald, brot gegn valdstjórninni, dómara, fangelsi, farbann, ferðabann, fiskveiðabrot, fíknilyf, fjársvik, frávísun, frelsissvipting, fyrning, gagnaöflun, geðrannsókn, geðsjúkrahús, gæzlufangar, gæzluvarðhald, handtaka, heimvísun, hlutdeild, ítrekun, kærúmal, landhelgisbrot, landvist, líkamsáverkar, loftför, lækna, löggæzlumenn, lögsaga, manndráp, mat og skoðun, nágrenni, nytjastuldur, ómerking, ómerking ummæla, óréttmætir verzlunarhættir, prentréttur, rangur framburður fyrir dómi, refsingar, sakaruppgjöf, sáttir, skattsvik, skilorðsbundnir dómara, skírlífisbrot, skjalafals, tékkamisferli, tilraun, togveiðar, tolllagabrot, umferðarlög,

Sakhæfi	442,	912
Samaðild	12,	93
Sameign.		
Samningar. Sjá og ábyrgð, ákvæðisvinna, fargjald, fasteignasala, flutningssamningar, kaup og sala, kaupgjaldsmál, kjarasamningar, riftun samninga, skuldamál, vinnulaun, vinnusamningar		742
Samvinnufélög	700, 708,	736
Sáttir.		
Segulbandsupptaka	285,	962
Sératkvæði:		
1. Hæstiréttur 62, 224, 254, 278, 339, 347, 405, 584, 608, 690, 811, 962, 1026		
2. Héraðsdómur	143,	837
Sjó- og verzlunardómur 3, 215, 262, 469, 536, 608, 667, 708, 771, 846, 887		
Sjóveð	667,	708
Skaðabætur:		
A. Innan samninga	278,	742
B. Utan samninga:		
1. Árekstur skipa.		
2. Bifreiðar. Bifreið ekur á hross. Árekstur bifreiða 240, 247, 494		
3. Ýmis persónuslys		866
4. Ýmis skaðabótatilvik	310, 390,	584
5. Vinnuslys	51, 347, 435,	708
6. Skaðabætur samkv. XVIII. kafla laga nr. 82/1961		782
Skattar:		
A. Aðstöðugjald.		
B. Eignarskattur. Sjá tekjuskattur.		
C. Launaskattur.		
D. Söluskattur	194, 736,	1017
E. Tekjuskattur	224, 676,	700
F. Útsvar.		
Skattsvik.		
Skilorðsdómar	310, 452,	912
Skipsleiga. Sjá samningar.		
Skiptamál	39, 137, 505, 521, 907,	1037
Skiptaráðandi		513
Skírlífisbrot.		
Skjalafals		442
Skólar. Skólanefnd		974
Skuldamál	143,	778
Spjöll á mannvirkjum		
Stefnur. Stefnubirthing		885
Stjórnarskráin	37,	1000

	Bls.
Stjórnsýsla	974, 1000
Söluskattur. Sjá skattar.	
Tekjuskattur. Sjá skattar.	
Tékkamisferli.	
Tilraun	912
Togveiðar. Sjá fiskveiðabrot.	
Tollar.	
Tolllagabrot.	
Tómlæti	270, 552. 1000
Traustnám.	
Tryggingabréf	231, 442
Umboð.	
Umferðarlög. Sjá ölvunarakstur	62, 69, 339
Umferðarréttur.	
Umsýsla. Umsýslupóknun.	
Uppboð	231, 459, 513, 660
Uppsögn. Uppsagnarfrestur	164, 270
Uptaka eigna. Sjá eignarupptaka.	
Úrskurðir	379, 1015
Útboð. Sjá samningar	742
Útburður.	
Útivist aðilja í héraði	778
Útivist aðilja í Hæstarétti 1, 47, 48, 49, 50, 206, 269, 270, 417, 676, 781, 900, 1012	
Útsvör.	
Vanheimild.	
Vanhæfi dómara	45, 373
Vanreifun	3, 262, 846
Varnarsamningur við Bandaríki Norður-Ameríku	164
Varnarþing.	
Vátryggingar. Sjá réttargæzla.	
Veðréttindi. Sjá sjóveð.	
Vegir	584
Veiðiréttindi.	
Veikindadagar.	
Venjuréttur	405
Verðjöfnunargjald.	
Verðlagsbrot.	
Verðstöðvun.	
Verjandi í opinberu máli	45
Verkkaup.	
Verksamningar	278
Verzlanaskrá	771
Verzlunarhættir. Sjá ólögð mætir verzlunarhættir.	
Vextir	521, 667, 778
Viðskiptabréf.	

Vinnulaun, Vinnusamningar	366, 521,	803
Vinnuslys. Sjá skaðabætur.		
Vitni.		
Víxlar. Vixilmál.		
Vörumerki		469
Vörzlusvipting.		
Þingbók		158
Þinghöld. Sjá segulbandsupptaka.		
Þinglýsing		1026
Þingsókn.		
Þingvottar.		
Þjáningar. Sjá skaðabætur.		
Þjófnaður	310,	684
Þóknun fasteignasala. Sjá fasteignasalar.		
Þóknun lögmanna. Sjá Lögmannafélag Íslands.		
Þrotabú. Sjá skiptamál.		
Ærumeiðingar.		
Ökuleyfi. Ökuleyfissvipting	62, 69, 339, 690,	912
Ölvun við akstur	690,	912
Örorka	51, 347, 435, 708,	866
Öryggiseftirlit ríkisins. Sjá mat og skoðun	51, 435	708

V. EFNISSKRÁ.

Aðfarargerðir. Sjá aðför, fjárnám, innsetningargerð, kyrrsetningar-
gerð, lögbann, lögtak, útburðarmál.

Aðför.

Aðgerðarleysi. Sjá tómhlæti.

Aðild. Aðilaskipti. Fyrirsvar.

Bls.

- S seldi H jörðina K og áskildi börnum sínum forkaupsrétt. H
seldi J jörðina. Fimm börn S stóðu sameiginlega að máli
gegn H og J og kröfðust riftingar á hinum síðargreinda
sölugerningi 12
- E höfðaði mál gegn P. Eftir að sú málssókn hófst, afsalaði E
K „réttindum og skyldum fylgjandi stefnu og málshöfð-
un á hendur P“, og tókst K á hendur sóknaraðild með yfir-
lýsingu á dómþingi. Þegar dómþing var háð nokkru síðar
og eftir að forráðamenn K höfðu í eitt skipti sótt dómþing
í málinu, féll niður þingsókn af hendi K og E. Var mál þá
hafið og málskostnaður felldur á E og K óskipt. Talið var,
að K hefði gerzt sóknaraðili máls, áður en mál var hafið, sbr.
53. gr. laga nr. 85/1936. Var ákvörðun héraðsdómara um
málskostnað á rökum reist, sbr. 180. gr. sömu laga, enda
hafði P eigi fallið frá kröfu um málskostnað gegn E 27
- Faðir höfðaði bótamál í héraði vegna ófjárráða dóttur sinnar
vegna líkamsmeiðsla. Hún var orðin fjárráða, er mál kom
til Hæstaréttar og rak mál í eigin nafni 51
- S höfðaði bótamál samkv. ákvæðum XVIII. kafla laga nr. 82/
1961 vegna handtöku. Stefndi hann fjármálaráðherra f. h.
ríkis sjóðs, en eigi saksóknara ríkisins, sbr. 3. tl. 151. gr.
laganna. Mál var ómerkt 74
- Sbr. og skaðabætur, 6. tölulið 782
- Kröfuhafar, er lýst höfðu kröfum í þrotabú kaupfélags, stóðu
að máli f. h. búsin til riftunar á veðsetningu á eignum
gjaldþrota. Var veðsetning gerð til hagsbóta sparisjóði, er
tók við innstæðufé í innstæðudeild kaupfélagsins. Ekki þótti
þörf á að stefna til varnaraðildar eigendum, er áttu inn-
stæður í deildinni, þegar veðsetning fór fram 93
- Fyrirtækið B s/f var varnaraðili einkamáls í héraði. Eftir að
héraðsdómur gekk, var B s/f slitið, en B h/f stofnað. Tók

það við skuldum og eignum B s/f. Með skriflegu samkomu- lagi lýstu tveir stjórnarmenn B h/f og lögmáður stefnanda í héraði því, að B h/f hefði gerzt aðili máls þessa í stað B s/f. Var B h/f m. a. talinn málsaðili í Hæstarétti	129
Fjármálaráðherra viðurkenndi vegna ríkissjóðs aðild að máli Húseigandi höfðar mál vegna galla á húsi gegn M h/f, er byggði hús, H múrarameistara og K, arkitekt hússins	278
Aflatryggingasjóði stefnt til varnaraðildar í máli	405
Eiganda bifreiðar og váttryggingarfélagi stefnt til greiðslu bóta óskipt vegna tjóns af árekstri	494
Skiptaráðandi beiddist uppboðs á eign, tilheyrandi búi hjóna, er sætti opinberum skiptum. Bar að stefna honum til varnar- aðildar í Hæstarétti	513
Skiptaráðanda stefnt f. h. protabús	521
Fjármálaráðherra og samgöngumálaráðherra stefnt f. h. ríkis- sjóðs	584
Í máli út af lögmæti synjunar borgarstjóra á umsókn Á um leyfi til að halda hund var stefnt borgarstjóra f. h. borgar- stjórnar R, heilbrigðisráðherra, f. h. heilbrigðisráðuneytis, og dómsmálaráðherra, f. h. dómsmálaráðuneytis	601
K, útgerðarmaður v/b B, stefnir máli til heimtu björgunarlauna f. h. eiganda og áhafnar v/b B	667
Innheimtumenn ríkissjóðs í 3 kaupstöðum höfða mál til heimtu skatta	676, 700, 1017
H, er varð fyrir slysi við uppskipun, sótti útgerðarmann skips og kaupfélag, sem útgerðarmaður fól að annast affermingu skips, óskipt til greiðslu bóta	708
K galt fyrirtækinu Ó söluskatt af uppskipunargjöldum. Í endur- heimtumáli stefndi K fjármálaráðherra og Ó til að endur- greiða óskipt skattgjaldið	736
Framkvæmdanefnd byggingaráætlunar var aðili í máli	742
Sameigendur húshluta standa að málssókn	803
Sameigendur tveggja jarða standa að málssókn gegn Vegagerð ríkisins	811
Faðir höfðar bótamál vegna ófjárráða sonar síns	866
Skólanefnd héraðsskóla var stefnt í máli, þar sem kennari sótti skólann um fébætur. Skólanefnd gat eigi verið í fyrirsvari fyrir skólann í slíku máli. Frávisun	974
Fjármálaráðherra og utanríkisráðherra stefnt f. h. ríkissjóðs ..	984
3 mönnum var stefnt til varnaraðildar „f. h. landeigenda Ytri- Njarðvíkurhrepps með Vatnsnesi“. Landeigendur voru eigi nánar nafngreindir. Þetta þótti eigi viðhlitandi	984
Bæjarstjóra er stefnt f. h. bæjarsjóðs	1000
Borgarstjóra stefnt f. h. Reykjavíkurborgar	1026
Skiptaráðanda auk annarra stefnt f. h. dánarbús	1037

*Aðildareður.**Aðildarskortur.*

Bent á í dómi Hæstaréttar, að aðildarskortur valdi sýknu, en ekki frávisun 308

*Aðstoð. Sjá björgun.**Aðstöðugjald. Sjá skattar.**Aflatryggingar. Aflatryggingasjóður.*

Með lögum um Aflatryggingasjóð sjávarútvegsins nr. 77/1962 er lýst því hlutverki sjóðsins að bæta aflahluti skips og áhafnar, þegar almennan aflabrest ber að höndum. Stjórn sjóðsins ákvað til viðmiðunar tiltekið meðalaflamagn báta af tilteknum stærðum á ákveðnum veiðisvæðum, þ. á m. báta frá Vestmannaeyjum. Var jafnframt miðað við það, að 8 menn væru á bát. Ef skipshöfn var fámennari, voru bætur skertar eftir nánar tilteknum reglum. A, útgerðarmaður í Vestmannaeyjum, höfðaði mál gegn stjórn sjóðsins, AF, og krafðist greiðslu á fé því, sem dregið hafði verið frá samkv. þessu í útgerð báts hans á tilteknu tímabili. AF taldi það hafa verið stefnu sína, „að skapa hlutfall milli meðalveiðimagns, mannfjölda og annarra þeirra atriða, er ráða sóknarmætti viðkomandi veiðiskips“. Ef fleiri en 8 voru á bát, voru bætur hækkaðar að sínu leyti. Meðalveiðimagn var því ákvarðað með tilliti til þriggja atriða: stærðar skips, veiðibúnaðar og fjölda skipverja. Í hrd. segir, að því sé eigi hnekkt, að þessi þrenn atriði séu eðlileg til viðmiðunar og sé þetta mat reist á málefnislegum sjónarmiðum. Í tillögum AF til sjávarútvegsráðuneytisins um meðalveiðimagn þau ár, sem hér skipta máli, var þess eigi getið, að meðalveiðimagn sé miðað við tiltekna áhöfn báta. Þær bóta-ákvæðanir, sem áttu rót að rekja til þáttar skipverja í meðalveiðimagni, voru taldar venjuhelgaðar, er hér var komið sögu sjóðsins, sem starfað hafði þá (að vísu með nafnbreytingu) samtals á annan áratug. Varð að telja, að þessi vinnubrögð AF hafi verið með vitund og samþykki ráðherra, en sjóðurinn starfaði „undir yfirstjórn ráðherra“, sbr. 7. gr. laga nr. 48/1949 og 7. gr. laga nr. 77/1962. Bóta-ákvæðanir þessar voru taldar í samræmi við meginreglur 2. gr. laga nr. 77/1962. Hafi reglum þessum verið beitt lengi og almennt án þess að sýnt væri, að mönnum hafi verið mismunað. Var AF sýknað af kröfum A. Einn dómari byggði á því, að í tillögum stjórnar AF til ráðherra og í staðfestingarbréfum ráðherra var eigi getið þáttar áhafnar í meðal-

veiðimagni. Taldi dómarrinn ósannaða venju um þetta, sem A yrði að hlíta. Var falltzt í sératkvæðinu á kröfur A, en um þær var ekki tölulegur ágreiningur 405

Aflýsing.

Arkitektar. Sjá kaup og sölu fasteigna.

Atvinnuréttindi. Sjá ökuleyfi.

Atvinnulöggjöf.

Ábúð. Sjá jarðhiti 390

Ábyrgð (sjálfskuldarábyrgð).

1964 var stofnað h/f Samkaup í Rvík. Gerði það innkaup á tilteknum vörutegundum fyrir hluthafa, sem voru nokkrir kaupmenn í Rvík, þ. á m. hjá Áfengis- og tóbaksverzlun ríkisins (ÁTR). Meðal hluthafa var B, sem rak verzlunirnar H, F og R. S pantaði fyrir hverja verzlun hjá ÁTR, og hjá S var fært á reikningsyfirliti, fyrir hvaða verzlun hver einstök úttekt færi fram. Inn á skuld við ÁTR greiddi S hins vegar í slumpum, og var þess ekki getið af hálfu S, að ákveðin innborgun væri fyrir nokkurn sérstakan aðilja. B undirritaði sjálfskuldarábyrgð fyrir hverja einstaka af verzlunum sínum, þar sem hámarksfjárhæð var tilgreind, þ. e. 55.000, 210.000 og 140.000 kr. Segir þar, að B ábyrgist sem sjálfskuldarábyrgðarmaður „viðskiptaskuld, sem ... (verzlunarnafn) ... kann á hverjum tíma að skulda Áfengis- og tóbaksverzlun ríkisins vegna vöruúttektar ...“. S skuldaði ÁTR tiltekna upphæð, og krafðist hið síðarnefnda fyrirtæki þá greiðslna hjá hluthöfum í S, sem gengt höfðu undir sjálfskuldarábyrgð. Var „hlutdeildarskuld“ hvers um sig miðuð við innkaup viðkomanda gegnum S tiltekna tvo mánuði. Hjá B var þó sleppt fjárhæð vegna verzlunarinnar F, sem fór fram úr þeirri hámarksfjárhæð, sem greind var í ábyrgðaryfirlýsingu B vegna F. ÁTR byggði málssókn sína gegn B á því, að B væri sjálfskuldarábyrgðarmaður að þeirri viðskiptaskuld, sem S stæði í við ÁTR vegna vöruúttektar, og var „hlutdeildarskuld“ B lögð til grundvallar. Í hórd. sagði, að ÁTR hefði hvorki með bókaldsgögnum né á annan hátt sannað slíka skuld og bæri þegar af þeirri ástæðu að sýkna B. Í hrd. er byggt á því, að B hafi aðeins tekizt á hendur ábyrgð á þeim viðskiptaskuldum S við ÁTR, sem stöfuðu af viðskiptum verzlana B, er greindar eru í yfirlýsingum hans. Viðurkennt var, að B

hefði greitt S kaupverð þeirra vara, sem verðlanir hans fengu um hendur S. ÁTR þótti ekki hafa gert grein fyrir því, að hverju leyti þær greiðslur, sem bárust því frá S, voru vegna vörukaupa verzlana B. Þótti ÁTR því eigi hafa sýnt fram á, að um skuld sé að ræða, er ábyrgðaryfirlýsingar B taki til. Sýkna 536

Ábyrgð á seldum hlut. Sjá kaup og sala.

Ábyrgð á verkum annarra. Sjá slysabætur.

Ábyrgð húseiganda. Sjá fasteignir og skaðabætur.

Áfengi.

Áfengislög.

- Í bifreið E fundust m. a. þrjár flöskur af ótollaðgreiddu vodka, þar af ein tóm, og nokkrar flöskur af Tuborg. Honum var refsað vegna þessa samkv. 1. málsg. 17. gr., sbr. 2. tl. 33. gr. áfengislaga nr. 82/1969. Dæmd og refsing skv. 142., sbr. 22. gr. hgl. og m. a. samkv. 2. málsg., sbr. 3. málsg., 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga og 1. málsg. 24., sbr. 45. gr. áfengislaga vegna ölvunaraksturs. Refs.: 4 mán. fang. og 3.000 kr. sekt til ríkissjóðs 690
- H var m. a. saksóttur fyrir brot á 24. gr. áfengislaga vegna ölvunar við akstur. Hérd. taldi, að þegar umferðarlög nr. 26/1958 voru sett, hafi láðst að afnema 24. gr. áfengislaga, en viðurlög hafi ávallt verið miðuð við þau viðurlagamörk, er greini í umferðarlögum og eigi í áfengislögum. Hérd. taldi, að beita ætti hinum sérhæfðu ákvæðum umferðarlaga framfar hinum almennu ákvæðum áfengislaga um stjórnendur ýmissa vélknúinna farartækja. Var H sýknaður af ákæru fyrir brot á 24. gr., sbr. 45. gr. áfengislaga. Í dómi Hæstaréttar segir, að ákvæði 24. gr. áfengislaga hafi hvorki beint né óbeint verið fellt úr gildi, en það helgist af langri dómvenju að beita ákvæðum bæði umferðarlaga og áfengislaga um atferli þetta. Var H m. a. refsað samkv. 24., sbr. 45. gr. áfengislaga 912

Áfrýjun.

1. Áfrýjunarleyfi:

- a. Áfrýjunarfrestur liðinn 129, 143, 194, 215, 231, 240, 262, 270, 278, 405, 459, 469, 513, 552, 736, 846, 866, 885, 887, 984, 1017
- b. Áfrýjunarupphæð nær eigi 5.000 kr. 366, 736
- c. Áfrýjunarfrestur liðinn. Áfrýjunarleyfis eigi aflað 789

2. Máli gagnáfrýjað 51, 215, 247, 278, 347, 469, 513, 584, 667, 708,
742, 778, 811, 826, 846, 866, 984, 1017

3. Lagaheimild til áfrýjunar:

Samkv. 13. gr., 3. málsg., laga nr. 57/1962 varð máli eigi
áfrýjað í því skyni einu að fá breytt málskostnaðarákvæði
héraðsdóms. Dæmt, að þetta ákvæði girði ekki fyrir, að
áfrýja megi máli í heild, þótt ekki sé krafizt breytinga á
öðru en ákvæði dóms um málskostnað. Kröfu um frávísun
máls frá Hæstarétti var því hrundið 27

J krafðist þess, að dánarbú foreldra hans yrði tekið til opin-
berra skipta, en annar erfingi andmælti því. Skiptaráðandi
synjaði þeirri kröfu. J áfrýjaði úrskurði skiptaráðanda til
Hæstaréttar. Dæmt var, að lagaheimild til áfrýjunar skorti,
enda sæti málið kærú samkv. 21. gr., 1. málsg., 2. tl. laga
nr. 57/1962. Var málinu því vísað frá Hæstarétti 39

4. Ýmis atriði:

Máli, er fellur niður vegna útivistar, er áfrýjað að nýju
samkv. 36. gr. laga nr. 57/1962 390, 794

Aðili gagnáfrýjaði eigi máli. Hann sætti sig við úrlausn skipta-
réttar um tiltekna fjárhæð 521

K höfðaði mál gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs og verzl-
uninni Ó og krafðist endurgreiðslu á söluskatti, er Ó hafði
krafið hann um og staðið ríkissjóði skil á. Stefnumfjárhæð
var 1.300 kr. röskar. K áfrýjaði málinu og var það dæmt í
Hæstarétti, en dómkrafa K nam þar 1.152.90 kr. 736

Fyrir Hæstarétti hafði áfrýjandi uppi kröfu, sem hann hreyfði
eigi í héraði. Kom hún eigi til álita fyrir Hæstarétti, sbr.
45. gr. laga nr. 57/1962 778

Héraðsdómur gekk í máli Ó gegn J 17. marz 1972. Ó áfrýjaði
málinu með stefnu 21. sept. s. á. J áfrýjaði máli með stefnu
18. okt. s. á. Áfrýjunarfrestur samkv. 1. málsg. 20. gr. laga
nr. 57/1962, nú laga nr. 75/1973, var liðinn, er málinu var
áfrýjað. Áfrýjunarleyfis var hvorki aflað af hálfu Ó né J
samkv. 2. málsg. 20. gr. greindra laga. Var málinu vísað
sjálfkrafa frá Hæstarétti 789

Áfrýjunarfrestur. Sjá áfrýjun.

Áfrýjunarleyfi. Sjá áfrýjun.

Ákvæðisvinna.

B tók að sér að setja upp hreinlætistæki í miklum fjölda íbúða
í Breiðholti. J pípulagningarmaður réðst til B. Voru þeir B
og J samsaga um, að kaup J fyrir uppsetningu hreinlætis-
tækja skyldi greitt samkv. tímaskrá fyrir ákvæðisvinnu
pípulagningarmanna. Samkv. málefnaþingningi milli félaga

pípulagningarmanna og pípulagningarmeistara er svo nefndri taxtanefnd, sem skipuð er fulltrúum beggja félanna, veitt úrskurðarvald um skilning á ákvæðisvinnu-grundvellingum samkv. tímaskrá. J taldi hafa verið dregið 30% frá þeim launum, sem honum bar samkv. tímaskránni. Þótti verða að miða við, samkv. málflutningi, að taxtanefnd hafi úrskurðað, áður en tilboð var gert í verkið af hálfu B, svo og eftir að ágreiningur reis milli B og J, að rétt væri samkv. 14. gr. tímaskrárinnar að veita 30% afslátt frá venjulegu ákvæðisvinnugjaldi fyrir uppsetningu tækjanna. Talið var, að J væri samkv. þessu skylt að hlíta fyrrgreindri lækkun á hinu almenna ákvæðisvinnugjaldi. Var B dæmd sýkna.

129

Ákæra.

Bent á í hrd., að ónákvæmni um sakargiftir gætti í ákæruskjali H beindi byssu að S. HJ, er þar var staddur, tók um byssuhlaup og beindi byssu niður. Hljóp skot þá úr byssunni og í fót HJ. Varð að nema af fótinn fyrir ofan hné. H var ákærður vegna aðfarar að HJ aðallega samkv. 211., sbr. 20. gr. alm. hegl., en til vara samkv. 218. gr. Varhugavert þótti að meta H líkamstjón HJ til ásetnings. Var honum refsað samkv. 219. gr. Þótti gerlegt að refsa samkv. því ákvæði, sbr. 118. gr. laga nr. 82/961

690

912

Álitsgerðir. Sjá mat og skoðun.

Árekstur bifreiða. Sjá bifreiðar, skaðabótamál.

Árekstur skipa.

Ásetningur.

H tók skotvopn og skotfæri ófrjálsri hendi og hélt síðan rakleiðis að íbúð E í fjölbýlishúsi. Hringdi hann dyrabjöllu. Þ, sonur E, húsráðanda og fyrrv. tengdamóður H, kom til dyra. Beindi H þá byssuhlaupi inn um dyragætt, en Þ gat aftrað honum frá að komast inn í íbúðina. Nær samstundis skaut H inn um hurðina, og særðust þau E og Þ nokkuð af höglum og tréflisum, er yfir þau dundi. Ruddist H síðan inn í íbúðina og veittist að E, en Þ gat komizt undan og leitað aðstoðar. Skaut hann á eftir E, er hún flýði niður stiga. H skirrðist ekki við að skjóta gegnum hurð, þótt langlíklegast væri að fólk væri statt innan við hurðina og að það yrði fyrir skothríð, miðað við skotsstyrkleika byssu og gerð hurðar. Þegar atferli hans var virt, áður en hann hóf skothríð og háttsemi hans næst á eftir, er hann ruddist

inn í aðra íbúð í húsinu og beindi þar byssu að fólki, varð að telja, að það hefði eigi aftrað H frá að skjóta, þótt honum hefði verið ljóst, að skothríðan drægi til líftjóns. Atferli hans samfelld þótti varða við 211., sbr. 20. gr. alm. hgl., en eigi varð jafnframt refsað samkv. 217. og 220. gr. 4. málsg. Er H hafði ruðst inn í íbúð á næstu hæð, svo sem greint var, beindi hann byssu að S, húsráðanda. HJ, er þar var staddur, tók um byssuhlaupið og beindi því niður. Hljóp þá skot úr byssunni og í fót HJ. Varð mikill áverki af og varð að nema fót HJ burtu fyrir ofan hné með skurðaðgerð. H var ákærður fyrir brot á 211, sbr. 20. gr. fyrir þetta atferli, en til vara fyrir brot á 218. gr. Varhugavert þótti að meta atferli H sem ásetningsverk, og var vafi látinn koma honum í hag, sbr. 108. gr. laga nr. 82/1961. Var H refsað samkv. 219. gr. og 220. gr. 4. málsg. fyrir háttsemi hans í íbúð þessari 912

Áskorunarmál.

Stefna í áskorunarmáli var birt 29. des. 1972, en í eftirriti sagði, að mál yrði þingfest 27. janúar 1972. Taldi stefnda, Ó, sig því ekki hafa getað sótt þing í málinu. Fallizt var á, að stefnueftirrit fullnægði ekki ákvæðum 3. málsg. 96. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 7. gr. laga nr. 49/1968. Bar því að ómerkja dómsathöfn og vísa máli frá héraðsdómi. Í hrd. segir, að málið, sem var út af greiðslu á pantaðri bók, hafi ekki átt að reka sem áskorunarmál samkv. lögum nr. 49/1968 885

Ávana- og fíkniefni.

Sakadómi í ávana- og fíkniefnamálum barst frá pósthúsi bréf, sem stílað var til I. Talið var, að rökstuddur grunur léki á því, að bréfið innihéldi efni, sem lög nr. 77/1970 og rgj. nr. 257/1969 taka til. I neitaði að opna bréfið. Úrskurðaði sakadómur, að í þágu opinberrar rannsóknar, sbr. 44. gr. laga nr. 73/1973, skyldi opna bréfið og kanna efni þess. Sá úrskurður var kærður til Hæstaréttar, sbr. 1. tl. 172. gr. laga nr. 73/1973, og var hann staðfestur þar 1013

Barnaverndarmál.

Barnsfaðernismál.

K ól barn 7. júní 1969 og kenndi það M, er fórst í fiskiróðri 7. marz s. á. Beindi hún kröfum sínum til skiptaráðanda í A-kaupstað f. h. bús M, sem tekið hafði verið til opinberrar skiptameðferðar. Hafði hún uppi þá kröfu, að dæmt yrði, að M væri faðir barns og að það hefði erfðarétt eftir hann,

svo og aðrar tíðkanlegar kröfur í slíku máli. Fulltrúi bæjarfógetans í A-kaupstað, sem jafnframt er skiptaráðandi í því lögsagnarumdæmi, rannsakaði málið og dæmdi það á ábyrgð héraðsdómara, sem var fyrirsvarsmáður annars aðilja málsins. Var það talið andstætt 1. tl. 36., sbr. 3. mgr. 37. gr. laga nr. 85/1936. Talið var samkv. þessu, að héraðsdómara hefði af sjálfsdáðum borið að víkja sæti í málinu 373

Bifreiðar. Sjá og skaðabætur, umferðarlög, ölvun við akstur.

A. Einkamál.

- Kröfu um riftun á kaupum nýrrar bifreiðar frá bifreiðainnflytjanda var hafnað. Sjá kaup og sölu 113
- Eigi þótti sannað, að G hafi ekið á hross, er fannst slasað nærri þjóðvegi. Var G sýknaður af bótakröfu eiganda hrossins. Sjá nánar skaðabætur, bifreiðar 240
- B ók bifreið að kveldi 1. des. 1968 um þjóðveg í Húnavatns-sýslu, er myrkt var orðið. Lenti bifreið B á 3 hrossum, er H rak, og lemstruðust hrossin svo, að lóga varð þeim. Í bótamáli H á hendur B var talið, að B hafi ekið of hratt, miðað við aðstæður. Var honum dæmt með vísan til 1. mgr. 67. gr., sbr. 1. mgr. 69. gr. laga nr. 40/1968 að bæta H $\frac{2}{3}$ tjóns hans, en H þótti eigi hafa sýnt næga varkárni, og hafði hann $\frac{1}{3}$ hluta tjóns síns óbætt. Var hliðsjón höfð af 40. gr. laga nr. 40/1968. Spjöll urðu á bifreið B, og var H dæmt að bæta B $\frac{1}{3}$ af þeirri fjárhæð, sem var í sjálfsáhættu B, er hafði bifreið sína húftryggð. Sjá og skaðabætur .. 247
- T ók bifreið Suðurlandsveg í austurátt, en Ó ók bifreið frá Hellu inn á Suðurlandsveg. Rákust bifreiðarnar á. Ó þótti hafa farið rangt að, er hann ók inn á veginn, sem er aðalbraut, en T þótti eigi hafa ekið of hratt miðað við aðstæður né á annan hátt verða gefin sök á árekstrinum. Var full ábyrgð lögð á Ó, og var honum og váttryggingarfélaginu S dæmt að greiða T óskipt tjón vegna árekstrar, þ. á m. viðgerðarkostnað og bætur vegna afnotamissis af bifreið, en krafa um greiðslu á kostnaði við flutning farþega í bifreið T af árekstrarstað þótti eigi studd nægum gögnum. Var sýknað af henni 494
- G ók vörubifreið á Vallanesvegi í Suður-Múlasýslu. Er hann nálgadist brú, lét vegarkantur undan og valt bifreiðin. Brúin var ný og vegur að henni nýendurbyggður. Starfsmönnum Vegagerðar ríkisins var metið það til stórkostlegs gáleysis að hafa leyft umferð um veginn, eins og hann var úr garði gerður. Ríkissjóður var talinn bótaábyrgur gagnvart G vegna tjóns hans, og þóttu ákvæði 2. málsg. 65. gr. laga nr. 23/1970 eigi standa því í vegi, eins og á stóð, enda

þótti aksturslag G hafa verið eðlilegt, miðað við aðstæður. Einn dómari taldi G eigi hafa sýnt fram á, að hann hafi gætt „ýtrustu varkárni“, en það er skilyrði fyrir bótaskyldu ríkissjóðs samkv. greindu ákvæði laga nr. 23/1970. Taldi þessi dómari ekki verða hjá því komið af þessum sökum að sýkna ríkissjóð 584

B. Opinber mál. Sjá og manndráp af gáleysi, umferðarlög, ölvun við akstur.

S ók bifreið vestur Hringbraut. Lenti hann á manni á reiðhjól, er hélt í sömu átt. Féll maðurinn á götuna og slasaðist til ólífis. S þótti ekki hafa stillt hraða í hóf svo sem skylt var, og eigi gaf hann hljóðmerki, er hann nálgast hjólreiðamanninn. Sá maður sveigði skyndilega fyrir S án þess að gefa viðvörðunarkerki. Varð slys að verulegu leyti rakið til þeirra aksturshátta. S var refsað samkv. 215. gr. alm. hgl., 1. málsg. 26. gr., 1. málsg. 37. gr., 1. og 2. málsg. 49. gr. og 1. málsg. 52. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Sýknað var af ákæru fyrir brot á 4. málsg. 47. gr. sömu laga. Refs.: 6.000 kr. sekt. S var sviptur ökuleyfi 6 mán. Tveir dómendur vildu sýkna S, þar sem eigi væri leitt í ljós, að hann ætti refsiverða sök á slysinu 62

S ók niður Ártúnsbrekku og vestur Miklubraut á 90 og upp í 100 km hraða. Honum var refsað samkv. 1. og 3. málsg. c liðar 49. gr. og 1. málsg. 50. gr., sbr. 80. gr. laga nr. 40/1968. 3.000 kr. sekt dæmd og svipting ökuleyfis í 1 mánuð 69

H ók bifreið af Starhaga inn á Suðurgötu, en M bifreið suður Suðurgötu. Skullu bifreiðarnar saman á gatnamótunum. Lemstraðist H svo mjög, að hann andaðist skömmu síðar. Af hemlaförum bifreiðar M og öðrum ummerkjum á vettvangi þótti mega ráða, að hann hefði ekið of hratt miðað við aðstæður. Hins vegar þóttu gögn benda til þess, að H hefði ekki sinnt biðskyldu, en Suðurgata hefur aðalbrautarrett gagnvart Starhaga. Háttsemi M þótti varða við 215. gr. alm. hgl., 1. málsg. 26. gr., 1. málsg. 37. gr., 1. og 2. og 3. málsg. a, b, c og f-liði 49. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Refs.: 5.000 kr. sekt. Ökuleyfisv. 6 mán. Einn dómari taldi eigi leitt í ljós, að M ætti refsiverða sök á ökuslysinu og sýknaði M 339

E var talinn sekur um akstur bifreiðar undir áhrifum áfengis og refsað samkv. 2., sbr. 3. málsg. 25. gr. og 1. málsg. 27. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, og 1. málsg., 24. gr., sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 82/1969 690

H var dæmdur sekur um akstur bifreiðar undir áfengisáhrifum og refsað samkv. 2., sbr. 4. málsg. 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968 og 24., sbr. 45. gr. áfengislaga nr.

82/1969. Tekið fram í hrd., að 24. gr. áfengislaga hefði hvorki beint né óbeint verið numin úr lögum, en það helg-ist af langri dómvenju að beita ákvæðum bæði umferðar-laga og áfengislaga um ölvunarakstur 912

Birting laga og stjórnvaldaerinda.

Björgun.

v/b K var staddur 26—28 sjóm. frá Akrabergi í Færeyjum 18. des. 1970, er skipið varð fyrir stýrisbilun, sem ekki reyndist unnt að gera við. Var haft samband við v/b B, er K hafði samflot við, og hann beðinn að draga K til Þórshafnar. Var veðurhæð 5—7 stig og gekk á með hryðjum. B kom fljót-lega K til hjálpar og tók K í drátt. Slitnuðu taugar tví-vegis og í síðara skiptið rak K til lands undan þungum straumi, og var þá sent út neyðarkall til annarra skipa. Tókst að koma vírum yfir í K frá B og eftir það gekk drátt-ur vel til Þórshafnar. Liðu alls 20 klst. frá því að B kom til K, unz drætti var lokið. Hérd. taldi, að K hafi verið í hættu, er B hóf aðgerðir sínar og væri því um björgun að ræða. Var í því efni litið til vættis yfirmanna K um útbúnað skipsins, veðurlags og allra aðstæðna á þessum slóðum á þeim tíma, sem um var að ræða. Ekki skipti máli, þótt skip- stjórar á K og B hafi komið sér saman um að hafa samflot á leið til Íslands. Í Hæstarétti var lögð fram matsgerð tveggja dómkvaddra manna. Töldu þeir nær óhugsandi, að K hefði getað bjargazt af sjálfsdádöðum til Íslands, enda hefði K verið algerlega stjórnlaus og tilraunir til að koma upp neyðarstýri hafi verið óframkvæmanlegar, eins og á stóð. Björgunaraðgerðir töldu þeir „hárréttar“, eins og málum var háttað. Í hrd. var talið, að svo sem bilun K var varið, útbúnaði skips, veðri og öðrum aðstæðum, hafi B bjargað K, er hann dró K til Þórshafnar, sbr. 1. málsg. 199. gr. laga nr. 66/1963. Sammæli skipstjóra um samflot á sigl-ingu til Íslands skertu ekki rétt B til björgunarlauna. Bjarg- laun voru ákveðin 1.050.000 kr. og sjóveðréttur dæmdur í K til tryggingar þeim ásamt vöxtum og málskostnaði 667

Blóðrannsókn. Blóðflokkar.

Vínandamagn í blóði kannað 690, 912

Botnvörpuveiðar. Sjá fiskveiðabrot.

Bókhald.

Bréf, bréfhelgi.

Sakadómi í ávana- og fíkniefnamálum barst frá pósthúsi bréf, sem stílað var til I. Af hálfu dómsins var þess óskað við I, að hann opnaði bréfið þar í dóminum. Hann neitaði. Úrskurðaði þá sakadómur, að vegna þess að rökstuddur grunur léki á, að bréfið innihéldi efni, sem lög nr. 77/1970 og rgj. nr. 257/1969 taka til, skyldi opna bréfið og kanna efni þess í þágu opinberrar rannsóknar, sbr. 44. gr. laga nr. 73/1973. Úrskurðinum var skotið til Hæstaréttar samkv. 1. tl. 172. gr. laga nr. 73/1973, og var hann staðfestur 1013

Brot gegn valdstjórninni.

Byggingameistarar.

Um ábyrgð múrarameistara á göllum á húsi sjá verksamninga 278

Byggingasamvinnufélög.

Byggingarfrestur.

Bæjarstjórn A-kaupstaðar veitti R árið 1964 kost á að fá lóð til leigu í því skyni að reisa þar hús til iðnaðar og iðju. Byggingarfrestur var ákveðinn 1 ár. Ári síðar, 1965, fékk R byggingarleyfi, og var þá ákvæðið um byggingarfrest endurtekið. Eigi þurfti, eins og á stóð, að taka afstöðu til þess, hvort R ætti rétt á 2 ára byggingarfresti, sbr. op. br. 6. jan. 1857, í stað eins árs frestsins. Dæmt var, að framkvæmdir á lóðinni allt til 1968, er bæjarstjórn ályktaði, að lóðin væri „fallin“ til kaupstaðarins, væru svo lítilsháttar, að skilmálum um framkvæmdir innan byggingarfrests væri eigi fullnægt. Var eigi unnt að hrinda ályktun bæjarstjórnar af þeim sökum, að henni hefði missýnzt um það atriði, svo sem R hélt fram. Eigi var heldur á það fallizt, að bæjarstjórn hefði fyrirgert heimild sinni til að neyta þessara úrræða með því að hefjast ekki handa um þessa sviptingu jafnskjótt og tilefni varð til samkv. viðhorfum forráðamanna A. Var bæjarstjórn talið rétt að biða og sjá, hverju fram yndi um framkvæmdir R 1000

Börn.

Faðir höfðar mál f. h. ófjárráða dóttur sinnar til heimtu bóta vegna líkamsmeiðsla 51

9 ára gamall drengur, Ó, slasaðist með þeim hætti, að hann lenti á járnteini, sem stóð upp úr sökklum að húsi, sem var í byggingu. Sprakk auga hans, og varð að nema það burtu. Varanleg örorka hans var metin 25%. Eigendur hússins þóttu hafa sýnt vangæzlu með því að gera ekki ráðstafanir

til að draga úr hættu við teina þessa, t. d. með því að beygja þá út af. Þeir létu og undir höfuð leggjast að setja upp var-úðarmerki. Ó þótti hafa sýnt af sér ógætni m. a. með því að fara yfir grunninn í myrkri og hafa þá prik milli fótanna. Eigendur húss voru dæmdir til að bæta tjón af slysinu að $\frac{2}{3}$ hlutum. Örorkubætur voru ákveðnar 650.000 kr. og þjáningabætur 120.000 kr. 866

Dagsektir.

H/f H var dæmt til að hlutast til um, að afmáð verði skráning tiltekins firmaheitis úr verzlanaðráð Rvíkur að viðlögðum 1.000 kr. dagsektum til A, stefnanda máls í héraði, sbr. 2. málsgr. 193. gr. laga nr. 85/1936. Fullnægjufrestur var ákveðinn 15 dagar frá birtingu dóms 771

Dánarbætur. Sjá skaðabætur.

K var skipverji á v/b J. Hann lézt af slysförum við vinnu sína um borð í bátnum. Greiddi váttryggingarfélag slysatryggingarfé til skiptaráðanda í K-kaupstað með ósk um, að hann afhenti það lögerfingjum K. Foreldrar K, Ó og T, voru einkaerfingjar hans, en þau voru skilin. Ó taldi, að fé þetta ætti ekki að renna til bús K, sem var undir opinberum skiptum, og taldi hún sig eina réttthafa til dánarbóta samkv. ákvæðum kjarasamnings, er átti við um starf K, er hann fórst og með vísun til ákvæða 1. málsgr. 102. gr. og 122. gr. laga nr. 20/1954. T taldi hins vegar í héraði, að féð ætti að renna í búið til skipta milli erfingja að erfðalögum. Skiptaréttur úrskurðaði í fyrsta lagi, að féð ætti ekki að renna til búsins. Fyrir Hæstarétti kröfðust þau Ó og T staðfestingar á þessu ákvæði úrskurðarins, og var það staðfest þar. Í öðru lagi úrskurðaði skiptaréttur, að dánarbætur skyldu skiptast að jöfnu milli þeirra Ó og T. Með því að fé þetta rann ekki til búsins, bar það ekki undir skiptarétt að úrskurða um þetta atriði. Var úrskurðurinn ómerktur að þessu leyti og þeim þætti máls vísað frá skiptarétti 1037

Dómarar. Sjá dómstólar, ómerking, rannsókn opinberra mála, réttarfarsannmarkar, sératkvæði, vanhæfi.

1. Samdómendur í héraði.
 - a. Bæjarþing (aukadómþing) 51, 113, 129, 143, 278, 347, 390, 405, 418, 435, 552, 584, 742, 803, 811, 962
 - b. Sakadómur 207, 379, 452, 474, 561, 644, 648, 912
 - c. Sjó- og verzlunardómur 3, 215, 262, 469, 536, 608, 667, 708, 771, 846, 887
2. Dómenda ekki getið í héraðsdómi 33, 157, 224, 247, 310, 366, 379, 476, 484, 494, 505, 510, 656, 782, 789, 984, 1000, 1037

3. Sératkvæði:

a. Í Hæstarétti 62, 224, 254, 278, 339, 347, 405, 584, 608, 690,	811, 962, 1026
b. Í héraði	143, 837

4. Bótaábyrgð vegna mistaka í dómsýslu.

S höfðaði mál gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs og J uppboðshaldara til fébóta vegna mistaka, er hann taldi hafa átt sér stað í meðferð uppboðsmáls af hendi J. Dómkrafan var höfð uppi gegn stefndum óskipt. Hérð. taldi, að samkv. 2. málsg. 34. gr. laga nr. 85/1936 yrði ábyrgð á hendur héraðsdómara, en uppboðshaldarar væru í þeirra tölu, eigi höfð uppi með málssókn í héraði. Úrlausn um bótaskyldu ríkissjóðs vegna mistaka í dómaraverkum hlyti og að byggjast á mati á þeim verkum. Slík úrlausn fengist eigi heldur með málssókn í héraði, sbr. sömu réttarheimild. Var málinu í heild sinni vísað frá dómi. Staðf. í hrd. og þar einnig vísað til 1. mgr. 4. gr. laga nr. 57/1949	660
---	-----

5. Ýmis atriði:

Við uppsögn héraðsdóms lagði dómari fram skjal, sem honum barst frá lögmanni stefnanda eftir dómtöku málsins og eigi hafði verið kynnt stefndu. Þá var í dóminum vísað til bréfs, sem dómara barst eftir dómtöku máls frá lögmanni annars varnaraðiljans og hvorki hafði verið lagt fram í málinu né kynnt stefnanda. Þótti þetta mjög aðfinnsluvert	27
Talið aðfinnsluvert, að til rökstuðnings gæzluvarðhaldi var í úrskurði um það efni vísað að nokkru til forsendna í fyrri gæzluvarðhaldsúrskurði yfir hinum kærða	33
Fundið var að því, að héraðsdómari, sem fjallaði um ágreiningsatriði í uppboðsrétti, nefndi úrlausn sína ranglega dóm í stað úrskurðar	234
Það var talið aðfinnsluvert, að bókanir dómara um munnlegan málflutning væru óskilríkar	249
Fundið að því í barnsfaðernismáli, að óhæfilegur dráttur hefði orðið á rekstri þess	373
Fundið að því í máli, að óhæfilegur dráttur hefði orðið á rekstri einkamáls, sem fjallaði um bætur vegna vinnuslyss	435
S hdl. setti fram bótakröfu vegna J á hendur H, sem sakaður var um að hafa valdið J líkamsspjöllum. S var á þessum tíma fulltrúi bæjarfógetans í H, þar sem málið var rannsakað og dæmt, og var hann löggiltur m. a. til dómstarfa. Sagt í hrd., að óviðeigandi sé, að dómarafulltrúi gegni lögmannsstarfi með þessum hætti. Hann áréttaði kröfu sína í bréfi til sakadóms í H. Þegar það gerðist, höfðu tekið gildi reglur nr. 32/1971 um málflytjendastörf manna í opinberu starfi. Umsýsla S var eigi talin samrýmast þeim reglum	476
Það þótti athugasemjulegt við héraðsdóm, að í dóminum voru tekin	

nær orðrétt flest gögn málsins án úrvinnslu, andstætt ákvæðum 193. gr. laga nr. 85/1936	708
Ó, héraðsdómari í Kópavogi, kvað upp skiptaréttarúrskurð. Í Hæstarétti var S, bæjarfógeta þar, stefnt, en eigi Ó, „svo sem rétt hefði verið samkvæmt 1. gr. laga nr. 19/1895“. Þótti þetta athugavert	1037

Dómhæfi kröfu.

Sjá sakarefni	601
---------------------	-----

Dómstólar.

Hjón gerðu samning um fjárskipti vegna skilnaðar. Konan krafðist þess síðar, að skiptaréttur tæki bú þeirra til skipta, enda væri fjárskiptagerningurinn ógildur. Skiptaréttur vísaði frá þeirri kröfu, þar eð leggja skyldi mál fyrir almenna dómstóla, ef aðili vildi ónýta slíkan samning, sbr. 79. gr. laga nr. 39/1921 og nú 54. gr. laga nr. 60/1972	505
Skiptaráðandi taldi, að dánarbætur eftir látinn mann ættu eigi að renna í bú hans, en úrskurðaði jafnframt, að fé þetta ætti að skiptast að jöfnu milli foreldra hins látna. Eigi bar það undir skiptarétt að skipta fé þessu, miðað við frumúrlausn réttarins, og var þetta atriði úrskurðarins dæmt ómerkt	1037
Einstakir dómstólar:	
a. Bæjarþing (aukadómþing) 12, 27, 51, 74, 95, 113, 129, 143, 157, 164, 178, 194, 240, 247, 254, 270, 278, 308, 347, 366, 373, 390, 405, 418, 435, 494, 528, 552, 584, 601, 617, 656, 660, 676, 736, 742, 778, 782, 787, 794, 803, 811, 866, 893, 901, 962, 974, 984, 1000; áskorunarmál	885
b. Sakadómur 1, 33, 37, 45, 62, 69, 207, 306, 310, 339, 379, 442, 452, 474, 476, 484, 561, 581, 583, 622, 644, 646, 648, 684, 690,	912
c. Sjó- og verzlunardómur 3, 215, 262, 469, 536, 608, 667, 708, 771, 846,	887
d. Fógetaréttur	224, 510, 700, 1017
e. Skiptaréttur	39, 137, 505, 521, 907, 1037
f. Uppboðsréttur	231, 459, 513
g. Stjórn Lögmannafélags Íslands	570, 802, 826
h. Félagsdómur	624, 837
i. Sakadómur í ávana- og fíkniefnamálum	1013
j. Þinglýsingardómur	1026

*Dráttarvélur.**Eiður.*

Eignarnám.

Vegagerð ríkisins tók grjót úr landi jarðarinnar N allt árið 1949 vegna vegaframkvæmda, og frá 1959 tók hún jarðefni í N til ofaniburðar. 1965 mátu dómkvaddir menn verðmæti þessara efna og settu fram sjónarmið um magn þess, sem numið hafði verið. Mátu þeir verðmæti malar á 2 kr. rúmm og grjóts á 1.50 kr. rúmm. 1968 skiluðu yfirmatsmenn matsgerð út af sama efni. Töldu þeir hæfilegt að meta verð móbergs á 5 kr. rúmm, miðað við árið 1967, en lægra verð vegna töku fyrri árin í samræmi við byggingarvísitölu þeirra ára. Grjótið mátu þeir á 1.50 kr. rúmm árið 1967, en lægra verð fyrri árin í samræmi við byggingarvísitölu þeirra ára. Árið 1969 höfðuðu eigendur N mál gegn Vegagerð ríkisins til heimtu bóta vegna töku framangreindra efna, og nam stefnufjárhæð 144 þús. kr. röskum. Fébótakröfur voru reistar á lagareglum um eignarnám, og fór um matsgerðir samkv. lögum nr. 61/1917, sbr. ákvæði 19. gr. laga nr. 11/1973. Á yfirmatsgerð þóttu ýmsir annmarkar. Ekki var þar leyst úr því, að hverju leyti aðstaða til efnistöku og nýtingarkostir jarðefna orki á fjárgildi þeirra, og eigi virt sem skyldi, hvort almennur markaður sé fyrir efni þessi, sbr. greinimark 10. gr. laga nr. 61/1917, er býður að miða mat við það gangverð, sem eign „mundi hafa í kaupum og sölum“, sbr. og 59. gr. vegalaga nr. 71/1963, nú 59. gr. vegalaga nr. 23/1970, þar sem rætt er um það, hvort „landeigandi hafi beðið skaða“ við jarðrask og eignarnám. Talið var og, að mat væri ranglega bundið við byggingarvísitölu. Í héraðsdómi var talið, að matsgerð væri ekki viðhlítandi, en bætur voru metnar kr. 50.000. Sagði þar m. a., að eigendur N ættu rétt á, að mat væri miðað við verðmæti efna á matsdegi. Í hrd. segir, að með því að yfirmatsmenn hafi ekki gætt réttra sjónarmiða við ákvörðun eignarnámsbóta, sé matsgerð ekki viðhlítandi og verði nýtt mat að fara fram og þá samkv. ákvæðum 2. gr. laga nr. 11/1973. Var héraðsdómur og málsmeðferð frá tilteknu þinghaldi ómerkt og máli vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsuppsögu. Í sératkvæði eins dómara segir, að þar sem málssókn eigenda N sé gagngert reist á yfirmatsgerðinni, sem eigendur N séu óbundnir af, sé rétt að ómerkja dóminn og málsmeðferðina og vísa málinu frá héraðsdómi

811

Eignarréttarfyrirvari.

G keypti svefnbekk, en galt eigi andvirði hans. Í skriflegum samningi G og seljanda áskildi hinn síðarnefndi sér eignarrétt að muni þessum, unz andvirði væri að fullu goldið. G

seldi samdægurs svefnbekk þennan. Varðaði atferli hans
 refsingu samkvæmt 247. gr. alm. hgl. Sjá og fjádrátt .. 442

Eignarréttur. Sjá kaup og sala, samningar.

Eignarupptaka. Sjá og fiskveiðabrot.

S sætti refsingu fyrir fiskveiðabrot á bátnum H. Afli og veið-
 arfæri H voru dæmd upptæk og skyldi andvirði þeirra
 renna í Landhelgissjóð Íslands 207
 Hliðstætt sakarefni 648
 Veggspjöld, sem sýndu fólk í ýmiskonar samræðisstellingum,
 voru talin klámfengin og eigi talin liður í listrænni tján-
 ingu. Varðaði tilbúningur þeirra og dreifing þá G og H
 refsingu samkv. 210. gr., 2. málsg., hgl. Var refsíákvörðun
 frestað skilorðsbundið. Lögregluvöld lögðu hald á 1603
 spjöld. Voru þau gerð upptæk samkv. 1. málsg. 69. gr. hgl. 452
 Dæmd refsing fyrir ólöglegan umbúnað veiðarfæra innan fisk-
 veiðilandhelgi samkv. 4. gr., 2. málsg., laga nr. 62/1967,
 sbr. 5. gr. laga nr. 21/1969 o. fl. Brot var ítrekað. Dæmd
 var upptaka á afla og veiðarfærum samkv. 2. málsg. 4. gr.
 laga nr. 62/1967, nú 2. mgr. 5. gr., sbr. 5. gr. laga nr. 21/
 1969 561

Embættismenn. Sjá stjórnsýsla.

Endurheimta.

B var krafinn um og greiddi söluskatt vegna launa, er hann
 fékk fyrir að skera hár vistmanna á tveim elliheimilum og
 tveim vistheimilum. Taldi hann sig ranglega krafinn um
 skatt þenna og höfðaði endurkröfumál á hendur fjármála-
 ráðherra f. h. ríkissjóðs. Dæmt var, að undanþágureglur
 söluskattslaga nr. 10/1960 ættu hér eigi við, og eigi yrði
 talið, að stofnanir þær, er B vann hjá, endurseldu vistmön-
 num þjónustu þá, sem B innti af hendi. Starf þetta var þáttur
 í þeirri starfsemi B að skera hár, þótt starf væri unnið utan
 hinnar föstu hárskerastofu, er hann rak. Sjá nánar sölu-
 skattur 194

Endurrit skjala.

Endurupptaka máls.

Erfðaábúð.

Erfðafesta.

Erfðaskrár.

*Fangelsi.**Farbann.**Fargjald.*

C keypti farmiða frá Reykjavík til Kaupmannahafnar fram og aftur hjá flugfélaginu L 9. nóv. 1968. Er hann ætlaði að hagnýta sér miðann 20. nóv. s. á., hafði gengi ísl. krónu breytt, og í söludeild L á Keflavíkurflugvelli var gefinn út nýr miði. Var verð hans 6.354 kr. hærra en verðið, sem C greiddi fyrir flugmiðann 9. nóv. Ritaði C „under protest“. undir skuldbindingu um að greiða mismuninn. Er C greiddi ekki fjárhæðina, höfðaði L mál gegn honum til heimtu fjárhæðarinnar. L reisti kröfu sína á því, að á farseðli C, sem hann fékk 9. nóv. 1968, sé lettrað á ensku meðal sölu-skilmála: „Price of this ticket is subject to change prior to commencement of travel“. Miða varð við það í málinu, að flugfargjöld séu að stofni til ákveðin ýmist í enskri eða bandarískri mynt. C greiddi fargjald sitt að fullu í ísl. kr. á því gengi sem gildi, er hann keypti farseðil og fékk hann fullfrágenginn í hendur. Fargjaldsauki stafaði eingöngu af breyttri skráningu gengis ísl. kr. frá því, að C keypti farseðil, unz ferð hans hófst, án þess að stofnfargjald breyttist. Fyrirvari í flugfarseðlinum þótti ekki verða ótvírætt skýrður svo, að hann eigi við breytingu á farmiðaverði af framangreindum orsökum. Var C því sýknaður þegar af þessari ástæðu 887

*Farmgjald.**Farmsamningar.**Farmskírteini.**Fasteignasala.*

H hafði samband við fasteignasölu N og óskaði eftir að N hefði milligöngu um sölu íbúðar. Var I, eiginkona hans, samþykkt þessu. I kom ásamt H til fasteignasölu og átti viðræður við M, starfsmann þar. Kynnti M þeim tilboð, sem komið hafði í íbúðina, en ekki varð úr sölu. M skýrði H síðar frá nýju tilboði, sem borizt hafði í íbúð. Ritaði H hjá sér aðalatriði tilboðsins og kynnti I. Kvaðst I eigi hafa samþykkt það, með því að henni þótti kaupverð of lágt. Daginn eftir fór H til M og ritaði á tilboðsskjalið samþykki sitt, en minnstist þá ekki á afstöðu I. Ekki varð þó úr því, að afsal yrði gefið út vegna þess, að I synjaði um samþykki,

en kaupandi leysti H undan skyldu til sölu með því að H galt honum nokkra fjárhæð. Seldi H litlu síðar íbúðina á nokkru hærra verði en samkv. fyrra kauptilboði. M, sem hafði þessi viðskipti með höndum vegna N, mátti treysta því, að I væri samþykk tilboði því, er H ritaði samþykki sitt á. Þótti H því ekki geta borið fyrir sig til sýknu samþykkisskort af hálfu I, en hann var eina ástæðan fyrir því að salan fór út um þúfur. Átti N rétt á sölubókun frá H fyrir það starf, sem hann leysti af hendi, og taldist hún hæfilega ákveðin 18.375 kr., en kaupverð samkv. greindu tilboði var 1.225.000 kr., og var dómkrafa N 24.500 kr. (þ. e. 2%)

901

Fasteignir.

Um galla á húsi, er M h/f tók að sér að reisa fyrir T, en seldi það G, á meðan á byggingu þess stóð, sjá kaup og sölu og verksamning	278
Ábúendur jarðarinnar G töldu borun eftir jarðhita á nágranna-jörðinni F hafa valdið því, að hver á G hefði þornað eða vatn hans skerzt til mikilla muna. Stefndu ábúendurnir, sem byggðu afkomu sína á ylrækt, eiganda F, til heimtu bóta fyrir tjón á ræktunarstarfsemi. Eigi var talið sannað, að hver á G hefði þornað eða vatnsrennsli skerzt vegna borunarframkvæmda á F. Sjá jarðhita	390
Um eignarrétt að botni Mývatns. Sjá kærumál	418
Uppboð á fasteign. Sjá uppboð	459
Fjárskipti milli hjóna vegna skilnaðar varða fasteign. Sjá hjónaskilnað, skiptamál	505
Uppboð á fasteign. Sjá uppboð, skiptamál	513
Vegagerð ríkisins (V) tók jarðefni til vegagerðar úr landi jarðanna N I og II. Eigendur sóttu V um bætur. Sjá eignarnám, matsgerðir	811
Mál út af ætlaðri vanefnd á kaupsamningi um lóð var ómerkt. Sjá ómerkingu	984
A-kaupstaður leigði R lóð með sérstökum fresti til bygginga á lóðinni. A taldi frest hafa liðið án þess að R hæfist handa um byggingar og lýsti því síðar, að lóð væri „fallin“ til kaupstaðarins. Var R veittur kostur á lóðinni að nýju, en þá gegn greiðslu gatnagerðargjalds, sem bæjarstjórn hafði þá ákveðið að heimta skyldi. Um úrlausn þessa sakarefnis vísast m. a. til lóðarleigu, stjórnsýslu, byggingarfrests . . .	1000
Um áritun lóðaskrárritara á afsal að landspildu sem forsendu fyrir þinglýsingu. Sjá þinglýsingar	1026

Ferðabann.

Félagsdómur.

Félagsdómur vísaði kröfu frá dómi, með því að hún ætti að sæta úrlausn almennra dómstóla. Í hrd. segir, að aðilja skilji raunverulega á um það, hversu hátt þjónustugjald megi reikna samkv. 1. gr. kjarasamnings frá 22. ágúst 1972, og eigi Félagsdómur úrlausn slíks ágreinings, sbr. 2. tl., 1. málsg., 44. gr. laga nr. 80/1938. Var frávísunardómur því felldur úr gildi 624

Félag menntaskólakennara, F, höfðaði mál fyrir Félagsdómi gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Krafðist F þess m. a., að dæmt verði, að F sé réttur viðsemjandi við fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs um laun fyrir nánar greinda heimavinnu, að tiltekin bókun um laun kennara fyrir vinnu við verkefni nemenda hafi brotið í bág við samningsrétt F og að fjármálaráðherra sé skylt að gera samning við F um laun fyrir heimavinnu við leiðréttingu verkefna o. fl. Meirihluti Félagsdóms vísaði málinu sjálfkrafa frá dómi. Var talið, að Bandalag starfsmanna ríkis og bæja (BSRB) færi með fyrirsvar ríkisstarfsmanna um kjarasamninga samkv. 3. gr. laga nr. 55/1962 (og nú 3. málsg. 26. gr. laga nr. 46/1973). Skyldi það reka mál fyrir Félagsdómi m. a. út af ágreiningi um skilning á kjarasamningi og gildi hans vegna sjálfs sín og starfsmanna, sem í hlut eiga. F var því eigi rétt að reka málið. Í hrd. segir m. a., að eigi sé fram komið, að BSRB hafi neitað að höfða mál þetta vegna F eða félagsmanna F, sbr. 2. málsg. 45. gr. laga nr. 80/1938. Var frávísunardómur staðfestur 837

*Félög.**Firma.**Firmaheiti.* Sjá og vörumerki.

Árið 1934 var skrásett í Rvík firmað Kauphöllin. Var tilgangur þess að kaupa og selja fasteignir, verðbréf o. fl., útvegun lána og lántakenda. Í jan. 1972 birtist í Lögbirtingablaði tilkynning til firmaskrár Rvíkur um, að h/f Hannes ræki fyrirtæki með ótakmarkaðri ábyrgð undir firmanafninu „Kauphöll Hannesar“. Var tilkynning skrásett 6. des. 1971. Tilgangur firmans Kauphallar Hannesar var kaup og sala verðbréfa, fasteigna o. fl. A, eigandi Kauphallarinnar, höfðaði mál gegn Hannesi h/f og firma þess, Kauphöll Hannesar, og krafðist þess, að stefnda verði talið óheimilt að nota nafnið og heitið Kauphöll í firmanafni sínu og dæmt skylt að viðlögðum 1.000 kr. dagsektum að láta má það nafn af firmaskrá. Í hrd. var talið, að kauphöll væri almennt orð í ísl. máli um miðstöð verðbréfavíðskipta. Þetta orð var

eigi talið hafa í sér fólgin nægileg sérkenni til þess að A geti á því viðskiptasviði, sem hér er um að ræða, öðlzt einkarétt til notkunar þess. Var H sýknaður. Í hrd. segir, að notkun almenns atvinnuheitis í skráðu firmaheiti sé ekki til þess fallin að njóta verndar gegn því að aðrir taki upp sama heiti í firmu sín, ef ekki komi fleira til. Nafnið „Kauphöllin“ bendi að vísu að nokkru leyti til þeirrar atvinnu A að annast kaupmiðlun verðbréfa, en það sé þó ekki með öllu án sérkenna. A og fyrirrennarar hans höfðu notað nafnið í 37 ár, þegar H fékk skráð nafnið „Kauphöll Hannesar“. Fyrirtæki A og H reka í meginatriðum sömu atvinnu og á sama stað, og var því sú hættu talin nærtæk, að villzt verði á fyrirtækjunum vegna nafnlíkingar þeirra. Samkv. þessu var talið, að notkun H á orðunum „Kauphöll Hannesar“ í firma sínu væri óheimil gagnvart A, sbr. 9. gr. laga nr. 84/1933 og 2. málsg. 10. gr. laga nr. 42/1903. H/f H var skráð á hlutafélagaskrá 7. okt. 1971. Samkv. verzlanskrá Reykjavíkur tilkynnti hlutafélag þetta 25. nóv. 1971, að það ræki „fyrirtæki með takmarkaðri ábyrgð undir nafninu Kauphöll Hannesar“. Sagt var í hrd., að skráningarvaldsmanni hafi borið að hafna skráningu þessarar tilkynningar í verzlanskrá, enda var H h/f óheimilt að nota á tilteknum þætti starfsemi sinnar sérstakt form, sem gaf eigi til kynna, að um væri að ræða atvinnurekstur hlutafélags, sbr. 4. málsg. 9. gr. laga nr. 42/1903 og 2. gr. laga nr. 77/1921. Samkvæmt þessu og með vísan til 6. gr. laga nr. 42/1903 var H h/f dæmt til að hlutast til um að afmáð verði skráning firmaheitisins „Kauphöll Hannesar“ úr verzlanskrá Reykjavíkur að viðlögðum 1.000 kr. dagsektum til A, sbr. 2. málsg. 193. gr. laga nr. 85/1936, og var fullnægjufrestur skyldunnar ákveðinn 15 dagar frá birtingu dóms þessa

Fiskveiðabrot.

Varðskipið Ó veitti athygli bát skammt undan Hjörleifshöfða. Fjórar staðarákvarðanir voru gerðar, hin fyrsta 26 mín. áður en komið var að bátnum. Enn fremur var framkvæmd staðarákvörðun við hlið bátsins, sem þá var að toga með vörpu úti. Töldu varðskipsmenn bátinn þá vera um 3.2 sml. frá landi. Skipherrar og stýrimaður kváðust hafa séð togvira bátsins 4—5 mínútum áður en komið var að honum. Samkv. mælingum og staðsetningum skólástjóra Stýrimannaskólans, reyndist staður bátsins vera við fyrstu mælingu 1.35 sml. innan fiskveiðimarka, í annarri mælingu um 1.0 sml. innan marka, við þriðju mælingu 0.75 sml. og fjórðu um 0.2 sml. innan marka, en við mælingu þá, sem

framkvæmd var við hlið bátsins, um 0.2 sml. utan marka. Sannað þótti, að S, skipstjóri framangreinds báts, hafi verið að veiðum innan fiskveiðimarka á þeim stað og tíma, er ákæra laut að. Varðaði atferli við 1. málsgr. 1. gr. laga nr. 62/1967, sbr. 1. málsgr. 1. gr. laga nr. 21/1969, sbr. lög nr. 89/1971 og nr. 101/1972 og 1. gr. rgj. nr. 189/1972, og var refsing ákveðin samkv. 1. málsgr. 4. gr., nú 5. gr., sbr. 7. gr., nú 8. gr. laga nr. 62/1967, sbr. 5. gr. laga nr. 21/1969. Heimilt var að dæma samkv. lögum nr. 101/1972 og reglugerð nr. 189/1972, sem ekki voru greind í ákæru, sbr. 2. gr. alm. hegningarlaga, og 118. gr. laga nr. 82/1961, enda var mál að því leyti reifað í málflutningi í Hæstarétti. Baturinn var 104 brúttósmál. Samkv. greindum refsí-ákvæðum, sbr. lög nr. 4/1924, var S dæmd 60.000 kr. sekt, og afli og veiðarfæri um borð í bát S voru dæmd upptæk til Landhelgisgæzlu Íslands

207

Í leiguflugvél Landhelgisgæzlu voru tveir skipstjórarmenn og tveir flugmenn. Komu þeir auga á bát, sem þeir kváðust hafa örugglega séð, að væri að botnvörpuveiðum og greindu skrásetningarmarki hans. Stað bátsins ákvörðuðu þeir með því að fljúga fjórum sinnum vegalengdina frá strönd til báts, þó ekki frá ákveðnum stöðum á ströndinni, en töldu sig hafa miðað við staði á strandlengjunni frá Hjörleifshöfða að Miðkvísl. Skipstjórarmenn lásu af skeiðklukku, er flugmaður gaf merki um, að þeir flygju yfir bát og síðan að nýju, er þeir voru yfir strönd og andhverft. Fékkst þannig flugtími milli þessara tveggja punkta. Aðstoðarflugmaður aðstoðaði flugmann. Skipstjórarmenn töldu skeiðklukkum ávallt hafa borið saman. Flugmaður las af stefnu, hæð og hraða miðað við klst. Samkv. mælingum þessum reyndist baturinn S, skipstjóri A, hafa verið innan fiskveiðimarkanna í þau fjögur skipti, sem þær tóku til. Skólastjóri Stýrimannaskólans taldi eigi gerlegt að setja út ákveðna staði bátsins, þótt gefin sé stefna vélarinnar, flughraði og tími, enda var eigi flogið frá fastákveðnum stöðum á ströndinni. Markaði hann stað báts á tvo vegu, annars vegar miðað við, að flogið hafi verið frá punkti rétt við Hjörleifshöfða og hins vegar punkti rétt austan við Miðkvísl. Reyndist baturinn í þeim fjórum tilvikum, sem skýrslur tóku til, í öllum tilvikum innan fiskveiðimarka. Gerðar voru fjarlægðarmælingar með þessari aðferð með því að fljúga milli þríhyrningamælistaða, en skólastjórinn taldi, að fleiri tilraunir hefði átt að gera. Í álitsgerð þriggja sérfróðra manna, sem dómkvaddir voru, er mál var til meðferðar í Hæstarétti, var talið, að flug milli strandar og báts, þó endurtekið sé og tími mældur á skeið-

klukku, geti ekki talizt það örugg mælingaraðferð, að henni sé treystandi til að skera á öyggjandi hátt úr um það, hve langt bátur var frá strönd í umrætt skipti. Matsmenn full-yrtu fyrir dómi, að eigi væri unnt að staðhæfa, að báturinn hafi í þetta skipti verið innan þriggja mílna marka. Í hrd. segir, að staðarákvarðanir þyki eigi svo tryggilegar, að öyggjandi sé, að bátur A hafi verið að veiðum innan fiskveiðimarkanna á þeim tíma, er ákæra lýtur að. Sýkna. Í dóm-inum segir, að það sé athugavert, að starfsmenn Landhelgisgæzlu reyndu ekki að gera bátsverjum á S viðvart, þegar framangreindar mælingar til staðarákvarðana voru gerðar

379

H var ákærður aðallega fyrir botnvörpuveiðar í landhelgi, en til vara fyrir brot á 2. gr. laga nr. 62/1967 vegna ólöglegs umbúnaðar veiðarfæra. Í hrd. er það rakið, að í rannsókn máls hafi skipstjórnarmenn á varðskipinu, er kom að bát H, eigi verið prófaðir um veiðiaðgerðir og atferli H á þeim tíma, er ákæran lýtur að, og eigi hafi skipstjórnarmenn og ákærði verið samprófaðir um það efni. Samkv. gögnum máls þóttu eigi fram komnar einhlítar sannanir fyrir því, að H hafi verið að fiskveiðum á þessum tíma. Var hann því sýknaður af aðalkröfu ákæruvalds. Sannað þótti með játn-ingu H, er fékk stoð í vætti vitna og öðrum sakargögnum, að H hafi gerzt sekur um ólöglegan umbúnað veiðarfæra með því að hafa þau eigi í búlka innanborðs. Varðaði brot hans við 2. gr. laga nr. 62/1967, nú 4. gr., sbr. 4. gr. laga nr. 21/1969, sbr. enn fremur 2. gr. D 2, sbr. D 1 laga nr. 21/1969, sbr. að því er síðast greinda tilvitnun varðar, 1. gr. laga nr. 89/1971, er þá giltu, nú laga nr. 101/1972, svo og 4. gr. rgj. nr. 189/1972, sbr. lög nr. 44/1948 og nr. 81/1952. Refsað var samkv. 2. mgr. 4. gr. laga nr. 62/1967, nú 2. mgr. 5. gr., sbr. 5. gr. laga nr. 21/1969 og 7. gr., sbr. nú 8. gr. laga nr. 62/1967, sbr. og 7. gr. laga nr. 21/1969 og 6. gr. rgj. nr. 189/1972. H hafði rösku ári áður hlotið refsídóm fyrir fiskveiðibrot í fiskveiðilandhelgi. Refs.: 40.000 kr. sekt. Uptaka afla og veiðarfæra dæmd samkv. 2. málsg. 4. gr. laga nr. 62/1967, nú 2. málsg. 5. gr., sbr. 5. gr. laga nr. 21/1969, enda var brotið ítrekað

561

Á var staðinn að botnvörpuveiðum innan fiskveiðimarkanna og gekkst hann við því að hafa verið þar að veiðum á þeim tíma, er ákæra laut að. Gaf Á þá skýringu á atferli sínu, að starfsmaður Hafrannsóknarstofnunar hafi verið um borð í skipi sínu til að fylgjast með veiði á smáysu. Hefði starfsmaðurinn haft áhuga á að kanna, hvað kæmi úr vörpunni, ef veitt væri innan fiskveiðimarkanna. Hefði Á ætlað að sýna honum, að ekki kæmi meira fyrir af smáfiski þar en

á veiðisvæðum utan markanna. Staðfesti starfsmaðurinn framburð Á. Á hafði ekki heimild réttra yfirvalda til að veiða innan fiskveiðimarkanna, og eigi var talið, að háttsemi hans réttlættist af afsakanlegum misskilningi á laga-reglum, sbr. 3. tl. 74. gr. hgl. Á var refsað samkv. 1. mgr. 4. gr., nú 8. gr., sbr. 7. gr., nú 11. gr. laga nr. 62/1967, sbr. 4. gr. laga nr. 101/1972, sbr. einnig lög nr. 89/1971, 1. gr., og síðar lög nr. 101/1972, 5. gr., og nú bráðabirgðalög nr. 74/1973, 1. gr. Tekið var fram, að reglugerð nr. 3/1961 hafi fallið úr gildi 1. sept. 1972, og hafi rgj. nr. 189/1972 leyst hana af hólmi. Skip Á var 195 rúml. Refs.: 60.000 kr. sekt, afli og veiðarfæri voru dæmd upptæk 648

Fiskverzlun.

Fíknilyf. Sjá ávana- og fíkniefni 1013

Fjárdráttur.

G keypti svefnbekk í verzlun Þ fyrir kr. 8.900. Hann greiddi eigi neinn hluta kaupverðs, en samþykkti víxil fyrir kaupverði með gjalddaga viku eftir að kaup gerðust. Í samningi, er G undirritaði, var það ákvæði, að Þ væri eigandi svefn-bekks, unz andvirði væri að fullu greitt. G fór með svefn-bekk þennan sama dag í fornverzlun H og seldi hann þar fyrir 2.000 kr., sem staðgreitt var. Eigandi H skilaði Þ svefn-bekknun, er upp kom, hvernig mál var í pottinn búið, gegn endurgreiðslu á fé því, er H hafði greitt G. G var refsað samkv. 247. gr. fyrir atferli þetta. Fyrir annað refsivert atferli var honum dæmd refsing samkv. 248. og 155. gr. hgl. Refs.: 12 mán. fangelsi 442

Fjármál hjóna. Sjá og hjón, hjónaskilnað.

Sala fasteignar, sem var hjúskapareign annars hjóna. Sjá fasteignasölu 901

Fjárnám.

Fjárnám var gert á grundvelli dóms, sem skotið var til Hæsta-réttar. Þar var dómurinn ómerktur og málinu vísað heim til löglegrar meðferðar og dómsálagningar. Fjárnámssgerð-in var úr gildi felld. 215

Fjársvik.

G kvaðst geta leigt B tiltekna íbúð S, en áskildi sér að fá greidd-ar 14 þús. kr. í fyrirfram greidda leigu, enda þyrfti hann á þeirri fjárhæð að halda til að greiða með kostnað við lag-færingu hennar. G átti ekki íbúð þessa, heldur móðir hans,

og hafði G enga heimild til að ráðstafa íbúðinni. B fékk eigi íbúð þessa á leigu og varð af fé sínu. Atferli G varðaði við 248. gr. hgl. Honum var einnig refsað samkv. 155. og 247. gr. hgl. fyrir annað atferi. Refs.: 12 mán. fangelsi 442

Fjölbýlishús.

Flutningssamningar.

H tókst á hendur í marz 1967 að flytja mjólk til Rvíkur fyrir bændur á Kjalarnesi. H lagði til eigin bifreið. Var flutningsgjald upprunalega 60 aurar á l., en hækkaði líklega 1968 í 65 aura. Fyrsta hluta árs 1969 fór H þess á leit, að flutningsgjald hækkaði að því er virðist í 1 kr. á lítra. Á fundi 31. maí þ. á. lögðu bændur að H að taka sérstökum kjörum, þar sem lítragjald var hækkað í 75 aura og fastagjald kr. 500 á mánuði greitt aukreitis. H bar fram gagn-tilboð um 90 aura á lítra, en því höfnuðu bændur. Hætti H þá flutningum. Í málssókn gegn einum bændanna, B, byggði H kröfu sína á því, að hann ætti rétt á mánaðar uppsagnarfresti. Var krafan reist á þeim lítrafjölda, sem B lagði inn í Mjólkurstöðina í Rvík þennan mánuð og að H ætti rétt á 1 kr. fyrir hvern lítra. Hérð. taldi H eiga rétt á uppsagnarfresti, og lagði þá 75 aura gjald á lítra til grundvallar. Í hrd. segir, að samningsskiptum H og bændanna, þ. á m. B, hafi endanlega lokið með fundinum 31. maí. Viðbrögð H urðu eigi skilin svo, að hann væri viðbúinn að halda áfram flutningunum fyrir bændurna í júnímánuði við þeim kjörum, er þeir buðu. Á fundinum lýsti H því eigi afdráttarlaust, að hann teldi sér bera uppsagnarfrest, en kröfu út af því setti H fram 17. júlí 1969. Þar sem hann markaði eigi skýrlega afstöðu sína um uppsagnarfrest á greindum fundi, þótti hann eigi geta sótt B um fégreiðslur vegna slita á samningi þessum 270

Foreldravalld.

Forgangskrafa.

Krafa J í þrotabú KS, um laun í 3 mánuði vegna uppsagnar af hálfu KS, var tekin til greina, svo og krafa hans um orlof. Til frádráttar komu laun, er búið greiddi J vegna vinnu við vörutalningu eftir að búskipti hófust, en hins vegar ekki aðrar tekjur, er búið taldi J hafa haft á þriggja mánaða frestinum, með því að gögn voru eigi glögg um það, hvort J hefði raunverulega haft þær tekjur, er búið hélt fram, að hann hefði notið 521

Forkaupsréttur.

Samningsbundinn forkaupsréttur að jörð. Sjá kærumál 12

Fógetagerðir. Sjá aðför, fjárnám, kyrrsetningu, lögbann, lögtak og útburðargerð.

Framhaldsstefna.

Stefnendur hækkuðu kröfur sínar í héraði með framhaldsstefnu 390, 742, 811, 984

*Framkrafa.**Framsal kröfu.**Frávikning úr starfi.*

B hóf störf skrifstofustjóra hjá varnarliðinu á Keflavíkurflugvelli í nóv. 1967. Í maí 1968 var gerður við hann sérstakur ráðningarsamningur. Um uppsagnarfrest skyldi samkv. þessum samningi fara eftir ákvæðum 13. gr. kjarasamnings Verzlunarmannafélags Reykjavíkur við Vinnuveitendasamband Íslands frá marz 1966. Segir þar, að gagnkvæmur uppsagnarfrestur skuli vera 3 mánuðir, miðað við mánaðamót. B var látinn hætta störfum 22. nóv. 1968, og voru honum ekki greidd laun nema til loka nóvembermánaðar. 29. ágúst 1968 ritaði nafngreindur liðsforingi B bréf, sem í þýðingu er nefnt „aðvörunarbréf vegna ófullnægjandi starfs“. Eru þar greindar aðfinnslur út af störfum hans og sagt, að hann sé hér með „settur á reynslutíma“ næstu þrjá mánuði frá dagsetningu bréfs. Með bréfi 21. nóv. 1968 frá yfirmanni „Navy Exchange“, er B vann hjá, var B greint frá því, að hann ætti að láta þegar af starfi. Var vísað til fyrra bréfs frá 29. ágúst og staðhæft, að B hefði ekki bætt sig í starfi þrátt fyrir viðvaranir í fyrra bréfi. Var nánin lýsing á því, í hverju starfi B hefði verið áfátt. Í hórd. var talið, að fjármálaráðherra, sem stefnt var í málinu f. h. ríkissjóðs, væri eigi réttur varnaraðili í málinu, enda rúmaðist slík aðild ekki innan ákvæða 2. tl. 12. gr. viðbættis við varnarsamning Íslands og Bandaríkjanna, sbr. lög nr. 110/1951. Eigi voru heldur sönnuð nein bótaskyld mistök á hendur aðiljum, er fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs bæri ábyrgð á. Var honum því dæmd sýkna. Fyrir Hæstarétti féll fjármálaráðherra frá þessari sýknuástæðu. Í hrd. var talið, að bréfið frá 29. ágúst 1968 til B fæli ekki í sér lögmæta uppsögn, og eigi væru sannaðar þær sakir á B, er réttlætti að vísa honum fyrirvaralaust úr starfi án bóta. Átti áfrýjandi rétt samkv. framangreindu

uppsagnarákvæði á launum í 3 mánuði frá 1. des. 1968. Einn af kröfupáttum B varðaði bifreiðastyrk. Í hrd. segir, að bifreiðastyrkur þessi sé greiðsla til B fyrir notkun eigin bifreiðar við skyldustörf hans. Verði við það að miða, að B hafi sparazt þessi kostnaður, er hann hætti störfum hjá varnarliðinu. Var sá kröfupáttur eigi tekinn til greina 164

Frávísun.

A. Einkamál.

1. Frá héraðsdómi.

- S seldi H jörðina K. Áskildi S í kaupsamningi börnum sínum forkaupsrétt að K. H seldi J jörðina K. Fimm börn S höfðu mál gegn H og J og kröfðust riftunar á sölunni til J og að dæmt yrði, að þeim væri heimil kaup K við sömu kjörum og J keypti hana. Jörðin K var í M-hreppi. Oddviti þess hrepps lýsti því fyrir dómi, að afstaða hreppsnefndar til forkaupsréttar væri eigi ljós, en M-hreppur var eigi aðili að málinu. Hérð. taldi gerlegt að leysa úr fyrra þætti í kröfugerð stefnanda, þ. e. um riftun, en hann vísaði frá kröfu um, að þeim yrði dæmt heimilt að kaupa K við sömu kjörum og J, þar eð M var eigi aðili máls, sbr. 46. gr. laga nr. 85/1936. Í hrd. segir, að eigi hafi verið lögskýlt að stefna M-hreppi samkv. greindu ákvæði, en dómur í því máli myndi ekki binda M, sbr. 1. málsg. 195. gr. laga nr. 85/1936. Var lagt fyrir hérð. að taka málið í heild til efnis-meðferðar 12
- S höfðaði mál gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs og hafði uppi kröfu um bætur vegna handtöku, er hann taldi ólög-mæta. S valdi þá málssóknarleið, sem mælt er fyrir um í 3. tölulið 154. gr. laga nr. 82/1961. Í þessari grein er skýlaust boðið, að stefna skuli saksóknara ríkisins fyrir hönd ríkis-valdsins til að gæta réttar þess. Með því að þetta var van-rækt, var hérð. ómerktur og málinu vísað frá héraðsdómi .. 74
- Héraðsdómari vísaði máli frá dómi. Sá dómur var kærður, og felldi Hæstiréttur hann úr gildi. Sjá samaðild 93
- Í máli, þar sem G, skipverji á skipi K, sótti K um vangoldin laun, komu samningar þeir, sem aðiljar voru sammála um í málflutningi fyrir Hæstarétti, að við ættu um kaup og kjör G, eigi fram fyrr en í Hæstarétti. Þessi gögn og skips-hafnarskrá, sem var heimild um það, hvaða samningar hér ættu við, áttu að réttu lagi að koma fyrir héraðsdómendur til úrlausnar. Þar sem gagnasöfnun og málflutningi var svo áfátt í héraði, var málsmeðferð ómerkt og máli vísað frá héraðsdómi. Málskostnaður var felldur á G 262
- Hérð., sem vísaði máli frá dómi, var kærður til Hæstaréttar, og var þar felldur úr gildi. Sjá kærúmál, frávísun 308

- Hjónin H og G skildu. Undirrituðu þau fjárskiptasamning af því tilefni. Síðar krafðist H, sem taldi á sig hallað með samningi þessum, að bú þeirra væri tekið til opinberra skipta. Skiptaréttur vísaði frá þeirri kröfu, með því að úrlausn um gildi fjárskiptasamnings ætti eigi undir skiptarétt, sbr. 79. gr. laga nr. 39/1921 og nú 54. gr. laga nr. 60/1972. Staðfest í Hæstarétti 505
- Hérd. vísaði frá dómi kröfum Á í svonefndu hundamáli, en Hæstiréttur felldi þann dóm úr gildi. Sjá kærumál 601
- Máli var vísað frá héraðsdómi vegna ónógra upplýsinga um tiltekna ferðaskrifstofu og viðskiptasamband hennar við stefnanda, en ferðaskrifstofan var eigi skráð firma. Í hrd. segir m. a., að kröfur stefnanda á hendur stefndu séu reistar á því, að þeir beri sem stjórnarmenn í Ferðasögu h/f ábyrgð á skuldbindingum Ferðaskrifstofunnar Sögu gagnvart stefnendum. Var frávísunardómur felldur úr gildi .. 608
- Máli vísað frá héraðsdómi vegna vanreifunar. Sjá kærumál .. 617
- Félagsdómur vísaði kröfu frá dómi. Hæstiréttur lagði fyrir dóminn að dæma mál að efni til. Sjá kærumál 624
- S höfðaði mál gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs og J, uppboðshaldara, til fébóta vegna mistaka, er hann kvað hafa orðið af hendi J við meðferð uppboðsmáls. Hérd. taldi, að samkv. 2. málsg. 34. gr. laga nr. 85/1936 yrði ábyrgð á hendur héraðsdómara eigi fram komið með málssókn í héraði, en uppboðshaldarar féllu undir það ákvæði. Úrlausn um bótaskyldu ríkissjóðs af þessum sökum hlyti og að byggjast á mati á dómaraverkum. Slík úrlausn fengist eigi heldur með málssókn í héraði, sbr. sömu réttarheimild. Var málinu í heild sinni vísað frá héraðsdómi. Staðf. í hrd. og þar einnig vísað til 1. málsg. 4. gr. laga nr. 57/1949 660
- Í máli eigenda N gegn V út af eignarnámsbótum var dæmt, að yfirmatsgerð, sem N byggði kröfur sínar á, væri reist á röngum sjónarmiðum. Hérd. taldi allt að einu fært að ákveða N bætur. Meirihluti Hæstaréttar taldi, að mat ætti að fara fram að nýju, sbr. lög nr. 11/1973, 2. gr., og var hérd. ómerktur og málsmeðferð í héraði frá tilteknu þinghaldi að telja. Einn dómari vildi ómerkja héraðsdóm og málsmeðferðina og vísa máli frá héraðsdómi 811
- Félag menntaskólakennara, F, höfðaði mál gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs fyrir Félagsdómi. Var þess m. a. krafizt, að F yrði viðurkenndur réttur viðsemjandi við ríkisvald um laun fyrir heimavinnu við leiðréttingu verkefna nemenda og að tiltekin bókun um starfskjör væri dæmd ógild o. fl. Féld. taldi, að Bandalag starfsmanna ríkis og bæjar ætti að reka slíkt mál, sbr. 3. málsg. 25. gr. laga nr. 80/1938, en einn dómari var þó að nokkru annarrar skoð-

unar. Í hrd. segir, að eigi sé fram komið, að Bandalagið hafi neitað að höfða mál þetta og reka, sbr. 2. málsg. 45. gr. laga nr. 80/1938. Var frávísunardómur staðfestur	837
Um ómerkingu hrd. vegna vanreifunar sjá ómerkingu	846
Í stefnueftirriti í áskorunarmáli sagði, að mál skyldi þingfesta 27. janúar 1972, en stefna var birt 29. desember 1972. Eftirritið fullnægði ekki ákvæðum 3. málsg. 96. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 7. gr. laga nr. 49/1968. Dómsathöfn var ómerkt og máli vísað frá héraðsdómi	885
T h/f höfðaði mál í febr. 1973 gegn T til heimtu umboðslauna, sem stefnandi taldi stefnda hafa dregið sér. Aðiljar gerðu samkomulag um ágreiningsmál sín í ágúst 1972. Segir þar, að hvorugur eigi neinar frekari kröfur á hendur hinum. T h/f taldi samkomulag þetta ekki taka til sakarefnis í dómsmáli þessu, er stafaði af því að T hefði dregið sér fé á árunum 1968, 1969 og 1970, en samkomulagið hefði verið við það miðað, að T hefði dregið sér fé á árinu 1971. Um undanskot fjár á fyrri árum hefði forráðamönnum T h/f þá eigi verið kunnugt. Í hrd. segir, að eigi þyki sýnt á þessu stigi, að kröfur T h/f gegn T falli undir samkomulag aðilja frá því í ágúst 1972. Bar héraðsdómara, sem vísað hafði máli frá dómi, að taka það til efnismeðferðar	893
G, settur kennari við Skógaskóla, taldi brotinn rétt á sér með því að eigi var staðið við fyrirheit, er settur skólastjóri hafði gefið henni um aukið húsrými í skólanum. Taldi hún þar með brostinn grundvöll fyrir því, að hún starfaði við skólann og höfðaði mál m. a. gegn skólanefnd f. h. Skógaskóla til heimtu bóta. Sagt, að skólanefnd sé skipuð samkv. 9. gr. laga nr. 48/1946 með því hlutverki, sem greint sé m. a. í 10. gr. laganna. Svo sem verksvið skólanefndar er markað, gat hún eigi verið í fyrirsvari, þegar fékröfur voru uppi hafðar gegn skólanum. Kröfum G gegn skólanefnd f. h. Skógaskóla var vísað frá dómi	974
Greining aðilja máls var áfátt í stefnu og öðrum gögnum máls, og kröfur voru eigi þannig vaxnar, að sækja mætti þær í einu og sama máli, sbr. 47. gr. laga nr. 85/1936. Var héraðsd. ómerktur og máli vísað frá dómi. Sjá nánar ómerkingu ..	984
Skiptaréttur úrskurðaði, að tilteknar dánarbætur ættu ekki að ganga inn í dánarbú manns, er sætti opinberum skiptum. Hins vegar úrskurðaði rétturinn, að fé þetta ætti að greiðast að jöfnu til foreldra hins látna manns. Síðarnefnda atriðið átti ekki undir skiptarétt. Var það ákvæði úrskurðarins ómerkt og máli vísað að því leyti frá skiptarétti	1037

2. Frá Hæstarétti.

J krafðist þess, að skiptaráðandi tæki dánarbú foreldra sinna

til opinberra skipta. Skiptaráðandi synjaði þeirri kröfu með úrskurði 2. nóv. 1971. Áfrýjaði J þá málinu. Því var vísað frá Hæstarétti með dómi 29. janúar 1973, með því að lagaheimild skorti til áfrýjunar máls, sem sæta skyldi kæru samkv. 2. tl., 1. málsg. 21. gr. laga nr. 57/1962	39
J kærði ofangreindan skiptaréttarúrskurð til Hæstaréttar með kæru 2. febrúar 1973. Sagt, að umboðsmaður J hefði verið viðstaddur uppsögu úrskurðarins 2. nóv. 1971. Kærufrestur samkv. 22. gr. laga nr. 57/1962 var löngu liðinn, er umboðsmaður J lýsti kæru sinni. Kærumáli var vísað frá Hæstarétti	137
G krafðist þess í kærumáli, að felld verði úr gildi ákvæði í úrskurði fógetaréttar „um tryggingu og niðurfellingu málskostnaðar ...“. Lagaheimild brast til kærumáls þessa, sbr. 21. gr. 3 a laga nr. 57/1962. Var málinu vísað frá Hæstarétti	510
Skiptaráðandinn í Reykjavík ritaði uppboðshaldaranum í Gullbringu- og Kjósarsýslu og beiddist uppboðs á lóð í Garðahreppi, tilheyrandi búi þeirra D og S, sem til meðferðar var í skiptarétti Reykjavíkur vegna lögskilnaðar þeirra. Ágreiningur varð út af úthlutunargerð, en D varð hestbjóðandi á uppboðinu. Gekk um þann ágreining úrskurður uppboðsréttar, er D áfrýjaði til Hæstaréttar og S gagnáfrýjaði. Telja varð skiptaráðandann aðilja uppboðs samkv. 1. tl. 8. gr. laga nr. 57/1949, enda óskaði hann uppboðs, og mál var flutt af hans hendi í héraði. Með því að honum var eigi stefnt fyrir Hæstarétt, var máli vísað frá Hæstarétti	513
Kæru út af synjun héraðsdómara um frest var vísað frá Hæstarétti, með því að kæruheimild skorti	528
Úrlausn stjórnar Lögmannafélagsins fjallaði eigi eingöngu um þóknun fyrir málflutningsstörf, heldur og önnur störf. Úrlausnin varð því eigi talin úrskurður, er sætti kæru. Máli var vísað frá Hæstarétti	570
Úrskurði héraðsdómara, sem synjaði um frest í einkamáli, var skotið með kæru til Hæstaréttar. Málinu var vísað frá Hæstarétti, með því að kæruheimild brast, sbr. 1. tölul. 21. gr. laga nr. 75/1973	656
Héraðsdómur í máli var kveðinn upp 17. marz 1972. Aðaláfrýjandi áfrýjaði málinu með stefnu 21. september s. á., en gagnáfrýjandi með stefnu 18. október s. á. Áfrýjunarfrestur samkv. 1. málsg. 20. gr. laga nr. 57/1962 var liðinn, þegar máli var áfrýjað. Hvorki aðaláfrýjandi né gagnáfrýjandi öfluðu sér áfrýjunarleyfis samkv. 2. málsg. 20. gr. nefndra laga. Var málinu vísað sjálfkrafa frá Hæstarétti	789

Kæruheimild brast samkv. 4. málsg. 8. gr. laga nr. 61/1942 í sambandi við ákvörðun stjórnar Lögmannafélagsins í tilteknu máli, Málinu vísað frá Hæstarétti	802
--	-----

B. Opinber mál.

Frelsisvipting. Sjá gæzluvarðhald, handtaka.

Frestir.

Héraðsdómari hratt kröfu stefnanda í einkamáli um frest til gagnaöflunar. Aðili kærði úrskurð til Hæstaréttar. Í hrd. segir, að lagaheimild skorti til kæru, sbr. 21. gr., 1. j, laga nr. 57/1962. Var máli vísað frá Hæstarétti	528
Hliðstætt sakarefni og málsúrslit	656
Aðalsök í hæstaréttarmáli V gegn H var þingfest í apríl 1973, en gagnsök í júní s. á. og sameinuð aðalsök. Var máli frestað til 1. okt. s. á. 1. okt. var máli aftur frestað til fyrsta þingdags í des. s. á. 3. des. þ. á. óskaði lögmaður V eftir fresti til fyrsta þingdags í febrúar 1974, til að ljúka ágripsgerð, en lögmaður H neitaði um frest og krafðist frávísunar aðalsakar frá Hæstarétti. Sagt í dóminum, að lögmaður V hafi ekki unnið að ágripsgerð svo sem honum bar, og var það aðfinnsluvert. Hins var að gæta, að málið var óvenju umfangsmikið og mörg skjöl á erlendum tungumálum. Ágripsgerð var því bæði vandasöm og krafðist mikillar vinnu. Þótti rétt að veita lögmanni V frest til fyrsta þinghalds í febr. 1974, sbr. 1. gr. laga nr. 75/1973 ..	1015

Fyrirsvar. Sjá aðild, aðiljaskipti.

Fyrning. Málshöfðunarfrestir.

Sjá verksamning	278
E höfðaði mál í okt. 1970 gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs til heimtu bóta samkv. ákvæðum XVIII. kafla laga nr. 82/1961 vegna handtöku og vistunar á geðveikrahæli að óvilja E, en hann var sviptur sjálfræði um þetta leyti. Fallizt var á þá málsástæðu ríkissjóðs, að krafa E væri fyrnd, en handtaka og vistun áttu sér stað 1962 og 1963. Vísað var til 157. gr. laga nr. 82/1961, nú laga nr. 73/1973	782
Ágreiningslaust var, að á árinu 1957 lagði R, dóttir G og R, fram um 17 þús. kr. til kaupa á íbúð fyrir foreldra sína, en R bjó hjá þeim. R lýsti kröfu um endurgreiðslu í bú G á árinu 1971. Búið bar fyrir sig fyrningu. Dæmt var, að krafan væri fyrnd, sbr. 2., 3. og 4. gr. laga nr. 14/1905	907
Heimilt er að heimta söluskatt 5 ár aftur í tímann, ef hann er undandreginn eða vanreiknaður, sbr. 21. gr. laga nr. 10/	

1960. Lögtaks var beiðst fyrir söluskatti í nóv. 1971. Skýra varð svo ákvæði söluskattslaga, sbr. um álagningu 12. gr. sömu laga, og 17. gr. rgj. nr. 15/1960, að synja ætti um lögtak ársins 1965	1017
--	------

Gagnaöflun.

Eftir uppsögu héraðsdóms létu dómkvaddir kunnáttumenn uppi álitsgerð um öryggi mælingaraðferða, er beitt var við ákvörðun á stað báts, sem sakaður var um fiskveiðibrot ..	379
Eftir uppsögu héraðsdóms í skaðabótamálum voru lagðir fram nýir útreikningar tryggingastærðfræðinga	51, 708, 866

*Gagnfær farmskirteini.**Gatnagerðargjald.*

Bæjarstjórn A-kaupstaðar setti R það skilyrði fyrir því, að hann fengi leigurétt að lóð hjá A, að hann greiddi gatnagerðargjald að fjárhæð um 372.000 kr. Gjaldi þessu skyldi einkum verja til framkvæmda í því skyni að gera lóðir byggingarhæfar. Það var ákveðið af réttu stjórnvaldi og eigi úr hófi hátt. R bar brigið á lögmæti þess, en þeirri málsástæðu var hrundið	1000
--	------

Geðrannsókn.

Læknar láta uppi álit um geðheilsu manns og sakhæfi 310, 442,	912
Sálfræðingur lætur uppi álit um sálræna hagi manns	451

*Geðsjúkrahús. Sjá handtaka.**Gengi.*

C keypti 9. nóv. 1968 farseðil til Kaupmannahafnar fram og aftur. Er hann ætlaði að taka sér far 20. nóv. s. á., hafði gengi ísl. kr. breytt og fargjald hækkað um röskar 6 þús. kr. Gaf söludeild flugfélagsins L á Keflavíkurflugvelli nú út nýjan flugmiða, og jafnframt undirritaði C yfirlýsingu „under protest“ um, að hann myndi greiða L þennan fargjaldsauka. Er C greiddi eigi féð, höfðaði L mál gegn honum, til heimtu fjárins. Á flugseðli þeim, er C fékk afhentan 9. nóv. 1968, stóð meðal söluskilmála: „Price of this ticket is subject to change prior to commencement of travel“. Talið var, að fargjaldsaukinn hafi gagngert stafað af breyttu gengi ísl. kr. Fyrirvari sá, sem greindi í flugseðli, var eigi ótvírætt talinn taka til breytinga á farmiðaverði af þeim orsökum. Var C sýknaður þegar af þessari ástæðu	887
---	-----

Gerðardómar.

Gjafsókn. Gjafvörn.

Manni, sem sætti vinnuslysi, veitt gjafsókn fyrir Hæstarétti. Héraðsdómur var ómerktur, gjafsóknarkostnaður skyldi greiddur úr ríkissjóði	3
J krafðist þess, að bú foreldra hans, sem bæði voru látin, væri tekið til opinberra skipta. E, bróðir hans, andmælti þeirri kröfu. Skiptaréttur hratt kröfu J. J áfrýjaði málinu, og fékk hann gjafsókn fyrir Hæstarétti og E gjafvörn. Lagaheimild þótti skorta fyrir áfrýjun máls, sbr. 2. tl. 1. málsg. 21. gr. laga nr. 57/1962. Áfrýjunarkostnaður skyldi greiddur úr ríkissjóði, þar með talin málflutningsþóknun hinna skipuðu talsmanna aðiljanna beggja	39
S höfðaði mál gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs til bóta vegna handtöku, er hann taldi vera ólögsmæta. Valdi hann þá málssóknarleið, sem mælt er fyrir um í 3. tölul. 154. gr. laga nr. 82/1961. Í málflutningi fyrir Hæstarétti var því lýst yfir, að ríkissjóður hefði að fullu greitt málskostnað S í héraði samkv. 154. gr. laga nr. 82/1961. Hérð. í máli þessu var ómerktur. Var ríkissjóði dæmt að greiða málflutningsþóknun talsmanns S fyrir Hæstarétti, en málskostnaður fyrir Hæstarétti féll niður	74
D meiddist við vinnu sína hjá M. Í bótamáli D gegn M fékk D gjafsókn í héraði og fyrir Hæstarétti	157
Héraðsdómara láðist að kveða á um málflutningslaun til skipaðs talsmanns málsaðilja, sem hafði gjafsókn, sbr. 3. tölul. 173. gr. og 2. málsg. 174 gr. laga nr. 85/1936. Þótti þetta athugasvart	158
B höfðaði mál gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs vegna ólög- mætrar uppsagnar á starfi sínu hjá varnarliðinu á Kefla- víkurflugvelli. Honum var veitt gjafsókn í Hæstarétti ..	164
B var krafinn um og galt söluskatt af þóknun, er hann fékk fyrir að skera hár vistmanna á tveimur elliheimilum og tveimur vistheimilum. Í endurkröfumáli gegn fjármála- ráðherra f. h. ríkissjóðs fékk hann gjafsókn í Hæstarétti ..	194
K ól barn og lýsti föður þess M. Hann fórst 3 mánuðum áður en barn fæddist. K höfðaði barnsfaðernismál gegn dánarbúi M. Skiptaráðandi f. h. dánarbús fékk gjafsókn fyrir Hæsta- rétti og K gjafvörn	373
Ábúendur á jörðinni G höfðuðu bótamál gegn H, eiganda jarð- arinnar F, vegna þess að þeir töldu borunarframkvæmdir eftir jarðhita á F hafa valdið vatnsþurrð í hver á G. Báðir aðiljar fengu gjafsókn og gjafvörn í héraði og fyrir Hæstarétti	390
Gjafsókn veitt í máli út af rétti til botns Mývatns	418
G varð fyrir vinnuslysi á starfsstöð T. G fékk í bótamáli gegn T gjafsókn fyrir Hæstarétti	435

- S taldi sig hafa beðið tjón vegna mistaka hjá uppboðshaldara. Höfðaði hann bótamál gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs og uppboðshaldaranum. Fékk hann gjafsókn í héraði 660
- E höfðaði bótamál samkv. XVIII. kafla laga nr. 82/1961 gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs vegna handtöku og nauðungarvistunar á Kleppi. Dómsmálaráðuneytið lýsti því, að væntanlegur málskostnaður E yrði greiddur úr ríkissjóði, „þar sem hér er um lögbundna gjafsókn að ræða ...“ 782
- 9 ára gamall drengur slasaðist í húsi, sem var í byggingu. Í bótamáli gegn eigendum hússins fékk faðir drengsins gjafsókn í héraði og gjafvörn fyrir Hæstarétti 866
- G kennari höfðaði mál gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs og skólanefnd Skógaskóla f. h. skólans til heimtu bóta vegna vanefnda á loforði skólastjóra um aukið húsnæði í skólanum. Vanefnd taldi hún hafa valdið því, að sér hefði verið gert ókleift að stunda kennslustarf. G fékk gjafsókn fyrir Hæstarétti 974

Gjaldþrot.

- Bú kaupfélagsins KS var tekið til gjaldþrotaskipta 9. okt. 1970. J var starfsmaður KS. Sagði félagið honum upp störfum 30. sept. 1970 með þriggja mánaða uppsagnarfresti. Fékk hann eigi laun greidd eftir 1. okt. þ. á. Krafðist J þess, að krafa sín um þriggja mánaða laun og orlofsfé yrði metin forgangskrafa, en því var andmælt af hálfu búins. Ágreiningslaust var, að J ætti kröfu til þriggja mánaða uppsagnarfrests. Frá launakröfu var talið í hérd. og hrd., að draga ætti tiltekna fjárhæð, sem stafaði frá launum, er J fékk frá búinu fyrir vinnu við vörutalningu. Í skiptarétti var og dregin frá nokkur fjárhæð vegna tekna, sem búið taldi J hafa aflað sér í desember 1970 með rekstri verzlunar. Í hrd. þótti búið eigi hafa sýnt fram á, að J hafi haft tekjur af verzlunarrekstrinum, og engin gögn voru fram komin um það efni. Var því hafnað að taka til greina þennan frádráttarlið. Launakrafan var að öðru leyti óvefengd. Þótti hún verða tekin til greina sem forgangskrafa í búi KS, sbr. b-lið 5. tölul. 83. gr skiptalaga nr. 3/1878. Krafa J um orlofsfé vegna launakröfu var einnig tekin til greina sem forgangskrafa í búi KS, sbr. 4. gr. i. f. laga nr. 16/1943, er þá giltu, sbr. og b-lið 5. tölul. 83. gr. laga nr. 3/1878. Í kröfubréfi lögmanns J, sem ritað var til skiptaréttar, var eigi krafizt vaxta af framangreindum fjárhæðum, og kom sú krafa eigi fram, fyrr en allöngu síðar. Gegn andmælum búins var vaxtakrafa eigi tekin til greina 523

Gæzluvarðhald.

- Tveir menn voru grunaðir um líkamsárásarbroð. Þeir voru úrskurðaðir í gæzluvarðhald allt að 30 dögum, sbr. 1. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961. Þeir kærðu úrskurðinn, samkv. 3. tl. 172. gr. sömu laga. Hann var staðfestur 1
- J var úrskurðaður til að sæta gæzluvarðhaldi allt að 30 dögum vegna sakargiftar um brot á lögum nr. 77/1970. J viðurkenndi að hafa átt þátt í því að reyna að selja kannabis, en framburður hans var óljós og óupplýst, hvernig efnið var flutt til landsins, og málið allt á frumrannsóknarstigi. Úrskurður var staðfestur, sbr. 6. gr. laga nr. 77/1970 og 1. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961, sbr. og 65. gr. stjórnarskrár nr. 33/1944 33
- M var úrskurðaður í allt að 30 daga gæzluvarðhald. Eftir að dómari bókaði úrskurð, segir í endurriti úr þingbók, að M hafi verið færður í dóminn og hafi úrskurðarorð verið lesið í heyrenda hljóði í dóminum. Sýnt þótti af þessu, að M hafi ekki komið fyrir dómara, fyrr en eftir að úrskurður um gæzluvarðhald var kveðinn upp. Var það talið brjóta í bága við 1. málsg. 65. gr. stjórnarskrár nr. 33/1944 og 66. gr. laga nr. 82/1961. Vegna þessa annmarka var úrskurður ómerktur 37
- G var úrskurðaður samkv. 5. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961 í allt að 60 daga gæzluvarðhald vegna kæru um fjársvik. Staðfesti í Hæstarétti 306
- G sætti gæzluvarðhaldi vegna rannsóknar brota 28. júlí til 26. september 1971. Er gæzluvarðhaldsvist lauk, var hann látinn afplána 4 mán. fangelsi samkv. eldra dómi. Er G var langt kominn með að afplána þá refsingu, 24. nóv. þ. á., var hann fluttur að gæzluvistarheimilinu í Gunnarsholti, þar sem hann vistaðist til 12. janúar, en var þá fluttur í hegningarhúsið í Reykjavík, og dvaldist þar til 4. febrúar. Verjandi G taldi, að vist G á Gunnarsholti hefði verið refsivist og vist hans í hegningarhúsinu eftir að lokið var að afplána eldri dóm, ætti að koma til frádráttar refsingu, sem nú yrði ákveðin vegna brota þeirra, sem gæzluvarðhald G stóð í tengslum við. Dæmt, að vistun G á Gunnars-holti tengdist eigi við rannsókn þeirra mála á hendur honum, sem hér voru til úrlausnar, og átti 76. gr. hgl. því eigi við 442
- H sætti rannsókn vegna gruns um að hafa framið tilraun til manndráps og vera valdur að stórfelldum líkamslemstrum o. fl. Hann var úrskurðaður í gæzluvarðhald þegar sama dag og hann framdi brot sín, allt að 60 dögum. Gæzluvarðhald var síðar framlengt um sama tímabil. Enn krafðist ákærvald þess, að gæzluvarðhald yrði framlengt, unz

héraðsdómur hefði gengið. Var sú krafa tekin til greina og miðað við allt að 8 vikum. Staðfest í hrd. með vísan til 67. gr., 1. málsg. 4. tl., laga nr. 82/1961	474
Sami maður var dag þann, er héraðsdómur gekk, úrskurðaður í allt að 120 daga varðhald, þó eigi lengur en til þess dags, er dómur Hæstaréttar gengi, sbr. 4. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961. Staðfest í hrd. með vísan til 5. og 6. tl. laga nr. 82/1961, sbr. sömu ákvæði laga nr. 73/1973	644
Ó var úrskurðaður í gæzluvarðhald allt að 30 dögum vegna gruns um þjófnaðarbrot, sbr. 1. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961. Staðfest í hrd.	583
Gæzluvarðhaldsvist Ó var framlengd allt að 60 dögum, sbr. 1. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961. Staðfest í hrd.	646
E var úrskurðaður í gæzluvarðhald allt að 7 dögum vegna rannsóknar þjófnaðarverka. Vísað var til 1. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961. Staðfest í hrd.	581
Gæzluvarðhaldsvist E var síðar framlengd allt að 90 dögum. Úrskurður um það var kærður til Hæstaréttar, þar sem hann var staðfestur. Vísað var til 1. og 5. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961	622

Hafning máls.

Handtaka.

Dómur og málsmeðferð í bótamáli vegna handtöku var ómerktur. Sjá ómerking	74
E var sviptur sjálfræði. Faðir hans átti frumkvæði að því, að E var handtekinn og haldið á geðveikrahæli í röskar þrjár vikur. Ári síðar var E handtekinn og settur á sama hæli að ósk eiginkonu hans. Vistaðist hann þar nauðugur að því er hann taldi í u. þ. b. 1½ mánuð. E höfðaði bótamál gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs og reisti kröfur sínar á ákvæðum XVIII. kafla laga nr. 82/1961. Fjármálaráðherra bar fyrir sig fyrningu, sbr. 157. gr. sömu laga, og var á þá málsástæðu fallizt og sýkna dæmd	782

Hefð.

Heimilisaðstoð.

G andaðist 1968. Erfingjar hennar voru R, dóttir hennar, og RV, eiginmaður hennar. R lýsti kröfu að fjárhæð 300.000 kr. í búið. Taldi R sig hafa unnið á heimili þeirra G og RV frá 15 ára aldri, en G hefði verið ósjálfbjarga sjúklingur frá þeim tíma, eða í 16 ár. Kvaðst R hafa lagt allmikið af sjálfsaflafé sínu til heimilisins, svo og hafi hún lagt til röskar 17 þús. kr. til kaupa á fasteign búsins, og loks hafi
--

hún greitt í laun vegna aðstoðar á heimili þeirra 20.000 kr. eftir að RV hvarf af heimilinu fjórum mánuðum fyrir andlát G. Í Hæstarétti viðurkenndi búið kröfur R að fjárhæð 59 þús. kr. Þótti R eiga rétt á að fá greiddar alls 118.000 kr. úr búinu. Krafa hennar um endurgreiðslu á fé, sem hún hafði lagt fram til kaupa á fasteign á árinu 1957, var talin fyrnd, sbr. 2., 3. og 4. gr. laga nr. 14/1905 907

Heimvísun. Sjá nánar ómerking.

A. Einkamál.

- Héraðsdómur og málsmeðferð frá og með tilteknu þinghaldi var ómerktur og máli vísað heim í hérað til löglegrar málsmeðferðar og dómsuppsögu að nýju 3
- Munnlegur málflutningur fór fram í máli 3. marz 1972, en dómur var kveðinn upp 23. maí s. á. Þar sem dómsuppsaga dróst svo, var dómur ómerktur og málsmeðferð frá og með munnlegum málflutningi 3. marz 1972, og máli vísað heim í hérað 157
- Tæpir 4 mánuðir liðu frá munnlegum málflutningi í máli, unz dómur var kveðinn upp. Dómur var ómerktur og málsmeðferð frá og með því þinghaldi, er mál var flutt, og máli vísað heim í hérað 178
- Gagnaöflun og reifun máls þótti ábótavant. Var dómur ómerktur og málsmeðferð frá tilteknu þinghaldi og máli vísað heim í hérað 215
- Héraðsd. tók eigi tiltekna málsástæðu sérstaklega til rökstuddrar úrlausnar, sbr. 193. gr. laga nr. 85/1936. Varð því að ómerkja dóminn og vísa málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar að nýju. Einn dómari taldi eigi rétt að vísa máli heim 254
- Dómari í barnsfaðernismáli var eigi hæfur til að fara með mál, sem stefnt var gegn skiptaráðanda, f. h. dánarbús manns, en búið sætti opinberri skiptameðferð. Var dómur og málsmeðferð ómerkt og máli vísað heim í hérað til löglegrar málsmeðferðar og dómsálagningar 373
- Hérd. vísaði frá aðalkröfu stefnanda, en lagði efnisdóm á varakröfu. Samkv. 108. gr. laga nr. 85/1936 á hérd. að taka til úrlausnar frávísunaratriði, áður en til efnisdóms kemur. Varð að ómerkja dóm og vísa málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar að nýju 418
- Yfirmatsgerð í eignarnámsmáli var haldin ýmsum annmörkum og þótti eigi viðhlítandi. Skyldi mat fara fram. Var hérd. ómerktur og málsmeðferð frá og með tilteknu þinghaldi og máli vísað heim til löglegrar málsmeðferðar og dómsálagningar af nýju. Einn hrd. taldi rétt að ómerkja hérd. og málsmeðferð og vísa mál frá héraðsdómi 811

B. Opinber mál.

Röskur hálfur fjórði mánuður leið frá því, að munnlegur málflutningur fór fram í opinberu máli, unz dómur var sagður upp, en vitnaleiðsla var þó á milli þessa tvenns. Eftir þá vitnaleiðslu þótti málflytjendum eigi ástæða til að flytja málið. Eigi þótti það samrýmast ákvæðum 165. gr. laga nr. 82/1961, sbr. 191. gr. laga nr. 85/1936, að svo langur tími liði milli málflutnings og dómtöku. Var hérð. ómerktur og máli vísað heim í hérað til málflutnings að nýju og dómsuppsögu

476

Hjón.

I, eiginkona H, var því samþykkt, að H byði íbúð þeirra hjóna til sölu hjá fasteignasölu N, en íbúð virðist hafa verið þinglýst á nafni H. Kom I ásamt H á fasteignasölu N, þegar tilboð barst í eignina, sem þau höfnuðu þó. Nokkru síðar barst nýtt tilboð, er M, starfsmaður N, kynnti H. Ritaði H hjá sér aðalatriði tilboðs og kynnti I það samdægurs. Kvaðst I hafa talið kaupverð of lágt. Næsta dag kom H til N og ritaði þar í viðurvist M samþykki sitt á greint tilboð, en gat í engu afstöðu I. Eigi varð af samningum vegna þess, að I synjaði með öllu að samþykkja söluna. Leysti kaupandi H undan samningi með því að H galt honum nokkra fjárhæð. Skömmu síðar seldi H öðrum manni íbúðina og þá á nokkru hærra verði en kaupverð skyldi vera samkv. framangreindu tilboði. Talið var, að M hafi mátt treysta því, að I væri samþykkt tilboðinu, þegar H ritaði samþykki sitt á það. Gat H því ekki borið fram sér til sýknu samþykkisskort I, en hann var eina ástæðan til þess að salan fór út um þúfur. Átti N, sem M vann hjá, rétt á þóknun fyrir starf það, er látið var í té, og var þóknunin ákveðin 18.375 kr., en kaupverð samkv. tilboði skyldi vera 1.225.000 kr.

901

Hjónaskilnaður.

Hinn 22. júlí 1970 fengu hjónin H og J leyfi til skilnaðar að borði og sæng. Bókað var í hjónaskilnaðarbók daginn áður en leyfi var veitt, að algert samkomulag sé um eignaskipti „á félagsbúi þeirra“. Í sept. 1970 rituðu H og J undir skjal, sem útbúið var af lögfræðingi. Segir þar m. a., að bóndinn J skuli halda húseigninni Á, en hann skuli greiða konunni H 370.000 kr. „sem eignarhluta hennar í búinu“. 25. júní 1971 undirritaði H síðan „afsal“, þar sem því er lýst, að H telji J löglegan eiganda að Á og greint, hversu farið hafi um greiðslur af því tilefni. 18. ágúst s. á. fengu þau leyfi til lögskilnaðar. 8. ágúst 1972 ritaði H á eintak afsals,

að hún afturkalli nafnritun sína, með því að hún hafi verið blekktil að undirrita það. 10. ágúst s. á. krafðist H þess, að bú aðilja yrði tekið til meðferðar í skiptarétti A-kaupstaðar. Í úrskurði skiptaréttar segir m. a., að unnt hafi verið samkv. venjuhelgaðri framkvæmd að veita leyfi til skilnaðar að borði og sæng, þótt eignaskiptum hafi ekki verið lokið. Varð við það að miða, að eignaskiptum þeirra H og J hafi verið lokið, er leyfi var gefið út til algers hjónaskilnaðar. Ágreiningsefni um það, hvort hallað hafi verið á aðilja í þeim skiptum, þótti ekki bera undir skiptarétt, heldur almenna dómstóla (bæjarþing), sbr. 79. gr. laga nr. 39/1921. Í hrd. er þessi niðurstaða staðfest, og sagt, að hér eigi við 79. gr. laga nr. 39/1921, sbr. nú 54. gr. laga nr. 60/1972

505

Hjónavígsla.

Hjúskapur. Sjá hjón, hjónaskilnaður.

Hlutafélög.

Hlutdeild.

Sannað þótti, að E hafi hvatt þá B og S til að skýra rangt frá fyrir lögreglu og dómi um það, hver ekið hefði bifreið E í tiltekið skipti, og leyna því, að E, sem var sviptur öku-leyfi og ölvaður, hafi ekið henni. E var m. a. refsað samkv. 142. gr., sbr. 1. málsg. 22. gr. laga nr. 19/1940

690

Hundahald.

Á sótti um leyfi til borgarstjóra að halda hund á heimili sínu í Rvík. Borgarstjóri féllst eigi á umsókn Á og vitnaði til rgj. nr. 61/1924, sbr. einnig ákvæði 161. gr. heilbr.sp. frá 25. jan. 1950. Á höfðaði að svo búnu mál gegn borgarstjóranum f. h. borgarstjórnar, heilbrigðismálaráðherra og dómsmálaráðherra f. h. ríkissjóðs og krafðist viðurkenn- ingar á því, að synjun borgarstjóra væri ólögmæt. Fram var lagt í málinu vottorð nafngreindrar konu um, að Á ætti hund í geymslu hjá sér á bæ hennar í Árnessýslu. Hérd. taldi, að umsókn Á væri eigi í tengslum við neinn ákveðinn hund og að hann hefði eigi gert viðhlítandi grein fyrir áformum sínum um að halda hund á heimili sínu í Rvík. Málssókn sé beint að lögmæti synjunarinnar í því skyni að fá skorið úr um gildi tiltekinna reglugerðarákvæða og ákvæða lögreglusamþykktar. Taldi hann málssókn fara gegn 67 gr. laga nr. 85/1936 og þeim almennu reglum rétt- arfarsins, sem hér eiga við. Vísaði hann málinu frá dómi.

Í hrd. segir, að málsefnið sé nægilega sérgreint, og séu ákvæði 67. gr. laga nr. 85/1936 því eigi til fyrirstöðu, að Á sé rétt að fá úrlausn dómstóla um kröfu sína um, að ógild verði metin synjun borgarstjóra í tilteknu bréfi um framangreint leyfi til Á 601

Húftrygging.

Húsaleiga.

Hæstaréttarlög, 45. gr.

Samkv. héraðsdómsstefnu og greinargerð miðuðust kröfur í skuldamál við úttekt stefnda B hjá stefnanda, H, 1. jan. 1956 til 20. júní 1960. Fyrir Hæstarétti krafðist H þess, að B yrði enn fremur dæmdur til að greiða honum skuld vegna vöruúttektar á tímabilinu 1. júlí 1960 til 31. des. s. á. að því marki, sem fjárhæð stefnukröfu leyfði, ef talið yrði, að eldri skuldir B væru að einhverju leyti niður fallnar. Þessi krafa þótti eigi geta komið til álita, sbr. 45. gr. laga nr. 57/1962 143

Í máli K gegn J f. h. S til heimtu hluta af söluandvirði bifreiðar fórst þingsókn fyrir af hálfu J, áður en hann skilaði greinargerð í máli og lagði fram gögn. Mál var dæmt samkv. 118. gr. laga nr. 85/1936 samkvæmt skjölum og skilríkjum. Í Hæstarétti bar J fram þá málsástæðu, að bifreið hafi verið gölluð. Skilyrðum 45. gr. laga nr. 57/1962 þótti eigi fullnægt, og kom þessi málsástæða því eigi til álita. Hérð. var staðfestur, nema um vexti, sem ákveðnir voru 7% frá 23. jan. 1972 til 16. maí 1973, en 9% frá þeim degi til greiðsludags 778

Iðnaður.

Innheimtulaun.

Innsetningargerðir.

Ítak.

Ítrekun.

H sætti refsíðmi fyrir fiskveiðabrot 27. sept. 1971. Hann var sakfelldur fyrir ólöglegan umbúnað veiðarfæra innan fiskveiðimarka 15. nóv. 1972. Dæmt, að afli og veiðarfæri skyldu upptæk, enda var brot ítrekað 561

E ók bifreið ölvaður, og hafði hann þá verið sviptur ökuleyfi ævilangt. Með því að svo stóð á, var eigi dæmt um öku-

leyfissviptingu í málinu	690
H ók bifreið ölvaður. Brot var ítrekað. H var sviptur ökuleyfi ævilangt frá þeim degi að telja, er hann var sviptur öku- leyfi til bráðabirgða	912

Jarðhiti.

E var ábúandi þjóðjarðarinnar G. Þeir E, GP og GE gerðu með sér samning um skipti á ræktanlegu landi G 1961 og urðu býlin þá GI, GII og GIII. Í G er jarðhiti, og höfðu þeir E og GE reist gróðurhús og byggðu afkomu sína að verulegu leyti á þeim, þegar komið var fram á árið 1966. Það ár var borað eftir vatni á nágrannajörð F, er hrepps- félagið H á. Töldu þeir E, GE og GP, að við þessa borun hefði orðið vatnspurrð í hvern um í G og hefðu þeir orðið fyrir tjóni af því í ylrækt sinni. Höfðuðu þeir mál gegn hreppsnefnd H til bóta. Árið 1949 var borað eftir heitu vatni í F og grannjörð H, og virðist það ekki hafa haft áhrif á rennsli úr hverum á G. Í skýrslu dómkvaddra manna var talið, „að hin skyndilega breyting til minnkunar á vatnsrennsli í Grafarlandi hafi verið bein afleiðing af borunarframkvæmdum að Flúðum“. Einnig mátu þeir tjón, er stefnendur hefðu hlotið af þessum sökum. Hérð. taldi ósannað, að vatnspurrð í hver í G sé af völdum jarðborunar á F. Taldi hérð. alm. skaðabótareglur eigi leiða til að leggja fébótaskyldu á H. Í hrd. er staðfest það mat hér- aðsdóms, sem skipaður var þremur mönnum, að ósannað sé, að borunaraðgerðir á F hafi valdið minnkandi vatnsrennsli úr hver í G. Báðir aðiljar höfðu gjafsóknar- og gjafvarnarleyfi. Málskostnaður fyrir Hæstarétti féll niður	390
---	-----

*Kaup og sala. Sjá og forkaupsréttur.**A. Fasteignir.*

Í apríl 1963 var gerður samningur milli byggingarfyrtækisins M h/f og J, þar sem M „selur“ J einbýlishús, sem M tók að sér að byggja á tiltekinni lóð og skila húsi tilbúnu undir tréverk og málningu og öll tengigjöld greidd af seljanda. Í sambandi við samning þenna var gerð verklýsing, sem undirrituð var af H, forstjóra M h/f, og J. K var arkitekt hússins. Þegar M hafði að mestu lokið verkum sínum við hús þetta, framseldi J G réttindi sín samkv. samningnum við M h/f, og varð að telja, að þar á meðal væru kröfur á hendur M vegna vanefnda, ef einhverjar yrðu. Í máli G gegn M h/f var því hrundið kröfu um sýknu vegna þess að G væri ekki réttur aðili málsins. G taldi ýmsa galla hafa komið fram á verkum M, og stefndi hann

M og H til greiðslu fébóta samkv. því, en sumpart taldi hann K einnig bera ábyrgð á göllum og stefndi honum að því leyti til greiðslu óskipt með M, svo og með H að því er nokkra kröfufætti varðar. Gallar á verkinu voru einkum þeir, að mati G, að leki á þaki kom fljótlega í ljós, líklega haustið 1964. Viðurkennt var, að fyrirsvarsmaður M hefði farið um jólaleytið 1964 á vettvang með G til að kanna orsök lekans. Var því sú vörn M eigi tæk, að G hefði kvartað of seint vegna galla þessa. Vörn um fyrningu var og hrundið, með því að líta yrið svo á, að um lengd fyrningarfrests fari eftir aðalreglunni í 2. tl. 4. gr. laga nr. 14/1905, og breyti réttur J til afskipta af gerð uppdráttar og til eftirlits með húsbyggingunni ekki þeirri niðurstöðu. G veitti hinu ófullgerða húsi viðtöku 1. október 1964, og voru kröfur hans ófyrndar, er stefna var birt 30. október 1969. Í hrd. segir, að óhrakið sé það álit hinna dómkvöddu matsmanna, að aðalorsök lekans á húsi G sé, að loftræsting þaks hafi verið ófullnægjandi, eins og frá henni var gengið. M smíðaði sjálfur húsið til sölu í atvinnurekstri sínum og þótti bótaskyldur gagnvart G vegna vansmíði þessarar. G taldist ekki hafa glatað bótarétti sínum vegna vansmíði, þótt hann undirritaði afsal, með því ákvæði, að hann sætti sig við ástand hússins. Þá var M m. a. talinn ábyrgur fyrir tjóni, er varð vegna rakaskemmda á veggjum, viðgerðar á klæðningu á ganggólfi og sprungum í veggjum, svo og vegna þess að endurnýja varð gler. Uppdrættir K sýndu, að útveggur og reyksháfur skyldu lagðir grjóti í múr. Í fyrrgreindri verklýsingu var ekki að þessu vikið, en til hennar er skírskotað í kaupsamningi milli M og J. Í afsali til G, er hann sjálfur undirritaði, lýsir hann því, að hann sætti sig við ástand hússins. Þótti samkv. því ósannað, að M bæri skylda til að ganga frá húsinu með þeim hætti, er G hélt fram að þessu leyti. Sýkna. H var múrarameisteri við húsið. G taldi H bera ábyrgð á, að loft-rásarop hefðu verið stífluð, en af því m. a. hefði stafað leki á þaki. Matsmenn könnuðu ekki, hve mörg op voru stífluð, enda töldu þeir, að loftræstingarþörf þaksins væri ekki fullnægt, þótt opin hefðu öll verið óstífluð. Ekki þótti nægilega í ljós leitt, hver brögð væru að múrstíflum og hvort þær hafi skipt máli um þær skemmdir, sem urðu vegna bleytu og rakamyndunar við þak. Var H sýknaður af þessum kröfufætti. K gerði að vísu uppdrátt að þaki fyrir trésmíði þá, sem unnu að þaksmíði, en ósannað var, að hann hefði sagt fyrir um loftræstingu með þeim hætti, sem á var hafður. K var sýknaður af kröfum G 278

B. Lausafé.

- S keypti nýja bifreið í febrúar 1966 hjá bifreiðaumboðinu B. Taldi hún bifreiðina hafa verið gallaða og hafi þar verið um framleiðslugalla að ræða. Með stefnu 13. des. 1966 höfðaði S mál gegn B og krafðist endurgreiðslu á kaupverði bifreiðar gegn afhendingu hennar. Í málinu kom fram, að Bifreiðaeftirlit ríkisins hafi við skoðun í júlí 1966 bannað notkun bifreiðarinnar vegna nánar greindra galla. Beðið var um mat og skoðun á bifreið í sept. 1966. Í matsgerð 8. okt. s. á. var lýst göllum á bifreið og sagt, „að núverandi ástand hennar geti ekki hafa skapazt vegna eðlilegs slits“. Ýmsar viðræður fóru fram milli S eða eiginmanns hennar og B, og voru nokkrir gallar lagfærðir á kostnað B í maí 1966. Í júlí ræddu eiginmaður S og tveir nafngreindir menn við sölumann B og báru fram kvartanir og ræddu um úrbætur. 27. júlí 1966 ritaði lögmaður S B bréf, og var krafizt riftunar á bifreiðarkaupunum. Hafnaði B því, en bauðst til að standa að viðgerð á bifreið og taka við henni með vissum skilmálum, og var bréf um þetta efni ritað 8. febr. 1967. Riftunarkrafa var reist á 42. gr. laga nr. 39/1922. Héraðsdómur, sem skipaður var sérfróðum meðdómendum, taldi sannað, að bifreiðin hefði verið haldin tilteknum göllum, er hún var keypt. Hefði B eigi boðizt til að bæta þá, fyrr en meira en eitt ár var liðið frá því að kaup gerðust og eftir að mál var höfðað. Var riftunarkrafa tekin til greina, sbr. 42 og 43. gr. laga nr. 39/1922, og B skyldaður til að greiða S kaupverð bifreiðar ásamt vöxtum gegn því að S afhenti bifreiðina. Í hrd. eru raktar tvær matsgerðir frá 1971 og 1973. Kom þar fram, að bifreiðin hefði staðið lengi úti án skráningarnúmers og ógangfær og án eðlilegrar umhirðu eða viðhalds. Í síðari matsgerð var verðmæti hennar á matstíma talið 32 þús. kr., og þá miðað við að hún yrði notuð til varahluta eða seld bifreiðaviðgerðarmanni. Í hrd. urðu málalok þau, að þótt S kynni að hafa átt rétt á riftun, hefði hún eigi gætt fyrir-mála 55. gr. laga nr. 39/1922 og samkv. framangreindum matsgerðum gat hún ekki fullnægt skilyrðum 57. gr. sömu laga fyrir riftun. Hún hafði aðeins uppi kröfu um riftun og endurgreiðslu kaupverðs vegna galla þeirra, sem á bifreiðinni voru. Að svo vöxnu varð að sýkna B af kröfum S, og var henni dæmt að greiða B málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti
- E seldi P og V h/f (nefnt P hér) eignarhluta sinn í firmanu J s/f, og var eignarhlutinn eignarhlutdeild að hálfu í félaginu. Var afsal raunverulega gefið út í júní 1967. Í afsalinu segir, að eignir félagsins séu nánar greindar í efna-

hagsreikningi pr. 15. apríl 1967. Í skuldalið þess reiknings voru sundurliðaðar skuldir félagsins og skyldi kaupandi greiða hið umsamda kaupverð m. a. með því að taka að sér helming skulda félagsins pr. 15. apríl 1967, er greind var í krónutölu. Þá skyldi P og taka að sér að sínum hluta skatta, er á yrðu lagðir, og var áætlunarupphæð þeirra tilgreind. Þegar kaup voru gerð og afsal undirritað, var tiltekin bifreið, önnur aðaleign félagsins, á bifreiðaverkstæði til viðgerðar, en þangað var henni komið í þessu skyni í apríl 1967. Viðgerð virðist hafa lokið eigi síðar en röskum mánuði áður en afsal var undirritað. E lét viðgerðarskuldar þessarar að engu getið í afsali, en reikningur fyrir hana nam um 103.000 kr. Urðu upplýsingar þær, er hann lagði fyrir kaupendur, villandi, ef þeirrar skuldar var eigi getið. Voru skuldir þær, sem kaupandi tók að sér að greiða samkv. efnahagsreikningi, á móta háar og framangreindur viðgerðarkostnaður. Eigi var sýnt, að E hafi haft uppi þær varnir, að P hafi kvartað of seint vegna þess að hann hlaut að greiða viðgerðarkostnað. Voru kröfur P um endurheimt helmings af viðgerðarreikningi úr hendi E teknar til greina. Einn dómari vildi staðfesta hérð., sem sýknaði E. Fyrirsvarsmanni P, sem var vanur bifreiðaviðskiptum, var kunnugt um, að bifreið sú, sem að framan greinir, hafði verið sett á viðgerðarverkstæði í apríl 1967. Skuldar vegna bifreiðarviðgerðar var ekki getið á efnahagsreikningi, enda var hún stofnuð eftir að reikningur þessi var gerður. Mátti fyrirsvarsmanni P vera ljóst, að skuld þessi gæti verið ógreidd, og var brýn ástæða til að taka það sérstaklega fram í afsalinu, ef P átti ekki að greiða hana 962

Kaupgjald.

B tók að sér að setja upp hreinlætistæki í mikinn fjölda íbúða í Breiðholti. J pípulagningarmaður réðst til starfa hjá B að þessu verkefni. Aðiljar voru sammála um, að J bæri laun samkv. tímaskrá fyrir ákvæðisvinnu pípulagningarmanna. Ágreiningur reis um það, hvort J þyrfti að hlíta lækkun um 30% frá launum, sem reiknuð voru samkv. tímaskránni. Sagt, að samkv. málefнасamningi félaga pípulagningarmanna og pípulagningarmeistara hafi taxta-nefnd, sem skipuð var fulltrúum beggja félaganna, verið veitt úrskurðarvald um skilning á ákvæðisgrundvellinum samkv. tímaskrá. Varð við það að miða, að nefnd þessi hafi úrskurðað, að rétt væri samkv. 14. gr. tímaskrár að veita 30% afslátt frá venjulegu ákvæðisvinnugjaldi fyrir uppsetningu tækjanna. Var J talið skylt að hlíta þessari lækkun og B dæmd sýkna 129

B var látinn hætta starfi sínu hjá varnarliðinu fyrirvaralaust. Talið var, að hann ætti rétt á samningsbundnum uppsagnarfresti, sem var 3 mánuðir, miðað við mánaðamót. Viðvörunarbréf, sem atvinnuveitandi ritaði honum um 3 mánuðum áður en hann var látinn hætta starfi, varð ekki metið uppsagnarbréf, og eigi voru slíkar sakir sannaðar á B, að þær heimiluðu atvinnuveitanda að vísa honum fyrirvaralaust úr starfi án bóta

164

Kaupgjaldsmál.

K var verkstjóri og fiskmatsmaður í verkstöð F. F greiddi K umsamin laun, sem miðuð voru við verkamannalaun á staðnum með 40% álagi. Í samningi milli Vinnumálasambands samvinnufélaga og Verkstjórasambands Íslands, sem K reisti kröfur sínar á, sagði, að vinnuveitendum sé heimilt að fela m. a. matsmönnum afurða verkstjórn án þess að ákvæði kjarasamnings ná til verkstjórnar. Samkv. erindisbréfi fyrir fiskmatismenn nr. 141/1950, 9. gr., skulu fiskmatismenn njóta úr hendi atvinnurekenda launa, sem nemi 20% af gildandi verkamannalaunum fyrir störf sín að fiskmati. Svo sem ákvæðum þessum var háttað, var K ekki talinn hafa sýnt fram á, að laun hans fyrir verkstjórn hjá F hafi verið bundin með ákvæðum samninganna, eða sannað, að honum beri af öðrum ástæðum frekari laun en þau, sem F hafði greitt honum. Sýkna.

794

Kaupmálar.

Kennarar.

G kenndi við Skógaskóla 1968—1970. Vorið 1970 taldi hún S, sem var settur skólastjóri, hafa lofað sér auknu húsrými til íbúðar næsta skólaár, en hún var þá barnshafandi. J tók við skólastjórn 1. sept. Neitaði hann að láta G fá aukið húsrými, og tók G þá ekki við kennslu að svo komnu, þar eð hún taldi brotna samninga á sér. Höfðaði hún bótamál á hendur skólanefnd Skógaskóla f. h. skólans og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Í hrd. var talið, að skólanefndin gæti ekki verið í fyrirsvari fyrir skólann í máli þessu, þar sem fjárkröfur eru uppi hafðar, svo sem staða nefndarinnar er mörkuð í 9. og 10. gr. laga nr. 46/1946 og í stjórnvaldsreglum, settum samkv. lögnum. Var kröfum á hendur nefndinni vísað frá héraðsdómi. Menntamálaráðuneyti setti G kennara við Skógaskóla 1969—1970, sbr. lög nr. 49/1967, 16. gr. Þegar S, settur skólastjóri, gaf henni fyrirheit um aukið húsrými til íbúðar, hafði henni ekki verið falið af réttum stjórnvöldum að hafa á hendi kennslu það skóla-

ár, sem í hönd fór. Fyrirheit skólastjórans gat því ekki aflað G réttar, og var hún ekki talin hafa sýnt fram á viðhlítandi lagagrundvöll fyrir kröfum á hendur fjármálaraðherra f. h. rikissjóðs, er var dæmd sýkna. Málskostnaður fyrir Hæstarétti féll niður 974

Kjarasamningar. Sjá og kaupgjaldsmál.

Í heildarsamningi milli vinnuveitenda í málm- og skipasmíði og sveina í þessum iðngreinum var samið um, að framhaldsnámi skyldi komið á með námskeiðum til að auka verkþekkingu og vinnuhæfni sveina. Skyldi kaupauki greiddur vegna framhaldsnáms þessa, og skyldi vera „10% á unna dagvinnustund samkvæmt samningi þessum. Kaupauki á unnar eftir-, nætur- og helgidagsstundir skal greiddur með sömu krónutölu og er á dagvinnutímakaupi“. Fyrirtækið Þ á Akureyri greiddi S sveini kaupaukann með 10% álagi fyrir allar vinnustundir, reiknaðar á dagvinnukaupi. Með yfirlýsingu í tengslum við kjarasamning, er félagasamtök á Akureyri undirrituðu, sagði m. a., að yfiringreiðslur til meðlima sveinafélaganna, þær sem tíðkast hafa undanfarið, skuli haldast óbreyttar og greiðast á útborgað kaup á samningstímabili því, sem var þá að hefjast. Taldi S, að yfirlýsing þessi veitti honum rétt á að fá kaupauka, m. a. vegna framhaldsnámskeiðs, greiddan sem 10% álag á allt útborgað kaup. Eigi var talið, að S hefði leitt næg rök að því, að með yfirlýsingu þessari hafi meistarafélag það, sem Þ var aðili að, gengizt undir skyldu til að víkja frá ákvæði 6. gr. heildarkjarasamningsins, enda lá beinast við, ef semja átti um frávík í þessu efni, að það kæmi skýrt fram í yfirlýsingu þeirri, sem undirrituð var í tengslum við kjarasamninginn. Þ var sýknað af kröfum S 366

D var þjónn á veitingahúsi S. Samkvæmt kjarasamningi milli Félags framreiðslumanna, sem D var félagi í, og Sambands veitinga- og gistihúsa eigenda, sem S var félagi í, skyldi D fá „þóknun frá viðskiptamönnum sem greiðslu fyrir starf sitt. Skal sú þóknun vera 15% miðað við verð veitinga til almennings“. Við lokauppgjör milli D og S, er D hætti störfum hjá honum, dró S frá launum D fjárhæð, sem svaraði 15% af söluskatti þeim, er lagðist á andvirði seldra veitinga, enda taldi S, að framangreint samningsákvæði væri óheimilt að túlka svo, að 15% álagið til framreiðslumanns tæki til söluskattshlutans í verði veitinga til almennings. Hérd. og Hæstiréttur féllust á þessa túlkun S, og hafnað var sjónarmiði D, er taldi, að 15% ætti að reiknast af heildarfjárhæð veitinga, þ. á m. þeim hluta, er stöf-

uðu af söluskatti (7.5%). Í ljós kom, að S hafði gert upp við D í samræmi við skilning hennar á ákvæði þessu allt til þess, er lokauppgjör fór fram, án þess að slá við varnagla. „Með þessu fyrirvaralausla uppgjöri allan starfstímann vakti stefndi (S) áfrýjanda (D) það traust, að hún hlyti laun í samræmi við skilning hennar á framangreindum kjarasamningi frá 19. marz 1968“. Vegna þessa tómlætis S var fallizt á kröfur D um laun úr hendi S 552

Kjörbörn.

Klám.

G og H stofnuðu sameignarfélagið P, og var tilgangur þess útgáfustarfsemi. G kvaðst hafa látið gera erlendis teikningar af veggspjöldum með stjörnumerkjum. Sýndu þau fólk í 12 samræðisstellingum. Kvað G teikningar þessar hafa verið gerðar að fyrirmynd mismunandi erlendra veggspjalda, sem hefðu verið á boðstólum í verzlunum í Englandi og Bandaríkjunum. G bar teikningarnar síðan undir H, sem féllst á að P gæfi þær út. Voru þær prentaðar hér á landi í 2000 eintaka upplagi. H geymdi um helming upplagsins, en G hinn helminginn. G kom um 200 eintökum til sölu í verzlunina Ka. Kvaðst kaupmaður í Ka hafa selt spjöld þessi, sem voru þar til sýnis og sölu, á 300 kr. eintakið og skyldi Ka fá 100 kr. umboðssölulaun. G kvaðst hafa gefið nokkrum mönnum spjöld þessi og hefði enginn þeirra verið undir 18 ára aldri. Af hálfu lögreglufyrivalda var sala spjaldanna stöðvuð og lagt hald á samtals 1603 eintök. Kynlífsteikningar þessar voru skuggamyndir, og sýndu líkamsstöður, en eigi t. d. kynfæri. Eigi varð talið, að veggspjöld þessi helgist af neinum listrænum tilgangi né öðrum en þeim að gera myndirnar að söluvarningi. Þær voru til sölu í Ka, sem höfðar mjög til ungs fólks með auglýsingum sínum og vörum, sem þar eru á boðstólum. Hérð. taldi, að skiptar skoðanir gætu verið um það, hvað teldist klám og að G og H kynnu að hafa haft nokkra ástæðu til að ætla, að gerð og dreifing veggspjalda væru innan marka þess, sem leyfilegt væri. Varðaði atferli G og H við 210. gr. hgl., en refsing var eigi gerð (sennilega ætlunin, að refsing félli niður). Í hrd. var talið, að atferli G og H varðaði þá refsingu samkv. 210. gr., 2. málsg., hgl., en ákvörðun refsingar var frestað skilorðsbundið miðað við 2 ár. sbr. 57. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. lög nr. 22/1955, 4. gr. Veggspjöldin, sem lögreglan lagði hald á, voru gerð upptæk 452

Kröfusamlag.

K og Y afsöluðu S lóð undir salthús. S höfðaði síðar bótamál gegn þessum aðiljum, með því að í ljós hafði komið olíuleiðsla í jörðu á lóð þessari, sem S hafði eigi vitað um, en hefði þurft að fjarlægja með ærnum kostnaði. Í sama máli stefndi S fjármálaráðherra og utanríkisráðherra f. h. ríkissjóðs til bóta vegna olíuleiðslu þessarar, er S taldi varnarlið Bandaríkjanna hafa lagt án heimildar fyrrv. eigenda. Var bótakrafa reist á 2. gr. laga nr. 110/1951. Í hrd. segir, að kröfur S séu eigi þannig vaxnar, að heimilt sé að sækja þær í sama máli, sbr. 47. gr. laga nr. 85/1936 984

*Kyrrsetning.**Kærumál.**A. Einkamál.**1. Lagaheimild til kæru.*

J krafðist þess, að dánarbú foreldra hans yrði tekið til opinberra skipta. Skiptaráðandi tók þá kröfu eigi til greina í úrskurði sínum. J áfrýjaði úrskurði þessum til Hæstaréttar. Dæmt, að lagaheimild skorti til áfrýjunar máls þessa, er sæti kæru samkv. 21. gr., 1. málsg. 2. tl., laga nr. 57/1962 39

GS krafðist þess, að sér yrðu með fógetagerð fengnar í hendur eignir, sem hann keypti á uppboði, og varðveittar voru í geymslu, er GÁ átti. GÁ andæfði því, þar eð hann taldi sig eiga kröfu á leigufé vegna geymslunnar. Fógeti féllst á kröfu GS, en taldi þó rétt að gera honum að setja 200.000 kr. tryggingu fyrir kröfu GÁ til húsaleigu. Málskostnaður skyldi falla niður. GS kærði úrskurðinn að því er varðar tryggingu og málskostnað. Lagaheimild brast til kæru, sbr. 21. gr. 3 a laga nr. 57/1962, og var málinu vísað frá Hæstarétti 510

Héraðsdómari hratt kröfu stefnanda í bæjarþingsmáli um frest til gagnaöflunar. Aðili kærði úrskurðinn til Hæstaréttar. Í hrd. segir, að lagaheimild skorti til kæru máls þessa, sbr. 21. gr., 1, j, laga nr. 57/1962, og var málinu vísað frá Hæstarétti. Kærumálskostnaður var látinn falla niður 528

Á lögmaður krafðist frests í einkamáli í héraði. Dómari synjaði frestsbeiðni. Á kærði þann úrskurð til Hæstaréttar, er vísaði málinu frá dómi, með því að kæruheimild skorti, sbr. 1. tl. 21. gr. laga nr. 75/1973 656

Um 8. gr. laga nr. 61/1942 sjá 5.

2. Kærufrestur.

J áfrýjaði úrskurði skiptaráðanda, uppkveðnum 2. nóv. 1971, til Hæstaréttar, en málinu var vísað frá Hæstarétti með

dómi 29. janúar 1973 (dómasafn, bls. 39). Með kærú 2. febrúar 1973 skaut J úrskurðinum til Hæstaréttar. Sagt, að umboðsmaður J hafi verið staddur við uppsögu skiptaréttarúrskurðarins 2. nóv. 1971 og kærufrestur samkv. 22. gr. laga nr. 57/1962 hafi verið löngu liðinn, er sóknaraðili lýsti kærú sinni. Kærumáli var vísað frá Hæstarétti

137

3. Frávísun frá héraðsdómi.

S seldi H jörðina K árið 1964. Var það ákvæði í afsali, að börnum S væri áskilinn forkaupsréttur, ef H seldi jörðina. 1969 seldi H Jarðeignasjóði ríkisins (J) jörðina K. Fimm börn S stefndu H og J til að þola riftun á afsali þessu, enda yrði þeim heimilað að kaupa K með sömu kjörum og hún var seld til J. K var í M-hreppi. Forráðamönnum þess hreppsfélags var eigi stefnt. Hérð. vísaði síðara hluta í kröfugerð stefnenda frá dómi, sbr. 46. gr. laga nr. 85/1936, enda gætu væntanleg málsúrslit ella raskað hagsmunum hreppsins. Frávísunardómur var kærður til Hæstaréttar. Var honum hrundið, með því að eigi var lögskylt samkv. 46. gr. laga nr. 85/1936 að stefna M í málinu, „en dómur í því myndi að sjálfsögðu ekki binda hreppinn, sbr. 1. mgr. 195. gr. laga nr. 85/1936“. Lagt var fyrir hérð. að taka málið í heild til meðferðar og dómsuppsögu að nýju. Kærumálskostnaður lagður á H og J óskipt

12

Frávísunardómur héraðsdómara var kærður til Hæstaréttar. Hann var felldur úr gildi og lagt fyrir dómara að taka mál til meðferðar að nýju og til efnisdóms. Sjá samaðild

93

Hérð. taldi eigi koma skýrt fram á bókapöntun, hver væri raunverulegur kaupandi bóka, en seljandi, D, höfðaði mál gegn S til heimtu á söluandvirði bóka. S hafði undirritað pöntun. Í reit, þar sem ætlað var til að fulltrúi seljanda ritaði nafn kaupanda, hafði hann ritað nafn eiginmanns S. Hérð. taldi skýringar D eigi furllægjandi um þetta efni, en þing var eigi sótt af hálfu S. Vísaði hérð. málinu frá dómi. Í hrd. segir, að á pöntunargagni komi skýrt fram, að S hafi undirritað pöntunarskrána. Var því eigi um aðildarskort að ræða, en bent var á, að slíkt hefði leitt til sýknu, en ekki til frávísunar, ef því hefði verið að skipta

308

Héraðsdómur vísaði aðalkröfu stefnanda frá dómi, en lagði efnisdóm á varakröfu. Þetta var talið ríða í bága við 108. gr. laga nr. 85/1936, er býður að taka fyrst afstöðu til frávísunarkrafna, áður en efnisdómur verði lagður á mál, svo að aðilja vinnist færi á að bera frávísunardóm sérstaklega undir Hæstarétt. Dómur var ómerktur

418

H og J fengu leyfi til lögskilnaðar 18. ágúst 1971. Hafði þá verið með sérstökum samningi gengið frá fjárskiptum þeirra.

H taldi á sig hallað með samningi þessum og „afsali“, er hún gaf út til handa J vegna fasteignar. Krafðist hún þess, að skiptaréttur tæki til meðferðar búskipti þeirra. Sagt, að skiptaréttur sé eigi að svo vöxnu bær um að fjalla um skiptin, með því að samkv. 79. gr. laga nr. 39/1921, nú 54. gr. laga nr. 60/1972, eigi H að leggja kröfu sína um ónýtingu fjárskiptasamnings fyrir bæjarþing. Þessi úrskurður var færður til Hæstaréttar og staðfestur þar 505

Á höfðaði mál gegn borgarstjóranum í Rvík f. h. borgarstjórnar, heilbrigðismálaráðherra og dómsmálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Krafðist hann þess, að ógild yrði metin synjun borgarstjóra í tilteknu bréfi hans til Á á umsókn Á um að fá leyfi til að halda hund á heimili sínu í Rvík. Hérð. taldi, að umsókn Á til borgarstjóra hafi eigi verið í tengslum við ákveðinn hund og að stefnandi hafi eigi gert viðhlitandi grein fyrir áformum sínum um að halda hund í Rvík. Til málssóknar væri stofnað í því skyni að fá úrlausn dómstóla almennt um gildi nokkurra ákvæða í reglugerðum og lögrsp., er vörðuðu hundahald í Rvík. Málssóknin færi gegn 67. gr. laga nr. 85/1936 og þeim almennu reglum réttarfarsins, sem við eigi. Í hrd. var málsefnið talið nægilega sérgreint, svo að dómur yrði á það lagður, og stæði 67. gr. laga nr. 85/1936 því eigi í vegi, að Á sé rétt að fá úrlausn dómstóla um þá kröfu sína, að synjun borgarstjóra um leyfi til handa Á til að halda hund á heimili Á í Rvík verði dæmd ógild. Frávísunardómur felldur úr gildi 601

H höfðaði mál f. h. G, erlends fyrirtækis, gegn tilteknum mönnum hér á landi persónulega til greiðslu skuldar, svo og gegn þeim f. h. „Saga Travel og/eða Ferðaskrifstofunnar Sögu ...“. Hérð. veitti aðiljum kost á að afla ýmissa gagna, og var um það kveðinn upp úrskurður. Upp kom, að eigi var skráð firma með nafninu Ferðaskrifstofan Saga. Í hérð. segir, að eigi þyki nægilega fram komið, hvernig rekstri Ferðaskrifstofunnar Sögu og viðskiptasambandi hennar við stefnanda hafi verið háttað til þess að unnt sé að leggja efnisdóm á málið. Því var vísað frá hérð. Í hrd. segir, að málssókn sé á því reist, að stefndu í héraði beri sem stjórnarmenn í Ferðasögu h/f persónulega ábyrgð á skuldbindingum Ferðaskrifstofunnar Sögu gagnvart G. Lagður hafði verið fram viðskiptareikningur G við ferðaskrifstofuna og ljósrit ýmissa fylgiskjala, þar á meðal ljósrit um fyrirgreiðslu fyrir ýmsa nafngreinda ferðamenn. Þótti rétt að leggja fyrir héraðsdóm að dæma málið að efni til. Frávísunardómur felldur úr gildi. Einn dómari vildi staðfesta hérð. Þ leigði fyrirtækinu G fiskverkunarhús, er hann reisti. Taldi hann, að smávegis af járnri hefði verið geymt við hlið húss 608

þessa. Járn þetta hefði horfið. Sótti hann þrjá menn til bótagreiðslna vegna þessa, E, forstjóra G, H, sem Þ kvað hafa keypt járníð af E, og M, er tekið hefði við járninu frá H. Taldi Þ þá þrjá alla bera óskipta bótaábyrgð gagnvart sér. Í hérð. segir, að Þ hafi eigi lagt fram mats- eða skoð-unargerð um ástand þess járns, sem enn var talið í vörzl-um H eða á hans vegum. Þ lagði eigi fram gögn um það, hvernig verð það er fundið, sem hann reisir kröfur sínar á né hefur hann reifað þá hlið máls. Eigi kom heldur skýr-lega fram, á hverjum málsástæðum er byggt í málssókn gegn hverjum hinna stefndu um sig. Máli var vísað frá dómi, sbr. 1. málsgr. 105. gr. laga nr. 85/1936. Staðfest í Hæstarétti

617

S varð hæstbjóðandi á uppboði, þar sem ýmsar eignir G voru boðnar upp. Uppboðsráðandi setti honum frest til að standa við boð sitt. Þegar frestur leið án þess að S fullnægði skil-málum, tók uppboðshaldari boði þess, er næst hæst bauð. S höfðaði nú mál gegn J, uppboðshaldara, og fjármálaráð-herra vegna ríkissjóðs og krafðist bóta vegna þess að hon-um hefði eigi verið gert viðvart um fyrirtöku uppboðsmáls, og hafi þá næstbjóðanda verið lögð út eign. Í öðru lagi var bótakrafa S á því reist, að dregizt hefði óhæfilega hjá upp-boðshaldara að láta sér í té dómargerðir uppboðsmáls, en það hafi aftur valdið því, að sér hafi verið ógerlegt að skjóta ákvörðun uppboðshaldara til Hæstaréttar. Hérð. taldi máls-sókn vera reista á því, að uppboðshaldara hafi orðið á mis-tök í meðferð uppboðsmáls. Samkv. 2. málsgr. 34. gr. laga nr. 85/1936 verði ábyrgð á hendur héraðsdómara, en upp-boðshaldari sé þar á meðal, eigi komið fram með málssókn í héraði, og eigi sama við um úrlausn um bótaskyldu ríkis-sjóðs, sem byggist í þessu tilviki á mati á slíkum dómara-verkum. Máli vísað frá. Staðfest í hrd., og vísað þar einnig til 1. málsgr. 4. gr. laga nr. 57/1949

660

Hérð. vísaði máli frá dómi m. a. vegna þess að aðiljar, T h/f og T, hefðu nokkrum mánuðum áður en mál var höfðað gert samkomulag um ágreiningsefni sín og lýst því, að hvor-ugur eigi frekari kröfur á hendur hinum. Krafa T h/f staf-aði af því, að það taldi T hafa dregið sér umboðslaun, sem átt hefðu að renna til T h/f. Samkomulagið hefði verið á því byggt, að T hefði dregið sér laun þessi árið 1971, en T h/f hefði verið ókunnugt um það þá, að slíkt undanskot fjár hefði einnig átt sér stað af hálfu T árin 1968, 1969 og 1970. Væri stefnukrafan reist á undanskoti fjár þessi ár. Í hrd. segir, að eigi pyki sýnt á þessu stigi máls, að kröfur T h/f gegn T falli undir samkomulag þeirra. Var lagt fyrir héraðsdómara að taka málið til efnismeðferðar

893

4. Frávísun frá Félagsdómi.

Samband veitinga- og gistihúsaiegenda höfðaði mál fyrir Félagsdómi gegn Alþýðusambandi Íslands vegna Félags ísl. framreiðslumanna. Einni kröfu stefnanda var vísað frá Félagsdómi. Varðaði hún spurninguna um það, hvort framreiðslumönnum væri heimilt að leggja þóknun sína frá viðskiptamönnum, 15%, á þann hluta af verði veitinga, er stöfuðu frá söluskatti. Í hrd. segir, að aðilja skilji í þessu efni á um það, hversu hátt þjónustugjald megi vera samkv. 1. gr. kjarasamnings frá 22. ágúst 1972. Félagsdómur var talinn eiga úrlausn slíks ágreiningsefnis, sbr. 2. tl., 1. málgr., 44. gr. laga nr. 80/1938. Var frávísunardómur því felldur úr gildi

624

Félagsdómur vísaði frá dómi máli, er Félag menntaskólakennara höfðaði gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, m. a. um samningsaðild, starfskjör og skilning á bókun um kjör (krafizt var ónýtingar á bókun). Taldi Félagsdómur, að Bandalag starfsmanna ríkis og bæja ætti að reka slíkt mál, sbr. 3. málgr. 25. gr. laga nr. 80/1938. Einn dómari var sumpart ósammála. F kærði dóm þennan. Kærufrestur samkv. 67. gr. laga nr. 80/1938 er ein vika frá uppsögu dóms eða úrskurðar. Í 64. gr., 3. málgr., er boðið, að tilkynna skuli málflytjendum, hvar og hvenær dómur verði kveðinn upp. Miða varð við, að málflutningsmanni F hafi eigi verið tilkynnt um dómping, þegar dómur var upp kveðinn, og var enginn viðstaddur dómsuppsögn af hálfu F. Þegar svo hagar til, þótti rétt að beita meginreglu 22. gr. laga nr. 57/1962, nú 22. gr. laga nr. 75/1973, um upphaf kærufrests samkv. 67. gr. laga nr. 80/1938, og miða við það, er aðilja eða fyrirsvarsmanni hans varð kunnugt um dóm eða úrskurð. Leggja varð til grundvallar, að F hafi eigi fengið vitneskju um uppsögu frávísunardóms fyrr en 9. apríl. 1973. Kæra var dags. 16. apríl s. á., og var því fram kominn innan réttis kærufrests. Í hrd. segir, að eigi sé fram komið, að Bandalag starfsmanna ríkis og bæja hafi neitað að höfða mál vegna F og reka fyrir Félagsdómi, sbr. 2. málgr. 45. gr. laga nr. 80/1938, og var frávísunardómur Félagsdóms staðfestur

837

5. Úrskurðir stjórnar Lögmannafélagsins.

H lögmaður krafðist úrskurðar stjórnar Lögmannafélagsins um þóknun fyrir störf hans í þágu J. Kærði H þann úrskurð síðan til Hæstaréttar. Sýnt þótti, að H innti af hendi ýmis störf fyrir J, sem eigi töldust málflutningsstörf, svo sem skýra skyldi það hugtak samkv. 1. mgr. 8. gr. laga nr. 61/1942. Krafa hans fyrir stjórn Lögmannafélags og fyrir

Hæstarétti var ósundurliðuð varðandi öll störf hans í þágu J. Skoða varð því úrskurð stjórnar Lögmannafélagsins sem álitserð, en ekki úrskurð, er sætti því eigi kærú samkv. 4. mgr. 8. gr. laga nr. 61/1942. Málinu var vísað frá Hæstarétti	570
M lögmaður kærði Á lögmann fyrir stjórn Lögmannafélagsins. Í úrskurði stjórnar Lögmannafélagsins segir m. a.: „Eins og máli þessu er nú komið, þykir stjórninni ekki vera ástæða til frekari aðgerða í því...“ Þessa ákvörðun kærði M til Hæstaréttar. Talið var, að kærúheimild samkv. 4. málgr. 8. gr. laga nr. 61/1942 væri í höndum þess eins, sem sætir viðurlögum samkv. 3. málgr. 8. gr. Brast því kærúheimild, eins og hér stóð á. Máli vísað frá Hæstarétti	802
G höfðaði riftunarmál vegna þrotabús F, en skiptafundur í þrotabúinu veitti honum heimild til málshöfðunar búinu að kostnaðarlausu. Þó skyldi G reiknuð málflutningslaun „af þeim verðmætum, sem koma inn í búinu með þessari málsókn“. Taldi G, að búinu hefði bætzt kr. 5.347.849 með málsókninni. Reiknaði hann sér 25% málflutningslaun af greindu verðmæti. Stjórn Lögmannafélagsins lækkaði nokkuð þá kröfu. Hæstiréttur dæmdi kr. 721.120 málflutningslaun, svo sem hæfilegt hafði verið talið í álitserð gjaldskrárnefndar L. Í., sem fyrir lá í málinu, og var þar miðað í aðalatriðum við lágmarksgjaldskrá félagsins á þessum tíma	826

6. Frávísun frá Hæstarétti. Sjá 1.

B. Opinber mál.

1. Atvinnuréttindi.

2. Ákæra.

3. Dómssáttir.

4. Gæzluvarðhald.

Tveir menn voru grunaðir um líkamsárásarbrot. Þeir voru úrskurðaðir í gæzluvarðhald allt að 30 dögum. Þeir kærðu úrskurðinn samkvæmt 3. tl. 172. gr. laga nr. 82/1961. Staðfesting	1
J var úrskurðaður í allt að 30 daga gæzluvarðhald vegna gruns um brot á lögum um ávana- og fíkniefni. J kærði úrskurðinn, er var staðfestur	33
M kærði gæzluvarðhaldsúrskurð. Sýnt þótti af endurriti þing-	

bókar, að M kom eigi fyrir dómara, fyrr en eftir að hann samdi úrskurð sinn. Þótti það ganga í berhöggi við 1. málsgr. 65. gr. stjórnarskrár og 66. gr. laga nr. 82/1961. Var úrskurður felldur úr gildi	37
G var úrskurðað allt að 60 daga gæzluvarðhald vegna kæru um fjársvik. Úrskurður var kærður til Hæstaréttar að ósk G. Staðfesting	306
H skaut á fólk úr byssu, og lemstraðist maður stórlega af völdum byssu þeirrar, er H hafði meðferðis. H var þegar í stað úrskurðaður í gæzluvarðhald allt að 60 dögum. Síðan var það framlengt um jafn langan tíma. Héraðsdómari úrskurðaði H enn í gæzluvarðhald að kröfu ákærvalds allt til þess er héraðsdómur væri genginn, sbr. 4. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961. Þeim úrskurði var skotið með kæru til Hæstaréttar, sbr. 3. tl. 172. gr. laga nr. 82/1961. Staðfest þar	474
E var grunaður um þjófnaðarverk og úrskurðaður í gæzluvarðhald allt að 7 dögum, sbr. 1. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961. Hann kærði úrskurð til Hæstaréttar, sbr. 3. tl. 172. gr. sömu laga. Úrskurðurinn var staðfestur	581
Ó var grunaður um þjófnaðarbrot. Hann var úrskurðaður í gæzluvarðhald allt að 30 dögum, sbr. 1. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961. Hann kærði úrskurð, sbr. 3. tl. 172. gr. sömu laga. Úrskurður var staðfestur	583
E var grunaður um þjófnaðarverk. Héraðsdómari úrskurðaði hann í gæzluvarðhald allt að 7 dögum. Síðan var nýr úrskurður kveðinn upp, og skyldi E sæta gæzluvarðhaldi allt að 90 dögum. E kærði úrskurð til Hæstaréttar samkv. 3. tl. 172. gr. laga nr. 82/1961. Úrskurður var staðfestur	622
10. júlí 1973 var kveðinn upp héraðsdómur yfir H, þar sem honum var dæmt 12 ára fangelsi fyrir brot gegn 211., sbr. 20. gr., 219., 220. og 259. gr. hgl. og gegn umferðarlögum. Samdægurs var að kröfu ákærvalds kveðinn upp úrskurður í sama dómi þess efnis, að H skyldi sæta gæzluvarðhaldi, sbr. 4. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961, allt að 120 dögum, en þó eigi lengur en til þess dags, er hæstaréttardómur yrði upp kveðinn í máli H. Í hrd. segir, að þegar litið sé til brotaferils H, þyki rétt að staðfesta úrskurð, og var vísað til 5. og 6. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961, sbr. nú 5. og 6. tl. 67. gr. laga nr. 73/1973	644
Ó var grunaður um þjófnaðarverk. Sætti hann gæzluvarðhaldi allt að 30 dögum. Er sá tími var á enda, kvað dómari enn upp úrskurð um, að Ó skyldi sæta gæzluvarðhaldi allt að 60 dögum. Var vísað til 1. tl. 67. gr. laga nr. 82/1961. Staðf. í Hæstarétti, sbr. nú 1. tl. 67. gr. laga nr. 73/1973	646

6. Vanhæfi dómara.

Verjandi krafðist þess, að héraðsdómari viki sæti, vegna þess að hann hefði synjað að leggja tilteknar spurningar fyrir tvo af hinum ákærðu um það, hvern hátt dómari hefði haft á að áminna þá, er þeir gáfu skýrslur. Héraðsdómari féllst á kröfu verjanda í úrskurði sínum. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar, er felldi hann úr gildi, enda ollu þessi atvik eigi vanhæfi 45

7. Opnun bréfs, bréfhelgi.

Af hálfu pósthúss var sakadómi í ávana- og fíkniefnamálum afhent bréf stílað til I. Talið var, að það kynni að innihalda efni, sem lög nr. 77/1970 og rgj. nr. 257/1969 fjalla um. I neitaði fyrir sakadómi að opna bréfið. Ákvað dómari þá með úrskurði að opna skyldi bréf þetta og kanna efni þess, og var m. a. vísað til 44. gr. laga nr. 73/1973. Úrskurður var kærður samkv. 1. tl. 172. gr. laga nr. 73/1973. Hann var staðfestur 1013

Landbúnaður.

Landamerksamál.

Landhelgisbrot. Sjá fiskveiðabrot.

Landskipti.

Landvist.

Launaskattar. Sjá skattar.

Lausafjárkaup. Sjá kaup og sala.

Lífeyrir.

Líkamsáverkar.

H skaut skotum inn um hurð að íbúð E og ruddi sér braut inn í þá íbúð og veittist þar að E og syni hennar. E komst undan H, og skaut hann þá á eftir henni, er hún hljóp niður stiga. H veitti henni eftirför og ruddist inn í íbúð S á næstu hæð. Beindi hann byssu að S, er réð þar húsum. HJ, er bjó í næstu íbúð, hafði leitað inn í íbúð S, er skot-hríð hófst. Tók hann utan um byssuhlaup og beindi því niður. Hljóp þá skot úr byssunni í fót HJ. Tókst Ó, sem einnig var gestkomandi hjá S, að hafa H undir og afvopna hann. HJ hlaut mikla áverka á fæti, og varð að nema fótinn af með skurðaðgerð rétt fyrir ofan hné. Ekki þótti alveg fullyrðandi, að H hefði af ásetningi unnið HJ þetta líkams-

tjón, og var vafi metinn honum í hag, sbr. 108. gr. laga nr. 82/1961. Hann var sýknaður af ákæru fyrir brot á 211., sbr. 20. gr. alm. hgl. Atferlið þótti hins vegar varða við 219. gr. alm. hgl., og auk þess þótti háttsemi H í íbúð þessari varða hann refsingu samkv. 220. gr., 4. málsg., sömu laga 912

Loftför.

Lóðarleiga.

Bæjarstjórn Akureyrarkaupstaðar veitti R 1964 kost á að fá á leigu lóðina F til að reisa þar hús til iðnaðar og iðju. Var byggingarfrestur ákveðinn eitt ár. Í okt. 1965 veitti byggingarnefnd R byggingarleyfi á lóðinni, og staðfesti bæjarstjórn það. Í bréfi bæjarstjórnar til R í okt. 1965 var enn áréttað, að byggingarfrestur væri 1 ár. 1966 greiddi R lóðarleigugjald ársins 1965, en lóðarleigugjöld næstu ára voru og goldin. Í júní 1966 voru grafnar rásir fyrir undirstöðum húss, en þær framkvæmdir þóttu þó lítilsháttar. 1. okt. 1967 hófst álagning gatnagerðargjalda á Akureyri. 4. des. 1968 ályktaði bæjarstjórn, að lóðin F væri fallin til bæjarins, en R var veittur kostur á að sækja um hana að nýju. Var ályktun reist á því, að eigi hafi verið sinnt skilmálum um 1 árs byggingarfrest. Andmælti R þessari ályktun. Í maí 1970 fékk R að nýju byggingarleyfi og galt gatnagerðargjald, kr. 372.992, með fyrirvara. Höfðaði hann síðan mál gegn bæjarstjóra, f. h. A, og krafðist viðurkenningar á, að sér væri óskyld að greiða gjald þetta. 1. R bar brögður á, að lögmætt væri að áskilja eins árs byggingarfrest, sbr. op. br. 6. jan. 1857, þar sem rætt er um tveggja ára frest. Dæmt var, að með því að lengri tími hefði liðið en tvö ár frá því, að R fékk rétt til lóðar, og til þess, er bæjarstjórn gerði ályktun um hana í des. 1968, þyrfti ekki að taka afstöðu til þessa ágreiningsefnis. 2. Ekki var talið, að R hefði með framkvæmdum sínum á lóðinni fullnægt skilmála um byggingarfrest, svo sem eðlilegt þykir að túlka hann, miðað við þær félagslegu þarfir, sem að baki honum búa og það félagslega mark, sem ætla má, að stefnt sé að með honum. 3. Þeirri málástæðu R, að bæjarstjórn hefði með tómlæti fyrirgert rétti sínum til að svipta hann lóðinni, var hrundið, enda þótti bæjarstjórn hafa verið rétt að biða um sinn og sjá, hverju fram yndi um framkvæmdir R. 4. Vefengt var lögmæti gatnagerðargjaldsins. Samkv. gögnum máls var gjaldi þessu einkum varið til að greiða fyrir framkvæmdum kaupstaðarins, sem við þarf til að gera lóðir byggingarhæfar. Gjaldið var ákveðið af réttu stjórnvaldi og fjárhæð þess eigi úr hófi há. Var þessari málástæðu R því hrundið.

5. Atvik að því, að bæjarstjórn A svipti R rétti til lóðar voru þau, að hann fullnægði ekki skilmálum þeim, sem kaupstaðurinn hafði sett honum með lögmætum hætti. Sú vörn, að þessi svipting gengi í berhögg við 67. gr. stj.skr. var eigi haldþær. Var bæjarstjóri A-kaupstaðar vegna kaupstaðarins því sýknaður af kröfum R	1000
--	------

Lóðaskrár. Lóðaskrárritari.

Sjá þinglýsingu	1026
-----------------------	------

Læknar. Sjá mat og skoðun.

Almenn læknisskoðun á manni	912 (939)
Blóðrannsókn	690, 912
Geðrannsókn	310, 442, 912
Líkamsáverkar	51, 347, 476, 708, 866, 912
Líkkrufning	62, 339
Örorka	51, 347, 435, 708, 866

Læknaráð.

Lög. Lögskýring.

Í 10. gr., 1. msl., E-lið laga nr. 90/1965 er ákvæði um skattfrelsi eignarauka, sem stafar af aukavinnu við byggingu íbúðarhúsnæðis. Meirihluti Hæstaréttar skýrði ákvæði þetta svo, að það tæki einnig til bifreiðageymslu, og skipti eigi máli, hvort hún væri sambyggð íveruhúsi eða sérbyggð á lóð þess. Einn dómari skilaði sératkvæði. Er þar rakin saga þessa ákvæðis frá 1949 og bent á reglugerðarákvæði. Segir í atkvæðinu, að regla þessi sé sérregla, sem feli í sér hlunnindi til handa tilteknum hópi skattþegna. Lögskýringargögn veiti eigi glögga fræðslu um inntak reglunnar. Sérregluna beri eigi að skýra rýmra en orðalag hennar eftir venjubundinni merkingu veiti vísbendingu um. Samkv. því var ákvæðið eigi talið ná til aukavinnu skattþegnsins L við byggingu sérbyggðs bílskúrs	224
Vegna viðskipta V og R gaf forráðamaður R, H, út nokkra víxla og síðar tryggingarbréf 28. jan. 1967 með 4. veðrétti í eignarhluta sínum í fasteigninni T fyrir skuldum við V allt að 300.000 kr. S lögmaður bað síðan um uppboð á eignarhluta H í T. Taldi S veðbréfið og hina ógreiddu víxla, sem fram voru lagðir, nægan grundvöll undir uppboði. Í veðbréfinu sagði að vísu, að þegar skuldin, sem veð eigi að tryggja, sé fallin í gjalddaga, megi selja það á nauðungaruppboði samkv. lögum nr. 57/1949, sbr. 3. gr. laga nr. 18/1887. Skuldin, sem veðið átti að tryggja, var ekki annan veg greind en þann, að um sé að ræða víxilskuldir R við nafn-	

- greindan þriðja mann, en hámarksfjárhæð skuldar, er bréf átti að tryggja, var sem fyrr greinir nefnt. Eigi varð talið, að 3. gr. laga nr. 18/1887 veiti heimild til þess beint eða fyrir lögjöfnun að ákveða í veðbréfinu, að selja megi veðið á nauðungaruppboði án dóms eða sáttar og aðfarar.
- Þótti ákvæði 15. gr. laga nr. 29/1885 styrkja þá niðurstöðu 231
- Störf H í þágu J þóttu eigi öll þess eðlis, að þau teldust til málflutningsstarfs, svo sem skýra bar það hugtak í 1. mgr. 8. gr. laga nr. 61/1942 570
- Í máli var dæmt um bótaskyldu ríkissjóðs vegna mistaka starfsmanna Vegagerðar ríkisins (V). Þeir leyfðu umferð um veg, sem var nýlega endurbyggður, en talið var, að ófært hafi verið að leyfa umferð. Voru starfsmenn V metin þessi mistök til stórkostlegs gáleysis. Sagt, að niðurlagsákvæði 2. málgr. 65. gr. vegalaga nr. 23/1970 sé einstætt frávík frá almennum reglum, sem skýrt eftir orðalagi sínu mundi nær gersamlega girða fyrir bótaskyldu. Sé ekki ætlandi, að tilgangur löggjafarvalds hafi verið sá að þrengja svo mjög bótaskyldu frá því, sem talið var gilda fyrir gildistöku vegalaga nr. 71/1963, er fyrst leiddi þetta ákvæði í lög. Bar því að skýra ákvæðið þröngt. G ók veg þennan á vörubifreið og seig vegarkantur undan bifreiðinni, er valt og skemmdist mikið. Varð eftir gögnum máls að miða við, að G hefði ekið hægt og eigi brugðizt óeðlilega við vanda, sem við var að etja, er í ófæru var komið. Eins og hér stóð á, þóttu greind ákvæði 65. gr. vegalaga eigi standa bótarétti G í vegi, og var ríkissjóði dæmt að bæta G tjón hans að fullu, en málið varðaði aðeins bótaskyldu. Einn dómari taldi G eigi hafa sýnt fram á, að hann hafi gætt „ýtrustu varkárni“. Vegna þess skilyrðis, er 2. málgr. 65. gr. laga nr. 23/1970 setur fyrir bótaskyldu Vegagerðar ríkisins, verði ekki hjá því komizt að sýkna ríkissjóð af kröfum G 584
- Skýrð tengsl milli 2. málgr. 38. gr. laga nr. 55/1964 og 4. málgr. 42. gr. Sjá skattar 676
- Ýmis ákvæði laga um söluskatt nr. 10/1960 og reglugerðar um sama efni nr. 15/1960 skýrð svo, að uppskipunarstarfsemi væri söluskattsskyld. Sjá skattar 736
- Þegar virt er forsaga 4. málgr. 8. gr. laga nr. 61/1942, þótti eiga að skýra ákvæðið svo, að kæruheimild sé einungis í höndum þess, er sætir viðurlögum samkv. 3. málgr., en eigi hjá þeim, er krefst þess, að stjórn Lögmannafélagsins ákveði lögmanni viðurlög 802
- Samkv. 67. gr. laga nr. 80/1938 er frestur til að kæra dóma eða úrskurði Félagsdóms til Hæstaréttar ein vika frá uppsögu dóms eða úrskurðar. Hafa yngri lög eigi haggað því ákvæði. Samkv. 64. gr., 3. málgr., laganna er boðið að til-

kynna skuli málflytjendum hvar og hvenær dómur eða úrskurður verði kveðinn upp. Við uppsögu tiltekins dóms sótti enginn dómþing af hálfu F, málsaðilja, er síðar kærði dóm til Hæstaréttar, og var málflytningsmanni F eigi tilkynnt um dómþingið. Þegar svo hagar til, þótti eiga að beita meginreglu 22. gr. laga nr. 57/1962 um upphaf kærufrests samkv. 67. gr. laga nr. 80/1938 og miða við það, er aðilja eða fyrirvarsmanni hans varð kunnugt um dóm eða úrskurð	837
Sagt, að ákvæði 24. gr. áfengislaga hafi hvorki beint né óbeint verið úr gildi fellt, en það helgist af langri dómvenju að beita ákvæðum umferðarlaga og áfengislaga um akstur bifreiðar undir áhrifum áfengis	912
Talið var í sératkvæði, að synjun lóðaskrárritara um að rita á tiltekið afsal, væri eigi á rökum reist, sbr. 1. málsg. 11. gr. laga nr. 35/1914, en með því að afsalið skorti enn þessa áritun og ákvæði þau, sem greind voru, eru fortakslaus, þótti eigi unnt að viðurkenna rétt afsalshafa til þess að fá afsalinu þinglýst	1026

Lögbann.

Löggæzlumenn.

Bent á, að löggæzlumenn, er könnuðu vettvang, þar sem banaðslys varð, hafi eigi komið fyrir dóm, m. a. í því skyni að skýra frá athugunum sínum á vettvangi	62
Starfsmenn landhelgisgæzlu flugu yfir bát, sem þeir töldu vera að botnvörpuveiðum, og framkvæmdu staðarákvarðanir. Það var talið athugavert, að starfsmennirnir höfðu eigi gert bátsverjum viðvart, meðan staðarákvarðanir voru framkvæmdar	379

Löghald.

Lögheimili.

S krafðist þess í bréfi til sakadóms Mýra- og Borgarfjarðar-sýslu, að úrskurður yrði upp kveðinn um heimilisfang (lögheimili) hans 1. des. 1968, sbr. 14. gr. laga nr. 35/1960. Upp kom, að S var skráður á þjóðskrá pr. 1. des. 1968 á Akranesi. Var málinu, sem hófst í sakadómi greindrar sýslu, vísað frá og síðar tekið til meðferðar í sakadómi Akraness. Í málinu lá fyrir umsögn bæjarstjórans á Akranesi, og rituðu bæjarstjórinn og S greinargerðir í málinu. Krafðist S þess, að lögheimili hans yrði ákveðið í Strandarhreppi á tilteknum bæ, en til vara Hvalveiðistöðin á Miðsandi í Strandarhreppi, en bæjarstjórinn að það yrði talið á Akra-	
---	--

nesi. S taldi sig hafa unnið árum saman hjá Hvalstöðinni, en aðeins stuttan tíma ár hvert á Akranesi. S festi kaup á hæð í húsi á Akranesi 1966. Kvaðst hann hafa leigt hana tiltekinni konu, Á, en áskilið sér leyfi til að dveljast í einu herbergi í íbúðinni, þegar hann væri á Akranesi. Nokkra muni átti S í nefndri íbúð, en annars taldi hann muni sína vera viðs vegar. Gögn máls bentu til, að S hefði lítið dvalizt samfleytt á bæ þeim, sem aðalkrafa hans vék að. Bæjarstjórinn á Akranesi gerði athugasemd við íbúaskrá Hagstofu 1. des. 1968 og taldi, að S ætti að skrá til heimilis á Akranesi. Var sú breyting gerð af hálfu Hagstofu 1. apríl 1969, og taldi Hagstofa, að eigi hefðu komið fram andmæli oddvita Strandarhrepps, sem veitt var færi á að tjá sig um málið, við kröfu bæjarstjórans. Rétt þótti að einskorða úrlausn máls við tímabilið 1. des. 1968 til 1. des. 1971. Samkv. 2. gr. laga nr. 35/1960 þótti rétt að telja lögheimili S á Akranesi þetta tímabil

484

Löggjöfnun.

Sagt í hrd., að eigi verði talið, að 3. gr. laga nr. 18/1887 veiti heimild til þess beint eða fyrir löggjöfnun að ákveða í veðbréfi, að selja megi veð á nauðungaruppbóði án dóms eða sáttar og aðfarar. Þótti ákvæði 15. gr. laga nr. 29/1885 styrkja þá skýringu

231

Lögmannafélag Íslands.

H æskti úrskurðar stjórnar Lögmannafélags Íslands um þóknun fyrir störf sín í þágu J. Sýnt þótti, að störf þessi væru eigi öll málflutningsstörf í skilningi 1. mgr. 8. gr. laga nr. 61/1942. Krafa H fyrir stjórn Lögmannafélagsins, svo og fyrir Hæstarétti, en þangað kærði H úrskurð stjórnar Lögmannafélagsins, var ósundurliðuð að þessu leyti. Taldist úrlausn stjórnarinnar því álitgerð og eigi úrskurður. Samkv. því sætti úrlausnin eigi kærur til Hæstaréttar, og var máli vísað frá Hæstarétti

570

M hrl. krafðist þess, að stjórn Lögmannafélags Íslands gerði Á hrl. viðurlög vegna tiltekinnar háttsemi. Stjórn L. í réð málinu til lykta með eftirfarandi bókun: „Eins og máli þessu er nú komið, þykir stjórninni ekki vera ástæða til frekari aðgerða í því. Verður þetta tilkynnt málсаðiljum“. M kærði þessa ákvörðun. Í hrd. segir, að þegar virt sé for-saga 4. málgr. 8. gr. laga nr. 61/1942 þyki bera að skýra ákvæðið svo, að kæruehimild sé aðeins í höndum þess, sem sætir viðurlögum samkv. 3. málgr. 8. gr. Samkv. þessu brast kæruehimild og máli var vísað frá Hæstarétti

802

Stjórn Lögmannafélags Íslands kvað upp úrskurð um þóknun

fyrir lögmannsstörf G hrl. í þágu F, en áður hafði gjaldskrárnefnd félagsins látið uppi álit um þóknun þessa. Störf G vörðuðu fyrst og fremst riftunarmál, sem skiptafundur í protabúi F heimilaði G að höfða vegna búins. Segir í skiptafundargerð, að málssóknin skuli verða búinu að kostnaðarlausu að öðru leyti en því, að G beri málflutningslaun reiknuð af þeim verðmætum, sem koma inn í búið með málssókninni. Samkv. fullnaðardómi taldi G, að fengizt hefðu verðmæti í búið vegna riftunarmáls að fjárhæð 5.347.849 kr. Málaferlin reyndust umfangsmikil. G taldi ákvæði lágmarksgjaldskrár ekki eiga við, svo sem gjaldskrárnefnd hafði reiknað með, heldur ætti að beita 2 málsg. 1. gr. í gjaldskrá, sem heimili lögmanni að áskilja sér hluta af fjárhæð máls og hærri þóknun, ef mál vinnist en ef það tapast. Kvað hann slíka tilhögun hafa stoð í 2. málsg. 2. gr. laga nr. 61/1942. Taldi G, að það hafi falizt í skilmálum þeim, sem búið setti honum, að honum væri heimilt að fara þessa leið. Reiknaði hann þóknun sína 25% af þeim verðmætum, sem búinu bættust vegna málsóknarinnar. Stjórn Lögmannafélagsins taldi, að G væri heimilt að reikna sér hærri taxa en lágmarksgjaldskrá segði til um, og ákvað þóknun kr. 1.069.000. Í hrd. var eigi talið gerlegt að skýra gögn máls svo, að samið hafi verið sérstaklega um, að G hlyti endurgjald fyrir málflutningsstörf sín samkv. 1. gr., 2. málsg., gjaldskrár L. í. Þegar virt voru störf G, hagsmunir, sem um var deilt, og fjárhagsáhætta, sem hann tók á sig með málaferlunum, þótti þóknun hans hæfilega ákveðin, svo sem fram kom í áliti gjaldskrárnefndar, kr. 721.120

826

Lögmenn.

Frestur var fenginn til öflunar gagna í máli 1. okt. 1968. Næst var þingað í málinu 21. febrúar 1972. Varð ekki séð, að aflað hafi verið gagna um efni máls á þessum tíma. Var dráttur víttur	27
Bent á, að verjandi sakbornings hafi eigi skotið synjun dómara um að leggja tilteknar spurningar fyrir hina samákærðu til Hæstaréttar, sbr. 10. tl. 172. gr. laga nr. 82/1961	45
Tveir lögmenn víttir fyrir óhæfilegan drátt, sem varð á máli ..	144
Að því var fundið, að lögmaður viðhafði í greinargerð fyrir Hæstarétti óþinglegt orðbragð um héraðsdómarann í málinu	231
Bent á, að seinagangur í máli stafi ekki sízt af vinnubrögðum tiltekins lögmanns	240
Sagt, að lögmaður hafi eigi unnið að ágripsgerð, svo sem honum bar, og var það aðfinnsluvert	1015

Sagt í dómi, að mjög þyki hafa skort á skýrleik í málflutningi lögmanna aðilja	1037
--	------

Lögræði.

Faðir ófjárráða aðilja höfðar bótamál í héraði vegna líkamstjóns. Aðili var orðinn fjárráða, er mál kom til Hæstaréttar og rak mál á eindæmi sitt	51
Hliðstætt sakarefni	708
Faðir 9 ára drengs höfðar bótamál vegna líkamstjóns, er drengurinn beið	866

*Lögsaga.**Lögtak.*

Synjað var um lögtak í skattamáli. Sjá skattar, tekju- og eignarskattur	224
Heimilað lögtak fyrir tekjuskattsauka, er ríkisskattanefnd ákvað í tilefni af rannsókn skattaeftirlitsins. Sjá skattar Heimilað lögtak fyrir tekjuskatti. Dæmt, að kaupfélagi, S, sem tók við eignum og skuldum annars kaupfélags, H, við sameiningu félaganna, sbr. 27. gr. laga nr. 46/1937, væri óheimilt að draga frá tekjum sínum í starfsemi sinni eftir sameiningu tap H frá eldri tímum	700
Beitt var lögtaki til innheimtu á söluskatti. Lögtaks var beiðst í nóv. 1971. Synjað var um lögtak fyrir söluskatti ársins 1965, sbr. 21. gr. laga nr. 10/1960, sem heimilar að gera manni að greiða söluskatt 5 ár aftur í tímann, sé söluskattur vanreiknaður eða undan dreginn	1017

*Lögveð.**Lögvilla.*

Á var staðinn að botnvörpuveiðum í landhelgi. Gekkst hann við því, að hafa verið að veiðum. Gaf hann þá skýringu á atferli sínu, að starfsmaður Hafrannsóknarstofnunar hefði verið um borð í skipinu til að fylgjast með smáfiski, er kæmi í botnvörpu. Hefði sá maður haft sérstakan áhuga á að kanna, hversu mikið kæmi fyrir af smáfiski, ef veitt væri innan fiskveiðimarka og Á hefði einnig haft áhuga á að sýna starfsmanninum þetta. Ekki varð talið, að Á hefði stundað veiðar þessar með samþykki réttra yfirvalda, og háttsemi hans réttlættist ekki af afsakanlegum misskilningi á réttarreglum, sbr. 3. tl. 74. gr. alm. hgl.	648
---	-----

Manndráp.

H og B voru gift í nokkur ár, en skildu síðan. Sannað þótti, að

H hefði eftir það leitað mjög eftir sambandi við B og áreitt hana og móður hennar, E. B stofnaði til festa með erlendum manni, og var ásamt honum í heimsókn hjá E nokkra hríð. Meðan þau dvöldust hér, gerðist það, að H leitaði eftir því í símtali við S á sunnudagsmorgni, að hann fengi lánaða hjá honum haglabyssu til fuglaveiða. S taldi H ölvaðan og synjaði þessum tilmælum hans. H tók sér skömmu síðar fari með leigubíl. Fór hann heim til S og komst þar inn um glugga í mannlausa íbúð S og tók byssu S ásamt skotfærabelti ófrjálsri hendi. Leigubílstjóri taldi H hafa verið allmikið ölvaðan. Ók hann honum í námunda við húsið Y-11, þar sem E bjó, en B og unnusti hennar voru þar gestkomandi. Enn fremur bjó þar m. a. Þ, sonur E. Komst H inn í húsið og að íbúð E. Er Þ sinnti hringingu H, beindi H byssuhlaupi inn um dyragættina og reyndi að ryðjast inn. Þ tókst að aftra því. Skaut H nú nær umsvifalaust skoti gegnum hurðina. Dreifðist haglahríð og tréflísar yfir þau E og Þ, sem voru ein í íbúðinni. Særðust þau nokkuð. Braut ákærði sér nú leið inn í íbúð E og veittist að E með skothríð, en Þ auðnaðist að komast undan og leita hjálpar. E tókst einnig að komast út úr íbúðinni, en H skaut þá á eftir henni, er hún hljóp niður stiga í húsinu. Lagt var til grundvallar dómi í málinu, að á þeim tíma, er H komst yfir skotvopnið, hafi búið með honum sá ásetningur að nota það til ofríkisverka í eða við íbúð fyrrv. tengdamóður sinnar, E, en þangað hélt hann rakleiðis frá þeim stað, er hann tók skotvopn og skot. H skirrðist ekki við að skjóta gegnum hurð að íbúð E, þótt langlíklegast væri, að fólk væri statt innan við hurðina og að það yrði fyrir skothríðinni, miðað við skotstyrkleika byssu og gerð hurðar. Þegar atferli hans var virt, áður en hann hóf skothríð, og háttsemi hans þar næst á eftir, varð að telja, að það hefði eigi aftrað H frá að skjóta, þótt honum hefði verið ljóst, að skothríðin drægi til líftjóns. Atferli hans þótti samfelld varða hann refsingu samkv. 211., sbr. 20. gr. alm. hgl., en eigi varð jafnframt refsað samkv. 220. gr., 4. málsg., og 217. gr. sömu laga. Eftir að H hafði skotið á eftir E, ruddist hann inn í íbúð á næstu hæð í sama húsi. Beindi hann þar byssu að S. HJ, sem leitað hafði í íbúð þessa úr sinni eigin íbúð ásamt konu sinni, syni og gesti, Ó, sem hjá honum var, greip um byssuhlaupið og ýtti því niður. Í sömu andrá hljóp skot úr byssunni og í fót HJ. Varð af því mikill áverki, svo að nema varð af fótinn með skurðaðgerð fyrir ofan hné. Ó hljóp nú á H og hafði hann undir og afvopnaði hann. H var saksóttur fyrir brot á 211. gr., sbr. 20. gr., vegna aðfarar að HJ. Varhuga-vert þótti að telja sannað, að fullnægt væri skilyrðum til að

refsa samkv. þeim ákvæðum. Var vafinn metinn H í hag, sbr. 108. gr. laga nr. 82/1961, og þótti líkamstjón HJ ekki verða metið H til ásetnings. Refsað var samkv. 219. gr. alm. hgl. Þótti heimilt að refsa samkv. því ákvæði, þótt eigi væri þess getið í ákæruskjali, sbr. 118. gr. laga nr. 73/1973. Atferli H í íbúð þessari varðaði auk þess við 220. gr., 4. málsg., alm. hgl. H var enn fremur refsað samkv. ákvæðum um umferðarlaga og áfengislaga fyrir akstur bifreiðar undir áhrifum áfengis. Þá hafði H rofið skilorð samkv. dönskum refsidómi, sem refsaði honum samkv. ákvæðum í d. hgl., er samsvara 226. gr., 1. málsg., og 233. gr. ísl. alm. hgl. Var refsing ákveðin samfelld fyrir öll þessi brot, sbr. 60. og 77. gr. alm. hgl. Við ákvörðun refsingar var tekið tillit til fjölskylduerja, sem sakargögn báru vott um, og jafnframt þess, að atferli H var stórháskalegt og leiddi til hörmulegs líkamstjóns. Refs.: 8 ára fangelsi. Ökuleyfisvipt.: ævilöng

912

Manndráp af gáleysi.

S ók bifreið snemma morguns vestur Hringbraut. Hann taldi sig hafa ekið á um 50 km. hraða, á vinstri akrein. Framundan sá hann mann á reiðhjóli, er stefndi í sömu átt, og var hann á hægri akrein. S taldi hjólreiðamanninn hafa fært sig yfir á vinstri akrein án þess að líta við. Taldi S sig þá hafa fært sig jafn nærri umferðareyjunni og kostur var. Allt kom þó fyrir ekki, og ók S á reiðhjólíð. Við það kastaðist maðurinn, sem það sat, á veginn og beið bana af lemstrum, er hann hlaut við fallið. A. m. k. 16 metra löng samfelld hemlaför mældust eftir bifreið S, en bifreiðaeftirlitið taldi, að unnt væri að snögghemla hana á 45 km. hraða, svo að hemlaför yrðu aðeins 8½ m. S viðurkenndi, að hann hefði séð til reiðhjólamannsins „á nokkuð löngu færi“. Þá taldi hann, að reiðhjólamaðurinn hefði sveigt „aðeins út í götuna, en síðan til baka aftur“. Þrír farþegar í bifreið S staðfestu, að S hefði ekið „á venjulegum innanbæjarhraða“. Eigi urðu þau þess vör, að S gæfi hljóðmerki. Talið var, að S hefði ekki stillt hraða bifreiðar svo í hóf sem skylt var. Enn fremur gaf hann ekki hljóðmerki, er hann nálgæðist hjólreiðamanninn. Enn átti hann að gæta sérstakrar varúðar, er hann sá, að hjólreiðamaðurinn hélt eigi öruggri akstursstefnu á götunni. Hins vegar þótti hjólreiðamaðurinn hafa sveigt skyndilega og án þess að gefa viðvörunarmerki í veg fyrir bifreið S. Þótti slys verða að verulegu leyti rakið til þeirra aksturshátta. Refsað var samkv. 215. gr. almennra hegningarlaga, 1.

málsgr. 26. gr., 1. málsgr. 37. gr., 1. og 2. málsgr. 49. gr. og 1. málsgr. 52. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. S var sýknaður af ákæru fyrir brot á 4. málsgr. 47. gr. laga nr. 40/1968, með því að 1. málsgr. 52. gr. þótti taka til hlítar til þeirrar vanrækslu S að gefa ekki hljóðmerki. Refs.: 6.000 kr. sekt, ökuleyfisvipping 6 mánuðir. Tveir dómendur sýknuðu S. Þeir bentu á, að tvær akreinar væru á Hringbraut og hafi S ekið v., en hjólreiðamaður h. akrein í sömu átt. Hjólreiðamaður hafi beygt skyndilega og án viðvörunarmerkja í veg fyrir S. Sé eigi leitt í ljós, að S eigi refsiverða sök á slysi þessu	62
H ók bifreið af Starhaga inn á Suðurgötu í Rvík, en M bifreið suður Suðurgötu. Skullu bifreiðarnar saman á gatnamótunum. Lemstraðist H svo mjög, að hann lézt skömmu síðar. H var einn í bifreið sinni, en M ók langferðabifreið með allmörgum farþegum. Samkvæmt mælingum lögreglumannna voru hemlaför eftir bifreið M 22 m eftir v. hjól, en 24.5 m eftir h. hjól. Farþegar í bifreið M töldu yfirleitt, að hann hefði ekið hægt, og staðhæfði M, að hann hefði ekki ekið á meira en 45 km hraða miðað við klst. Tveir sjónarvottar töldu hann hins vegar hafa ekið á miklum hraða. Hemlaför og önnur ummerki á vettvangi voru talin bera vott um, að M hafi ekið of hratt miðað við aðstæður. Á það var að líta, að gögn bentu til þess, að H hefði ekki sinnt biðskyldu, en Suðurgata hefur aðalbrautarrétt gagnvart Starhaga. Háttsemi M var talin varða við 215. gr. hgl., 1. málsgr. 26. gr., 1. málsgr. 37. gr., 1., 2. og 3. málsgr. a, b, c og f-liða 49. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Refs.: 5.000 kr. sekt. Ökuleyfisvipt.: 6 mán. Einn dómari byggði dóm sinn á því, að M hefði ekið á aðalbraut, en H hefði ekið viðstöðulaust inn á aðalbraut þessa. Hámarkshraði á aðalbrautinni hefði verið 45 km miðað við klst. Væri varhugavert að telja, að M hefði ekið á meiri hraða. Var því ekki leitt í ljós, að M ætti refsiverða sök á slysi þessu og leiddi það til sýknu	339

Mat og skoðun.

1. Atvinnutjón:

Tryggingastærðfræðingur reiknar tjón manns vegna líkamsmeiðsla	51, 347, 435, 708,	866
--	--------------------	-----

2. Áverkar og heilsutjón:

Læknar lýsa slíku	51, 347, 866,	912
Líkkrufning	62,	339

3. Blóðrannsóknir:

Bifreiðastjórar	690,	912
Blóðflokkar.		

4. Fiskveiðabrot:

Skólustjóri Stýrimannaskólans markar á sjóuppdrátt staðar- ákvarðanir	207, 561,	648
Sami maður lætur uppi álit um mælingar		379

5. Geðrannsóknir:

Læknar gefa álit um geðhagi manns og sakhæfi	310, 442,	912
---	-----------	-----

6. Eignarnámsmat.

Yfirmatsgerð til ákvörðunar á eignarnámsbótum þótti eigi reist á réttum lagasjónarmiðum. Sjá eignarnám. Hérð. taldi það eigi standa því í vegi, að dómur mæti bæturnar, og voru þær ákveðnar 50 þús. kr. Í dómi meirihluta Hæstaréttar þóttu annmarkar þessir leiða til þess, að nýtt mat ætti fram að fara og þá samkv. lögum nr. 11/1973, 2. gr. Var dómur ómerktur og málsmeðferð frá tilteknu þinghaldi að telja. Einn dómari taldi, að þar sem málssókn af hendi eigenda jarðar N væri gagnert reist á yfirmatsgerð, sem eigendur N væru óbundnir af, ætti að ómerkja dóm og málsmeðferð og vísa málinu frá héraðsdómi		811
---	--	-----

7. Þóknun matsmanna.

8. Örorka:

Tryggingalæknir metur örorku vegna líkamsmeiðsla	51, 347,	
	435, 708,	866

9. Öryggiseftirlit ríkisins:

Lætur í té álit sitt um orsakir slyss og umbúnaðar á slys- stað	51,	435
Starfsmaður öryggiseftirlits skýrir frá athugunum í sakadómi		708

10. Bifreiðaeftirlit ríkisins.

Framkvæmdar athuganir á bifreið, er lent hefur í bifreiða- slysi	62,	339
Skoðunargerð bifreiðaeftirlits		113

11. Lögreglumenn framkvæma athuganir á hemlaförum og gera vettvangsuppdrátt	62, 247, 339,	494
Lögreglumaður gerir uppdrátt af vettvangi		584
Lögreglumenn lýsa byssu og skotfærabelti	912 (932)	

12. Ýmsar mats- og skoðunargerðir:

Dómkvaddir matsmenn lýsa göllum á bifreið	113
Dómkvaddir matsmenn töldu sig ekki geta látið uppi álit á galla á bifreið, með því að ástand hennar á matstíma var allt annað en það var á þeim tíma, er matsbeiðni laut að	113
Matsmenn láta uppi álit á fjárverðmæti bifreiðar, sem hafði legið lengi úti, umhirðulít	113
Dómkvaddir menn meta verðmæti hrossa, er lemstruðust í bifreiðarslysi, svo að lóga varð þeim	247
Dómkvaddir matsmenn lýsa leka og raka í húsi og telja loft-ræstingu þaks hafa verið ófullnægjandi og að þessi hafi verið meginorsök leka. Matsmenn lýsa og ýmsum öðrum göllum á húsinu. Meta þeir hve kostnaðarsamar ýmsar úrbætur verði. Matsmenn töldu múrhúðun á þakbrúnum lausa á nokkrum stöðum, en tjáðu sig ekki um orsakir þessa. Gátu þeir ekki tjáð sig um nauðsyn viðgerðar né réttmæti tiltekinnar reikningsfjárhæðar	278
Þrír menn voru dómkvaddir samkv. úrskurði Hæstaréttar til að láta í té álitssgerð um öryggi mælingaraðferðar, er starfsmenn landhelgisgæzlu viðhöfðu í flugvél í tiltekið skipti	379
Tveir verkfræðingar, er dómkvaddir voru, létu uppi skoðunargerð á breytingum á vatnsrennslis í hver á jörðinni G, er staðhæft var að stöfuðu af borunum eftir heitu vatni á jörðinni F, og mátu til fjár tjón ábúenda á G, er stunduðu ylrækt, vegna minnkandi vatnsrennslis	390
Dómkvaddir matsmenn láta uppi álit á búnaði fræsivélar, er G slasaðist við, svo og um starfsaðstöðu við tiltekið verk og hættu á slysum við starf að vélinni almennt	435
Sýslumaður tilnefndi tvo menn til að skoða og lýsa vegi, sem nýlega var endurbýggður, og lýstu þeir ýmsu, sem athuga-vert var	584
Tveir skipstjórar, er dómkvaddir voru eftir uppsögu héraðsdóms, lýsa álit á því, hvort tiltekið skip, er hreppti vélarbilun við Færeyjar, hefði getað bjargast af sjálfs dáðum til Íslands með þeim búnaði, er var í skipi	667
Tveir múrarameistarar, sem dómkvaddir voru, mátu verk manns við viðgerð húss og töldu slíka galla á því, að honum bæri hvorki greiðsla fyrir vinnu né efni	803

Málflutningur. Sjá og Lögmannafélag Íslands, lögmenn. Munnlegur málflutningur í bótamáli vegna vinnuslyss fór fram 3. marz 1972, en héraðsdómur var kveðinn upp 23. maí s. á. Með þessum drætti á dómsuppsögu þótti héraðsdómari hafa freklega brotið gegn 191. gr. laga nr. 85/1936, enda var talið, að munnlegur málflutningur gæti eigi komið að því gagni,

- sem til er ætlað, þegar dómsuppsaga dregst svo lengi. Var hérð. ómerktur frá og með munnlegum málflutningi í þinghaldi 3. marz 1972, og var dómara boðið að taka mál til löglegrar meðferðar og dómsuppsögu að nýju. Málskostnaður fyrir Hæstarétti féll niður 157
- Munnlegur málflutningur í einkamáli fór fram 18. marz 1971, og var mál þá tekið til dóms. Hinn 14. júlí s. á. þingaði dómari í málinu að nýju, og er þá fært til bókar, „að mál sé nú endurupptekið til munnlegs málflutnings að nýju“. Segir í bókuninni, að lögmönnunum, sem sóttu þing, sé gefinn kostur á að flytja málið af nýju, „en þeir vísuðu til fyrri málflutnings og ítrekuðu gerðar dómkröfur og lögðu málið í dóm, enda taldi dómari ekki þörf á endurflutningi málsins sín vegna“. Dómur var kveðinn upp samdægurs. Samkvæmt þessu liðu tæpir 4 mánuðir frá munnlegum málflutningi, þar til dómur var upp kveðinn. Þessi dráttur var talinn freklegt brot á fyrirmæli 191. gr. laga nr. 85/1936, enda gat munnlegur málflutningur eigi komið að því gagni, sem til er ætlað, þegar dómsuppsaga dregst svo lengi. Var dómur ómerktur og málsmeðferð frá og með þinghaldi 18. marz 1971 og lagt fyrir dómara að taka mál upp til löglegrar meðferðar og dómsuppsögu. Málskostnaður var látinn falla niður 178
- Röskur hálfur fjórði mánuður leið frá munnlegum málflutningi í opinberu máli, unz héraðsdómur var kveðinn upp. Munnlegur málflutningur var eigi talinn koma að því gagni, sem til er ætlað, þegar svo langur tími líður frá flutningi máls til dómsuppsögu. Var þessi réttarfarsháttur talinn brot á 165. gr. laga nr. 82/1961, sbr. 191. gr. laga nr. 85/1936. Dómur var ómerktur og máli vísað heim til löglegrar meðferðar og dómsuppsögu að nýju 476
- S var dómarafulltrúi í H-kaupstað, þar sem framangreint mál var til rannsóknar og dómsuppsögu. Hann setti fram bótakröfu vegna J á hendur H, sem sakaður var um að hafa valdið J líkamsspjöllum. Hann árétaði þessa kröfu með bréfi til sakadóms. S var m. a. löggiltur til dómarastarfa. Þótti óviðeigandi, að dómarafulltrúi gegndi lögmannsstarfi með þessum hætti. Er S árétaði kröfu sína við sakadóm, höfðu tekið gildi reglur nr. 32/1971 um málflytjendastörf manna í opinberu starfi. Umsýsla S þótti ekki samrýmast þeim reglum 476

Málflutningsmenn. Sjá lögmenn.

Málflutningsþóknun. Sjá Lögmannafélag Íslands.

Málshöfðun.

E höfðaði mál í okt. 1970 gegn fjármálaráðherra f. h. ríkis-sjóðs samkv. ákvæðum XVIII. kafla laga nr. 82/1961 til heimtu bóta vegna handtöku og vistunar á geðveikrahæli árin 1962 og 1963 að óvilja E. Fallizt var á þá vörn fjármálaráðherra, að mál væri of seint höfðað, sbr. 157. gr. laga nr. 82/1961, nú laga nr. 73/1973

782

Málskostnaður. Sjá og ómaksbætur.

Dæmt, að 3. málsgr. 13. gr. laga nr. 57/1962 girði eigi fyrir, að áfrýja megi máli í heild, þótt eigi sé krafizt breytinga á öðru en ákvörðun um málskostnað

27

E höfðaði mál á hendur P. Meðan á málssókn stóð, framseldi hann K öll réttindi „fylgjandi stefnu og málshöfðun á hendur“ P, og skyldi K takast á hendur skyldur vegna máls-sóknar þessarar. Áður en P tók afstöðu til krafna um að-íljaskipti, er fram komu frá K, var háð dómþing í málinu. Sóttu hvorki E né K það þing. Mál var þá hafið að kröfu P, og var þeim E og K dæmt að greiða P málskostnað óskipt. Í dómi Hæstaréttar segir, að K hafi gerzt sóknar-aðili, áður en málið var hafið, sbr. 53. gr., 1. málsgr., laga nr. 85/1936. Bar því samkv. 180. gr., 1. málsgr., að dæma hann til greiðslu málskostnaðar. P hafði ekki fallið frá kröfu um málskostnað á hendur E. Var því rétt að dæma hann einnig til málskostnaðargreiðslu. Þeim E og K var dæmt skylt að greiða P málskostnað fyrir Hæstarétti óskipt

27

Meðsök. Sjá skaðabætur.*Merkjadómur.**Meiðyrði.**Miskabætur.* Sjá skaðabætur.*Nafnréttur.**Nágrenni.**Niðurfelling máls.* Sjá hafning máls og útivist aðilja.*Nytjastuldur.*

H fór inn í mannlausa íbúð og tók þar byssu og skotfærabelti S að ófrjálsu. Hélt hann síðan í bifreið að húsi í Breiðholts-byggð og skaut þar m. a. úr byssu gegnum hurð að íbúð. Elgi þótti sannað, að sá ásetningur hefði búið með H að

kasta eign sinni á skotvopn þetta eða skotfæri. S lýsti því á dómþingi, að hann gerði ekki „að sinni“ kröfur á hendur H fyrir innbrot hans, og töku á byssu og skotfærabelti. Samkvæmt því varð refsing eigi dæmd H fyrir brot á 259. gr., 2. málsg., alm. hgl., sbr. lög nr. 20/1956, 1. gr., með því að 4. málsg. 259. gr. áskilur, að refsikrafa komi fram frá þeim, sem misgert er við 912

Opinber mál. Sjá atvinnuréttindi, áfengislög, áfrýjun, ákæra, bifreiðar, birting laga og stjórnvaldaerinda, blóðrannsókn, botnvörpuveiðar, bókhald, brot gegn valdstjórninni, dóm- arar, fangelsi, farbann, ferðabann, fiskveiðabrot, fíknilyf, fjársvik, frávisun, frelsissvipting, fyrning, gagnaöflun, geð- rannsókn, geðsjúkrahús, gæzlufangar, gæzluvarðhald, hand- taka, heimvísun, hlutdeild, itrekun, kærumál, landhelgis- brot, landvist, líkamsáverkar, loftför, lækna, löggæzlu- menn, lögsaga, manndráp, mat og skoðun, nágrenni, nytja- stuldur, ómerking, ómerking ummæla, óréttmætir verzlun- arhættir, prentréttur, rangur framburður fyrir dómi, refs- ingar, sakaruppgjöf, sáttir, skattsvik, skilorðsbundnir dóm- ar, skírlífisbrot, skjalafals, tékkamisferli, tilraun, togveið- ar, tolllagabrot, umferðarlög, verðlagsbrot, verjandi í opin- beru máli, þjófnaður, ærumeiðingar, ölvun.

Opinberir starfsmenn.

Sjá til athugunar frávíkingur úr starfi 164

Opinberir styrkir.

Ómaksbætur.

Áfrýjandi sótti eigi dómþing í Hæstarétti. Honum var dæmt að greiða stefnda 4.000 kr. ómaksbætur eftir kröfu stefnda .. 47
Ómaksbætur dæmdar 3.000 kr. vegna hliðstæðra málsatvika í tveimur dómum 206
Ómaksbætur dæmdar kr. 3.000 vegna hliðstæðra málsatvika .. 269
Ómaksbætur dæmdar 5.000 kr. vegna hliðstæðra málsatvika .. 417
Málssókn féll niður vegna útivistar áfrýjanda. Stefnda, sem sótti þing, dæmdar 7.000 kr. í málskostnað 1012

Ómerking.

A. Einkamál.

Í fébótamáli út af slysi, er varð þegar verið var að losa vörpu úr skrófu skips, lögðu héraðsdómendur til grundvallar, að kastblökk hafi verið tiltækileg um borð í bátnum. Sam- kvæmt framburði skipstjóra, sem kom eigi fyrir dóm, fyrr en eftir uppsögu héraðsdóms, var slík blökk eigi í bát- num. Tæki þetta og annar blakkarbúnaður skiptu miklu

- máli við mat á réttum vinnubrögðum um borð í skipinu við framangreint verkefni. Eigi var leitt í ljós, hvort hægt hafi verið „að nota spil trollvindunnar“, eins og segir í héraðsdómi. Ýmis önnur atriði voru og vanprófuð. Gagnaöflun þótti mjög áfátt, og var héraðsdómur og málsmeðferð ómerkt frá tilteknu þinghaldi að telja 3
- S höfðaði mál til bóta fyrir handtöku og reisti kröfur á ákvæðum XVIII. kafla laga nr. 82/1961. Var sú málssóknarleið valin, sem greinir í 3. tölul. 154. gr. laganna. Í þessari grein er mælt fyrir um, að stefna skuli „saksóknara ... fyrir hönd ríkisvaldsins til að gæta réttar þess“. S stefndi fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, en ekki jafnframt saksóknara, svo sem skýlaust er boðið í þessu ákvæði. Vegna þessa annmarka var hérð. ómerktur og málinu vísað frá héraðsdómi 74
- Munnlegur málflutningur í skaðabótamáli vegna vinnuslyss fór fram 3. marz 1972, en dómur var upp kveðinn 23. maí s. á. Með þessum drætti á dómsuppsögu þótti héraðsdómari hafa freklega brotið fyrirmæli 191. gr. laga nr. 85/1936, „enda getur munnlegur málflutningur eigi komið að því gagni, sem til er ætlað, þá er dómsuppsaga dregst svo lengi“. Héraðsdómur var ómerktur frá og með þinghaldi 3. marz 1972, er málflutningur fór fram 157
- Tæpir 4 mánuðir liðu frá munnlegum málflutningi, þar til dómur var upp kveðinn. Þetta var talið freklegt brot á 191. gr. laga nr. 85/1936. Héraðsdómur var ómerktur og málsmeðferð frá og með því þinghaldi, er munnlegur málflutningur fór fram 178
- Ó pantaði vörur hjá frönsku fyrirtæki, C. Komu vörurnar hingað til lands fyrra hluta árs 1967. Skjöl varðandi vörusendinguna voru send til Landsbankaútibúsins A og skyldu greiðast þar gegn afhendingu heimildarskjala. Í ágúst 1967 brann vöruskáli sá, sem vörur þessar voru geymdar í. Í máli C á hendur Ó til heimtu á kaupverði vara og kostnaði var sú vörn uppi af hálfu Ó, að af hendi C hefði verið hlutazt til um að Landsbankaútibúið A aflaði brunatjónsvottorðs fyrir vörurnar eftir brunann. Hafi Eimskipafélaginu, sem flutti vörurnar, verið afhent annað frumrit farmskirteinis gegn afhendingu brunatjónsvottorðs. Brunatjónsvottorð ásamt hinu frumriti farmskirteinis og vöruskjölum hafi síðan verið sent viðskiptabanka C í Frakklandi í því skyni að C fengi greiddar váttryggingarbætur hjá váttryggingarfélagi því, sem váttryggt hafði vörurnar sjótryggingu. Þessar ráðstafanir kvað Ó hafa komið í veg fyrir, að hann gæti heimt váttryggingarbætur fyrir vörurnar og að hann gæti greitt andvirði þeirra. C hafði eigi gefið skýrslur í málinu,

- m. a. um sendingu farmskírteinis og brunatjónsvottorðs til Frakklands. Einnig þótti skorta skýrslu C um það, hvort og þá hverjar orðsendingar hefðu farið á milli aðilja af þessu tilefni og hverjar ráðstafanir C gerði til að innheimta kaupverð vöru hjá Ó. Af hendi Ó komu og eigi fram glöggar skýrslur um, hvort C hefði átt bréfaskipti við hann um mál þetta á árinu 1967 eða síðar o. fl. Þar sem gagnaöflun og reifun var svo áfátt, var mál ómerkt frá og með tilteknu þinghaldi og vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar að nýju. Fjárnámsgerð var úr gildi felld. . . 215
- Í máli Þ gegn G út af samningi um lóðarréttindi í kaupstað reisti G kröfu sína um sýknu á því m. a., að riftunarkrafa Þ, sem uppi var höfð í málinu, væri of seint fram komin. Þessa málsástæðu bar dómara að taka sérstaklega til rökstuddrar úrlausnar samkv. 193. gr. laga nr. 85/1936. Héraðsdómari gætti þessa ekki, og þótti því ekki verða hjá því komizt að ómerkja héraðsdóm og vísa málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar. Einn dómari í Hæstarétti taldi, að rétt væri að dæma um þessa málsástæðu, þótt dómari hefði ekki tekið beina afstöðu til hennar, en hann hafði getið þessarar sýknuástæðu í dómi sínum 254
- Í máli G gegn K út af launum, sem G taldi sér vangoldin úr hendi K, útgerðarfyrirtækis, kom skipshafnarskrá á skipi því, er G var á, ekki fram, fyrr en við rekstur máls í Hæstarétti. Sagði þar, að fara skyldi um kaup og kjör G samkv. samningum viðkomandi stéttarfélaga. Enn fremur voru þar lagðir fram þeir samningar, sem aðiljar voru sammála um, að hér ættu við. Þessi gögn áttu að réttu lagi að koma fyrir héraðsdómendur til úrlausnar. Vegna þess hve gagnaöflun og málflutningi var áfátt í héraði, bar að ómerkja málsmeðferð alla þar og héraðsdóm og vísa málinu frá héraðsdómi. Málskostnaður var lagður á G 262
- K höfðaði mál gegn skiptaráðandanum á Akranesi f. h. dánarbús M. Lýsti K M föður að barni, er hún ól, og krafðist þess að fá greiðslur meðlaga úr búinu til 16 ára aldurs barns, fæðingarstyrk og almannatryggingagjöld það ár, sem barn fæddist, allt samkv. yfirvaldsúrskurði. H, fulltrúi bæjarfógetans, sem jafnframt er skiptaráðandi, rannsakaði mál þetta og kvað upp í því dóm á ábyrgð héraðsdómara, sem var fyrirsvarsmaður annars aðilja málsins. Var þetta talið riða í bága við 1. tl. 36. gr., sbr. 3. málsg. 37. gr. laga nr. 85/1936, og bar héraðsdómara af sjálfsdáðum að víkja úr dómarasæti. Var héraðsdómur ómerktur og málinu vísað heim til löglegrar meðferðar og dómsuppsögu 373
- Héraðsdómur vísaði aðalkröfu stefnanda frá dómi, en lagði

- síðan efnisdóm á varakröfu hans. Þetta var talið andstætt 108. gr. laga nr. 85/1936, er býður að taka til úrlausnar frá-
vísunaratriði, áður en til efnisdóms komi, svo að aðiljum
vinnist færi á að skjóta frávísunardómi sérstaklega til
Hæstaréttar, áður en dómur er lagður á efni máls. Dómur-
inn var ómerktur 418
- Eigendur jarðarinnar N heimtu eignarnámsbætur úr hendi V
í dómsmáli og reistu kröfur sínar á tiltekinni yfirmatsgerð
samkv. lögum nr. 61/1917. Dæmt var í hérð. og hrd., að
yfirmatsgerð væri reist á röngum sjónarmiðum og væru
eigendur N óbundnir af henni. Hérð. taldi allt að einu fært
að meta N bætur, 50.000 kr. Meirihluti Hæstaréttar taldi, að
nýtt mat ætti fram að fara samkv. lögum nr. 11/1973, 2.
gr., og var hérð. ómerktur og málsmeðferð frá tilteknu
þinghaldi að telja. Einn dómari í Hæstarétti vildi ómerkja
héraðsdóm og málsmeðferð og vísa máli frá héraðsdómi .. 811
- Mál út af söluandvirði báts, sem seldur var til Á h/f fyrir milli-
göngu Sv., var höfðað af hendi K o. fl., sem töldu sig selj-
anda bátsins, gegn Sv og St h/f, er hafði selt þeim bát
þenna. Grundvöllur kröfugerðar stefnenda var óljós og af-
staða þeirra m. a. hvarflandi til gildis kaupsamnings milli
þeirra og St h/f o. fl. Óglöggt var og, hvort eða að hverju
marki St hefði hlotið fé það, er málssóknin laut að. Málið
þótti svo mjög vanreifað, að dómur var ómerktur og máli
vísað frá héraðsdómi 846
- Í stefnueftirriti í áskorunarmáli, er stefndi fékk, sagði, að málið
verði þingfest „þriðjudaginn 27. janúar 1972“, en stefnan var
birt 29. des. 1972. Þar sem stefnueftirriti þessu var svo áfátt,
fullnægði það ekki ákvæðum 3. málsg. 96. gr. laga nr. 85/
1936, sbr. 7. gr. laga nr. 49/1968. Var dómsathöfn ómerkt og
máli vísað frá dómi 885
- K og Y afsöluðu S lóð undir salthús árið 1968. Krafðist S í
málssókn gegn þeim bóta vegna vanefnda, er stöfuðu af
því, að við grunngröft á lóð kom í ljós olíuleiðsla, sem
flytja þurfti og bakaði S ærinn kostnað. Í sama máli sótti
S fjármála- og utanríkisráðherra f. h. ríkissjóðs til bóta
vegna þess að varnarlið Bandaríkjanna hafi á sínum tíma
lagt olíuleiðslu þessa án heimildar þáverandi eiganda hinnar
seldu lóðar, og var vísað til 2. gr. laga nr. 110/1951. S stefndi
til varnaraðildar m. a. þremur nafngreindum mönnum „f.
h. landeigenda Ytri-Njarðvíkurhverfis með Vatnsnesi“. Að
öðru leyti voru málsaðiljar þessir ekki nafngreindir, svo
sem þó er boðið í 88. gr. laga nr. 85/1936. Undir rekstri
málsins hefur eigi komið fram, hverjir þessir landeigendur
sáu né er bent á félagssamtök þeirra, sem gætu verið til
varnaraðildar og þar sem fyrrgreindir þrír menn gætu

verið til fyrirvars. Lögmaður Y fyrir Hæstarétti reit á stefnu vottorð um birtingu f. h. stefndu. Varð eigi ráðið, hvort þeir landeigendur, sem eigi voru nafngreindir, hafi fengið vitneskju um málssókn. Þá voru kröfur S á hendur K og Y annars vegar og fjármála- og utanríkisráðherra f. h. ríkissjóðs hins vegar eigi þannig vaxnar, að þær mætti sækja í einu máli, sbr. 47. gr. laga nr. 85/1936. Enn var reifun máls talið áfátt. Ómerking og máli vísað frá héraðsdómi. Málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti féll niður 984

Skiptaréttur úrskurðaði í fyrsta lagi, að dánarbætur, sem vátryggingarfélag greiddi skiptaráðanda vegna andláts K, skyldi ekki renna í bú K, en foreldrar hans, Ó og T, kölluðu til fjár þessa. Ó og T kröfðust bæði staðfestingar á þessu ákvæði fyrir Hæstarétti, og var það staðfest. Í öðru lagi úrskurðaði skiptaréttur, að fé þetta skyldi skiptast að jöfnu milli Ó og T. Samkv. framansögðu rann fé þetta ekki til búsin, og bar þá ekki undir skiptarétt að úrskurða þennan ágreining. Var ákvæði skiptaréttar um þetta atriði ómerkt og málinu vísað frá skiptarétti 1037

B. Opinber mál.

H var saksóttur fyrir brot á 218. gr. alm. hgl. Fór fram munnl. málflutningur 10. maí 1972, sbr. 1. málsg. 1. tl. 130. gr. laga nr. 82/1961., og lögðu saksóknari og verjandi þá málið í dóm. Nokkrum dögum síðar var tekin skýrsla af vitni. 20. ágúst s. á. þingaði dómari og dómtók málið, og lét þess getið, að hvorki saksóknari né verjandi óskuðu eftir frekari málflutningi, þótt vitni þetta hefði verið yfirheyrt. Dómur var upp kveðinn 29. ágúst 1972. Röskur hálfur fjórði mánuður leið frá því, að munnlegur málflutningur fór fram í málinu, unz dómur var kveðinn upp. Munnlegur málflutningur var eigi talinn koma að þeim notum, sem til er ætlað, þegar svona langur tími líður frá flutningi máls til dómsuppsögu. Þessi réttarfarsháttur var talinn brýnt brot á 165. gr. laga nr. 82/1961, sbr. 191. gr. laga nr. 85/1936. Dómurinn var ómerktur og málinu vísað heim til löglegrar meðferðar og dómsuppsögu. Ríkissjóði var dæmt að greiða allan kostnað við áfrýjun málsins 476

Ómerking ummæla.

Óréttmætir verzlunarhættir.

Sjá vörumerki 469

Prentaréttur.

Prestar.

Rangur framburður fyrir dómi.

Snemma morguns komu lögreglumenn að bifreið, sem ekið hafði verið út af Suðurlandsvegi við Þrengslaveg. Í bifreiðinni svaf E í framsæti, en B í aftursæti. Töldu þeir þriðja mann hafa ekið bifreið, en gátu enga grein gert fyrir manni þessum. Í bifreið fundust tvær flöskur af ótollafgreiddu vodka og ein tóm, svo og nokkrar tómar Tuborg bjórflöskur. Nokkru síðar var þeim E og B tekið blóð, og reyndist 0.76‰ alkóhólmagn í blóðsýni, er tekið var úr E, og 0.8‰ í blóðsýni úr B. Fyrir rannsóknarlögreglu og síðar í dómi skýrði B svo frá, að hann hefði ekið bifreið E frá Reykjavík að Ölfusá daginn áður, en þar höfðu þeir E og B verið að veiðum. B kvað S hafa ekið bifreið frá veiðistað að Selfossi, en E hefði fengið einhvern pilt til að aka bifreið þaðan að Flúðum og síðan áleiðis til Reykjavíkur. E skýrði á sama hátt frá fyrir rannsóknarlögreglu og í dómi. S staðhæfði fyrir dómi, að B hafi ekið bifreið E frá Reykjavík að veiðistað í Ölfusá, en hann kvaðst ekki hafa ekið bifreið þaðan að Selfossi. Daginn eftir að S var yfirheyrður, skýrðu þeir E og B enn frá á sama hátt, en voru þá úrskurðaðir í gæzluvarðhald. Þremur dögum síðar breytti E framburði sínum svo, að piltur sá, sem hefði ekið bifreið að Flúðum og frá, hefði einnig ekið frá veiðistað við Ölfusá að Selfossi. Næsta dag kom svo S fyrir dóm. Skýrði hann nú svo frá, að E hefði ekið bifreiðinni frá Reykjavík að veiðistað við Ölfusá, en ekki B, og þeir allir neytt áfengis á leiðinni. S kvað E hafa beðið sig að leyna því, að E hefði ekið bifreiðinni og að hann hafi neytt áfengis við akstur. B skýrði tveimur dögum síðar svo frá, að E hefði ekið bifreiðinni að Ölfusá frá Reykjavík og hefðu þeir allir þrír þá neytt áfengis. Um kvöldið hefði bróðir E, G, ekið bifreiðinni áleiðis frá veiðistað að Flúðum og aftur að Selfossi. Kvaðst B hafa borið rangt að ósk E og vegna þess að hann hefði óttast að hann yrði talinn hlutdeildarmaður í broti E og G, en þeir voru sviptir ökuleyfi, þegar þetta gerðist. Hefðu þeir þrír, E, B og S sammælt um rangan framburð. Að svo vöxnu viðurkenndi E að hafa ekið bifreiðinni að Ölfusá og neytt þá áfengis. Hefði hann síðan beðið G að aka bifreið að Flúðum og til Selfoss aftur, en þar hefði þeim orðið sundurorða og hefði E ekið bifreið áleiðis til Reykjavíkur allt þangað til að hún fór út af vegi. E var refsað samkv. 1. málsg. 142. gr., sbr. 1. málsg. 22. gr. hgl., og svo fyrir ölvunarakstur o. fl. B og S var refsað samkv. 1. málsg. 142. gr. hgl. Refs.: E fang. 4 mánuði og 3.000 kr. sekt (brot á áfengislögum); B fang. 3 mánuði; S fang. 3 mán., skilorðsbundið til tveggja ára

Rannsókn opinberra mála.

- Fundið að því í hrd., að rannsókn máls út af bifreiðaslysi hafi eigi verið jafn rækileg og skyldi, þ. á m. var eigi reynt að leiða í ljós, hvert för reiðhjólamanns, sem slasaðist, var heitið. Löggæzlumenn, sem könnuðu vettvang, komu eigi fyrir dóm, m. a. í því skyni að skýra frá athugunum sínum á vettvangi 62
- Starfsmenn Landhelgisgæzlunnar flugu í flugvél yfir bát A og gerðu staðarákvarðanir. Var A síðan kærður fyrir fiskveiðibrot í landhelgi. Í hrd. var það talið athugavert, að starfsmennirnir gerðu bátsverjum eigi viðvart, meðan mælingar til staðarákvörðunar fóru fram 379
- Í máli út af fiskveiðabroti segir, að rannsókn þess hafi eigi verið svo vönduð sem skyldi. Þá er bent á, að skipstjórnarmenn á varðskipi hafi eigi verið prófaðir um veiðiaðgerðir og atferli ákærða á þeim tíma er ákæra lýtur að og eigi hafi farið fram samprófun ákærða og skipstjórnarmanna um þetta efni 561
- Í hrd. var það talið aðfinnsluvert, að úr hófi hafi dregizt að hefja rannsókn máls út af kæru um þjófnað í íbúðarhúsi. Þá var rannsókninni hvorki haldið áfram með nægilegum hraða né var hún svo vönduð sem rétt var 684

Refsheimildir og beiting þeirra. Sjá og lög, lögskýring.

- H var refsað samkv. 211., sbr. 20. gr., alm. hgl. fyrir ofríkisverk við E og son hennar, Þ, en hann skaut úr byssu inn um hurð á íbúð E, og særði E og Þ. Fyrir þetta atferli varð honum ekki jafnframt refsað fyrir brot á 217. gr. og 220. gr., 4. málsg. H ruddist inn í aðra íbúð í húsi þessu og beindi byssu að S. HJ, sem þar var staddur, tók um byssuhlaupið og beindi byssu niður á við. Hljóp skot þá úr byssunni og í fót HJ. Varð að nema burt fót HJ með skurðaðgerð fyrir ofan hné. Fyrir atferlið í þessari íbúð var H refsað samkv. 219. gr. og 220. gr., 4. málsg., alm. hgl., en hann var sýknaður af ákæru fyrir brot á 211., sbr. 20. gr. sömu laga 912
- H sætti refsidómi í Danmörku fyrir brot á d. hgl., sem samsvöruðu 226. gr. og 233. gr. í alm. hgl. nr. 19/1940. Sá dómur var skilorðsbundinn. Var hann lagður til grundvallar við refsíákvörðun svo sem ísl. dómur væri, en sýnt þótti, að H hefði rofið skilorð samkv. dómi þessum, og var refsað m. a. með vísan til 60. og 77. gr. alm. hgl., svo og til þeirra ákvæða í ísl. hgl., er samsvöruðu hinum dönsku 912

Refsingar.

Banaslys af völdum bifreiðar. Bifreiðarstjóra dæmnd 6.000 kr.

	Bls.
sekt, sviptur ökuleyfi 6 mánuði	62
Hliðstætt sakarefni. Dæmd 5.000 kr. sekt, svipting ökuleyfis 6 mánuði	339
Bifreiðarstjóra dæmd 3.000 kr. sekt og svipting ökuleyfis í 1 mánuð vegna aksturs á óhóflegum hraða	69
Manni dæmt 12 mánaða fangelsi skilorðsbundið vegna margra þjófnaðarbrota	310
Manni dæmt 12 mánaða fangelsi vegna fjádráttar, fjársvika og skjalafölsunar	442
2 mönnum dæmd refsing samkv. 210. gr. alm. hgl. vegna útgáfu klámmynda, refsíákvörðun frestað skilorðsbundið	452
Skipstjóra dæmd 40.000 kr. sekt fyrir ólöglegan umbúnað veiðarfæra	561
Skipstjórum dæmd 60.000 kr. sekt fyrir fiskveiðabrot	207, 648
Manni dæmt 6 mánaða fangelsi fyrir þjófnað	684
Manni var dæmt 6 mánaða fangelsi og 3.000 kr. sekt fyrir að hvetja tvo menn til rangs framburðar fyrir lögreglu og dómi, svo og vegna ölvunaraksturs og vörzlu ótollafgreidds áfengis	690
2 mönnum var dæmt þriggja mánaða fangelsi vegna rangs framburðar í dómi, og var refsing annars skilorðsbundin, en hins óskilorðsbundin	690
Manni var dæmt 8 ára fangelsi fyrir brot á 211., sbr. 20. gr. alm. hgl., 219. gr., 4. málsg. 220. gr., og vegna brota samkv. 226. og 233. gr. (skilorðsrof samkv. dönskum refsidómi), svo og vegna ölvunaraksturs. Sviptur ökuleyfi ævilangt	912
Einstakar refsitögundir og önnur viðurlög:	
a. Sekt dæmd án vararefsingar.	
b. Sekt dæmd auk refsivistar	690
c. Sekt dæmd og varðhald sem vararefsing:	
Fjárhæð sektar kr. 3.000. Varðhald 2 dagar	69
Fjárhæð sektar kr. 5.000. Varðhald 5 dagar	339
Fjárhæð sektar kr. 6.000. Varðhald 5 dagar	62
Fjárhæð sektar kr. 40.000. Varðhald 20 dagar	561
Fjárhæð sektar kr. 60.000. Varðhald 20 dagar	207, 648
d. Skilorðsdómar	310, 452, 690
e. Varðhald dæmt.	
f. Fangelsi dæmt	310, 442, 684, 690, 912
g. Eignarupptaka dæmd	207, 561, 648
h. Svipting verzlunarleyfis dæmd.	
i. Svipting ökuleyfis dæmd	62, 69, 339, 912
j. Ömerking ummæla.	

Refsivist og sektir.

E var dæmd refsing samkv. 142., sbr. 1. málsg. 22. gr. hgl., og m. a. samkv. 2., sbr. 3. málsg. 25. gr., sbr. 80. gr. um-

ferðarlaga nr. 40/1968 og 1. málsg. 24. gr., sbr. 45. gr.
áfengislaga og 1. málsg. 17. gr., sbr. 2. tl. 33. gr. sömu
laga (handhöfn ótollafgreidds áfengis). Refs.: 4 mán. fang-
elsi, 3.000 kr. sekt 690

Réttarfar. Sjá aðfarargerðir, aðför, aðgerðarleysi, aðild, aðild-
areiður, áfrýjun, áfrýjunarfrestur, áfrýjunarleyfi, ákæra,
dómarar, dómhæfi kröfu, dómstólar, endurrit skjala, endur-
upptaka máls, félagsdómur, fjárnám, fógetagerðir, frávísun,
frestir, fyrning, gagnaöflun, gerðardómur, gjafsókn, gjaf-
vörn, hafning máls, heimvísun, innsetningargerð, kyrrsetn-
ing, kærufrestur, kærumál, lög, lögskýring, lögbann, lög-
hald, löggæzlumenn, lögsaga, lögtak, málflytjendur, mál-
flutningur, málshöfðunarfrestur, málskostnaður, niðurfell-
ing máls, ómaksbætur, ómerking, réttarfarsvítur, sáttir,
sératkvæði, stefna, stefnubirting, tómlæti, úrskurður, út-
burðarmál, útivist aðilja, vanreifun, varnarþing, venju-
réttur, vitni, þingsókn, þingvottar.

Réttarfarsannmarkar og vítur.

Sjá og dómarar, lögmenn.

- Dómari lagði fram skjal, sem honum barst frá lögmanni stefn-
anda eftir dómtöku máls og eigi var kynnt stefnda. Þá var
í dóminum vísað til bréfs, er dómara barst frá öðrum varn-
araðilja máls, og hafði það hvorki verið lagt fram í málinu
né kynnt stefnanda. Þótti þetta mjög aðfinnsluvert 27
- Dráttur varð við gagnaöflun í máli, og þótti hann vítaverður .. 27
- Aðfinnsluvert var, að til rökstuðnings gæzluvarðhaldi var í úr-
skurði um það efni vísað að nokkru til forsendna í fyrri
gæzluvarðshaldsúrskurði yfir varnaraðila 33
- Skuldamál var höfðað í des. 1964. Lögmenn aðilja höfðu sam-
eiginlega fresti og framhaldsfresti um nærfellt tveggja ára
skeið, unz þeir lýstu gagnaöflun lokið 7. marz 1967. Ekkert
var síðan aðhafzt í málinu fyrr en 14. sept. 1970, en þá var
það tekið fyrir á bæjarþinginu og hafizt handa um gagna-
öflun að nýju. Var málið síðan tekið fyrir nokkrum sinnum,
unz það var flutt 21. des. 1970, og dómur uppkveðinn 11.
jan. 1971. Voru héraðsdómari og þeir tveir lögmenn, sem
fluttu málið, víttir fyrir þann óhæfilega drátt, sem varð á
málinu 143
- Að því var fundið, að lögmaður viðhafði óþinglegt orðbragð um
héraðsdómara í málinu í greinargerð fyrir Hæstarétti 231
- Fundið var að því, að hérð., sem fjallaði um ágreiningsatriði
í uppboðsrétti, nefndi úrlausn sína ranglega dóm í stað úr-
skurðar 234
- Óhæfilegur dráttur varð á rekstri einkamáls. Eftir að greinar-

gerð stefnda kom fram, voru aðiljum veittir frestir í nálega 2 ár án þess að sakargögn væru lögð fram. Síðar var tekin dómskýrsla af stefnanda og eitt vitni kom fyrir dóm. Hvíldi málið nú í rösk 2 ár, þar sem frestir voru veittir, en engin gögn lögð fram. Að svo búnu var því lýst á dómþingi, að gagnaöflun væri lokið. Var málinu frestað til munnlegs málflutnings, er fram fór 9 mánuðum síðar, en þá var lagt fram endurrit af dómi sakadóms, er varðaði sakarefnið. Dráttur þótti ekki sízt stafa af vinnubrögðum lögmanns stefnanda í héraði. Seinagangur þessi þótti í heild sinni aðfinnsluverður, og var hann talinn brýnt brot á lögum nr. 85/1936	240
Fundið var að því í barnsfaðernismáli, að óhæfilegur dráttur hafi orðið á rekstri þess	373
Fundið var að því í máli, að óhæfilegur dráttur hafi orðið á rekstri þess, en það fjallaði um bætur vegna vinnuslyss ..	435
Fundið var að því, að dómarafulltrúi setti fram fjárkröfu vegna J, sem varð fyrir líkamsmeiðslum af völdum H, en mál H var til rannsóknar við embætti það, er S starfaði við. S áréttaði kröfu í bréfi til sakadóms sama embættis. Þegar það gerðist, höfðu tekið gildi reglur nr. 32/1971 um málflytjendastörf manna í opinberu starfi. Umsýsla S var eigi talin samrýmast þeim reglum	476
Sagt í hrd., að mál hafi verið kært ófyrirsynju	656
Óparfa dráttur í máli var víttur. Í sama máli þótti athugavert, að í héraðsdómi voru tekin upp nær orðrétt flest gögn málsins án úrvinnslu, andstætt ákvæðum 193. gr. laga nr. 85/1936	708
Það þótti aðfinnsluvert, að lögmaður hafði ekki unnið að ágrípsgerð, svo sem honum bar	1015
Sagt í hrd., að mjög hafi skort á skýrleik í málflutningi lögmannna aðilja	1037
Ó, héraðsdómari í Kópavogi, kvað upp skiptaréttarúrskurð. Í Hæstarétti var bæjarfógetanum þar í kaupstað stefnt fyrir Hæstarétt, en eigi Ó, svo sem rétt hefði verið samkv. 1. gr. laga nr. 19/1885. Þótti það athugavert	1037

Réttargæsla.

Vátryggingarfélagi bifreiðar var stefnt til réttargæzlu í bóta máli gegn eiganda bifreiðar	240, 247
Í bótamáli vegna líkamstjóns af völdum vélgröfu var vátryggjanda stefnt til réttargæzlu	347
Í björgunarmáli var vátryggjanda skips þess, sem bjargað var, stefnt til réttargæzlu	667
Í bótamáli vegna slyss, er varð í lest skips við affermingu þess, var vátryggjanda skips stefnt til réttargæzlu	708

Bótakrafa manns vegna handtöku og vistunar að óvilja hans á geðveikrahæli var reist á XVIII. kafla laga nr. 82/1961. Var fjármálaráðherra stefnt f. h. ríkissjóðs, en saksóknara ríkisins til réttargæzlu. Ekki þótti þó ástæða til frávísunar máls frá héraðsdómi, eins og því var háttað, en niðurstaða var sú, að það var of seint höfðað, sbr. 157. gr. nefndra laga (sjá hins vegar bls. 74 í dómasafni)	782
Í framangreindu máli var m. a. ýmsum embættismönnum stefnt til réttargæzlu í héraði	782

Riftun.

Sjá kaup og sala	113
------------------------	-----

Ritfrelsi.

Ríkisstarfsmenn. Sjá opinberir starfsmenn.

Sakaraðiljar.

S stefndi til varnaraðildar í máli þremur nafngreindum mönnum „f. h. landeigenda Ytri-Njarðvíkurhverfis með Vatnsnesi“. Að öðru leyti voru málsaðilar eigi nafngreindir í stefnu, svo sem þó er boðið í 88. gr. laga nr. 85/1936. Undir rekstri málsins kom og eigi fram, hverjir þessir landeigendur væru og ekki var því haldið fram, að þeir hafi stofnað með sér félag, sem fara megi með varnaraðild þeirra vegna og þar sem áðurgreindir þrír menn séu í fyrirsvari. Stefnubirting fór fram þann veg, að lögmaður stefndu ritaði á stefnu f. h. þeirra. Varð eigi ráðið af gögnum máls, hvort þeir landeigendur, sem eigi voru nafngreindir í stefnu, hafi fengið vitneskju um málssóknina. Ýmsir aðrir annmarkar voru á málalífbúnaði, og var dómur ómerktur og máli vísað frá héraðsdómi	984
--	-----

Sakarefni.

Á sótti í okt. 1970 um leyfi til borgarstjórans í Rvík til þess að halda hund af ísl. fjárhundakyni á heimili sínu í Reykjavík. Borgarstjóri synjaði umsókn með vísan til reglugerðar um hundahald og heilbrigðissamþykktar. Umsókn var síðar tvívegis synjað. Á höfðaði þá mál gegn borgarstjóra f. h. borgarstjórnar og heilbrigðis- og dómsmálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Krafðist hann þess, að ógild yrði dæmd synjun borgarstjórans í tilteknu bréfi hans til sín um leyfi til að halda hund á heimili sínu. Hérd. taldi umsókn Á eigi hafa staðið í tengslum við ákveðinn hund og að eigi væri gerð viðhlitandi grein fyrir áformum Á um hundahald. Til málssóknar væri stofnað almennt í því skyni

að fá úrlausn um gildi tiltekinna ákvæða í reglugerðum og samþykktum, er vörðuðu hundahald í Rvík. Bryti hún, eins og hún væri úr garði gerð, í bága við 67. gr. laga nr. 85/1936 „og þær almennu reglur réttarfarsins, sem hér eiga við“. Var málinu vísað frá dómi. Í hrd. var talið, að máls-efnið væri nægilega sérgreint, og væri ákvæði 67. gr. eigi því til fyrirstöðu, að Á væri rétt að fá úrlausn dómstóla um þá kröfu sína, að ógild verði metin synjun borgarstjóra í tilteknu bréfi hans um leyfi til handa Á að halda hund í Rvík, svo sem að framan greinir. Frávísunardómur var því felldur úr gildi

601

Sakarefni skipt.

Í bótamáli bifreiðareiganda gegn samgöngumálaráðherra og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs vegna þess að bifreið stefnanda valt niður af nýendurbyggðum vegi, var sakarefni skipt, sbr. 5. málsg. 71. gr. laga nr. 85/1936, og fjallað um bótaskylduna eina

584

Sakaukastefna.

Aðilja var stefnt inn í mál með sakaukastefnu

93

Sakauki.

Með dómi sakadóms 8. ágúst 1972 var G dæmd refsing fyrir fjárdrátt, er hann framdi 24. júlí 1971 og fyrir skjala-fölsun, sem hann framdi 26. júlí s. á. Var refsing ákveðin eins árs fangelsi. Í dómi sakadóms 16. október 1972 var G enn dæmdur fyrir fjársvik, sem framin voru í júlí 1971. Í síðara dómi var G dæmdur sakauki samkv. 78. gr. hgl. og refsing dæmd 60 daga fangelsi. Í Hæstarétti voru bæði þessi mál sameinuð og heildarrefsing dæmd með vísan til 77. gr. hgl. Refs.: 12 mán. fang.

442

Sakaruppgjöf.

Sakhæfi.

Í opinberu máli gegn G, sem sekur reyndist um brot á 155., 247. og 248. gr. alm. hgl., voru lagðar fram álitserðir tveggja sérfræðinga í geðsjúkdómum um sakhæfi hans. Annar lækknirinn taldi hann geðveilan, en sakhæfan. Hinn kvað G ekki vera geðveikan né andlega vanþroska. Hann væri afbrigðilegur persónuleiki með gallaða skapgerð. Læknirinn taldi hann sakhæfan. G var dæmd refsing, 12 mánaða fangelsi

442

H reyndist sekur um brot á 211., sbr. 20. gr. alm. hgl., 219. gr. og 4. málsg. 220. gr., svo og ölvun við akstur o. fl. Geð-

sjúkdómalæknir, sem rannsakaði H, taldi hann hvorki geð-
veikan né fávita, heldur geðvilltan mann. H var talinn
sakhæfur, og leysti áfengisneyzla hans hann eigi undan
refsingu, sbr. 17. gr. alm. hgl. 912

Samaðild.

Frávísunardómi héraðsdómara, þar sem vísað var til 46. gr.

laga nr. 85/1936 var hrundið. Sjá kærúmál, einkamál 12

Kaupfélagið K stóð höllum fæti fjárhagslega. K starfrækti inn-
lánsdeild. Forráðamenn K sömdu svo við sparisjóð S í
nóv. 1969, að S yfirtæki innstæður innlánsdeildar K, að
upphæð 7.832 millj. kr. og skuldbindi sig til að greiða inn-
stæðueigendum það fé eða ávaxta það hjá sér. K greiddi
innlánsfé með því að afhenda S veðskuldabréf að fjárhæð
6.5 millj. kr., en eftirstöðvar, 1.332 millj. kr., skyldu greið-
ast úr bindireikningi K hjá Seðlabanka Íslands og inn á
bindireikning S við sömu stofnun. Á veðskuldabréfið var
rituð sjálfsskuldarábyrgð forráðamanna SÍS. Bú K var
tekið til gjaldþrotaskipta 9. okt. 1970. Nokkrir skuldheimtu-
menn K höfðuðu mál með samþykki skiptaráðanda og
kröfðust riftunar á samningi K við S og á veðsetningu K
til S á nánar tilteknum eignum, sem greindar voru í
framangreindu veðskuldabréfi. Máli var stefnt gegn K, S
og með sakaukastefnu gegn SÍS. Hérð. taldi, að beina
bæri riftunarkröfu, sem reist sé á 23. gr. laga nr. 25/1929
og kröfu um skil verðmæta, gegn þeim lánardrottnum, sem
talið er að ívilnað hafi verið. Krafa um riftingu varðaði
mjög hagsmuni innstæðueigenda, en þeim hafði ekki verið
gefinn kostur á að gæta hagsmuna sinna í málarekstrin-
um. Þá var kröfugerð stefnenda talin ófullkomin að því
er varðar skil verðmæta í búið. Vegna þessara galla á mála-
tilbúnaði var málinu vísað frá dómi. Í hrd. segir, að inn-
stæðueigendur hafi ekki verið aðiljar að samningsgerð K
og S. Verði þeir því ekki taldir eiga óskipt réttindi eða bera
óskiptar skyldur með þeim, er gerðu þann samning. Var
46. gr. laga nr. 85/1936 því eigi talin vera því til fyrirstöðu,
að kröfu um riftun samnings K og S sé beint að S án þess
að innstæðueigendum sé stefnt til varnaraðildar, og önnur
lagaákvæði voru ekki talin þessu til fyrirstöðu. Kröfu um
riftun á veðsetningu var af sömu ástæðum unnt að sækja
í málinu, svo sem málatilbúnaði var farið. Var frávísunar-
dómi því hrundið og málinu vísað heim í hérað til lög-
legrar meðferðar og efnisdóms 93

Sameign.

Samningar.

Sjá og ábyrgð, ákvæðisvinna, fargjald, fasteignasala, flutningssamningar, kaup og sala, kaupgjaldsmál, kjarasamningar, riftun samninga, skuldamál, vinnulaun, vinnusamningur.

Framkvæmdanefnd byggingaráætlunar (F) bauð út m. a. málun á 180 íbúðum í Breiðholti í júlí 1969. Er tilboð voru opnuð í ágúst s. á., var tilboð frá EK og EG virt lægsta boð. EG dró sig út úr tilboðinu í sept. s. á., en samþykkti, að EK yrði talinn einn aðili að því. Áréttaði EK það í næsta mánuði, að hann myndi standa við tilboð þetta. Í lok sept. var samþykkt hjá F að leita samninga við EK. Viðræður F við EK voru þó eigi hafnar, fyrr en vorið 1970. Sat E þá tvo fundi með tveimur verkfræðingum F. Lagt var fram í málinu skjal frá öðrum verkfræðinganna, þar sem á stendur: „Málun, verk nr. 3-1000, samningsaðilar Framkvæmdanefnd byggingaráætlunar, Einar og Eyþór“ (þ. e. EK og EG). Í júlí 1970 fékk EK „deili tímaplan“ svonefnt frá F, þar sem EK er boðaður á byggingarfundi hvern miðvikudag. 24. júlí 1970 ákvað F að bjóða að nýju út málun í framangreindum íbúðum vegna mikilla breytinga á verklýsingu o. fl. Gerði EK nú að nýju tilboð í málun, en ritaði jafnframt F og tók skýrlega fram, að hann teldi núverandi útboð brot á samningum við sig og áskildi sér bótarétt af því tilefni. Á grundvelli hinna nýju tilboða var svo samið um verkið við annan aðilja en EK. Í hérð. og hrd. var talið, að eigi hefðu verið komnir á samningar milli EK og F um verk það, sem lýst er hér að framan. Í hérð. var talið, að F hefði slitið samningaviðræðum við EK án þess að EK veitti tilefni til þess, eftir að hafa gefið honum ástæðu til að ætla, að við hann yrði samið, og dregið samningaumleitanir við hann í langan tíma. Enn fremur, að samningaumleitunum hafi verið slitið við hann á grundvelli forsendna, sem F var óheimilt að bera fyrir sig, þ. e. að óánægja meistara í málningariðn hafi ráðið úrslitum um afstöðu F. Þótti F af þessum sökum bótaskyldur gagnvart EK, og voru bætur ákveðnar 180.000 kr. Í hrd. segir, að ekki verði talið, að samningaviðræður þær, sem fram fóru milli aðilja, eða önnur samskipti þeirra hafi verið á þann veg, að þau veittu EK rétt til bóta úr hendi F, þótt hann sliti samningaviðræðum í júlí 1970 og byði verk út að nýju. Sýkna

742

Samvinnufélög.

Skattaaðstaða við sameiningu kaupfélaga. Sjá skattar
Kaupfélag sótt til bóta vegna líkamsmeiðsla, er hlutust við af-

700

fermingu skips	708
Kaupfélag er aðili að endurheimtumáli vegna söluskatts	736

*Sáttir.**Segulband, segulbandsupptaka.*

Í hrd. segir, að í einkamáli hafi nokkrar skýrslur aðilja og vitna verið teknar á segulband, en eigi skráðar í þinghaldinu. Þessi aðferð hafi eigi sætt andmælum málsaðilja. Ráðið verði af dómssgerðum, að vinnubrögð við skýrslutökuna séu eigi svo vönduð sem skyldi. Í sératkvæði eins hæstaréttardómara segir, að það, sem tekið var á segulbönd, hafi verið síðar vélritað og staðfest endurrit hins vélritaða afhent lögmönnum og fellt í dómssgerðir. Lagaheimild skorti til að hafa þennan hátt á í einkamálum, sbr. ákvæði 42. og 133. gr. laga nr. 85/1936, enda verði hún eigi leidd af ákvæðum annarra laga. Var héraðsdómari víttur fyrir þessi vinnubrögð í sératkvæðinu	285—6
Sagt í hrd., að lög nr. 85/1936 veiti eigi heimild til, að skýrslur aðilja eða vitna verði teknar á segulbönd, þannig að sú upptaka komi í stað skráningar skýrslu að efni til í þingbók, svo sem brýnt er boðið um vítnaskýrslur í 3. málsg. 133. gr. laga nr. 85/1936. Af málsskjölum þótti mega ráða, að vinnubrögð við skýrslutöku þessa séu eigi svo vönduð sem skyldi. Aðiljar andmæltu ekki þessari aðferð og vefengdu ekki efni skýrslunnanna. Voru þær lagðar til grundvallar við úrlausn máls. Einn dómari getur þess, að dómformaður hafi lagt fram endurrit hins vélritaða „sem venjulegt þingskjal“, þótt hvorki aðiljar né lögmenn þeirra væru staddir á því dómþingi, og varð ekki séð, að þeir hafi verið boðaðir þangað. Þessi dómari taldi, að lagaheimild skorti til að hafa þennan hátt á um skýrslutöku í einkamálum, sbr. 42. gr. og 133. gr. laga nr. 85/1936, og eigi yrði slík heimild leidd af ákvæðum annarra laga. Varðaði þetta vítum að mati dómarans	962

Sératkvæði.

1. Hæstiréttur.

Tveir dómendur Hæstaréttar skila sératkvæði um úrslit máls	62, 1026
Tveir dómendur Hæstaréttar skila sératkvæði um forsendur dóms	347
Einn dómandi Hæstaréttar gerir sératkvæði um forsendur dóms	278

Einn dómandi Hæstaréttar gerir sératkvæði um úrslit máls 224,	
254, 339, 405, 584, 608, 811,	962
Einn dómandi gerir sératkvæði um málskostnað	690

2. Héraðsdómur.

Einn dómandi í sjó- og verzlunardómi gerir sératkvæði um málskostnað	143
Einn dómandi í Félagsdómi gerir sératkvæði um frávísunaratriði	837

Sjó- og verzlunardómur.

Bótamál skipverja á hendur útgerðarmanni vegna vinnuslyss um borð í báti rekið fyrir sjó- og verzlunardómi	3
Mál út af verzlunarviðskiptum rekið fyrir þessum dómi	215
Mál út af heimtu skipverja á launum, þar sem útgerðarmanni var stefnt, var rekið fyrir þessum dómi	262
Mál út af vörumerki og óréttmætum verzlunarháttum var rekið fyrir þessum dómi	469
Mál milli Áfengis- og tóbaksverzlunar ríkisins og B, kaupmanns, út af ábyrgðaryfirlýsingu hans rekið fyrir þessum dómi	536
Mál, er hótél höfðaði á hendur fyrirsvarsmönnum ferðaskrifstofu út af viðskiptum þeirra, rekið fyrir ofangreindum dómi	608
Mál út af björgun skips rekið fyrir ofangreindum dómi	667
Mál út af bótum vegna líkamsmeiðsla, er hlutust í lest skips við affermingu þess, rekið fyrir ofangreindum dómi	708
Mál út af firma rekið fyrir ofangreindum dómi	771
Mál út af kaupum á bát rekið fyrir ofangreindum dómi	846
Mál út af fargjaldsauka rekið fyrir ofangreindum dómi	887

Sjóveð.

Sjóveðréttur dæmdur í v/b K, sem v/b B bjargaði, fyrir björgunarlaunum, sem fyrirsvarsmanni B, f. h. eiganda og áhafnar, voru dæmd, ásamt vöxtum og málskostnaði, sbr. 3. tl. 216. gr. laga nr. 66/1963	667
Fallið var frá kröfu um, að sjóveðréttur yrði viðurkenndur í bótamáli, þar sem maður slasaðist í lest skips við affermingu þess	708

Skaðabætur.

A. Innan samninga.

Byggingarfyrirtækið M tókst á hendur að reisa hús fyrir J, og skyldi skila húsi tilbúnu undir tréverk og málningu. Sérstök verklýsing var undirrituð af J og H, múrarameistara hússins og forráðamanns M. J framseldi G réttindi sín

samkv. samningi við M, en þá var verki M lokið a. m. k. að mestu. Ýmsir gallar komu fram á húsinu, einkum í sambandi við þak, og urðu spjöll af leka. Talið var, að framsal J til G hafi m. a. tekið til krafna á hendur M vegna vanefnda. Eigi varð talið, að kröfur þessar væru fallnar niður fyrir tómlæti eða fyrningu. Talið var, að meginorsök lekans á þaki hússins hafi verið sú, að loftræsting þaks hafi verið ófullnægjandi. M smíðaði sjálfur húsið í því skyni að selja það og var skaðabótaskyldur vegna þessarar van-smíði. Þótt G undirritaði afsal frá J með því ákvæði, að hann sætti sig við ástand hússins, tók það ekki fyrir bótarétt hans samkv. þessu. G átti einnig m. a. rétt á bótum fyrir rakaskemmdir á veggjum, viðgerðir á klæðningu á gólf og sprungum í veggjum. Þá voru G dæmdar bætur vegna þess, að múrhúðun á þakbrúnum var laus á nokkrum stöðum, og var látið sitja við mat byggingarfróðs samdómanda á tjónsfjárhæð. Um H var m. a. sagt, að eigi væri sannað, að múrbrot á þakbrúnum stafi af atvikum, sem hann beri ábyrgð á gagnvart G. Talið var og, að eigi væri leitt nægilega í ljós, hver brögð væru að múrstíflum í loft-rásaropum, en G byggði bótarétt gegn H á þeim atvikum. Var H sýknaður af þeirri bótakröfu. Sannað var, að K gerði uppdrátt af þaki fyrir trésmíði, en ósannað, að hann hafi sagt fyrir um loftræstingu þaksins, með þeim hætti, sem á var hafður. Var K sýknaður af kröfum G 278
 Um bótakröfu vegna samningaviðræðna. Sjá samningar 742

B. Utan samninga.

1. Árekstur skipa.

2. Bifreiðar. Bifreið ekur á hross. Árekstur bifreiða.

26. sept. 1963 fannst hross daupt við þjóðveg í Ölfusi. Bentu verksummerki til þess, að hrossið hefði orðið fyrir bifreið. Fundust þar á veginum m. a. glerbrot af VW bifreið. Í Hveragerði hafði lögreglan upp á slíkri bifreið, er var með brotið stefnuljósker. Viðurkenndi GH að hafa ekið bifreið þessari þá um nóttina og hefði hún lent á hrossi, sem honum hefði fundizt bleikt að lit, 27. sept. s. á. var lögreglu tilkynnt, að fundizt hefði á þessum slóðum bleikur foli, sem slasaður var, að því er talið var, af völdum bifreiðar. Varð að slátra folanum vegna lemstra. Eigandi hans, GS, höfðaði mál gegn GH og krafðist 20 þús. kr. bóta fyrir missi folans. Vætti hnigu að því, að foli þessi hefði haldið sig í hópi hrossa, sem fylgt hefðu að, og var þar á meðal hross það, er fannst daupt 26. sept. Farþegar í bifreið GH gátu

eigi gefið skýrslur, sem að gagni komu, með því að þeir voru ölvaðir, er atburður þessi gerðist. GH sætti 60 daga varðhaldi fyrir akstur í þetta skipti, en sannað þótti, að hann hefði verið ölvaður við akstur. Eigi tilkynnti GH um slysið. Í hérð. segir, að akstur GH hafi verið stórvítaverður. Leggja varð til grundvallar, að hross það, er fannst dautt 26. sept., hafi orðið fyrir bifreiðinni. Þeir, sem komu á vettvang 26. sept., urðu ekki varir við meiðsli á folanum, og menn veittu ekki athygli meiðslum hans fyrr en daginn eftir. Þá varð að hafa í huga, að hrossin voru við fjölfarinn þjóðveg. Þóttu með vísan til þess eigi fram komin nægileg gögn til að telja, að meiðsl þau, sem leiddu til þess að lóga varð fola GS, hafi stafað af bifreið GH. Sýkna. Málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti féll niður . . .

240

H rak fjögur hross eftir þjóðvegi frá Blönduósi áleiðis að býlinu Brekku. Hann sat á dráttarvél við reksturinn. Skyndilega kom bifreið, er B ók, úr gagnstæðri átt (að sunnan) og ók á 3 hross, sem lemstruðust og lóga varð. Krafðist H bóta fyrir hrossin í máli, sem hann höfðaði gegn B. Hemlafrar bifreiðar B reyndist 13 m að þeim stað, er bifreið rakst á hross, samkv. mælingu. Benti það til þess, að ökuhraði bifreiðar hefði verið meiri en B taldi sjálfur, og óhæfilega mikill miðað við aðstæður, einkum þegar þess var gætt, að myrkur var á. Samkv. því og með vísan til 1. málsg. 67. gr., sbr. 1. málsg. 69. gr. umferðarlaga nr. 40/1968 varð að telja, að B bæri fébótaábyrgð vegna tjóns H. Talið var með hliðsjón af ákvæðum 64. gr. umferðarlaga, að óvarlegt hafi verið af H að reka hrossin eftir veginum, þar sem vænta mátti umferðar bifreiða, sérstaklega þegar þess var gætt, að myrkt var. H taldi hross hafa rekizt illa, en ætla mátti, að öll gát að hrossunum hafi orðið erfið vegna þess að H ók dráttarvél við reksturinn. Þótti rétt að skipta sök svo, að H bæri $\frac{1}{2}$ hluta tjóns síns sjálfur. Verðmæti þeirra þriggja hrossa, sem um er fjallað í málinu, þótti hæfilega metið á 65.000 kr. samtals, og var þá tekið tillit til þess, að hryssur voru fylfullar. Við slysið urðu skemmdir á bifreið B, og varð B að bera sjálfur 3.000 kr. af því, en auk þess hafði hann uppi kröfu um bætur vegna missis afnota af bifreið. H var talinn eiga að greiða $\frac{1}{2}$ hluta þeirrar fjárhæðar, sem ákvörðuð var af þessu tilefni, og átti B rétt á, að það fé kæmi til frádráttar dæmdum bótum til H

247

Bifreiðar T og Ó rákust á rétt austan við brúna á Ytri-Rangá. T ók bifreið þjóðveginn í austurátt, en Ó ók bifreið frá Hellu. Ó ók hægt að vegamótunum og nam staðar vegna biðskyldumerkis. Ók hann síðar út á þjóðveginn, en T ók hiklaust þann veg. Snögghemlaði T, er hann sá, að Ó ók

í veg fyrir hann. Í árekstrinum varð nokkurt tjón, er T sótti Ó og vátryggingarfélagið S til að bæta. Hemlaför eftir bifreið T voru 11 m, en hjólför bentu til, að T hefði dregið úr ferð á 39 m kafla. T kvaðst hafa ekið á 60 km hraða, þegar hann hafi ekið yfir brú á Ytri-Rangá og þá séð til ferða Ó. Er Ó hafi ekið út á veginn í veg fyrir sig, hafi hann reynt að gefa hljóðmerki og sveigja bifreið fram hjá. Ó taldi sig ekki hafa séð til ferða T og ekið inn á veginn á öðru ganghraðastigi og reynt að auka ferð sína til að forðast árekstur. Talið var, að T hafi haft réttmæta ástæðu til að ætla, að Ó væri að þoka bifreið sinni að vegamótum, en nokkur spölur er frá biðskyldumerki, þar sem Ó nam staðar og að vegamótum, eða að Ó ætlaði að benzínstöð, sem þar er nærri. T ók á aðalbraut. Taldist Ó hafa brotið gegn lögum nr. 40/1968, 48. gr., 2. málsg. Ósannað þótti, að T hafi ekið of hratt miðað við aðstæður eða yfirleitt með þeim hætti, að honum yrði gefin sök á árekstrinum. Var Ó og S dæmt að bæta T óskipt tjón hans að fullu, þ. á m. kostnað vegna flutnings bifreiðar T frá árekstrarstað, og viðgerðarreikninga og efnivið vegna viðgerðar, svo og dagpeninga vegna afnotamissis bifreiðar, kr. 9.000 (20 dagar, samkv. kröfugerð). T þótti eigi hafa gert næga grein fyrir kröfu um greiðslu vegna flutnings farþega í bifreið T frá árekstrarstað. Var hún eigi tekin til greina

494

3. Ýmis persónuslys.

Ó, 9 ára, var að leik ásamt öðrum drengjum í Kópavogi á svæði, þar sem hús voru í byggingu. Sannað þótti, að Ó hefði á leið sinni yfir sökkla tiltekins húss H, sem var í smíðum, lent með augað á steyputeini, sem stóð upp úr sökkulvegg. Talið var, að auga Ó hafi sprungið og varð að nema það burtu, og fékk hann gerviauga. Varanleg örorka var metin 25%. Forráðamenn Ó höfðuðu bótamál gegn eigendum H. Því var eigi hnekkt, að Ó hafi komið auðveldlega og hindrunarlaust inn í grunn H. Hlé hafði orðið á byggingarframkvæmdum við H frá hausti 1965 til febrúar 1966, er slysið varð. Virða varð eigendum H það til vangæzlu, að þeir gerðu ekki ráðstafanir til að draga úr hættu, t. d. með því að beygja teina út af, og þeir létu undir höfuð leggjast að setja upp varúðarmerki. Drengurinn þótti hafa sýnt af sér ógætni. Hann var með prik milli fóta sér, er hann fór yfir grunninn, og varð að ætla, að það hafi verið honum til trafala við að bera hendur fyrir sig. Þá þótti það ógætni af dreng á reki Ó að stytta sér leið yfir grunninn að H til félaga sinna, eins og þar var umhorfs og

myrkur skollíð á. Hérð. dæmdi eigendur H til að bæta tjón Ó að hálfu, en í hrd. voru $\frac{1}{2}$ hlutar tjóns lagðir á eigendurna. Örorkubætur voru dæmdar 650.000 og þjáningabætur 120.000 kr.

866

4. Ýmis skaðabótatilkvik.

- E var sannur að mörgum þjófnuðum, þ. á m. á peningum og morfíni, og auk þess var sannað, að hann olli allmiklum skemmdum á húsnæði, er hann brautz inn í o. fl. Peningar komu eigi til skila. Honum var dæmt skylt að greiða réttum aðiljum peningakröfur þeirra, að svo miklu leyti sem fjárhæðir voru sannaðar og bæta tjón vegna skemmda, er hann vann. E brautz inn í vélsmíðju og hafði peningakassa á brott með sér. Forráðamenn kváðust hafa heitið fundarlaunum fyrir leit að kassanum og fund hans. Kröfðust þeir þess, að E væri dæmdur til að greiða fjárhæð fundarlauna, kr. 10.000, er greidd hefðu verið nafngreindum manni. Með því að kvittun fyrir greiðslu var eigi lögð fram né önnur sönnunargögn, var þessari kröfu vísað frá héraðsdómi, sbr. 146. gr. laga nr. 82/1961 310
- Ábúendur á jörðinni G töldu, að borun eftir heitu vatni á grannjörðinni F hafi valdið mjög minnkandi vatnsrennsli í hver á G. Þeir stunduðu þar ylækt og sóttu hreppsnefnd H, sem var eigandi F, til bóta fyrir tjón, sem af þessu hlaut. Eigi var talið sannað, að vatnsminnkun í hver á G stafaði af borunaraðgerðum þessum. Sýkna 390
- G ók vörubifreið með malarhlassi á eftir Vallanesvegi í S.-Múlasýslu. Er hann nálgast brú, sprakk vegkantur og bifreiðin valt út af veginum og skemmdist allmikið. G hafði nokkru áður ekið veg þennan í gagnstæða átt að malarnámu. G og farþegi hans, A, töldu, að framhluti bifreiðar hafi verið kominn upp á brúna, sem var ný, er vegarkantur gaf sig með þeim afleiðingum, að bifreiðin seig og valt síðan. Kvaðst G hafa reynt að auka olúgjöf og reynt þannig að rífa bifreiðina upp, en allt kom fyrir ekki. Hann taldi sig hafa ekið á 25—50 km hraða, og A staðfesti, að G hefði ekið hægt og gætilega og í hvívetna eðlilega. Engin viðvörðunarkerki voru á veginum. G taldi sig hafa ekið með ljósum, en atburður þessi varð 21. ágúst, og taldi A svo einnig verið hafa. Töldu þeir G og A veg hafa verið gljúpan og hafi kantur skriðið undan manni, og hafi lausamöl verið í honum. Vegarlagning að brúnni var framkvæmd þannig, að ekið var þurri mól á veginn, en lagður var einfaldur sniddukantur á veg fyrstu 5 m frá brú. H vegaverkstjóri taldi, að vegarlagningu að brúnni, sem staðið hafði yfir þá að undanfögnu, hafi eigi verið lokið, er at-

burður þessi varð. G flokksstjóri taldi, að eftir hafi verið að fylla í vik h. megin á veginum, þegar komið var frá Fljótinu. H kvað veginn hafa verið færan, en það hafi verið breikkunin á veginum, sem hafi svikið. E umdæmisstjóri kvað það óvenjulega aðferð, sem G notaði, er hann lagði þverborð á ýmsum stöðum í kanta til að binda vegar-efnið. Matsmenn töldu eftirfarandi atriði m. a. athugaverð við vegarlagninguna: 1) Vegurinn fékk ekki bindingu, þar sem hann var gerður úr þurri mól. 2) Breikkun vegar um ca. 30—50 cm töldu þeir varhugaverða með því að renna haldlausri mól fram af gamla veginum, sem hinn nýi var byggður á, og ylli það skriðhættu. 3) Einfaldur sniddukantur, óbundinn, var ekki talinn gefa styrk á þurri malaruppfyllingu. 4) Vegurinn þoldi ekki keyrslu, fyrr en „vegur hefur sett“, og umferð um hann var leyfð of fljótt og án viðvörunar. Í hérð. var talið, að varhugavert hafi verið hjá starfsmönnum vegagerðar að hleypa umferð yfir brúna án viðvörunarmerkja. Hérð. taldi G eiga rétt á að fá tjón sitt bætt að $\frac{3}{4}$, en G hafi eigi gætt þeirrar varúðar, sem af honum mátti krefjast. Hann hafði þá rétt áður ekið yfir brúna í gagnstæða átt. Í hrd. segir, að meta verði starfsmönnum Vegagerðar ríkisins það til stórkostlegs gáleysis að leyfa umferð um veginn. Ákvæði 2. málsg. 65. gr. vegalaga nr. 23/1970 sé einstætt frávik frá almennum reglum, sem skýra verði þröngt. Miða varð við það samkv. skýrslu G, er studd var vætti A, að G hafi ekið gætilega og eigi brugðizt óeðlilega við, er í ófæru var komið. Var dæmt, að ríkissjóði bæri að bæta G tjón hans að fullu, en mál fjallaði aðeins um bótaskylduna. Einn dómari taldi G eigi hafa sýnt fram á, að hann hafi gætt „ýtrustu varkárni“ í umrætt skipti. Yrði því eigi hjá því komizt, vegna brýnna skilyrða 2. mgr. 65. gr. laga nr. 23/1970 fyrir bótaskyldu, að sýkna ríkissjóð

584

5. Vinnuslys.

G, 17 ára, vann í harðfiskverksmiðju H. Vann hún við harðfiskvalsara og hafði það verkefni að ýta fiskstykkið inn á milli stálsívalninga, sem tæta og berja fisk. Yfir völsum var hlíf, en slétt borð beggja megin við valsana. G ýtti litlum fiskbitum að völsum. Er valsar gripu bitann, lenti G með fingurna milli valsanna með þeim afleiðingum, að allir fingur v. handar nema þumalfingur voru brotnir og holdið tætt sundur inn að sinum. G hafði unnið um hálfan annan mánuð hjá H, er slysið gerðist. Fram kom, að öryggisloki við vél þessa var eigi á heppilegum stað að um-sögn Öryggiseftirlits ríkisins, er lagði fyrir forráðamenn H

að breyta til eftir að slys varð. Héraðsdómur var skipaður sérfróðum meðdómsmönnum. Töldu þeir öryggisbúnaði vélar hafa verið áfátt. Var það staðfest í dómi Hæstaréttar. Bent var á í þeim dómi, að engin tæki hafi verið tiltæk til að ýta litlum fiskbitum undir öryggishlíf, en aðrir fiskbitar voru eigi fyrir hendi, er slysið gerðist. Var talið óvarlegt af hálfu forráðamanna H að láta eigi nota áhald í þessu skyni. Var fébótaábyrgð felld á H. G var talin að sínu leyti hafa sýnt óvarkárni í vinnubrögðum sínum og var sök skipt svo, að G skyldi bera tjón sitt að hálfu. G voru m. a. dæmdar 300.000 kr. í örorkubætur og 90.000 kr. í miska-bætur. Vextir dæmdir frá slysdegi

51

H vann ásamt þeim GÁ og GH að því að grafa um 5 m djúpan skurð. Við framkvæmd verks var notuð vélskófla, er GÁ stjórnaði. Unnu þeir H og GH niðri í skurðinum og mokuðu lausu efni upp í skóflu gröfunnar, er flutti jarðveginn upp á yfirborðið. Grafan stóð á skurðbarminum. Frosið hafði um nóttina og var hálka á botni skurðarins. Meðan á vinnu stóð, bilaði spenna á röri gröfunnar. Kom þeim þremmenn-ingum saman um að framkvæma viðgerð niðri í skurði. Færði GÁ til skóflu gröfunnar þannig að hún stæði á skurðbotni. Meðan á því stóð, rann H til á skurðbotni og bar fyrir sig hendur til að verjast falli og greip þá um arm vélgröfunnar, sem í þeim svifum seig niður í skurðinn. Lenti hann með báðar hendur milli armsins og efri hluta skóflu. Hlaut hann nokkur lemskur af þessu og var varanlegt örorkutjón virt 10%. Stjórnanda vélgröfu hlaut að vera ljóst, að aðstaðan á skurðbotni var óhægari en ella vegna þess, hve þar var sleipt og að gæta þyrfti sérstakrar varkárni um, að þeir, sem voru niðri í skurði, héldu sig í hæfilegri fjarlægð, þegar skófluarmurinn var hreyfður niðri í skurðinum. Var þetta þeim mun brýnna sem skurðurinn var djúpur og stjórnandi vélgröfu sá ekki vel til þeirra, sem voru að verki. Varð misbrestur í þessu efni hjá GÁ og þótti fyrirtæki það, sem þeir unnu hjá, bera bóta-ábyrgð á tjóni gagnvart H. H var vanur jarðvegsgrefti, þar sem unnið var með vélum. Varð að telja, að hann hafi sjálfur sýnt gáleysi með því að halda sig ekki fjær þeim stað, sem skóflan kom niður á. Var sök skipt til helminga. Voru örorkubætur metnar á 400.000 kr., en bætur fyrir þjáningar o. fl. á 100.000 kr. Vextir voru dæmdir frá slysdegi. Tveir dómendur tóku fram, að eðlilegast hefði verið að gera við skófluna uppi á skurðbakka, miðað við aðstaður. Úr því að skóflan var látin síga niður í skurð, bar að sýna sérstaka varkárni, enda var enginn maður á skurðbakka til að gæta öryggis. Niðurstaða þessara dómara var hin

sama um mat sakar og ákvörðun tjóns
 G hafði unnið lengi á trésmíðaverkstæði S. Hann vann í maí 1964 við að fræsa hringglugga úr harðviði og var að stöðva vinnuvél. Kvaðst hann hafa beygt sig niður til að ná í rofann. Þegar hann sneri handfangi rofans, taldi hann sig hafa ýtt við glugganum, sem hann var að vinna við, er hann hélt um með v. hendi, og komið við hann með þeim afleiðingum, að hann missti framan af tveimur fingrum v. handar og skaddaði hinn þriðja. Sérfróðir meðdómsmenn í héraði töldu þá aðferð, sem G notaði, hættulega „og beinlínis því valdandi, hvernig fór“. Bentu þeir á aðrar aðferðir, sem hefði tryggt það, að hönd færi ekki í vélina. Bent var á, að G, sem er trésmíður með langa reynslu, mátti vera ljóst, hver vinnubrögð væru réttust og hvað varast skyldi. Hérð. töldu, að reglur um bætur í hættulegum atvinnurekstri ættu hér eigi við. Í hrd. var staðfest sú úrlausn, að G hefði mátt vera ljóst, að hann beitti óvarlegri aðferð, er hann seildist til ræsirofans á þann hátt, er raun ber vitni um. Var G ekki talinn hafa sýnt fram á, að réttarreglur leiði til þess, að fébótaábyrgð verði lögð á S vegna atvika þessara

435

B vann í lest m/s A, eign S, sem var við bryggju á Akranesi. Var verið að skipa upp maissekkjum. Féll vindubyrða með 10 sekkjum niður í lest á B, sem þar var að störfum, með þeim afleiðingum, að h. lærleggur brotnaði og pípur h. framhandleggs. Gögn máls bentu til, að vindubyrðan hafi lent undir efri lúgukarmi, en við það hafi byrðabönd slitnað og byrði fallið niður í lestina. B taldi slysið stafa af mistökum og gáleysi þeirra, sem höfðu á hendi verkstjórn, svo og þeirra, sem stjórnðu vindu skipsins, en þeir hafi átt að sjá um, að verkamönnum yrði ekki stofnað í sérstaka hættu. Beindi hann bótakröfu vegna tjóns síns gegn Kaupfélagi Suður-Borgfirðinga (K) og Sambandi ísl. samvinnufélaga (S). Skipverji sá, er stjórnaði vindu skipsins, þótti hafa dregið vindubyrðina of hratt og óvarlega upp úr lestinni í umrætt skipti. Í ljós var leitt, að starfsmaður K hafði á hendi verkstjórn um borð og gaf fyrirmæli um, að 10 sekkir, samtals um 635 kg., skyldu vera í hverri vindubyrði. Hins vegar var leyfilegt burðarþol byrðarbanda, sem notuð voru, eigi meiri en 625 kg. Maður sá, sem verkstjóri fól að vera á lestarverði við lest þá, sem B starfaði við, hafði eigi unnið áður við þessi störf, en honum var jafnframt falið að hafa á hendi talningu vara þeirra, sem skipað var upp úr lestinni. Samstarfsmenn B báru, að byrðarnar hafi yfirleitt verið dregnar hratt og gálauslega upp úr lestinni um morguninn. Það þótti vangæzla hjá verk-

stjóra og lestarverði að gæta þess eigi, að vindumenn drægju byrðar upp með nægilegri varúð. S gerði skipið A út og bar sem farmflytjanda að annast affermingu á Akranesi. Óvefengt var, að vindumaður starfaði í þágu skipsins, sbr. 8. gr. laga nr. 66/1963. Þar sem slysið varð að nokkru leyti rakið til óvarkárni vindumanns, bar S fébótaábyrgð á tjóni B án þess að athuga þyrfti sérstaklega um skaðabótaskyldu S vegna vinnubragða annarra manna, sem að affermingu unnu. S fól K að annast affermingu A, en lét í té til verksins affermingartæki skips og áhöld, sem og menn til að stjórna skipsvindum. Aðra menn réði K, galt þeim laun og einn af starfsmönnum þess hafði á hendi verkstjórn við uppskipun. Með vísan til þess, sem áður segir um vangæzlu verkstjóra og lestarvarðar, varð að telja, að K bæri einnig fébótaábyrgð gagnvart B á tjóni hans. B hafði áður unnið samskonar störf. Varð að telja, að hann hafi eigi sýnt þá aðgæzlu, sem krefjast verður, með því að ganga fram undan lúgukarminum án þess að fullvissa sig um að vindubyrði væri komin upp úr lestinni. Þótti hann eiga að bera $\frac{1}{2}$ hluta tjóns síns sjálfur. Örorkubætur voru dæmdar 360.000 kr., bætur fyrir þjáningar og lýti 35.000 kr., og báru K og S óskipta ábyrgð á fjárhæðum þessum gagnvart B

708

6. Skaðabætur samkv. XVIII. kafla laga nr. 82/1961.

E var sviptur sjálfræði í febrúar 1961. Var hann handtekinn 7. maí 1962 og haldið nauðugum á Kleppi 8.—30. maí þ. á. Átti faðir hans frumkvæði að handtökunni. Þá var hann enn handtekinn að ósk eiginkonu hans 18. apríl 1963 og haldið nauðugum á Kleppi 19. apríl til 3. júní þ. á. Sótti E ríkissjóð til bóta vegna aðgerða þessara, sem hann taldi ólöglegar, og reisti bótakröfur á ákvæðum XVIII. kafla laga nr. 82/1961, síðar laga nr. 73/1973. Mál var höfðað með stefnu 16. okt. 1970. Af hálfu ríkissjóðs var krafizt sýknu m. a. vegna þess, að bótakrafa væri fyrnd samkv. 157. gr. laga nr. 82/1961. Bar samkv. nefndu ákvæði, sbr. nú 157. gr. laga nr. 73/1973, að taka þá kröfu til greina. Málflutningsþóknun til talsmanns J var dæmd úr ríkissjóði, enda um lögbundna gjafsókn að ræða, sbr. 154. gr. laga nr. 82/1961

782

Skattar.

A. Aðstöðugjald.

B. Eignarskattur. Sjá tekjuskattur.

C. Launaskattur.

D. Söluskattur.

- B hafði fasta starfsstöð sem hárskeri. Hann vann m. a. að klippingum á Elliheimili G og Á og tveimur vistheimilum. Voru þau störf unnin utan starfsstöðvar hans. Allt um það töldust þau þáttur þeirrar starfsemi. Dæmt var, að honum hefði borið að standa fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs skil á söluskatti af þessari þjónustu, sbr. 2. gr., 2. málsg., og 4. gr., f-lið, laga nr. 10/1960. Skipti ekki máli, þótt B hafi ekki innheimt skatt þennan hjá þeim, sem hann vann fyrir. Ekki varð talið, að stofnanir þær, er B vann hjá, hafi endurselt vistmönnum þá þjónustu, sem B innti af hendi, þannig að B væri undanþeginn þeirri skyldu að krefja þær um söluskatt vegna ákvæða 3. gr. nefndra laga. Undanþágan varð eigi heldur reist á 7. gr., 6. tl., laganna og 10. gr., 7. tl., reglugerðar nr. 15/1960, sem eigi var talin brjóta gegn greindu ákvæði laganna. Mál þetta var endurkröfumál, sem B höfðaði gegn fjármálaráðherra, sem var dæmd sýkna í málinu. Málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti féll niður 194
- Ó annaðist afgreiðslu skipa, er komu til P. Hann taldi, að uppskipun væri söluskattsskyld og reiknaði söluskatt af uppskipunargjaldi til viðtakenda farms, þ. á m. K, er andmælti því að sér bæri að greiða söluskatt og greiddi hann með fyrirvara. Höfðaði K síðar mál gegn Ó og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs og krafðist endurgreiðslu á söluskatti, er hann hafði goldið af tilteknu uppskipunargjaldi. Talið var, að uppskipunarstarfsemi væri söluskattsskyld samkv. ákvæðum 1. málsg. g-liðs 7. gr. rgj. nr. 15/1960, sbr. f-lið 1. málsg. og 2. málsg. 4. gr. laga nr. 10/1960. Stæðu ákvæði 3. tl., 1. málsg., sbr. 2. málsg. 7. gr. nefndra laga þessu eigi í vegi. Ó var því skylt að krefja K um söluskatt vegna þeirrar starfsemi, sbr. 2. málsg. 2. gr. laganna, og standa skil á honum í ríkissjóð. Sýkna 736
- R framleiddi ölkæla og seldi þá ýmsum aðiljum, sem framleiða eða selja gosdrykki. Taldi R þessa aðilja hafa svonefnt söluskattsskírteini, sem heimilaði að afhenda þeim vöru án þess að heima af henni söluskatt, sbr. 16. gr. rgj. nr. 15/1960, enda taldi R, að viðtakendur myndu selja ölkæla þessa viðskiptavinum sínum og taka söluskatt af þeim viðskiptum. Taldi R það markaða stefnu, að söluskatt skyldi aðeins gjalda við síðasta stig viðskipta. Í ljós var leitt, að í söluskattsskírteini fyrirtækja þeirra, sem keyptu tækin af R, var greind tiltekin starfsemi, er skírteinin miðuðust við, og var kaup og sala ölkæla þessara eigi innan marka

þeirrar starfsemi. Með 2. málsgr. 8. gr. laga nr. 10/1960, sbr. 1. málsgr. 12. gr. rgj. nr. 15/1960, er seljanda vöru boðið að innheimta af henni söluskatt, nema sérstök frávík séu frá því, og með ákvæðum 10. gr. sömu laga, sbr. 14. gr. rgj. nr. 15/1960, er seljandi gerður ábyrgur fyrir greiðslu söluskatts, sem honum bar að innheimta. Eins og hér stóð á, tók R á sig áhættu af vangreiðslu söluskatts með því að ganga ekki úr skugga um, að viðtakendur ölkæla hefðu óyggjandi heimildir til viðtöku þeirra án greiðslu söluskatts. Lögtaksmál af hálfu gerðarbeiðanda var þingfest í nóv. 1971. Í niðurlagsákvæði 21. gr. laga nr. 10/1960 er heimilað að gera aðilja að greiða söluskatt 5 ár aftur í tímann, ef söluskattur er undan dreginn eða vanreiðnaður. Þótti eiga að skýra þetta ákvæði svo, að synja bæri um framgang lögtaks fyrir söluskatti ársins 1965. Var og vitnað til 12. gr. laga nr. 10/1960, sbr. 17. gr. rgj. nr. 15/1960, um álagningu söluskatts í því sambandi 1017

E. Tekju- og eignarskattur.

L lauk á árinu 1963 við að reisa sér íbúðarhús. 1968 hófst hann handa um að reisa bifreiðageymslu á lóðinni og lauk því 1970. Á skattframtali 1970 taldi hann eigin vinnu við geymslu þessa hafa numið um 45 þús. kr. Lagði skattstjóri á hann tekjuskatt af þeirri fjárhæð. Í lögtaksmáli segir, að rétt þyki að skýra 10. gr., 1. málsl., laga nr. 90/1965 um skattfrelsi eignarauka, sem stafar af aukavinnu við byggingu íbúðarhúss til eigin nota svo, að ákvæðið taki einnig til bifreiðageymslu og skipti ekki máli, hvort hún sé sambyggð íveruhúsi eða sérbyggð á lóð þess, eins og var í þessu tilviki. Samkv. því varð eigin vinna L við bifreiðageymslu þessa eigi talin til skattskyldra tekna, enda ómótmælt, að L fullnægði að öðru leyti skilyrðum laga til að njóta þessa hagræðis. Synjað var um löktak. Einn dómari taldi eigi rétt að skýra sérreglu skattalaga um skattfrelsi af eigin vinnu við íbúðarhúsnæði rýmra en orðalag hennar eftir venjubundinni merkingu veiti vísbendingu um. Samkv. því yrði ákvæðið eigi skýrt svo, að það tæki til aukavinnu L við hinn sérbyggða bílskúr 224

B taldi eigi fram til skatts gjaldárin 1964—1967. Áætlaði skattstjóri því tekjur B til álagningar þessi ár, sbr. 2. málsgr. 37. gr. laga nr. 55/1964 og hliðstætt ákvæði í eldri lögum um tekju- og eignarskatt. B greiddi skatta samkv. þeirri ákvörðun. Haustið 1967 framkvæmdi rannsóknardeild ríkisskattstjóra athugun á skattframtölum og bókhaldi B. Kom þá m. a. í ljós, að ekkert bókhald var fært fyrir verzlun, er B átti og kona hans rak. Tók nú ríkisskattanefnd skatta-

mál B upp til endurskoðunar að tilhlutan ríkisskattstjóra, sbr. 42. gr. laga nr. 90/1965, og gerði honum skattauka fyrir öll hin greindu gjaldár. B kærði þá ákvörðun til ríkisskattaneftndar, er synjaði um breytingu. Höfðaði innheimtumaður ríkissjóðs þá mál gegn B til heimtu skattauka þess, sem ríkisskattaneftnd hafði ákveðið. Samkv. 4. málsg. 42. gr. laga nr. 55/1964 og 4. málsg. 42. gr. laga nr. 90/1965 var ríkisskattaneftnd heimilt að áætla tekjur B að nýju og ákveða honum tekjuskatt samkv. því, enda varð að skýra ákvæði 2. málsg. 38. gr. laga nr. 55/1964 og nr. 90/1965 með hliðsjón af þeirri heimild, sem ríkisskattaneftnd og ríkisskattstjóri hafa til að breyta ályktunum skattstjóra, samkv. 4. málsg. 42. gr. laga nr. 90/1965. Í hrd. segir sérstaklega, að B hafi eigi leitt rök að því, að tekjuáætlun ríkisskattaneftndar sé haldin þeim annmörkum, að ógildingu varði

676

Með samningi 22. ágúst 1969 ákváðu kaupfélag H og kaupfélag S að sameinast, sbr. 27. gr. laga nr. 46/1937. Skyldi S taka við eignum og skuldum H samkv. nánar tilteknu uppgjöri, og félagið rekið í nafni S. Tilkynning til samvinnufélagskrár var dagsett 23. og 24. apríl 1970 og birtist í Lögbirtingablaði, er út kom 22. maí 1970. Á framtali til skatts 1970 dró S frá tekjum sínum tap H á árunum 1967 og 1968, og voru tekjur og gjöld H og S á árinu 1969 talðar fram í einu lagi á framtali þessu. Árið 1969 hafði H ekki talið fram til skatts. Lögmaður S taldi, að H hefði átt rétt á að telja tap frá árunum 1967 og 1968 til frádráttar tekjum 1970, ef það félag hefði haldið áfram starfsemi sinni. Hljóti réttur til frádráttar að hafa yfirfærzt til S við sameininguna, en rétt þenna hafi H lagt fram sem eign við sameininguna. Í hrd. segir, að í lögum nr. 90/1965, er þá giltu, hafi ekki verið ákvæði um heimild félaga, sem sameinast, til að draga tap eldra félags eða félaga frá tekjum hins sameinaða félags samkv. 2. málsg., b-lið, 11. gr. laganna. Var S því óheimill frádráttur á töpum H. Málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti féll niður

700

F. Útsvar.

*Skattsvik.**Skilorösdómar.*

Refsing fyrir þjófnaðarbrot var ákveðin 12 mánaða fang. í hrd. og var fullnustu refs. frestað skilorösbundið, skiloröstími 4 ár. Var bæði vísað til ungs aldurs ákærða og þess, að flest brot mátti rekja til morfinhneigðar, en ákærði var til lækna-

- ismeðferðar út af henni og batahorfur góðar 310
- H og G þóttu hafa brotið 2. málsgr. 210. gr. hgl. með tilbúningi og dreifingu veggspjalda, er sýndu fólk í 12 mismunandi samræðisstellingum. Voru teikningar þessar klámfengnar og eigi liður í listrænni tjáningu. Hérð, felldi niður refsingu, með því m. a., að skiptar skoðanir væru á því, hvað klám væri, og kynnu ákærðu að hafa haft nokkra ástæðu til að ætla, að gerð og dreifing veggspjalda þessara væru innan marka hins leyfilega. Í hrd. var refsíákvörðun frestað skil-orðsbundið samkv. 57. gr. almennra hegningarlaga, sbr. lög nr. 22/1955, 4. gr., og skilorðstími ákveðinn 2 ár, sbr. 60. gr. almennra hegningarlaga og lög nr. 22/1955, 7. gr. 452
- H sætti refsíðómi í Danmörku fyrir brot á ákvæðum d. hgl., er samsvara 226. gr. og 233. gr. ísl. alm. hgl. Hann gerðist sekur um nýtt brot hér á landi á skilorðstímanum, og rauf með því skilorð. Var úrlausn hins danska dómstóls lögð til grundvallar í dómi ísl. dómstóla, um sök og færslu hátt-semi til refsíákvæða, og var vísað til þeirra ákvæða í alm. hgl., er samsvöruðu d. hgl., svo sem áður segir 912

Skipsleiga.

Skiptamál.

- J krafðist þess, að skiptaráðandi tæki dánarbú foreldra sinna til opinberra skipta, en bróðir hans andmælti því. Skiptaráðandi synjaði þeirri kröfu með úrskurði. J áfrýjaði úrskurðinum, en því máli var vísað frá Hæstarétti, með því að lagaheimild skorti til áfrýjunar, sbr. 2. tl., 1. mgr., 21. gr. laga nr. 57/1962, 4. dögum eftir að dómur Hæstaréttar gekk kærði J úrskurðinn til Hæstaréttar. Dæmt var, að kærufrestur væri löngu liðinn samkv. 22. gr. laga nr. 57/1962, og var kærumáli vísað frá Hæstarétti 39, 137
- H og J fengu leyfi til lögskilnaðar. Var gerður sérstakur samningur um fjárskipti þeirra. H taldi síðar á sig hallað með samningi þessum. Krafðist hún þess, að skiptaréttur tæki bú þeirra J til skipta. Skiptaréttur vísaði frá þeirri kröfu, með því að H skyldi leggja mál fyrir almenna dómstóla, ef hún vildi ónýta fjárskiptasamning, sbr. 79. gr. laga nr. 39/1921. Staðfest í Hæstarétti, og þar sagt, að tilvitnað ákvæði ætti við, sbr. nú 54. gr. laga nr. 60/1972 505
- J vann hjá K. Sagði K honum upp starfi 30. sept. 1970. Samkv. kjarasamningi J átti hann rétt á þriggja mánaða uppsagnarfresti. K var lýst gjaldþrota 9. október 1970. Um úrlausn um kröfu hans í þrotabú er fjallað við forgangskröfu, vinnusamninga, vexti 521
- Við búsmeðferð eftir G lýsti R, dóttir hennar, 300.000 kr. kröfu

í búið, en erfingjar G voru R og RV, eiginmaður G og faðir R. Var krafa á því reist, að R hefði unnið heimilinu frá 15 ára aldri og alls í 16 ár, en R taldi G hafa orðið ósjálfbjarga sjúkling, er R var 15 ára gömul. Búið viðurkenndi fyrir Hæstarétti 59.000 kr. af kröfu R. Dómstólar tóku til greina alls 118.000 kr. R taldi sig hafa látið í té 17 þús. kr. röskar til kaupa á fasteign búsins árið 1957. Krafa R um endurgreiðslu var talin fyrnd, sbr. 2., 3. og 4. gr. laga nr. 14/1905 907

K, sonur hjónanna Ó og T, fórst í fiskiróðri. Vátryggingarfélag beiddist þess, að skiptaráðandi, þar sem Ó bjó, greiddi lög-erfingjum K slysatryggingarfé, sem það sendi honum. Reis ágreiningur milli foreldranna, sem voru skilin, um tilkall til fjárlins. Ó taldi, að fé þetta ætti ekki að renna til bús K samkv. ákvæðum kjarasamnings um slysatryggingu skipshafna og ákvæðum 1. málsg. 102. og 122. gr. laga nr. 20/1954, og taldi Ó sig eina réttihafa til dánarbóta. T taldi hins vegar í héraði, að bæturnar ættu að greiðast í bú K og skiptast síðan milli þeirra Ó og T samkv. erfðalögum. Aðeins einn skuldheimtumaður lýsti kröfum í búið. Skiptaréttur féllst á það sjónarmið Ó, að féð ætti ekki að renna í búið sem arfur. Fyrir Hæstarétti kröfðust bæði Ó og T, að úrskurður skiptaréttar um þetta atriði yrði staðfestur, svo sem og var gert. Skiptaréttur úrskurðaði í öðru lagi, að tryggingarféð skyldi skiptast jafnt milli Ó og T. Úr því að fé þetta rann ekki í búið samkv. framansögðu, þar það ekki undir skiptarétt að leysa úr tilkalli málsaðilja til dánarbóta. Var ákvæði skiptaréttar um þetta atriði ómerkt og málinu vísað frá skiptaréttinum 1037

Skiptaráðandi.

Bú þeirra D og S, sem fengið höfðu leyfi til lögskilnaðar, sætti opinberum skiptum í skiptarétti Reykjavíkur. Skiptaráðandi óskaði eftir því við uppboðshaldarann í Gullbringu- og Kjósarsýslu, að tiltekin byggingarlöð í Garðahreppi, tilheyrandi búinu, yrði seld á opinberu uppboði. Sagði í bréfi skiptaráðanda, að ósk væri sett fram „samkvæmt ákvörðun skiptafundar“. Eftir að uppboð hafði fram farið, varð ágreiningur um úthlutunargerð og sérstaklega um það, hvort heimilt væri að draga tvo frádráttarliði frá fjárhæð hesta boðs, er D gerði. Gekk úrskurður uppboðsréttar um þann ágreining, og var honum skotið til Hæstaréttar. Í héraði var málið flutt m. a. af hálfu skiptaráðandans í Reykjavík. Hann var beiðandi uppboðs og því aðili þess samkv. 1. tl. 8. gr. laga nr. 57/1949. Bar því að stefna honum fyrir

Hæstarétt. Þar sem þessa var ekki gætt, var málinu vísað frá Hæstarétti	513
---	-----

Skírlífisbrot.

Skjalafölsun.

G útbjó tvö veðskuldabréf til handhafa, hvort að fjárhæð 125.000 kr., tryggð með II. veðrétti í íbúð, er móðir hans átti, að henni fornspurðri, og ritaði G nafn hennar heimildarlaust undir skjöl þessi. Bréfin afhenti hann S, er greiddi honum 50.000 kr. og afhenti notaða bifreið, er G tók í sínar vörzlur. S kvað G hafa átt að fá auk þessa síðar peninga og vixil, en af afhendingu þeirra verðmæta varð ekki. Með notkun falsaðra skjala í lögskiptum þessum bakaði G sér refsingu samkv. 155. gr. alm. hegnl. Refsað auk þess samkv. 247. og 248. gr. hgl. fyrir annað atferli. Refsing: 12 mán. fang. 442

Skólar. Skólanefnd.

G, sem verið hafði kennari við Skógaskóla, stefndi m. a. skólanefnd skólans f. h. hans í máli til heimtu fébóta vegna þess að hún taldi brotinn rétt á sér samkvæmt loforði, er skólastjóri hefði gefið sér um aukið íbúðarhúsrými. Kröfu G gegn skólanefnd var vísað frá dómi, þar eð skólanefnd gat ekki svo sem stöðu hennar var skipað að lögum, verið í fyrirsvari fyrir skólann, þar sem slíkar fjárkröfur voru uppi hafðar. Sjá og stjórnsýsla 974

Skuldamál.

Verzlunin H sótti B um greiðslu skuldar, sem talin var stafa af vöruúttekt B hjá H. Var talið, að samkv. stefnu, greinargerð og svonefndum „viðskiptareikningi“, sem fram var lagður í málinu, miðuðust stefnukröfur máls við vöruúttekt B hjá H á tímabilinu 1. jan. 1956 til 30. júní 1960. Fyrir Hæstarétti krafðist H þess, að B yrði ennfremur dæmdur til að greiða honum skuld vegna vöruúttektar á tímabilinu 1. júlí 1960 til 31. des. s. á. að því marki, sem fjárhæð stefnukröfu leyfði, ef talið yrði, að eldri skuldir B væru að einhverju leyti niður fallnar. Þessar kröfur voru ekki taldar koma til álita í Hæstarétti, sbr. 45. gr. laga nr. 57/1962. Viðskiptareikningur sá, sem að framan greinir, sýndi aðeins mánaðarlega heildarúttekt B hjá H, og gerði H ekki grein fyrir einstökum úttektum B. Varð reikningur ekki talinn veita fulla sönnun um skuld B við H, sbr. 7. og 16. gr. laga nr. 62/1938. Við það varð að vísu að miða, að B hafi tekið út vörur í reikning hjá H á þeim tíma, sem stefnukröfur taka til. Um tiltekinn hluta þeirra þótti sann-

að, að nafngreindur maður hafi staðið H skil á kröfufjárhæð. Bar að sýkna B af þeim hluta kröfu H. Aðrar kröfur þóttu eigi studdar þeim gögnum, að B yrði dæmt að greiða H þær. Sýkna	143
---	-----

Skuldamál. Lausafjárkaup.

K seldi J f. h. S bifreið. Átti J m. a. að afhenda K víxil að fjárhæð 100.000 kr. til greiðslu á kaupverði. Af hálfu J féll niður þingsókn í héraði, áður en greinargerð væri skilað af hans hálfu eða gögn lögð fram. Var mál dæmt eftir skjölum og skilríkjum samkv. 118. gr. laga nr. 85/1936 og fallið var á kröfu K. Fyrir Hæstarétti hafði J uppi þá málsástæðu, að bifreið sú, sem um var fjallað í málinu, hefði verið gölluð. Skilyrðum 45. gr. laga nr. 57/1962, nú 45. gr. laga nr. 75/1973, var eigi fullnægt, og kom þessi málsástæða því ekki til álita í Hæstarétti. Var héraðsdómur staðfestur, nema um greiðslu vaxta	778
--	-----

Spjöll á mannvirkjum.

Stefnur. Stefnubirting.

Stefna í áskorunarmáli var birt 29. des. 1972. Í stefnueftirriti, sem stefnuvottar afhentu stefndu, Ó, segir, að mál verði þingfest „þriðjudaginn 27. janúar 1972“. Af þessum sökum taldi Ó sig ekki hafa getað sótt þing í héraði á þingfestingardegi. Þar sem eftirrit stefnu var svo áfátt, fullnægði það ekki ákvæðum 3. málsg. 96. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 7. gr. laga nr. 49/1968. Bar því að ómerkja hina áfrýjuðu dómsathöfn og vísa máli frá héraðsdómi	885
Sjá og framhaldsstefnu	390, 742, 811, 984
Sjá og sakaukastefnu	93

Stjórnarskrá.

M var úrskurðaður í gæzluvarðhald allt að 30 dögum. Eftir að dómari færði úrskurð til bókar segir svo í endurriti úr þingbók, að M hafi verið færður í dóminn og hafi úrskurðarorð verið lesið í heyrenda hljóði í dómnum. Sýnt þótti af þessu, að M hafi ekki komið fyrir dómara, fyrr en eftir að úrskurður um gæzluvarðhald var saminn. Var það talið brjóta í bága við 1. málsg. 65. gr. stjórnarskrár nr. 33/1944 og 66. gr. laga nr. 82/1961. Vegna þessa annmarka var úrskurður ómerktur	37
Bæjarstjórn A veitti R á árinu 1964 kost á að fá lóðina F á leigu í því skyni að reisa þar hús til iðnaðar og iðju. Byggingarfrestur var ákveðinn 1 ár. Byggingarleyfi var veitt 1965 og þá var áréttað ákvæði um 1 árs byggingarfrest.	

1. okt. 1967 hófst álagning gatnagerðargjalda í A. 4. des. 1968 ályktaði bæjarstjórn, að lóðin F væri „fallin“ til kaupstaðarins með því að skilmálum um byggingarfrest hefði ekki verið fullnægt. R taldi m. a., að ekki væri unnt að svipta sig lóðinni vegna ákvæða 67. gr. stj.skr. Þeirri málsástæðu var hrundið. R fullnægði ekki þeim skilyrðum, sem bæjarstjórn setti honum með lögmætum hætti, og voru engin haldbær rök að því leidd, að 67. gr. stj.skr. ætti hér við 1000

Stjórnsýsla.

Skólanefnd Skógaskóla var skipuð samkv. 9. gr. laga nr. 48/1946 með því hlutverki, er m. a. segir í 10. gr. þeirra laga og í stjórnvaldsreglum, settum samkv. þeim. Svo sem verkvið skólanefndar er markað í lögum, var hún ekki talin geta verið í fyrirsvári fyrir skólann í máli, þar sem settur kennari hafði uppi fjárkröfur á hendur skólanum. Var kröfu kennarans á hendur skólanefnd vegna skólans vísað frá héraðsdómi. Menntamálaráðuneytið setur eða skipar kennara við skóla gagnfræðastigs, og taka kennarar laun úr ríkissjóði. Ráðuneytið setti G kennara við skólann skólaárið 1969—70. Settur skólastjóri Skógaskóla gaf G fyrirheit um, að hún fengi aukið húsrými næsta vetur, en á því var henni þörf, þar sem hún vænti sín. Er nýr skólastjóri tók við starfi 1. sept. 1970, taldi hann ekki unnt að láta G í té aukið húsrými. Taldi G sér ekki gerlegt að starfa við skólann og höfðaði mál gegn skólanefnd og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs til heimtu bóta. Dæmt, að á þeim tíma, sem settur skólastjóri veitti G fyrirheit um aukið húsrými, hafi G ekki verið falið af réttum stjórnvöldum að hafa á hendi kennslu skólaárið, sem í hönd fór. Fyrirheitið gat því ekki aflað G réttar, og ekki sýndi hún fram á annan grundvöll að fjárkröfum gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, sem var sýknaður af kröfum G 974

Bæjarstjórn A-kaupstaðar veitti R rétt til að leigja tiltekna lóð, F, árið 1964 í því skyni að reisa þar hús til iðnaðar og iðju. Byggingarfrestur var eitt ár. Árið 1965 fékk R byggingarleyfi fyrir húsi, og var endurtekið, að byggingarfrestur væri eitt ár. Þær framkvæmdir, sem fram fóru á lóðinni 1966, voru taldar lítilsháttar. 1. okt. 1967 hófst álagning gatnagerðargjalda í A. 4. des. 1968 ályktaði bæjarstjórn, að lóðin F væri „fallin til bæjarins“, en jafnframt var R veittur kostur á að sækja um hana að nýju. R andmælti þessu, en sótti þó um hana í maí 1970 og fékk leigurétt til byggingar iðnhúss og byggingarleyfi. Var gatnagerðargjald ákveðið 372 þús. kr. röskar, er R greiddi með

afhendingu víxils. R höfðaði síðan mál til að fá það viðurkennt með dómi, að honum væri óskyldt að greiða gjald þetta. Dæmt var, að byggingarfrestur hafi verið lögmætur, og að byggingarframkvæmdir hafi verið svo lítilsháttar, að R hafi eigi fullnægt skilmálum um byggingarfrest. Hafi bæjarstjórn því verið rétt að álykta, að leiguréttur R væri brott fallinn. Eigi varð á það fallizt, að bæjarstjórn hafi með tómlæti fyrirgert rétti til að neyta framangreinds úrræðis, enda var henni rétt að biða um sinn og sjá, hverju fram yndi um framkvæmdir R. Þá var dæmt, að bæjarstjórn A hafi verið rétt að setja greiðslu gatnagerðargjalds sem skilyrði fyrir lóðarveitingu til R í júní 1970. Gjaldi þessu skyldi einkum varið til framkvæmda í því skyni að gera lóðir byggingarhæfar. Það var ákveðið af þar til bæru stjórnvaldi og eigi úr hófi hátt. Úrræði bæjarstjórnar gagnvart R fólu eigi í sér sviptingu eignarréttar samkv. 67. gr. stj.skr., heldur var um það að ræða, að R fullnægði ekki skilyrðum, sem honum voru sett með lögmætum hætti. Bæjarstjóri f. h. kaupstaðarins var sýknaður af kröfum R 1000

Söluskattur. Sjá skattar.

Tekjuskattur. Sjá skattar.

Tékkamisferli.

Tilraun.

H hringdi dyrabjöllu að íbúð E, fyrrv. tengdamóður sinnar. Er Þ, sonur hennar, opnaði hurð, beindi H byssuhlaupi inn um dyragætt. Þ gat þó lokað hurð. Nær samstundis skaut H inn um hurðina af byssu þeirri, sem hann hafði meðferðis og hafði tekið ófrjálsri hendi. Dundu högl og tréflísar yfir og á E og Þ, er voru ein í íbúðinni skammt frá hurð. Ruddi H sér braut inn í íbúð og veittist þar að E með ofríkisverkum. Er E tókst að komast út úr íbúð og hljóp niður stiga, skaut H á eftir henni. Háttsemi H þótti varða við 211., sbr. 20. gr. alm. hgl. H ruddist skömmu síðar inn í aðra íbúð í sama húsi. Beindi hann þar byssu að S, húsráðanda. HJ, er þar var staddur, tók um byssuhlaup og beindi byssu niður. Hljóp skot þá í fót HJ, og varð af slíkt mein, að nema varð fótinn af honum fyrir ofan hné. H var m. a. saksóttur samkv. 211., sbr. 20. gr. hgl. fyrir atferli í íbúð S. Varhugavert þótti að meta honum þá háttsemi svo, að það hafi verið ásetningur hans að ráða fólk af dögum í íbúð þessari. Var líkamstjón HJ talið varða við 219. gr. alm. hgl. og háttsemi að öðru leyti við 220. gr., 4. málsg. alm. hgl. 912

*Togveiðar. Sjá fiskveiðabrot.**Tollar.**Tolllagabrot.**Tómlæti.*

H flutti mjólk fyrir bændur á Kjalarnesi til Rvíkur frá marz 1967 til maíloka 1969. Á fundi með bændum 31. maí 1969 setti H fram kröfu um hækkun á flutningsgjaldi úr 65 aur. pr. lítra í eina kr. á lítra. Bændur gerðu gagntilboð um 90 aura á lítra. Hafnaði H því og hætti mjólkurflutningunum að svo vöxnu. Í júlí s. á. lýsti H kröfum sínum um fégreiðslu frá bændum, þ. á m. B, sem hann höfðaði síðan mál gegn. Voru þær reistar á því, að honum bæri eins mánaðar uppsagnarfrestur. Sagt var m. a., að H hefði borið að marka skýrlega afstöðu sína um uppsagnarfrest á greindum fundi. Var B sýknaður af kröfum H 270

D vann að framreiðslustörfum hjá S frá því síðara hluta árs 1968 og nokkuð fram á árið 1969. Átti D rétt á þóknun frá viðskiptamönnum sem greiðslu fyrir starf sitt, og skyldi hún vera 15% miðað við verð veitinga til almennings. D hafði jafnan gert upp við S samkv. þeim skilningi hennar og stéttarfélags hennar, að 15% reiknist m. a. af þeim hluta í verði veitinga, sem stöfuðu af söluskatti. Í lokauppgjöri S við D, en hún lét af störfum í þágu hans, neitaði S að greiða 15% af þessum verðhluta. Dómsstólar féllust á túlkun S á ákvæði þessu. Í hrd. var á því byggt, að S hefði allan starfstíma D fram til lokauppgjörs fallizt á, að D gerði upp í samræmi við skilning hennar á ákvæðinu án þess að slá við varnagla. Með þessu fyrirvaralausla uppgjöri allan starfstímann þótti S hafa vakið D það traust, að hún hlyti laun í samræmi við skilning hennar á kjarasamningnum. Bar þegar af þeirri ástæðu að fallast á kröfur D um greiðslu á því fé, sem hún taldi sig eiga inni hjá S vegna síðasta uppgjörs við hana 552

Bæjarstjórn A veitti R á árinu 1964 kost á að fá lóðina F til leigu til byggingar húss til iðnaðar og iðju. Byggingarfrestur var ákveðinn 1 ár. Byggingarleyfi var veitt á árinu 1965, og var þá áréttaður 1 árs byggingarfrestur. Hinn 4. des. 1968 ályktaði bæjarstjórn A, að lóðin F væri „fallin“ til bæjarins, en að R skyldi gefast kostur á að sækja um hana að nýju gegn greiðslu gatnagerðargjalds, sem tekið var að innheimta 1. okt. 1967. R hélt því m. a. fram, að bæjarstjórn hefði með tómlæti fyrirgert rétti sínum, ef einhver væri, til að svipta hann heimild til lóðarinnar, þar

sem hún hefði ekki hafizt handa í þessu efni jafn skjótt og tilefni var til samkv. viðhorfi hennar til málsins. Dæmt var, að bæjarstjórn hefði verið rétt að bíða um sinn og sjá hverju fram yndi um framkvæmdir R, án þess að glata við það heimild til lagaúrræða gagnvart honum 1000

Traustnám.

Tryggingabréf.

Með tryggingabréfi var veðsett tiltekin fasteign til tryggingar skuld allt að fjárhæð kr. 300.000. Skuldin var eigi greind á annan veg en þann, að hún væri víxilskuld R við nafngreindan þriðja mann, en forráðamaður R, H, undirritaði bréf og veðsetti eignarhluta sinn í fasteigninni T. Ekki var víxilskuldum lýst nánar, fjárhæðar þeirra eigi getið og fjárhæð sú, sem veðsetning átti að tryggja, aðeins lýst svo, að hámarksfjárhæðar var getið. Var eigi talið, að 3. gr. laga nr. 18/1887, sem víkur að veðskuldabréfi með fasteignartryggingu, heimili að ákveða megi í veðskuldabréfi, að selja megi veð án dóms eða sáttar og aðfarar. Þótti ákvæði 15. gr. laga nr. 29/1885 styrkja þá niðurstöðu 231

G gaf út veðskuldabréf í fasteign og undirritaði það nafni móður sinnar að henni fornsþurðri. Notaði hann bréf þessi til að fá peninga hjá manni, er tók við bréfunum. G var refsað samkv. 155. gr. alm. hgl. Sjá skjalafölsun 442

Umboð.

Umferðarlög.

S ók vestur Hringbraut og lenti á hjólreiðarmanni, sem ók í sömu átt. Lemstraðist hinn síðarnefndi til ólífis, er hann féll af reiðhjólinu. S þótti hafa ekið of hratt miðað við aðstæður, en hann sá hjólreiðarmann á nokkuð löngu færi og veitti því athygli, að hann hélt eigi stöðuglega akstursstefnu sína. Aðalorsök slyss var talin hafa verið, að hjólreiðamaður sveigði skyndilega í veg fyrir S. S var refsað samkv. 215. gr. alm. hegningarlaga og auk þess samkv. 1. málsg. 26. gr., 1. málsg. 37. gr., 1. og 2. málsg. 49. gr. og 1. málsg. 52. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Hann var sýknaður af ákæru fyrir brot á 4. málsg. 47. gr., með því að 1. málsg. 52. gr. þótti taka til hlítar til þeirrar vanrækslu hans að gefa eigi hljóðmerki. Refs.: 6.000 kr. sekt, ökuleyfissvipting 6 mánuðir. Tveir dómendur sýknuðu S 62

Talið var sannað, að S hefði ekið bifreið niður Ártúnsbrekku með um 90 km hraða miðað við klst. Eftir mælingu og

framburðum lögreglumanna jók S síðan hraðann í um eða yfir 100 km, er hann ók vestur Miklubraut, en lögreglumenn stöðvuðu hann við Réttarholtsveg. Hafði lögreglan þá veitt S eftirför nokkurn tíma. Hámarkshraði á vegarhlutum þeim, sem hraðamæling lögreglumanna tók til, var 60 km. Atferli S varðaði við 1. málsgr. og 3. málsgr. c-liðar 49. gr. og 1. málsgr. 50. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Dæmd 3.000 kr. sekt. S var í hrd. sviptur ökuréttindum í 1 mánuð samkv. 81. gr. sömu laga	69
M ók suður Suðurgötu, en H ók úr Starhaga inn á Suðurgötu. Lenti bifreiðunum saman með þeim afleiðingum, að H hlaut slík lemskur, að hann andaðist skömmu síðar. H virti ekki biðskyldu, að því er gögn bentu til, en M var talinn hafa ekið of hratt miðað við allar aðstæður. Honum var refsað samkv. 215. gr. hgl., 1. málsgr. 26. gr., 1. málsgr. 37. gr., 1., 2. og 3. málsgr. a-, b-, c- og f-liða 49. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Refs.: 5.000 kr. sekt, ökuleyfisvipt.: 6 mán.	339
Sjá og ölvunarakstur	690, 912

Umferðarréttur.

Umsýsla. Umsýslubókun.

Uppboð.

Radíóstofan V átti allmikil viðskipti við radíóstofuna R. Virðist H, forráðamaður R, hafa gefið út víxla vegna þessara viðskipta. Í janúar 1967 gaf H út tryggingarbréf með 4. veðrétti í eignarhluta sínum í fasteigninni T fyrir víxilskuldum við V að fjárhæð allt að 300.000 kr. Hinn 10. apríl 1968 krafðist S lögmaður uppboðs á T til lúkningar eftirstöðvum af skuld pr. 1. okt. 1967 að fjárhæð kr. 201.121. Voru víxlar þeir, sem fram voru lagðir, taldir nema samtals kr. 196.865. S voru faldir víxlar þessir til innheimtu, en þeir voru eign V. S taldi, að veðbréf ásamt hinum ógreiddu víxlum, sem veð átti að tryggja, væri næg uppboðsheimild samkv. 1. gr. b-lið, laga nr. 57/1949, sbr. 3. gr. laga nr. 18/1887 og 39. gr. laga nr. 95/1947. Í veðbréfinu var að vísu áskilið, að þegar skuldin, sem veðið átti að tryggja, sé fallin í gjalddaga, megi selja það á nauðungaruppboði samkv. lögum nr. 57/1949, sbr. 3. gr. laga nr. 18/1887. Hins vegar var skuld sú, sem veðbréf átti að tryggja, eigi greind öðru vísi en að um sé að ræða víxilskuld R við nafngreindan þriðja mann. Aðeins var tiltekið, að bréf sé til tryggingar skuld allt að fjárhæð kr. 300.000, svo og vöxtum og innheimtukostnaði. Eigi varð talið, að 3. gr. laga nr. 18/1887

veiti heimild til þess beint eða fyrir lögjöfnun að ákveða í framangreindu veðbréfi, að selja megi veðið á nauðungaruppbóði án dóms eða sáttar og aðfarar. Þóttu ákvæði 15. gr. laga nr. 29/1885 styrkja þá niðurstöðu. Var því synjað um uppbóð 231

- GP keypti íbúðina B af ÓÁ í jan. 1965. Skyldi GP taka að sér skuldir áhvílandi 2. og 3. veðrétti og gefa út veðskuldabréf, er hvíldi á 1. og 4. veðrétti. ÓÁ lét þinglýsa á 1. og 4. veðrétti veðbréfi með sömu fjárhæð og lánskjörum og GP skyldi gefa út samkv. samningi þeirra. Um miðjan jan. 1966 riftaði ÓÁ kaupunum og seldi ÓG íbúðina með afsali 19. marz 1966, þinglýstu samdægurs, en ÓG afsalaði SG íbúðinni með afsali í ágúst 1971. Nauðungaruppbóð fór fram á íbúðinni 6. febr. 1970 að beiðni Þ til lúkningar á 5. veðréttarskuld. Við uppbóðið lá fyrir bréf frá GP, þar sem hann krafðist þess, að til greina væri tekinn réttur sinn til að taka að sér greiðslu af uppbóðsandvirði kr. 145.720, ásamt vöxtum og kostnaði. Taldi hann sig hafa borgað áfallandi veðskuldir o. fl. af eignarhluta þessum. Hefði hann með því verið að tryggja verulega hagsmuni sína, og taldi hann sér samkv. almennum reglum lögveðrétt í íbúð þessari, sem selja átti við uppbóð. GÁ varð hæstbjóðandi og bauð kr. 425.000. Í sérstöku uppbóðsmáli, sem lauk með úrskurði 22. júlí 1970, var krafa GP tekin til greina sem endurkrafa þeirra fjárhæða, sem hann hafði innt af hendi til að standa í skilum með afborganir og vexti á 1.—4. veðréttarskuldum, og var hér miðað við kröfu hans óskerta. Eigi fengust málalok um þennan úrskurð í Hæstarétti, með því að áfrýjunarfrestur var liðinn, er GÁ skaut honum til Hæstaréttar. GÁ stóð ekki við boð sitt. Krafðist GP nú nýs uppbóðs til lúkningar á kröfu að fjárhæð kr. 112.796, sem voru eftirstöðvar af þeim kr. 145.720, sem rætt er um í úrskurðinum 22. júlí 1970. Talið var í dómi Hæstaréttar, að GP hafi golið þessa fjárhæð til að gæta réttmætra hagsmuna sinna. Samkv. úrskurðinum 22. júlí 1970 átti hann rétt á þessari fjárhæð, en þessi réttur náði ekki fram að ganga, þar sem uppbóðskaupandi fullnægði ekki uppbóðsskilmálum. Var GP, sem átti gjaldfallna kröfu vegna vanskila, þá heimilt að krefjast nýs uppbóðs á grundvelli þess, er þegar hafði farið fram samkvæmt 35., sbr. 21. gr. laga nr. 57/1949 459
- S, skiptaráðandi í R, óskaði uppbóðs á lóð, er tilheyrði búi hjóna, sem fengið höfðu lögskilnað, en búið var til meðferðar í skiptarétti. Lóðin lá í lögsagnarumdæminu G. S óskaði eftir uppbóði samkv. 1. tl. 8. gr. laga nr. 57/1949. Bar því að stefna honum fyrir Hæstarétt, er úrskurði uppbóðsréttar var áfrýjað 513

Mál til heimtu bótakröfu, sem reist var á því, að uppboðsráðanda hefðu orðið á mistök í meðferð uppboðsmáls, var höfðað í héraði gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs og viðkomandi uppboðsráðanda. Málinu var vísað frá dómi, sbr. 34. gr. laga nr. 85/1936 og 1. málsg. 4. gr. laga nr. 57/1949	660
---	-----

Uppsögn. Uppsagnarfrestur.

H hóf mjólkurflutninga fyrir bændur á Kjalarnesi í marz 1967 og hélt þeim áfram til maíloka 1969. Á fundi með bændum þann dag höfnuðu bændur ósk H um hækkun á flutningsgjaldi úr 65 aur. í 1 kr. pr. lítra., en H hafnaði gagntilboði bændna um 90 aur. Hætti H flutningunum að svo vöxnu máli. Á þessum fundi lýsti H því eigi afdráttarlaust, að honum bæri 1 mánaðar uppsagnarfrestur. Kröfu, sem á því var reist, setti hann fram í júlí s. á. Dæmt var, að brýn þörf hefði verið á því, að H hefði markað skýrlega afstöðu sína um uppsagnarfrest á greindum fundi. Gat hann eigi sótt tiltekinn bónda um fégreiðslur af þessu efni, svo sem máli var háttað	270
Sjá og frávikning úr starfi	164

Upptaka eigna. Sjá eignarupptaka.

Úrskurðir.

Þrír menn voru dómkvaddir samkv. úrskurði Hæstaréttar til að láta í té álitssgerð um öryggi mælingaraðferða úr flugvél í þágu landhelgisgæzlu	379
Úrskurður var kveðinn upp um frest í hæstaréttarmáli. Frestur var veittur	1015

Útboð.

Sjá samningar	742
---------------------	-----

Útburður.

Útivist aðilja í héraði.

Stefndi J sótti eigi þing eftir að frestur var veittur til að skila greinargerð, og engin gögn voru lögð fram af hans hendi. Í málinu sótti K J f. h. S til greiðslu hluta af kaupverði bifreiðar, er K seldi honum. Mál var dæmt eftir skjölum og skilríkjum, sbr. 118. gr. laga nr. 85/1936. Í Hæstarétti hafði J uppi þá málsástæðu, að bifreið hefði verið gölluð. Sú málsástæða kom ekki til álita, með því að skilyrðum 45. gr. laga nr. 57/1962 var eigi fullnægt	778
--	-----

Útivist aðilja í Hæstarétti.

Áfrýjandi sótti ekki þing. Útivistardómar 1, 47, 48, 49, 50, 206,
269, 270, 417, 676, 781, 900, 1012

*Útsvör. Sjá skattar.**Vanheimild.**Vanhæfi dómara.*

Héraðsdómari varð eigi við þeim tilmælum verjanda E, B og S að leggja tilteknar spurningar fyrir þá B og S varðandi þann hátt, sem héraðsdómari hefði haft á að áminna þá, er þeir gáfu skýrslur fyrir dómi. Verjandi skaut ekki þessari synjun til Hæstaréttar, sbr. 10. tl. 172. gr. laga nr. 82/1961, heldur krafðist hann þess, að dómariinn viki sæti í málínu. Úrskurðaði héraðsdómari, að hann skyldi víkja sæti. Í dómi Hæstaréttar var dæmt, að synjun dómara um að bera upp framangreindar spurningar gerðu hann eigi vanhæfan til meðferðar máls, sbr. 2. málsg. 15. gr. laga nr. 82/1961 og 36. gr. laga nr. 85/1936. Var úrskurður því felldur úr gildi 45

K ól barn, er hún kenndi M, sem fórst í fiskiróðri áður en barnið fæddist. Bú M var tekið til opinberrar skiptameðferðar. Stefndi K skiptaráðanda f. h. bús M og krafðist þess, að dæmt yrði, að M væri faðir barns og að það nyti erfðaréttar eftir hann, og enn voru gerðar aðrar tíðkanlegar kröfur, þ. á m. um meðlagsgreiðslur til 16 ára aldurs, fæðingarstyrk og almannatryggingargjald, allt eftir yfirvaldsúrskurði. Fulltrúi bæjarfógetans í A-kaupstað rannsakaði málið og dæmdi það á ábyrgð bæjarfógetans, sem var fyrirsvarsmaður annars málsaðilja. Þetta var talið andstætt 1. tl. 36. gr., sbr. 3. málsg. 37. gr. laga nr. 85/1936, og bar héraðsdómara að víkja sæti af sjálfsdádum. Dómurinn var ómerktur og máli vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsuppsögu 373

Vanreifun. Sjá og ómerking.

Bótamál út af vinnuslysi þótti vanreifað. Sjá ómerking 3

Skipstjóri sótti útgerð skips um vangoldin laun. Skipshafnarskrá og gögn um kjör komu eigi fram, fyrr en í Hæstarétti. Áttu þau að réttu lagi að koma fyrir héraðsdóm til úrlausnar. Héraðsdómur og málsmeðferð í héraði var ómerkt og máli vísað frá héraðsdómi 262

Seljendur báts höfðuðu mál gegn Sv, sem hafði milligöngu um sölu til Á h/f, svo og gegn St, sem þeir keyptu bátinn af, til heimtu söluandvirðis bátsins. Grundvöllur kröfugerðar

á hendur Sv og St var óljós og óglöggt, hvert söluandvirði frá Á hefði runnið. Málatilbúnaður var slíkum annmörkum bundinn og málið í heild sinni svo vanreifað, að dómur var ómerktur og máli vísað frá héraðsdómi	846
---	-----

<i>Varnarsamningur við Bandaríki Norður-Ameríku.</i> Sjá frávikning úr starfi	164
--	-----

Varnarþing.

Vátryggingar.

Vátryggingarfélagum stefnt til réttargæzlu í bótamálum. Sjá réttargæzla	240, 247, 347, 708
Vátryggingarfélagi stefnt til réttargæzlu í björgunarmáli	667
Í máli út af árekstri bifreiða var vátryggingarfélagi stefnt til varnaraðildar ásamt bifreiðarstjóra	494

Veðréttindi. Sjá sjóveð.

Vegir.

Vegkantur lét undan, er G ók bifreið um veginn. Valt bifreiðin og skemmdist allmikið. Vegurinn var nýendurbyggður að brú, sem var nýsmíðuð. Starfsmönnum Vegagerðar ríkisins var virt það til stórkostlegs gáleysis að leyfa umferð um veginn, svo sem hann var úr garði gerður. Sagt, að túlka verði ákvæði 2. málsg. 65. gr. vegalaga nr. 23/1970 þröngt. Leitt sé í ljós, að G hafi ekið gætilega og eigi brugðizt óeðlilega við þeim vanda, sem við var að etja. Ríkissjóður var talinn bera óskoraða fjárábyrgð gagnvart G, eiganda og ökumanni bifreiðarinnar. Einn dómari taldi G eigi hafa sýnt fram á, að hann hafi sýnt „ýtrustu varkárni“, en það sé skilyrði bótaréttar samkv. 2. málsg. 65. gr. laga nr. 23/1970 og sýknaði ríkissjóð	584
--	-----

Veðiréttindi.

Veikindadagar.

Venjuréttur.

Sagt, að tilteknað bótaákvæðanir stjórnar Aflatryggingasjóðs hafi verið venjuhelgaðar. Sjá aflatryggingar.	405
---	-----

Verðjöfnunargjald.

Verðlagsbrot.

Verðstöðvun.

Verjandi í opinberu máli.

Héraðsdómari varð eigi við þeim tilmælum verjanda E, B og S, að leggja tilteknar spurningar fyrir þá B og S um það, hvern hátt dómariinn hefði haft á um að áminna þá, er þeir gáfu skýrslur í málinu. Verjandi skaut ekki þessari synjun til Hæstaréttar, sbr. 10. tl. 172. gr. laga nr. 82/1961, heldur krafðist hann þess, að dómariinn viki sæti í málinu. Varð dómariinn við þeirri kröfu í sérstökum úrskurði, sem kærður var til Hæstaréttar og felldur úr gildi þar. Sjá vanhæfi dómara

45

*Verkkaup.**Verksamningar.*

M byggingarfyrirtæki fékk leiguréttindi yfir nokkrum byggingarlóðum í G-hreppi í því skyni að reisa þar íbúðarhús til sölu. Með samningi „seldi“ M J hús á tiltekinni lóð, tilbúið undir tréverk og málningu og öll tengigjöld greidd. Í tengslum við þennan samning var gerð sérstök verklýsing, er M og J undirrituðu. J framseldi síðar G réttindi sín samkv. þessum samningi, en hann hafði uppi ýmsar kröfur vegna vanefnda, sem hann taldi M og H, múrarameistara hússins, svo og K, arkitekt hússins, bera ábyrgð á. M bar m. a. fyrir sig fyrningu. Í hrd. segir, að lögskipti M við J og síðar G beri að vísu nokkurn svip af hvoru tveggja, kaupgerningi um ófullgert hús og verksamningi um húsbyggingu, en rétt þótti að líta svo á, að um lengd fyrningarfrests á kröfum G fari eftir aðalreglunni í 2. tl. 4. gr. laga nr. 14/1905. Þótt J hefði nokkurn rétt til afskipta af gerð uppdráttar og til eftirlits með húsbyggingu, þótti það ekki breyta þeirri niðurstöðu

278

Verzlanaskrá.

Hannes h/f var skráð á hluthafaskrá 7. okt. 1971. Var tilgangur þess m. a. að eiga og reka fasteignir og annast verðbréfa-viðskipti. 25. nóv. s. á. tilkynnti félagið til verzlanaskrár Rvíkur, að það ræki „fyrirtæki með takmarkaðri ábyrgð undir firmanafninu Kauphöll Hannesar“. Tilgangur firmans Kauphöll Hannesar var kaup og sala verðbréfa, fasteigna o. fl. Sagt í hrd., að skráningarvaldsmanni hafi borið að synja þessari tilkynningu um skrásetningu í verzlanaskrá, enda var H, sem er hlutafélag, óheimilt að nota á tilteknum þætti atvinnu sinnar sérstakt firma, sem gaf eigi til kynna, að um væri að ræða atvinnurekstur hlutafélags, sbr. 4. málsg. 9. gr. laga nr. 42/1903 og 2. gr. laga nr. 77/1921. Var H h/f dæmt með vísan til 6. gr. laga nr. 42/1903

að hlutast til um, að afmáð verði skráning firmaheitisins Kauphöll Hannesar úr verzlanskrá Rvíkur að viðlögðum 1.000 kr. dagsektum til A, stefnanda máls í héraði og eiganda Kauphallarinnar í Rvík, Fullnægjufrestur var ákveðinn 15 dagar frá birtingu dóms 771

Verzlunarhættir. Sjá ólögmatir verzlunarhættir.

Vextir.

- Í kröfubréfi lögmanns J, sem ritað var til skiptaréttar, lýsti hann kaupkröfu J í þrotabú. Var þar eigi krafizt vaxta, og var vaxtakröfu eigi hreyft, fyrr en allöngu síðar. Gegn andmælum búsins var vaxtakrafan eigi tekin til greina .. 521
- Í máli út af björgunarlaunum segir, að ekki verði ráðið af gögnum máls, að eigandi skips þess, K, sem bjargað var, hafi andmælt vaxtakröfu fyrirvarsmanns eiganda og skipshafnar B fyrir héraðsdómi umfram það, sem leiddi af kröfugerð hans um sýknu. Fyrir Hæstarétti andmælti sami aðili ekki sérstaklega vaxtakröfunni, þótt málsreifun af hendi gagnaðilja veitti brýnt tilefni til þess. Varð vaxtakrafa gagnaðiljans samkvæmt því tekin til greina 667
- Í máli, sem dæmt var í héraði samkv. 118. gr. laga nr. 85/1936, vegna útivistar stefnda, voru dæmdir 1% dráttarvextir af dæmdri fjárhæð fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði frá 23. janúar 1972 til greiðsludags. Í Hæstarétti þótti skilyrðum 45. gr. laga nr. 57/1962 eiga vera fullnægt til þess að hafa mætti uppi málsástæðu, er laut að því að bifreið, sem um var fjallað í málinu, væri gölluð. Var hérð. staðfestur, þó svo, að J var dæmdur til að greiða ársvexti af höfuðstól, 7%, frá 23. janúar 1972 til 16. maí 1973, en 9% frá þeim degi til greiðsludags 778

Viðskiptabréf.

Vinnulaun. Vinnusamningar.

- Í kjarasamningi milli atvinnurekenda og sveina var það ákvæði, að sveinar ættu rétt á kaupauka vegna framhaldsnáms, og skyldi hann vera 10% á unna dagvinnustund, kaupauki á unnar eftir-, nætur- og helgidagavinnu skyldi „greiddur með sömu krónutölu og er á dagvinnutímakaupi“. Í tengslum við þetta heildarsamkomulag var undirritað sérsamkomulag milli atvinnurekenda og sveina á Akureyri, þess efnis, að yfirgreiðslur þær, sem tíðkast hafa að undanfögnu til sveina, skyldu haldast óbreyttar og greiðast á útborgað kaup. Fyrirtækið Þ, sem var aðili að samtökum meistara, er stóðu að greindu samkomulagi, greiddi S, sveini, 10%

kaupauka miðað við dagvinnutímakaup. S taldi sér bera 10% á allt útborgað kaup. Það sérsamkomulag, sem aðiljar bundust, var ekki talið fela í sér nægilega skýra heimild til frávíks frá ákvæði heildarkjarasamnings, er mælti greinilega fyrir um, að leggja skyldi dagvinnutímakaup til grundvallar, enda var brýn þörf á að ganga skýrlega frá því, ef ætlunin var að kveða á um frávik frá greindu ákvæði 366

J var starfsmaður kaupfélagsins KS, og gildi um starf hans samningur tiltekins verzlunarmannafélags, m. a. við KS. Átti J rétt á þriggja mánaða uppsagnarfresti. Stjórn KS sagði J upp starfi 30. sept. 1970. 9. október s. á. var bú KS tekið til gjaldþrotaskipta. Talið var, að J ætti rétt á launum í 3 mánuði, að frádregnum launum, sem hann fékk hjá búinu fyrir vinnu við talningu vörubirgða búsins, svo og orlof vegna þeirrar launakröfu, og var hvorttveggja forgangskrafa í búi KS, sbr. b-lið, 5. tölul., 83 gr. laga nr. 3/1878, svo og að því er varðar kröfu um orlof, 4. gr. i. f. laga nr. 16/1943, er þá gildi, sbr. og b-lið, 5. tölul. 83. gr. laga nr. 3/1878 521

Eigendur hússins M fólu A að vinna að ýmsum verkefnum við hús þeirra, þ. á m. að steypa kringum rennur og laga þær, laga handrið, slá upp og steypa og ganga frá útidyratröppu og steypa grundvöll undir öskutunnur o. fl. Þeir greiddu A 11.500 kr., þar af var efniskostnaður röskar 800 kr. Er A óskaði eftir frekari greiðslu, áður en verki hans var lokið, var því neitað, og létu eigendur M A hætta, þar eð þeir töldu verk hans gallað. A kvaðst telja sig hrein-gerningamann, en hann væri ekki fagmaður við múrhúðun. Sá maður, sem samdi við A vegna eigenda M, og einn úr hópi þeirra, vissi, að A var ekki fagmaður. Tveir múrara-meistarar voru dómkvaddir til að lýsa verki A og meta það. Töldu þeir, að öll vinna væri framkvæmd af kunnáttuleysi og bæri A eigi greiðsla fyrir vinnu og eigi greiðsla fyrir efni vegna starfs hans. Eigendur M kröfðust þess nú í máli gegn A, að honum yrði dæmt að endurgreiða 11.500 kr. Í héraðsdómi, sem skipaður var tveimur sérfróðum samdómendum, var bent á, að verkbeiðnin væri bundin við ýmsar minniháttar og kostnaðarlitlar lagfæringar. Eigendum M hafi verið kunnugt um, að A hafði ekki iðnréttindi, og þeir hafi gengið út frá því, að því er virðist, að A myndi áskilja sér nokkru minni greiðslu en búast mætti við af kunnáttumanni, svo sem kom á daginn. A tók að vísu að ófyrirsynju niður handrið, en tjón af því töldu dómendur smávægilegt. Töldu dómendur, að ekki yrði á það fallt,

að verkið hafi verið svo gallað eða á annan hátt svo slæga af hendi leyst, að endurgjaldskrafa verði á því reist. Yrði ekki fullýrt, að það endurgjald, kr. 11.500, sem A hafi þegar fengið greitt, sé ósanngjarnt, miðað við það framlag, sem í verkinu felist. Í hrd. segir, að niðurstöðu héraðsdóms, sem skipaður hafi verið sérfróðum mönnum, sem fóru á vettvang og skoðuðu verkið, hafi eigi verið hnekkt. Var hérð. staðfestur og A sýknaður 803

Vinnuslys. Sjá skaðabætur, vinnuslys.

Vitni.

Víslar. Vísilmál.

Vörumerki.

Árið 1958 tilkynnti H til firmaskrár, að hann ræki verzlun í Reykjavík undir nafninu Verzlunin Sport. Árið 1959 tilkynnti hann til vörumerkjaskrár orðið Sport ritað með sérstökum hætti, og var vörumerki þetta skráð fyrir hvers konar íþróttavörur og tæki. Árið 1970 setti I á stofn verzlun í Reykjavík með íþróttabúninga og tæki. Auglýsingaspjald var á húsi því, er verzlunin I var starfrækt í. Skagaði það út fyrir gangstétt. Stóð í fyrstu línu „Sport“, en síðan kemur bandstrik og þá í næstu línu „vöruverzlun“ með nokkru minna letri og í þriðju línu „Ingólfs Óskarssonar“, ritað með bláu letri, og virðist svipað að stærð og letur 2. línu. Örvaroddar eru á skilti, er vísa á nafn I. — H krafðist þess, að I yrði dæmt að hætta notkun þessa auglýsingaspjalds og að honum yrði dæmd sekt samkv. lögum nr. 47/1968, 37. gr., og lögum nr. 84/1933, 9. gr. Fyrirtæki I var óskrásett, og eigi hafði hann fengið skráð vörumerki í þá átt, sem auglýsingaspjaldið bendir til. Taldi H notkun spjaldsins vera brot á framangreindum lagaákvæðum. Þar sem sport væri eigi mikið notað heiti eða orð, væri það fallið til að njóta lögverndar. Hérð. taldi, að orðið sport væri almennt orð um íþróttir í málinu. Fæli það eigi í sér nægileg sérkenni til þess að H gæti á því viðskiptasviði, sem hér er um að tefla, öðlzt einkarétt til notkunar þess. Gat hann því eigi meinað I að nota það á þann hátt, sem hann gerir með auglýsingaspjaldi sínu í hrd. segir, að auglýsingaspjaldið brjóti eigi, eins og það er úr garði gert, í bága við vörumerkjaheiti H samkv. lögum nr. 47/1968. Verði og eigi talið, að það gangi í berhöggi við 9. gr. laga nr. 84/1933. Sýkna. Málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti féll niður 469

*Vörðsluvipting.**Þingbók.*

Héraðsdómari bókaði ekki annað í þingbók um munnlegan málflutning en að báðir málflytjendur hafi talað tvisvar og lagt „málið í dóm með venjulegum fyrirvara“. Þetta þótti athugavert 158

*Þinghöld. Sjá segulbönd.**Þinglýsing.*

Ó afsalaði landspildu úr Reynisvatnslandi í Mosfellssveit til B árið 1961. Á afsal ritaði lóðaskrárritari, að landinu hafi ekki verið skipt í byggingarnefnd Reykjavíkur. Afsalinu var þinglýst athugasemdarlaust í maí 1963. B afsalaði landinu til K í okt. 1968. Lóðaskrárritari synjaði K um áritun á afsal þetta, og leitaði K þá til borgarráðs, en fékk engu þokað. K ritaði borgarfégetaembætti bréf og krafðist þinglýsingar, en því var synjað með því að áritun lóðaskrárritara skorti, sbr. 11. gr. laga nr. 35/1914, sumpart sbr. við lög nr. 35/1923, 5. gr. Dæmt í hrd., að 1. málsg. 11. gr. laga nr. 35/1914 væri ekki þinglýsing til fyrirstöðu, enda var landspildu skipt með fyrra afsali (frá 1961). Sagt var, að ákvæði 2. málsg. 11. gr. sömu laga væri ætlað að tryggja það, að lóðaskrárritara sé veittur kostur á að greina eigendaskipti í lóðamerkjabók eða lóðaskrá. Sannað var, að K veitti lóðaskrárritara færi á að skrá eigendaskipti að landspildunni með því að leggja fyrir hann framangreint afsal. Synjun lóðaskrárritara var reist á því, að byggingarnefnd hafi enn ekki veitt samþykki sitt til þess, að landspildunni væri skipt úr landi Reynisvatns. Samkv. framansögðu fékk það ekki staðizt. Synjun lóðaskrárritara var því eigi á rökum reist. Átti K rétt á að fá framangreindu afsali þinglýst, eins og hér stendur á, þótt það bæri eigi á sér áritun lóðaskrárritara um, að eigendaskipta sé ekki getið. Tveir hæstaréttardómarar töldu, að synjun lóðaskrárritara væri að vísu eigi á rökum reist, en með því að afsalið skorti enn framangreinda áritun, og ákvæði, sem hér að lúta, eru fortakslaus, sé eigi unnt að viðurkenna rétt K til að fá afsalinu þinglýst 1026

*Þingsókn.**Þingvottar.*

Þjáningabætur. Sjá skaðabætur.

Þjófnaður.

E þótti sannur að mörgum þjófnuðum úr bátum, og tók hann þar oftast morfinsprautur og ópíumtöflur. Í allmörgum tilvikum var um tilraun að ræða, þar sem m. a. var rótað til í lyfjakössum báta. Þá brauzt hann inn í netaverkstæði og sprengdi upp peningakassa og tók úr honum gamla peningaseðla, sem hann seldi fyrir um 5.000 kr. og auk þess minnispening og danskan gullpening. Í annan tíma brauzt hann inn í sömu húsakynni og reyndi að opna peningakassa, en tókst ekki. Tók hann þar að ófrjálsu línubyssu. Þá brauzt hann inn í verzlun í leit að peningum, en tók þar aðeins lykla, er hann fleygði síðar. Í hórd., er staðfestur var í hrd., segir, að eigi sé í ljós leitt, hvort lyklar þessir hafi verið einhvers virði, og taka þeirra haggði því ekki, að innbrotið yrði aðeins talið varða við 244. gr., sbr. 20. gr., hgl. Nokkru síðar brauzt E inn í enn aðra verzlun og stal þar 10.000 kr. úr peningakassa. Enn brauzt hann inn í verzlun og braut þar upp peningaskáp og peningakassa, og var hann sakaður um að hafa tekið þar 53.000 kr. Í dómi var aðeins talið sannað, að hann hafi tekið 33.000 kr., svo sem hann sjálfur gekkst við. Á öðrum stað, þar sem E brauzt inn, stal hann úr peningaskáp, er hann braut upp, 11.500 kr. E brauzt inn í skrifstofu og reyndi að brjóta upp peningaskáp, en varð það ofviða. Auk þess brauzt hann inn í bakhús apóteks og leitaði þar að morfíni og peningum, en fann hvorugt. E var ásamt sambýliskonu sinni, M, sakaður um að hafa farið inn um ólæstar dyr að vélsmiðju einni og stolið þar m. a. sælgæti, öli og gosdrykkjum og hafa brotitzt síðar inn á sama stað og stolið peningakassa fyrirtækisins með allt að 15.000 kr., nótubókum og tryggingarbréfi að fjárhæð 10.000 kr. Þau fóru með kassann heim til sín og brutu hann upp. Gengust þau eigi við að hafa tekið meir úr honum en 5—6 þús. kr., og þótti eigi sannað, að þau væru sek um töku á hærri fjárhæð. M fór að fyrirlagi E með kassa þennan síðar um nóttina að vélsmiðjunni, og hreyfðu þau ekki við nótubókinni né tryggingarbréfinu. Hórd. taldi þau ekki hafa fullframið þjófnaðarbrot að því er varðar nótubók og tryggingarbréf. Í dómi Hæstaréttar segir hins vegar, að taka á peningakassa með því, sem í honum var, sé fullframið brot á 244. gr. hgl. nr. 19/1940. Enn voru þau E og M sönn að því að brjótast sameiginlega inn í skrifstofu og reyna að brjóta upp peningaskáp. Tóku þau þar að ófrjálsu 5.000 kr. úr tösku. Þau höfðu ekki sætt refsingu áður. Dóminum var aðeins áfrýjað um E. Hann gekkst yfirleitt greiðlega við brotum sínum. Fyrir framangreind brot var refsað sumpart samkv. 244. gr. og sumpart samkv. 244. gr., sbr. 20. gr. hgl.

- Í hrd. var á það bent, að flest brot hans verði rakin til morfinhneigðar, en hann hóf brotaferil sinn, sem til álita kom í málinu, þegar hann var 16 ára og honum lauk, er hann var 18 ára. Geðlæknir taldi hann sakhæfan og jafnframt, að verulegar líkur væru á því, að hann væri kominn yfir morfinhneigð sína. Refs. ákveðin 12 mán. fang. í hrd. og var fullnustu refsingar frestað skilorðsbundið. E var dæmdur til að greiða bætur vegna töku verðmæta og tjóns, er hann olli með brotum sínum, og féllst hann í flestum tilvikum á greiðslur. Í einu tilviki var gerð bótakrafa um töku morfíns úr bát, en út af því atferli var ekki ákært. Varð E ekki dæmdur í máli þessu til skaðabótagreiddslu vegna þess atferlis. Forráðamenn vélsmiðju þeirrar, er þau E og M tóku peningakassa frá, hétu fundarlaunum vegna leitar og fundar kassa þessa og töldu sig hafa greitt nafngreindum manni 10.000 kr. vegna þessa. Í hrd. segir, að krafa þessi sé eigi studd gögnum, þ. á m. var kvittun um greiðslu fundarlauna eigi lögð fram. Þar sem tjón var ekki sannað, bar að vísa kröfunni frá héraðsd., sbr. 146. gr. laga nr. 82/1961 310
- H fór í heimildarleysi inn í íbúð L og kastaði þar eign sinni að ófrjálsu á handtösku, eina flösku af áfengi, niðursoðin matvæli og notaða skó. Varðaði háttsemi hans við 244. gr. hgl. nr. 19/1940. Refs.: 6 mán. fangelsi, en H hafði áður sætt átta sinnum refsidómum fyrir skjalafals og auðgunarbrot. Visað var til sakavottorðs H við refsíákvörðun 684

Þóknun fasteignasala. Sjá fasteignasala.

Þóknun lögmanna. Sjá Lögmannafélag Íslands.

Protabú. Sjá skiptamál.

Ærumeiðingar.

Ökuleyfi. Ökuleyfisvipting.

- Refsað m. a. samkv. 215. gr. alm. hgl. Ökuleyfisvipting 6 mánuðir 62
- Refsað samkv. 49. og 50. gr. umferðarlaga vegna hóflauss aksturshraða. Ökuleyfi svipt í 1 mánuð 69
- Refsað m. a. samkv. 215. gr. alm. hgl. Ökuleyfisvipting 6 mánuðir 339
- E ók bifreið undir áhrifum áfengis og var dæmd refsing fyrir það atferli. Hann hafði þá verið sviptur ökuleyfi ævilangt. Eigi er vikið að ökuleyfisviptingu í dóminum 690
- H ók bifreið ölvaður. Brot var ítrekað. Hann var sviptur öku-

leyfi ævilangt frá þeim degi að telja, er hann var sviptur ökuleyfi til bráðabirgða	912
--	-----

Ölvun við akstur.

Lögreglumenn komu snemma morguns að E og B, þar sem þeir sváfu í bifreið, er lent hafði út af þjóðvegi. Svaf E í fram- sæti, en B í aftursæti. Þeim var nokkru síðar tekið blóð, og reyndist 0.76‰ alkóhólmagn í blóði E, en 0.8‰ í blóði B. Þeir kváðu í fyrstu þriðja mann hafa ekið, en gátu eigi gert grein fyrir honum. E og B skýrðu rangt frá atvikum máls fyrir dómi, svo og S, sem með þeim var um hríð í bifreið- inni. Í ljós kom, að E hafði ekið bifreið frá Rvík af Ölfusá, og hafði þá neytt áfengis, svo og síðar um nóttina frá Sel- fossi að þeim stað á Suðurlandsvegi, þar sem bifreið fór út af vegi. E var dæmd refsing samkv. 142. gr., sbr. 22. gr. hgl. og samkv. 2., sbr. 3. málsg., 25. gr., 1. málsg. 27. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga 40/1968 og 1. málsg. 24. gr., sbr. 45. gr. áfengislaga 82/1969. Í bifreið E fundust þrjár flöskur af ótollafgreiddu vodka, þar af ein tóm, og nokkrar tómar Tuborg flöskur. Var E refsað vegna þessa samkv. 1. máls- gr. 17. gr. sbr. 2. tl. 33. gr. áfengislaga. Refs.: 4 mán. fang. og 3.000 kr. sekt til ríkissjóðs. E var sviptur öku- leyfi ævilangt, er dómur var upp kveðinn og er þess vegna ekki vikið að ökuleyfissviptingu í honum	690
H ók bifreið frá Nausti um Hafnarstræti og Hverfisgötu. Tveir lögreglumenn stöðvuðu hann neðarlega á Hverfisgötu. Var hann þegar í stað færður til blóðtöku. Reyndist alkóhól- magn í blóðsýni 1.54‰. H viðurkenndi áfengisneyzlu. Honum var refsað samkv. 2., sbr. 4. málsg., 25. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, sbr. 80. gr. þeirra laga, og samkv. 24., sbr. 45. gr., áfengislaga nr. 82/1969, en tekið var fram, að 24. gr. þeirra laga hefði hvorki beint né óbeint verið úr gildi felld. Sjá og umferðarlög. Brot var ítrekað. H var sviptur ökuleyfi ævilangt frá þeim degi að telja, er hann sætti sviptingu ökuleyfis til bráðabirgða	912

Örorka.

Læknar framkvæma örorkumat	51, 347, 435, 708, 866
----------------------------------	------------------------

Öryggiseftirlit ríkisins.

Sjá mat og skoðun	51, 435, (708)
-------------------------	----------------

